

แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบ
ประชาธิปไตยของประเทศไทย

โดย

นายวริษฐ์ ลากจรัสแสงโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบ
ประชาธิปไตยของประเทศไทย

โดย

นายวิรัช ลาภจรสแสงโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

DESIGN GUIDELINES FOR A CENTER OF PARTICIPATION
SUPPORTING DELIBERATIVE DEMOCRACY
OF THAILAND

BY

MR. VARIT LAPJARATSANGROT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARCHITECTURE
ARCHITECTURE
FACULTY OF ARCHITECTURE AND PLANNING
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2015
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง

วิทยานิพนธ์

ของ

นายวิรัช ลาภจรสแสงโรจน์

เรื่อง

แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

คณบดี

(อาจารย์ ดร. วิญญู อารักขา)

วิจิตรบุษบา มานะ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรบุษบา มานะ)

ศาสตราจารย์ ดร.

(อาจารย์ ดร. พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย)

ศาสตราจารย์

(รองศาสตราจารย์ เฉลิมวัฒน์ ตันตสวัสดิ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นายวิรัช ลาภจรสแสงโรจน์
ชื่อปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรบุษบา มารมย์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึง แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าประเทศไทยขาดพื้นที่สาธารณะที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางการเมือง และให้ความรู้ทางการเมืองสำหรับประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) ศึกษาลักษณะเชิงกายภาพ และภาพลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดแนวคิดในการออกแบบ 2) ศึกษาทฤษฎีทางการเมือง การมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือทางการเมือง เพื่อกำหนดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ 3) นำเสนอแนวทางการออกแบบโครงการ จากการศึกษาจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นแนวคิดในการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ จากนั้นจึงนำผลที่ได้ทำการสัมภาษณ์ และประเมินโดย นักวิชาการ และนักปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

สามารถสรุปผลวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดในการออกแบบโดยแบ่งออกเป็น 2 แนวคิดได้แก่ 1) แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ ประกอบไปด้วย พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน และพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ และ 2) แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการและอำนาจ นอกไปจากนั้นในส่วนขององค์ประกอบกิจกรรมของโครงการแบ่งออกเป็น 1) พื้นที่กิจกรรม/ลานกิจกรรม 2) อาคารเป็นพื้นที่สนับสนุนการให้ความรู้

คำสำคัญ: ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ, การเมือง, การมีส่วนร่วม, พื้นที่สาธารณะ

Thesis Title	DESIGN GUIDELINES FOR A CENTER OF PARTICIPATION SUPPORTING DELIBERATIVE DEMOCRACY OF THAILAND
Author	Mr. Varit Lapjaratsangrot
Degree	Master of Architecture
Major Field/Faculty/University	Architecture Architecture and Planning Thammasat University
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Wijitbusaba Marome
Academic Years	2015

ABSTRACT

This research aims to provide design guidelines for a center of participation supporting deliberative democracy of Thailand. Currently, there is a lacking of public spaces for participatory supports, exchanging ideas and providing political knowledge. The existing public spaces for political-related activities are either limited in usage or variety of functions.

Hence, the research objectives are 1) to study physical characteristics and image of architecture that will support deliberative democracy's activities and this will provide design concept. 2) to study a political theory of deliberative democracy and this will provide a design programing. 3) to provide design guidelines. The research methodology includes literature review, design analysis and synthesis of design concept and programing. Design criteria and output are also evaluated by related-field experts in academic and practice.

The result of this research suggests that the design concept contains 1) concept of physical design which should include interaction-supported area that is flexible and public and 2) concept of architectural image which should not be formal

and powerful. Moreover, design programing includes 1) open-area and 2) knowledge-supporting area.

Keywords: Deliberative Democracy, Politics, Participation, Public Space

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สามารถสำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์หลายท่าน ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรบุษบา มารมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำ ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ขั้นตอนการวิจัย ขั้นตอนการออกแบบสถาปัตยกรรม และการตรวจแก้ไขการจัดทำ วิทยานิพนธ์อย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วิญญู อาจรักษา ที่ให้คำแนะนำในการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีทางสถาปัตยกรรม ขั้นตอนการวิจัย การตรวจแบบสถาปัตยกรรม และแก้ไขการจัดทำ วิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย ที่แนะนำและเสริมสร้าง ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ และให้คำแนะนำแนวคิดด้านการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์นี้ได้แก่ รอง ศาสตราจารย์ ดร. ต้นข้าว ปาณินท์ รองศาสตราจารย์ ชชาติ ประทีปนันทการ คุณประสพ บุษราคัม ผู้ช่วยศาสตราจารย์. สันติรักษ์ ประเสริฐสุข อาจารย์ รัชพงศ์ ศรีสุวรรณ และกลุ่มนักศึกษาที่สละเวลา ในการสัมภาษณ์ ให้คำแนะนำ แสดงความคิดเห็นต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ นี้มีความสมบูรณ์

สุดท้ายขอขอบพระคุณครอบครัว ประกอบไปด้วย พ่อ และแม่ที่ให้การสนับสนุนในการ เรียนครั้งนี้ ให้ความช่วยเหลือ เป็นแรงผลักดัน รับฟังปัญหา และช่วยแก้ไขปัญหามาจนกระทั่ง วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีขอขอบพระคุณอย่างสูง

วรวิชฐ์ ลาภจรัสแสงโรจน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.6 ระเบียบวิธีวิจัย	4
1.7 คำจำกัดความในงานวิจัย	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	8

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation)	8
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีการเมืองภาคประชาชน (people politics)	12
2.1.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy)	15
2.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	18
2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่การเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Space)	18
2.2.2 แนวคิดและทฤษฎีลักษณะพื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะ (Democracy and Public Space)	21
2.2.3 แนวคิดและทฤษฎีสถาปัตยกรรมในระบอบประชาธิปไตย (Architecture and Democracy)	25
2.2.4 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย	38
2.3 แนวคิดและทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	49
2.3.1 ลักษณะกายภาพที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ (spatial condition for interac)	49
2.3.2 ลักษณะกายภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคม (spatial for social relational entity)	51
2.3.3 กรณศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์	53
2.4 มาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ	70
2.4.1 แนวคิดพื้นที่ใช้สอยอาคารพิพิธภัณฑ	70
2.4.2 แนวคิดที่ตั้งอาคารพิพิธภัณฑ	72
บทที่ 3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย	74
3.1 ขั้นตอนการศึกษา	74
3.2 ระเบียบวิธีวิจัย	75
3.3 ตัวแปรในการศึกษา	76
3.4 เครื่องมือในการวิจัย	76
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	76

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	77
บทที่ 4 ที่ตั้ง การเลือก และการวิเคราะห์ที่ตั้ง	78
4.1 การเลือกที่ตั้ง จากการศึกษากรณีศึกษาและงานวิจัย	78
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ตั้งโครงการเบื้องต้น ที่ตั้งบริเวณถนนราชดำเนินกลาง	80
4.3 การวิเคราะห์การเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ	83
4.3.1 การเข้าถึงทางบก	83
4.3.2 การเข้าถึงทางน้ำ	86
4.4 การศึกษากฎหมายของพื้นที่ตั้งโครงการ	87
4.5 การวิเคราะห์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยว เชิงการเรียนรู้ในเกาะรัตนโกสินทร์และพื้นที่ใกล้เคียง	89
บทที่ 5 แนวความคิดการออกแบบ และรายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	92
5.1 การวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี กรณีศึกษา ที่นำมาสู่แนวความคิดการออกแบบ	92
5.1.1 แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่	94
5.1.2 แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์	99
5.2 การวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี กรณีศึกษา และมาตรฐานการออกแบบอาคาร ที่นำมาสู่องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	102
5.2.1 พื้นที่ลานกิจกรรม	103
5.2.2 พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้	104
5.3 ผลการสัมภาษณ์ และประเมินแนวความคิดการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรม	105
5.3.1 ข้อมูลการสัมภาษณ์นักกิจกรรมทางการเมือง และนักศึกษา	106
5.3.2 ข้อมูลการสัมภาษณ์สถาปนิก	112
5.4 รายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน ประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย	117
บทที่ 6 รายละเอียดการออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบ ปรีชาหาหรือของประเทศไทย	121

6.1 แนวคิดการวางผังโครงการ	121
6.2 แนวคิดการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	122
6.3 การพัฒนาแบบโครงการ	123
6.3.1 การพัฒนาลำดับที่ 1	124
6.3.2 การพัฒนาลำดับที่ 2	124
6.3.3 การพัฒนาลำดับที่ 3	124
6.4 รายละเอียดแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบ ปรีชาหาหรือของประเทศไทย	131
6.4.1 การจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	131
6.4.2 การใช้แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่	132
6.5 แบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือ ของประเทศไทย พื้นที่ราชดำเนินกลาง	138
6.6 ผลการสัมภาษณ์ และประเมินการออกแบบ	145
6.6.1 ข้อมูลการสัมภาษณ์สถาปนิก	146
บทที่ 7 การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	152
7.1 สรุปผลการวิจัย	153
7.1.1 แนวทางการออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน ประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย	153
7.2 การอภิปรายผลการวิจัย	157
7.3 ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย	160
รายการอ้างอิง	161
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	164
ภาคผนวก ข	167

ภาคผนวก ค	171
ประวัติผู้เขียน	179

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	50
2.2 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Castelvittorio, Italy กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	55
2.3 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Lincoln Center, United states of America กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	56
2.4 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Rockefeller Center, United states of America กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	57
2.5 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Faculty of Architecture, University of Sao paulo, Brazil กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	58
2.6 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Schouwburgplein, Rotterdam, Netherlands กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	60
2.7 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ LentSpace, United States of America กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	61
2.8 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ The North Academic Centre กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	63
2.9 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ พื้นที่ The Public's Pulpit, New York City, United States of America กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	64
2.10 แนวคิด และพื้นที่ใช้สอยของโครงการ Centre of Democracy	68
4.1 การวิเคราะห์ที่ตั้งพื้นที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ถนนราชดำเนินกลาง	81
4.2 การวิเคราะห์กฎหมายผังเมืองรวมกรุงเทพฯ กับที่ตั้งโครงการ	89
4.3 การวิเคราะห์ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530	89
5.1 การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ	106
5.2 การประเมินองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	107
5.3 การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ	109
5.4 การประเมินองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	110
5.5 การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ	112
5.6 การประเมินองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	113

5.7 การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ	114
5.8 การประเมินองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	115
5.9 ขนาดพื้นที่ใช้สอย	118
6.1 การประเมินการออกแบบ	146
6.2 การประเมินการออกแบบ	148
6.3 การประเมินการออกแบบ	150

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ลำดับขั้นตอนการวิจัย	6
2.1 แสดงการวิวัฒนาการของรัฐและการปกครองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยแบ่งตามลักษณะ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน	8
2.2 แสดงลักษณะพื้นที่ของ DC's National Mall และ Victoria Park Hongkong	23
2.3 การพูดแสดงออกในสวน Hyde Park, London, England อดีต และปัจจุบัน	24
2.4 แสดงลักษณะเวทีรัฐสภาประเทศเยอรมัน และออสเตรเลีย	24
2.5 Ekkesia ตั้งอยู่ที่เนินเขา Pnyx เมือง Athens ที่ใช้ในการประชุมทางการเมือง	26
2.6 ลักษณะผังครึ่งวงกลมของ Ekkesia	27
2.7 ลักษณะห้องประชุมวุฒิสภา (Senate) ของกรุงโรม	27
2.8 ห้องประชุมของรัฐสภา Ireland โดย Henry Grattan กำลังเรียกร้องสิทธิของชาว Irish ในปี ค.ศ. 1780	29
2.9 แสดงทัศนียภาพอาคารรัฐสภาประเทศสหรัฐอเมริกา	29
2.10 แสดงทัศนียภาพอาคารรัฐสภาประเทศญี่ปุ่น	30
2.11 แสดงอาคารรัฐสภา เวลส์	31
2.12 แสดงแสดงอาคารรัฐสภา เวลส์ ที่มีความโปร่งใสโดยใช้วัสดุกระจก	32
2.13 แสดงพื้นที่ใช้งานภายในอาคารรัฐสภาประเทศ เวลส์ ที่เปรียบเสมือนพื้นที่ สาธารณะด้านบนที่สามารถมองลงไปยังห้องประชุมรัฐสภา	32
2.14 ภาพตัดขวาง และยาว บริเวณห้องประชุมรัฐสภา และพื้นที่ชั้นที่1 พื้นที่ของประชาชน	33
2.15 แสดงหลังคาอาคารรัฐสภาประเทศ ออสเตรเลีย ที่มีลักษณะเป็นพื้นหญ้าโค้ง ให้ประชาชนสามารถเดินขึ้นไปยังหลังคาได้	33
2.16 ภาพตัดแสดงให้เห็นพื้นที่ทางโดมภายในโดมหลังคา ที่ประชาชนสามารถมองเห็น ห้องประชุมรัฐสภา	34
2.17 แสดงหลังคาโดมอาคารรัฐสภาประเทศ เยอรมัน ที่มีพื้นที่ทางเดินสำหรับประชาชนเป็น เกลียว และสามารถมองเห็นห้องประชุมรัฐสภา	34
2.18 แสดงอาคารรัฐสภา Scotland ผังทิศตะวันออกห้องประชุมรัฐสภา	35
2.19 ผังโครงการอาคารรัฐสภา Edinburgh, Scotland	35

2.20 แสดงลักษณะของอาคารที่มีความ Organic Form เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับ ลักษณะภูมิประเทศโดยรอบ	36
2.21 แสดงการเลือกใช้วัสดุที่หลากหลายบนรูปด้านของอาคารเช่น ไม้ หิน ของประเทศ Scotland	36
2.22 แสดงพื้นที่สาธารณะสำหรับประชาชนที่มีลักษณะเชื่อมต่อด้วยเส้นสายของ คอนกรีตจากห้องประชุมรัฐสภา และตำแหน่งของห้องประชุมรัฐสภาที่อยู่เหนือพื้นที่ ของประชาชน	37
2.23 แสดงพื้นที่ภายในเรือนจำ หอผู้คุม และห้องนักโทษ	39
2.24 แสดงผังและรูปตัดเรือนจำ Panopticon	39
2.25 แสดงการควบคุมด้วยการใช้สถาปัตยกรรมเป็นสัญลักษณ์ของการจ้องมอง	40
2.26 ตำแหน่งห้องประชุมรัฐสภาผู้แทนราษฎร และ ห้องประชุมวุฒิสภา ไม่ได้ถูกจัดให้อยู่ใน ตำแหน่งแกนหลักของอาคาร	43
2.27 พื้นที่ลานประชาชน และ ลานประชาธิปไตยที่ถูกจัดอยู่ขอบที่ดินฝั่งทิศเหนือ	43
2.28 การใช้ภาษาทางสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาซึ่งโน้มเอียงไปทางกลุ่ม วัฒนธรรมเพียงกลุ่มเดียว	44
2.29 สนามหลวงในอดีตก่อนการปรับปรุง และสนามหลวงขณะประกอบพระราชพิธี	45
2.30 สนามหลวงหลังการปรับปรุงภูมิทัศน์	46
2.31 ลานด้านหน้าอาคารรัฐสภาไทยแห่งปัจจุบัน	46
2.32 Parliament Square ของรัฐสภา England และการตรึงกำลังของตำรวจ	47
2.33 ลักษณะอาคารอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา	48
2.34 การเปิดมุมมองทางตั้งด้วยวิธีการ Spilt ระดับพื้นของอาคาร	52
2.35 ลักษณะการเปิดช่องว่างของพื้นที่ และ การสร้างมุมมองให้เห็นการเคลื่อนไหว ไหวของทางสัญจรที่มีลักษณะเปิดโล่งให้เกิดการมองเห็น	52
2.36 แสดงลักษณะทางสัญจรที่มีลักษณะเปิดโล่งให้เกิดการมองเห็น	53
2.37 แสดงลักษณะการจัดวางผังอาคารจากแนวคิดของเมือง	53
2.38 ผังชุมชน Castelvittorio, Italy	54
2.39 ผังพื้นที่กิจกรรมของชุมชน Castelvittorio และเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่	55
2.40 ผังพื้นที่กิจกรรมของ Lincoln Center, United states of America	56
2.41 ภาพตัดบริเวณ Court กลางอาคาร Faculty of Architecture, Sao paulo, Brazil แสดงถึงเส้นทางการเข้าถึง และ แสงที่ลงมาสู่ Court	57

2.42	ผังอาคาร Faculty of Architecture, University of Sao paulo, Brazil	
ชั้นที่ 1	แสดงการเข้าถึงพื้นที่	58
2.43	Schouwburgplein, Rotterdam, Netherlands ในขณะที่ใช้พื้นที่จัดกิจกรรม	59
2.44	ผังพื้นที่ และ รายละเอียดเฟอร์นิเจอร์ LentSpace, New York City	60
2.45	พื้นที่สาธารณะ และลักษณะของ Street Furniture ของ LentSpace, New York City	61
2.46	พื้นที่ลานบริเวณหน้าอาคาร The North Academic Centre	62
2.47	พื้นที่ลานบริเวณหน้าอาคาร The North Academic Centre โดยแนวคิดที่มีการใช้ Media interactive และ Street Furniture เพื่อให้คนใช้เวลาในพื้นที่นานขึ้น	62
2.48	ลักษณะ Street Furniture หรือ ฐานที่ยกสูงสำหรับพุดในพื้นที่สาธารณะ	63
2.49	ลักษณะที่ตั้งโครงการ Sejong-daero ก่อนและหลังรื้อถอนอาคาร National Tax Service Building	66
2.50	ทัศนียภาพอาคารพิพิธภัณฑ์โครงการ Centre of Democracy	67
2.51	ภาพสามมิติแสดง เส้นทางสัญจร และ พื้นที่ใช้สอยโครงการ	67
2.52	ภาพตัดขยายแสดงลักษณะพื้นที่ และ แผนผังทั้ง 3 ชั้นของโครงการ	69
2.53	ทัศนียภาพบริเวณลานพลเมืองที่มีลักษณะเป็น Slope	70
4.1	แผนผังที่ดินบริเวณ อาคารอนุรักษ์ ถนนราชดำเนินกลาง	79
4.2	ขั้นตอนการศึกษาปัจจัยการเลือกที่ตั้ง และสำรวจที่ตั้ง	80
4.3	ผังพื้นที่โดยรอบที่ดิน	80
4.4	แผนผังที่ดิน	82
4.5	ภาพที่ตั้งโครงการ ณ ปัจจุบันบริเวณตรอกสาเก ถนนราชดำเนินกลาง	83
4.6	ผังแสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการจากถนนราชดำเนินกลาง	84
4.7	ผังแสดงป้ายรถโดยสารประจำทางในระยะรัศมี 500 เมตรจากที่ดิน	84
4.8	ผังแสดงสถานีและเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีส้มที่มีสถานีย่านถนนราชดำเนินกลาง	85
4.9	ผังแสดงสถานีและเส้นทางรถไฟฟ้าบริเวณโดยรอบที่ตั้ง	85
4.10	ผังแสดงท่าเรือด่วนแม่น้ำเจ้าพระยาโดยรอบเกาะรัตนโกสินทร์	86
4.11	ผังแสดงเส้นทางการสัญจรจากท่าเรือท่าพระจันทร์มายังที่ตั้งโครงการ	87

4.12 ขอบเขตที่ดินอยู่ในที่ดินประเภท ศ1 กำหนดโดย กฎหมายผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556	88
4.13 ขอบเขตบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก และพื้นที่บริเวณที่ 5	88
4.14 ผังแสดงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงให้ความรู้ในบริเวณใกล้เคียง	90
4.15 ผังแสดงเส้นทางการสัญจรของเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ใน ระยะรัศมี 500 เมตรรอบที่ตั้ง	91
5.1 การวิเคราะห์แนวคิด	93
5.2 ลักษณะพื้นที่กิจกรรมของชุมชน Castelvittorio, Italy	94
5.3 ลักษณะบันไดบริเวณทางเข้า Lincoln Center, United States of America	95
5.4 ลักษณะแสงธรรมชาติที่เข้ามาสู่ลานกลางอาคาร กรณีศึกษา Faculty of Architecture, University of Sao Paulo	95
5.5 การใช้แสงในเวลาากลางคืนการดึงดูดความสนใจของ Schouwburgplein, Rotterdam, Netherlands	96
5.6 การใช้เฟอร์นิเจอร์ในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ของ Lentspace, New York City และ The North Academic Centre	97
5.7 ทศนียภาพบริเวณลานพลเมืองที่มีลักษณะเป็น Slope	98
5.8 การใช้งานของ Rockefeller center ในช่วงฤดูร้อน และฤดูหนาว	98
5.9 รูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบ Classic ของรัฐสภาประเทศ America และ Japan	99
5.10 อนุสาวรีย์รัชกาลที่ 7 และรูปแบบการใช้สถาปัตยกรรมไทยชั้นสูงและสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของ อาคารรัฐสภา สัปปายะสภาสถาน	100
5.11 หลังคาอาคารรัฐสภาประเทศ Australia ที่ออกแบบให้สามารถเดินขึ้นได้	101
5.12 ลักษณะสถาปัตยกรรม Modern ของอาคารรัฐสภาประเทศ Scotland	102
5.13 การวิเคราะห์ทฤษฎีที่นำมาสู่องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	103
5.14 พื้นที่ให้ความรู้ภายในอาคารมีหน้าที่เป็นส่วนสนับสนุนความรู้ของพื้นที่ลานกิจกรรม	104
5.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดในการออกแบบเพื่อเป็นกรอบในการออกแบบ องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	105
6.1 การจัดวางตำแหน่งผังทางสัญจร พื้นที่อาคาร และพื้นที่กิจกรรม	121
6.2 การจัดให้พื้นที่กิจกรรมอยู่บริเวณชั้น 1 และพื้นที่อื่นๆ เป็นอาคาร	122
6.3 การจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	123
6.4 การพัฒนาอาคาร และพื้นที่กิจกรรมลำดับที่ 1	124

6.5 การออกแบบพื้นที่อาคาร และพื้นที่กิจกรรมตามทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	124
6.6 ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมของการพัฒาลำดับที่ 1	125
6.6 การพัฒนาอาคาร และพื้นที่กิจกรรมลำดับที่ 2	125
6.7 ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมของการพัฒาลำดับที่ 2	126
6.8 การพัฒนาอาคารลำดับที่ 3	126
6.9 การพัฒนาพื้นที่กิจกรรมลำดับที่ 3 พื้นที่กิจกรรมแบบที่ 1	127
6.10 การพัฒนาพื้นที่กิจกรรมลำดับที่ 3 พื้นที่กิจกรรมแบบที่ 2	128
6.11 ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมของการพัฒาลำดับที่ 3	129
6.12 ลักษณะการเข้าถึงจากบริเวณภายนอกสู่พื้นที่กิจกรรม	129
6.13 การพัฒนาอาคาร โดยใช้แนวคิดที่ไม่แสดงถึงความเป็นทางการ และอำนาจ	130
6.14 เส้นทางจากถนนราชดำเนินกลาง สู่ถนนอัษฎางค์ ตัดผ่านพื้นที่กิจกรรม ภายในโครงการซึ่งจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม	130
6.15 การจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	132
6.16 การใช้ลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในโครงการแบบที่ 1 และ 2	133
6.17 การใช้ลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในโครงการแบบที่ 3 4 5 6 7 และ 9	134
6.18 พื้นที่กิจกรรมแบบที่ 2 และ ห้องเก็บของ ที่ใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น	135
6.19 ลักษณะพื้นที่กิจกรรมที่มีลักษณะเปิด ซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยรอบ	136
6.20 ทางสัญจรจากถนนราชดำเนินกลาง ผ่านบริเวณภายในโครงการสู่ถนนอัษฎางค์	137
6.21 ทางสัญจรภายในโครงการที่ผ่านบริเวณพื้นที่กิจกรรมทั้ง 2 รูปแบบ	137
6.22 ผังโครงการ	138
6.23 ผังพื้นที่ชั้นที่ 1	139
6.24 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2	140
6.25 ผังพื้นที่ชั้นที่ 3	140
6.26 ผังพื้นที่ชั้นใต้ดินชั้นที่ 1	141
6.27 ผังพื้นที่ชั้นใต้ดินชั้นที่ 2	141
6.28 ภาพตัดบริเวณพื้นที่กิจกรรมรูปแบบที่ 1	142
6.29 ภาพตัดบริเวณพื้นที่กิจกรรมรูปแบบที่ 2	142
6.30 รูปด้านทิศตะวันออก และทิศเหนือ	143
6.31 รูปด้านทิศตะวันตก และทิศใต้	143
6.32 ทศนียภาพบริเวณหน้าโครงการ	144

6.33 ทศนียภาพบริเวณพื้นที่กิจกรรม	144
6.34 ทศนียภาพบริเวณห้องสมุดสังคมศาสตร์	145
7.1 ลักษณะรูปแบบพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ 10 รูปแบบ	154

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยหลักการแล้วระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ให้ความสำคัญกับสิทธิของประชาชนอย่างเสมอภาค สามารถแสดงความคิดเห็น สร้างข้อโต้แย้ง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยขาดพื้นที่สาธารณะทางการเมือง ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับจัดกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน และกลุ่มทางการเมืองต่างๆ

ปัจจุบันประเทศไทยขาดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งจะเห็นได้จากพื้นที่แรก คือพื้นที่สนามหลวงได้ถูกปิดปรับปรุงด้านภูมิทัศน์เมื่อปี พ.ศ. 2553 และเปิดใช้งานในปี พ.ศ. 2554 ณ ปัจจุบันพื้นที่สนามหลวงหลังจากที่ได้รับการปรับปรุงโดย กรุงเทพมหานคร และกองทัพบก กลายเป็นพื้นที่สาธารณะแต่ถูกล้อมรอบด้วยรั้ว มีการกำหนดเวลาเปิดปิด โดยจะใช้งานเฉพาะพระราชพิธี รัฐพิธีสำคัญ และเป็นพื้นที่พักผ่อน นั่งเล่น ชีจรรย์าน แต่ห้ามกิจกรรมการละเล่น เช่น กีฬา คอนเสิร์ต จอดรถ ซึ่งในอดีตพื้นที่สนามหลวงมีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่ประชาชนสามารถใช้เป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมทางการเมือง โดยช่วงปลายรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีการประกาศให้ท้องสนามหลวง เป็นพื้นที่ “ไฮปาร์ค” สามารถจัดกิจกรรมด้านความบันเทิง เป็นพื้นที่พักผ่อน ที่สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา และไม่มีการล้อมรั้วรอบพื้นที่ พื้นที่ที่สอง คืออนุสรณ์สถาน 14 ตุลา จากพื้นที่ใช้งานของอาคารมิวตลุประสงค์เพื่อใช้ในการรำลึก และเป็นพื้นที่กิจกรรมทางการเมือง โดยมีลานสำหรับอภิปรายอยู่ตรงกลางของโครงการ แต่จากวิธีการออกแบบที่มีกำแพงสูงล้อมรอบพื้นที่ทำให้ไม่สามารถมองเห็นพื้นที่ภายใน และไม่เชื่อเชิญให้เข้าไปใช้งาน

นอกจากนี้ในอดีต นักศึกษา ปัญญาชน และนักวิชาการล้วนถูกปฏิเสธการใช้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ทำให้เกิดการเรียกร้องจนกลายเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองเพื่อต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกรัฐบาลที่ตัวเองพอใจ และมีส่วนร่วมในการกำหนดชะตากรรมของบ้านเมือง (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2553) และยังมีปัญหาที่เกิดจาก ระบบการเมืองที่ไม่ชอบธรรมของระบบตัวแทนที่ซื้อเสียงคอร์รัปชั่น คอร์รัปชั่น และไม่ฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นสิ่งที่ส่งผลในทางลบต่อการพัฒนาการเมืองไทยจากปัญหาการเมืองไทย แสดงให้เห็นว่าการเมืองไทยเป็น

การเมืองที่ไร้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และขาดพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นซึ่งอาจมีความเห็นในแต่ละประเด็นที่แตกต่างกัน (ธีรยุทธ บุญมี, 2540)

จากการศึกษาในเบื้องต้นจึงทำให้เห็นว่า ประเทศไทยนั้นต้องการพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และยังขาดพื้นที่ในลักษณะดังกล่าวอยู่ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองอย่างยั่งยืน (วัชร ไชยสาร, 2545) จากประเด็นปัญหาการขาดพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีความสำคัญที่จะวิจัยเรื่องแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีกษาหารือของประเทศไทย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา เพื่อกำหนด และแนวทางในการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีกษาหารือของประเทศไทย ในรูปแบบของสถาปัตยกรรมโดยผลวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบในอนาคต

1.2 คำถามวิจัย

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือภายในโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทยควรมีลักษณะทางกายภาพอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการศึกษา แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.1 ศึกษาลักษณะเชิงกายภาพ และภาพลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดแนวคิดในการออกแบบ โครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย

1.3.2 ศึกษาทฤษฎีทางการเมือง การมีส่วนร่วมแบบปรีชาหาหรือทางการเมือง เพื่อกำหนดองค์ประกอบกิจกรรมที่เหมาะสมของ โครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย

1.3.3 เสนอแนะแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ผลจากการศึกษาทำให้ได้แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย

1.4.2 ผลจากการศึกษาทำให้ได้แนวคิด และองค์ประกอบกิจกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการที่มีความใกล้เคียงกันในด้านการใช้งาน

1.4.3 ผลจากการศึกษาทำให้ได้ลักษณะทางพื้นที่ของสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการทำกิจกรรม

1.4.4 ผลจากการศึกษาทำให้ได้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยเรื่องแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.5.1 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นรูปแบบ ของแนวคิดในการออกแบบเชิงกายภาพของโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

1.5.2 ศึกษามาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ และนำมาวิเคราะห์กับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

1.5.3 เป็นแนวทางการออกแบบ โครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย

1.6 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย มีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

1.6.1 ทำการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อนำมาเป็นรูปแบบของแนวคิดในการออกแบบเชิงกายภาพของโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

1.6.2 ศึกษามาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

1.6.3 นำทฤษฎีแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในข้อที่ หนึ่งมาหาความสัมพันธ์กับกรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์

1.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และกรณีศึกษา และสังเคราะห์เป็นแนวคิดในการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

1.6.5 สำรวจพื้นที่ตั้งโครงการ ด้านกายภาพ และนำข้อมูลจากการสำรวจที่ตั้งมาวิเคราะห์

1.6.6 ทำการประเมินแนวคิดการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรมของศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทยโดยนักศึกษา นักกิจกรรมทางการเมือง และสถาปนิก

1.6.7 กำหนดแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย

1.6.8 ออกแบบ และพัฒนาแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย

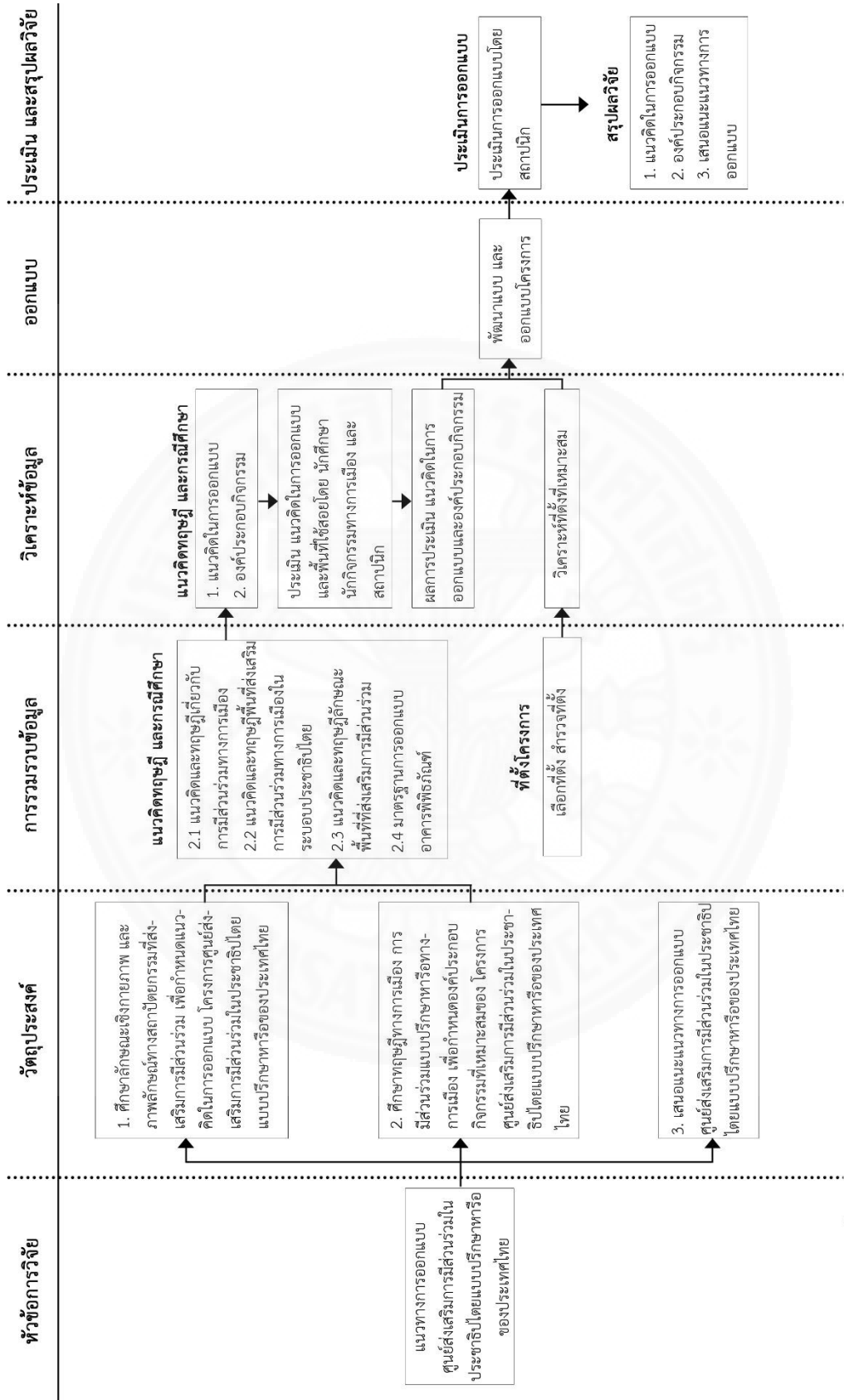
1.6.9 ทำการประเมินการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทยโดยสถาปนิก และนักการเมือง

1.6.10 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1.7 คำจำกัดความในงานวิจัย

1.7.1 ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย หมายถึง โครงการที่ประกอบไปด้วยพื้นที่กิจกรรม และพื้นที่อาคาร เพื่อเป็นสถานที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมทางการเมือง และส่งเสริมความรู้ทางการเมือง

1.7.2 องค์ประกอบกิจกรรม หมายถึง พื้นที่ที่ใช้งานของโครงการประกอบไปด้วยพื้นที่ประกอบกิจกรรมทางการเมือง และอาคารสนับสนุนความรู้ทางด้านการเมือง

ภาพที่ 1.1 ลำดับขั้นตอนการวิจัย, โดย ผู้วิจัย 2559.

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตาม คำถามวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำแนวคิด ทฤษฎี และ กรณศึกษาเสริมสร้าง องค์ความรู้ และกำหนดแนวทางในการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบ ปรัชชาหรือของประเทศไทย ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรัชชาหรือ โดย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (participation political)

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีการเมืองภาคประชาชน (people politics)

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรัชชาหรือ (deliberative democracy)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่การเมืองในระบอบประชาธิปไตย

(democratic space)

2.2.2 แนวคิดและทฤษฎีลักษณะพื้นที่การเมืองในระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่ สาธารณะ (democracy and public space)

2.2.3 แนวคิดและทฤษฎีสถาปัตยกรรมในระบอบประชาธิปไตย

(democracy and architecture)

2.2.4 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย (space not promote democracy participation)

2.3 แนวคิดและทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

(space to participation)

2.3.1 ลักษณะกายภาพที่ส่งเสริมความสนใจและส่งเสริมการ

(spatial condition for attention and views)

2.3.2 ลักษณะกายภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคม

(spatial for social relational entity)

2.4 มาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ

2.4.1 แนวคิดพื้นที่ใช้สอยอาคารพิพิธภัณฑ

2.4.2 แนวคิดที่ตั้งอาคารพิพิธภัณฑ

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง (participatory political) การเมืองภาคประชาชน การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) เนื่องจากการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ต้องการเสนอแนะแนวทางเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทำการศึกษาลักษณะ รูปแบบ กิจกรรมทางการเมืองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมนั้นมีกิจกรรมอย่างไรบ้าง

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation)

ระบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นจากความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตยโดยผู้แทน (representator) ได้ส่งผลกระทบในทางลบต่อการพัฒนาการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม นักวิชาการได้เสนอทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาและจุดอ่อนของระบบประชาธิปไตยโดยผู้แทน โดยเสนอระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาทดแทน หลักการสำคัญของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมคือยึดหลักพื้นฐานที่ว่า “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย” ประชาชนสามารถใช้อำนาจได้เสมอแม้ว่าได้มอบอำนาจให้แก่ผู้แทนไปใช้หน้าที่แทนแล้วก็ตาม สามารถก็สามารถตรวจสอบและแทรกแซงการทำงานที่ของตัวแทนของประชาชนได้เสมอ (อมร รักษาสัตย์, 2544)

ภาพที่ 2.1 แสดงการวิวัฒนาการของรัฐและการปกครองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยแบ่งตามลักษณะรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 11 พฤศจิกายน 2558.

2.1.1.1 ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองเพื่อกดดัน โน้มน้าว สร้างอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย คัดค้านนโยบาย ของรัฐ ผู้นำรัฐบาล ให้เป็นไปตามความต้องการของตนเอง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นเครื่องชี้วัด ความพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศ (วัชร ไชยสาร, 2545) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองควรเป็นไปตามรูปแบบ ข้อกฎหมายที่กำหนดขึ้นในแต่ละประเทศ ดังนั้นในประเทศที่มีระดับของประชาธิปไตยที่สูงนั้น มักจะกำหนดให้ประชาชนทุกระดับมีสิทธิส่วนร่วมทางการเมือง ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน (สุจิต บุญบงการ, 2537)

โดย สุจิต บุญบงการ สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความหมายในเรื่องกิจกรรมไม่ใช่ทัศนคติ ไม่ใช่เรื่องของความคิด ความรู้สึก หรือความเชื่อทางการเมือง แต่ทัศนคติทางการเมืองมีผลต่อรูปแบบหรือการแสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้กับบุคคลธรรมดา ส่วนนักการเมืองหรือ ผู้นำทางการเมืองนั้นถือว่าเป็นบทบาททางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ
4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการ ตัดสินใจของผู้นำหรือรัฐบาลแต่อย่างใด แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์กดดันรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนักและไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลาและทุกเรื่อง (สุจิต บุญบงการ, 2537)

2.1.1.2 รูปแบบ และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Lester W. Milbrath ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นบทบาท โดยบทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมนั้นมีได้หลายรูปแบบโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเลือกตั้ง (voting) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงถึงการรู้หน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (party and campaign workers) หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงคะแนนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนการเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนขอ การลงสมัครรับเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (community activities) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงตลอดจนมีระดับความผูกพันทางจิตใจกับชุมชน

4. การติดต่อกับทางราชการ (contacting officials) เป็นกิจกรรมที่เฉพาะสำหรับบุคคล จะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเอง เช่น การติดต่อกับทางราชการ เรื่องการเสียภาษี โรงเรียน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการ เป็นต้น

5. การเป็นผู้ประท้วง (protestors) ขอบเขตของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบนี้ คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขการดำเนินการนโยบาย

6. การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง (communicators) ได้แก่ การติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือส่งคำคัดค้านเมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การร่วมแก้ปัญหาทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน การให้ความสนใจแก่ทาง (Milbrath, 1965)

Lester W. Milbrath ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนออกเป็น 14 ระดับด้วยกันโดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากน้อยไปถึงการมีส่วนร่วมมากได้ดังต่อไปนี้

1. รับฟังหรือรับทราบข่าวสารการเมือง (เป็นระดับที่มีส่วนร่วมที่น้อยที่สุด แต่มีคนเกี่ยวข้องด้วยมากที่สุด)

2. ไปออกเสียงลงคะแนน (voting)

3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง

4. ชักชวนให้ผู้อื่นใช้สิทธิออกเสียงให้ผู้รับสมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง

5. ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่างๆ กัน

6. แสดงความเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง

7. บริจาคเงินสนับสนุนเงินให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง
9. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งรณรงค์หาเสียง
10. เข้าเป็นสมาชิกพรรค ทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำ
11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
12. ช่วยหาเงินเข้าเป็นกองทุนของพรรค
13. ส่งสมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง เพื่อดำเนินงานทางการเมือง
14. เข้าเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรค หรือได้รับการเลือกตั้ง (มีส่วนร่วมกับการเมืองในระดับที่มากที่สุด แต่มีผู้เกี่ยวข้องโดยตรงน้อยที่สุด (Milbrath, 1965)

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ 4 ระดับคือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision Making)
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (implementation)
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefit)
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551)

2.1.1.3 เจาะลึกพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

เจาะลึกพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย

1. อิสรภาพ หมายถึง ประชาชนต้องมีอิสระที่สามารถเลือกได้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่เข้าร่วม ต้องเกิดจากความสมัครใจ หากเป็นการบังคับให้เข้าร่วมด้วยวิธีใดจะถือว่าไม่ใช่การมีส่วนร่วม

2. ความเสมอภาค หรือความเท่าเทียม หมายถึง ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนจะต้องมีสิทธิของตนเท่าเทียมกับผู้ร่วมคนอื่นเช่นกัน

3. มีความสามารถ หมายถึง ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วม เช่น ผู้เข้าร่วมแม้มีอิสรภาพ และ ความเสมอภาคกับผู้อื่นแต่กิจกรรมมีความซับซ้อนเกินความสามารถของผู้เข้าร่วมบางคน การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่เต็มที่ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551)

หากประชาชนไม่มีความสามารถเพียงพอต้องเสริมสร้างความสามารถของประชาชนให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551)

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีการเมืองภาคประชาชน (people politics)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) พบว่าประชาชนคือตัวละคร ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อกลไกการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสามารถดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองได้หลากหลายรูปแบบเพื่อให้การเมืองอยู่ในทิศทางที่ตนเองต้องการ ดังนั้นจึงนำมาสู่การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเมืองภาคประชาชน (people politics) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจถึง ระดับกิจกรรมของประชาชน ลักษณะของกิจกรรม วัตถุประสงค์ สิทธิของประชาชน และทราบถึงความหมาย และที่มาของการเกิดคำว่าการเมืองภาคประชาชนของสังคมไทย นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ที่มาของการเมืองภาคประชาชน David Mathew กล่าวว่าอันเนื่องมาจากความไม่ไว้วางใจประชาธิปไตยแบบตัวแทนทำให้เกิดความคิดที่ต้องการให้อำนาจคืนสู่ประชาชนโดยใช้ประชาธิปไตยทางตรงและการลงประชามติเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้กุมชะตาชีวิตของตนเองโดยเสนอถึงการเสริมสร้างประชาธิปไตยของสาธารณชนแบบसानเสวนาหาทางออก (deliberative public democracy) โดยได้เน้นประเด็น “สาธารณชน” หรือการสร้างความเป็นสาธารณะ ซึ่งเห็นว่า การปฏิรูปของรัฐบาลไม่เพียงพอ ประชาชนอาจต้องปฏิรูปความเป็นสาธารณชนด้วย Mathew, อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม, 2558

2.1.2.1 ความหมายการเมืองภาคประชาชน

การเมืองภาคประชาชน หมายถึง (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 2545) การเมืองที่ภาคประชาชนส่วน มีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เป็นการเมืองที่ประชาชนนอกสภาฯ มีบทบาทและเข้าใจถึงอำนาจโดยตรงในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ และการเข้าถึงอำนาจในการกำหนดนโยบาย หรือเป็น (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2548) การเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองเพื่อลดอำนาจการครอบงำของรัฐ รวมทั้งเป็นการคืนอำนาจบางส่วนให้แก่ประชาชน เพื่อใช้ดูแลชีวิตของตนเอง ประชาชนสามารถเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยไม่ต้องผ่านการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทน ทั้งจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง ซึ่งหมายถึงต้องสร้างประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยทางตรงให้เกิดขึ้น (direct democracy) เพื่อกำกับ และกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของประชาชน มากกว่าฝาก ความหวัง และพึ่งพาระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเพียงอย่างเดียว

ความหมายการเมืองภาคประชาชนเป็นการตื่นตัวทางการเมือง และการรับรู้ทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้นของประชาชนชาวไทย ซึ่งไม่มีการกำหนดวันที่เกิดขึ้นของคำว่า การเมืองภาคประชาชนที่แน่นอน แต่ข้อสังเกตของการเมืองภาคประชาชนคือการเกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อเคลื่อนไหวในการเรียกร้องประเด็นปัญหา ซึ่งในสังคมไทยการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนมี

การแสดงออกใน 2 ลักษณะ คือ เป็นการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในประเด็นปัญหาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น ดิน น้ำ ป่า เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อกดดันให้รัฐบาลดำเนินการเปลี่ยนแปลงนโยบายของภาครัฐให้ตอบสนองต่อความต้องการในการดำรงชีวิต การเมืองภาคประชาชนลักษณะนี้จะเป็นการเคลื่อนไหวในระดับพื้นที่ อีกลักษณะหนึ่งเป็นการเคลื่อนไหวในประเด็นปัญหาทางการเมือง เป็นการเคลื่อนไหวโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

การเมืองภาคประชาชนในประเทศไทยหลังจาก การการปฏิวัติรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้งเรื่อยมา ซึ่งมีลักษณะในการดำเนินการที่หลากหลาย เช่น การเคลื่อนไหวในรูปแบบกลุ่ม สมาคม องค์กร ที่มีเป้าหมายในการเรียกร้องที่ชัดเจน เช่น ขบวนการนิสิตนักศึกษา กลุ่มชาวนา กลุ่มผู้ใช้แรงงาน โดยมีเป้าหมายในการเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตย ความเท่าเทียม ซึ่งต่อมาเป็นกลุ่ม องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่มีบทบาทมากขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาชุมชนชนบท และยังเกิดกลุ่มเฉพาะที่รวมตัวกันเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องปัญหาเฉพาะกลุ่ม เช่น สมัชชาคนจน เครือข่ายต่อต้านการสร้างเขื่อน โรงไฟฟ้า (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2555)

2.1.2.2 รูปแบบของการเมืองภาคประชาชน

1. ประชาชนคือส่วนหนึ่งของการเมือง (political actors) ประชาชนกลายเป็นกลุ่มที่มีบทบาททางการเมือง โดยสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ในทุกระดับ
2. ประชาชนเปลี่ยนบทบาทการตัดสินใจทางการเมือง (decision making in political participation) เดิมบทบาทในการตัดสินใจเป็นของตัวแทน หรือสมาชิกรัฐสภา เปลี่ยนมาเป็นประชาชน หรือกลุ่มคนที่รวมตัวกัน
3. เกิดการถ่วงดุลอำนาจกับระหว่างภาคประชาชน และสถาบันทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง ซึ่งภาคประชาชนจะเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น
4. ทิศทางการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนที่จะเกิดขึ้นมี 4 รูปแบบ
 - 4.1 การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้อง ร้องทุกข์ที่ไม่ได้รับการแก้ปัญหามาเป็นเวลานาน
 - 4.2 การเคลื่อนไหวเพื่อมุ่งตรวจสอบกระบวนการ การใช้อำนาจรัฐ
 - 4.3 การประท้วงอำนาจรัฐและเรียกร้องให้มีการถ่ายโอน อำนาจรัฐที่เคยมีไปเป็นของประชาชน

4.4 ร่วมมือเชิงวิพากษ์ (critical cooperation) กับรัฐและผูกพันในทางสร้างสรรค์ (constructive engagement) เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2553 อ้างถึงใน จุฬีวรรณ เต็มผล, 2554

2.1.2.3 สิทธิการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

การเรียกร้องโดยวิธีการเมืองภาคประชาชน มีเหตุการณ์สำคัญเช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นการแสดงตัวในการเคลื่อนไหวโดย กลุ่มนิสิตนักศึกษา โดยมีจุดประสงค์เรียกร้องให้รัฐบาลร่างรัฐธรรมนูญให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด เพื่อให้ระบบการปกครองมีความเป็นประชาธิปไตย และเหตุการณ์ต่อมา 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นการรวมกลุ่มของกรรมกร ชาวนา คนยากจน รวมถึงชนชั้นกลาง และนิสิตนักศึกษา และในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 17-19 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ได้เปลี่ยนจากการรวมตัวของนิสิตนักศึกษาและประชาชนระดับต่างเป็น ชนชั้นกลาง และนักธุรกิจเป็นหลัก และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เพื่อต่อต้านนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการเมืองภาคประชาชนในสังคมไทย เนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่เปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพและการมีส่วนร่วมอย่างที่ไม่เคยปรากฏในการปกครองของไทยมาก่อนโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สิทธิทางการเมือง เป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างกว้างๆ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 โดยให้บุคคลย่อมมีสิทธิทางการเมือง โดยการใช้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และสิทธิออกเสียงประชามติ

2. สิทธิในการแสดงความคิดเห็น เป็นปัจจัยที่สำคัญของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยจะเป็นเสียงสะท้อนความต้องการของประชาชน เป็นเครื่องชี้วัดการทำงานของรัฐบาล ประชาชนจึงมีสิทธิแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของรัฐ และตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

3. สิทธิในการรวมกัน ประชาชนมีสิทธิในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือหมู่คณะอื่นๆ เป็นการเปิดโอกาสให้มีการจัดและเข้าร่วมกิจกรรม ที่แสดงออกต่อปัญหาการเมือง และสังคม

4. สิทธิชุมนุมโดยสงบ การชุมนุมนั้นสามารถชุมนุมได้โดยสงบ และปราศจากอาวุธ ซึ่งเป็นผลมาจากสิทธิในการรวมกัน จึงเป็นการรวมกลุ่มกันแสดงการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ซึ่งอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ผู้นำประเทศขึ้นอยู่กับอำนาจต่อรองของประชาชน

5. สิทธิตั้งพรรคการเมือง เป็นการเปิดช่องว่างให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมีระบบ เป็นสถาบันที่มีบทบาทต่อการเสริมสร้างประชาธิปไตย
6. สิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมเป็นส่วนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาบ้านเมืองต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ
7. สิทธิรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ ในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการที่มีผลกระทบต่อ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจของรัฐมีความรอบคอบยิ่งขึ้น เป็นวิธีที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยรัฐต้องรับผิดชอบ และสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ ผลที่ได้จากการทำประชาพิจารณ์ จะใช้เป็นแนวทาง ข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐ ในการดำเนินโครงการ
8. สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ เป็นหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ที่เป็นทั้ง สิทธิ และ กลไก ที่สำคัญเนื่องจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นหนทางหนึ่งในการมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจ
9. สิทธิออกเสียงประชามติ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถออกเสียงในกิจกรรม หรือประเด็นต่างๆ ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจของรัฐในกิจกรรมหรือประเด็นนั้นๆ
10. สิทธิมีส่วนร่วมในการส่งเสริม และรักษาคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (วัชร ไชยสาร, 2545)

2.1.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy)

เนื่องจากการศึกษาข้างต้นได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) และการเมืองภาคประชาชน (people politics) ในเชิงหลักการ และประวัติศาสตร์การเมืองในสังคมไทย พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน มีลักษณะของกิจกรรมเป็นการรวมกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือเรียกร้องต่อภาครัฐ กับปัญหาที่ได้รับผลกระทบ หรือเพื่อแสดงความต้องการ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางอย่างซึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทยการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลายเหตุการณ์มาจากการเล็งเห็นปัญหาการเมืองในยุคต่างๆที่ระบบตัวแทนไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จึงนำมาสู่การเมืองภาคประชาชนที่ประชาชนแสดงออกทางความคิดด้วยการเสวนาถกเถียงเพื่อหาทางออกให้กับปัญหา ดังนั้นในหัวข้อต่อไปนี้จะศึกษาทฤษฎีการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) เนื่องจากเป็นระบบที่ประชาชนหลากหลายส่วนมีส่วนร่วมด้วยวิธีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาที่เล็งเห็นจุดอ่อนจากระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน

(representative) และทำให้ผู้วิจัย เข้าใจถึงลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยิ่งขึ้น

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากปัญหาของประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) ในปัจจุบันคือการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเพียงเฉพาะการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น และปล่อยให้หน้าที่ของผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปโดยไร้อำนาจต่อรอง หรือบทบาททางการเมือง และประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ยังเล็งเห็นจุดอ่อนของประชาธิปไตยแบบตัวแทน เช่น ประชาชนไม่มีโอกาสได้ถกเถียงถึงข้อดีข้อเสียของนโยบายที่ฝ่ายรัฐเสนอ และไม่มีโอกาสได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชน ดังนั้นจึงได้มีการพยายามหาทางแก้ไขโดยการเสนอรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบใหม่ที่เรียกว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ Habermas อ้างถึงใน ชำนาญ จันทร์เรือง, 2553

2.1.3.1 ความหมายและรูปแบบการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

Habermas ให้ความหมายของแนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) หมายถึง ประชาธิปไตยที่มีการอภิปราย การถกเถียง การแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระเสรี เท่าเทียม และกว้างขวาง โดยมีกลไกที่สำคัญคือ วาทกรรมสาธารณะ (public discourse) และพื้นที่สาธารณะทางการเมืองของประชาชน (political public sphere) ซึ่งจะส่งข้อมูลข่าวสารไปยังพื้นที่สาธารณะ “ที่เป็นทางการ” ของสถาบันการเมือง กฎหมาย และตุลาการ โดยใช้พื้นที่สาธารณะเป็นตัวเชื่อมประชาธิปไตยระหว่างภาครัฐกับประชาสังคม เป็นรูปแบบทางการเมืองที่เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองและนำไปสู่การตัดสินใจทางการเมืองของสาธารณชน Habermas อ้างถึงใน วราภรณ์ วนาพิทักษ์, 2549

แนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของ Habermas มีวัตถุประสงค์เพื่อปรึกษาหารือกันให้ได้มาซึ่งความเข้าใจกันของทุกฝ่ายเพื่อหาทางเลือก มิใช่การโต้แย้งเพื่อเอาชนะ โดยได้อธิบายลักษณะของการปรึกษาหารือว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญต่อการเห็นพ้องกัน (consensus) ที่ประชาชนได้จากกระบวนการปรึกษาหารือ มีการให้น้ำหนักกับหลักฐาน เหตุผล ความรู้สึก อารมณ์ และสร้างความเข้าใจในเจตนารมณ์ร่วมมากกว่าการตัดสินใจโดยเสียงข้างมากแต่เพียงอย่างเดียว โดยรูปแบบของการจัดการปรึกษาหารือ มีรูปแบบดังนี้

1. การจัดเวทีเสวนาแบบเปิด (open forum) เพื่อสนทนาถกเถียงโดยไม่จำกัดเฉพาะแต่ในหน่วยงานหรือกลุ่มของตนเอง แต่เปิดกว้างให้สาธารณะหรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วม โดยมีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดเวทีสาธารณะ

2. การเปิดเวทีแสดงความเห็นในสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สถานีโทรทัศน์ วิทยุชุมชน หรืออินเทอร์เน็ต

3. การใช้วิธีการ Deliberative Polling คือวิธีที่จะสามารถบอกเราได้ว่าอะไรคือสิ่งที่สาธารณชนทั้งหมดคิดกับประเด็นต่างๆเกี่ยวกับนโยบายหรือเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งภายใต้เงื่อนไขที่ว่าประชาชนได้มีโอกาสขบคิดกันอย่างกว้างขวาง (Extensive Reflection) (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2553)

John R. Pakinson ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative system) ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จะทำให้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพ เป็นการถกเถียงปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจ และใช้หน้าที่ตามสิทธิในระบอบประชาธิปไตยที่พลเมืองสามารถแสดงออกทางความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพในการถกเถียงกันอย่างมีเหตุมีผลจนกระทั่งได้ข้อสรุปเห็นพ้องกัน (consensus) และให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมของผู้เข้าร่วม (equal treatment of participants) โดยผ่านระบบที่เรียกว่าระบบการปรึกษาหารือ (Pakinson, 2012, p. 28) โดยหน้าที่ของระบบการพูดเพื่อปรึกษาหารือมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เป็นการถกเถียงหรืออภิปรายประเด็นปัญหาที่สนใจ ผ่านความคิดเห็น และประสบการณ์
2. เป็นการพูดเพื่อให้เกิดข้อถกเถียงของสาธารณะชนโดย กำหนดปัญหาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการดำเนินการหรือเพิกเฉยต่อปัญหาร่วมกัน
3. เพื่อให้เกิดการตัดสินใจร่วมกันว่าจะทำอะไร หรือไม่ทำอะไรกับปัญหา โดยขึ้นอยู่กับสาธารณะชน รวมไปถึงการสร้างเงื่อนไขต่างๆ
4. เพื่อให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันของสาธารณะชนกันผ่านการวิเคราะห์ (Pakinson, 2012)

Zsuzsanna. Chappell ให้ความหมายประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) เป็นการอภิปราย หรือถกเถียงทางการเมืองที่ใช้เหตุผล ไม่ใช่การข่มขู่ผู้อื่น เป็นการใช้เหตุผลในการปรึกษาหารือ ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมของทุกคน (equality) ซึ่งการปรึกษาหารือไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่ของท้องถิ่นตนเองก็ได้ โดยการปรึกษารือนั้นมีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่สังคมได้รับผลกระทบร่วมกัน เป็นปัญหาที่ยากต่อการยอมรับ ไม่ควรเป็นความต้องการของเสียงข้างมากแต่ต้องใช้เหตุผลเพื่อให้เกิดการเห็นพ้องกัน การร่วมกันปรึกษารือควรอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะเปิดทุกคนสามารถเข้าร่วมได้เพื่อให้เกิดการรับรู้ได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นคำพูด การ

เล่าเรื่อง (narratives) หรือวาทกรรมต้องใช้ตรรกะและเหตุผลเป็นหลัก (logic and reasoning) Chappell ได้อธิบายลักษณะของการปรึกษาหารือไว้ดังนี้

1. เป็นการจัดเพื่อให้เกิดการอภิปราย ถกเถียงภายในกลุ่มซึ่งกันและกัน
2. เป็นการรับฟังปัญหาเหตุผล และการบอกเล่าแสดงออกทางความคิด
3. เป็นการให้เหตุผลเพื่อตัดสินใจร่วมกัน
4. เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาของสังคม มิใช่การแก้ไขปัญหาของคนคนเดียว

(Chappell, 2012)

จากการศึกษาความหมายของแนวคิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) พบว่าเป็นหนึ่งในระบบของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่มีจุดประสงค์ในการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มคนที่มีความคิดหลากหลาย อันเนื่องมาจากการเห็นจุดอ่อนจากระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยผ่านกระบวนการถกเถียงอย่างมีเหตุผล ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของผู้เข้าร่วม ไม่ฟังเสียงส่วนมากแต่จะนำความคิดเห็นของทุกคนมาวิเคราะห์และใช้เหตุผลเป็นสำคัญเพื่อให้ได้ข้อสรุปด้วยการตัดสินใจร่วมกัน และเกิดเป็นความคิดเห็นที่เห็นพ้องต้องกันของกลุ่มประชาชน ก่อนที่จะตัดสินใจทางการเมืองโดยมีกลไกที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) วาทกรรมสาธารณะ (public discourse) และ 2) พื้นที่สาธารณะทางการเมืองของประชาชน (political public sphere) เพื่อใช้พื้นที่สาธารณะเป็นตัวเชื่อมประชาธิปไตยระหว่าง “ภาครัฐ” และ “สังคม”

2.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ พบว่า พื้นที่สาธารณะทางการเมืองของประชาชนเป็นกลไกสำคัญ ในการเชื่อมประชาธิปไตยระหว่าง “ภาครัฐ” และ “สังคม” ด้วยวิธีการอภิปราย อย่างมีเหตุผลอย่างเท่าเทียมกัน การวิจัยครั้งนี้จึงทำการศึกษาลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความหมาย รูปแบบทางกายภาพ และสถาปัตยกรรมตั้งแต่ยุคอดีตจนถึงยุคปัจจุบันที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่การเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Space)

2.2.1.1 ความหมายและรูปแบบพื้นที่การเมืองในรอบประชาธิปไตย (Democratic Space)

พื้นที่สาธารณะของประชาชนเกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 ของยุโรปตะวันตก พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่ปัจเจกบุคคล (private person) มารวมตัวพบปะกันเพื่ออภิปรายหรือถกเถียงกันอย่างอิสระเสรี เกี่ยวกับเรื่องต่างๆที่เป็นปัญหาสาธารณะ หรือผลประโยชน์สาธารณะ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อส่วนรวม แต่ในศตวรรษที่ 20 พื้นที่สาธารณะได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางการเมือง โดยพื้นที่สาธารณะได้ทำหน้าที่เพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงสังคมกับรัฐ เพื่อวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล และเสนอแนะให้รัฐบาลดำเนินนโยบายและมาตรการตามความต้องการ และผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยพื้นที่สาธารณะต้องตั้งอยู่บนความเสมอภาคเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวาทกรรมอย่างอิสระเสรี เพราะความคิดเห็นสาธารณะ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนมาพบปะกันในเวทีสาธารณะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระเสรี มีเหตุผล และมีจิตใจที่วิพากษ์ต่อการทำงานของรัฐบาล

Jürgen Habermas ให้ความหมายของพื้นที่ทางการเมืองนั้นคือพื้นที่สาธารณะ (political public sphere) โดยทำหน้าที่เป็นสื่อที่เชื่อมโยง “รัฐ” และ “สังคม” ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) โดยสรุปพื้นที่ทางการเมือง หรือพื้นที่สาธารณะของ ฮาเบอร์มามีลักษณะและหน้าดังนี้

1. พื้นที่สาธารณะเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยแบบ Deliberative Democracy ระหว่างรัฐ และ ประชาสังคม
2. พื้นที่สาธารณะของ Habermas ให้ความสำคัญกับวาทกรรม เกี่ยวกับการสร้างเจตจำนงและความคิดเห็นทางการเมือง เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตัดสินใจทางการเมือง โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผล
3. พื้นที่สาธารณะต้องมีความเสมอภาคกัน (equality) ในด้านวาทกรรมดังนี้
 - การริเริ่ม และดำเนินการแลกเปลี่ยนสื่อสารกัน
 - การเสนอแนะ การเสนอข้อโต้แย้ง การอธิบายเหตุผล
 - การมีโอกาสที่จะระบายอารมณ์ความรู้สึก ความต้องการ
4. พื้นที่สาธารณะของ Habermas เน้นการวิพากษ์ เน้นความขัดแย้งและการต่อสู้ของ 2 ฝ่าย โดยการนำเอาปัญหาต่างๆมา อภิปรายกัน โต้แย้งกัน ปฏิบัติการกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีจริยธรรม (วราภรณ์ วนาพิทักษ์, 2549)

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ ให้ความหมายของพื้นที่ประชาธิปไตยว่า คือพื้นที่สาธารณะที่อยู่ระหว่างรัฐ กับ ปัจเจกบุคคล (ปัจเจกบุคคลในนามของ “ประชาชน”) สามารถทำให้รัฐนั้นต้องมีความ

รับผิดชอบและพร้อมรับผิดชอบ สามารถก่อรูปก่อร่างของข้อตกลงเชิงสาธารณะ และสามารถมีส่วนร่วมในการเมืองและแสดงออกซึ่งความต้องการและความเห็นต่างๆ

แนวคิดพื้นที่ประชาธิปไตยนั้น ชี้ให้เห็นว่าเราสามารถค้นพบพื้นที่ดังกล่าวได้ในระบอบการเมืองที่แตกต่างกันไป แต่เงื่อนไขที่พื้นที่นั้นจะเป็นพื้นที่ประชาธิปไตย ก็ต่อเมื่อถูกกำกับโดยหลักการเสรีนิยมทางการเมือง เช่น ความสามารถในการดูแล-กำกับตนเองของปัจเจกบุคคลได้ เสรีภาพทางการเมือง ความเป็นผู้นำที่สะท้อนซึ่งความเป็นตัวแทนต่อประชาชน การจัดการปกครองในแบบที่พร้อมรับผิดชอบ-พร้อมที่จะถูกตรวจสอบ และการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยความสำคัญของพื้นที่ประชาธิปไตยมี 3 ประการดังนี้

1. พื้นที่ประชาธิปไตยคือพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกำหนดและตรวจสอบรัฐ เพื่อไม่ให้เกิดการครอบงำของรัฐ

2. พื้นที่ประชาธิปไตยนั้นจะช่วยให้เกิดการจัดการปกครองที่มีธรรมาภิบาล คือรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแบบที่ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ โดยเฉพาะในหมู่ประชาชนที่ยากจนและอยู่ชายขอบของชุมชนการเมือง และทำให้ประชาชนเองสามารถรวมตัวกันในการสื่อสารและปรึกษาหารือกันผ่านการมีพื้นที่ของสื่อใหม่ๆ ที่เสริมอำนาจให้กับพวกเขา มากกว่าสื่อในความหมายที่รัฐบาลนั้นสามารถควบคุมได้หมด

3. พื้นที่ประชาธิปไตยเป็นชุดความคิดที่ไม่ได้มุ่งพิจารณาแต่เรื่องของข้อเรียกร้องทางการเมืองของประชาชนเท่านั้น แต่ต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเมืองที่ตอบสนองต่อความต้องการได้ด้วย

พื้นที่ประชาธิปไตย จึงไม่ใช่พื้นที่ของคนกลุ่มเดียว และไม่ใช่ของกลุ่มคนเสียงข้างมากเท่านั้น เพราะการเคารพกันในสังคมเป็นเรื่องสำคัญหรือหลักของ “คนเท่ากัน” แนวคิดพื้นที่ประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องที่ว่าด้วยความหลากหลาย ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจดังนั้นแนวคิดพื้นที่ประชาธิปไตยจึงเป็นไปได้ยากที่ทุกคนจะสามารถปรึกษาหารือเรื่องราวเป็นวงสนทนาวางใหญ่ที่มีเจตจำนงร่วมกันอย่างง่ายๆ (พิชญ พงษ์สวัสดิ์, 2557)

นิธิ เอียวศรีวงศ์ ให้ความหมายของพื้นที่ทางการเมืองว่า ในรัฐทุกรัฐ และในทุกรูปแบบ มีพื้นที่อยู่สองอย่างตั้งอยู่เคียงกันเสมอ นั่นคือพื้นที่ทางการเมืองและพื้นที่อาณานิคม ดังนั้นจึงมีลักษณะพื้นที่ที่แตกต่างกันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. พื้นที่ทางการเมืองหมายถึง พื้นที่ตั้งแต่คนเดียว หรือไปจนถึงกลุ่มในรูปแบบต่างๆ สามารถเคลื่อนไหวเพื่อต่อรองอำนาจ ผลประโยชน์ เกียรติยศ ระหว่างกัน ในสังคม หรือต่อรองอำนาจระหว่างรัฐ โดยการเคลื่อนไหวนั้นอาจทำได้หลายรูปแบบนับตั้งแต่วิพากษ์วิจารณ์ สร้างละครล้อเลียน ชุมนุมประท้วง โจมตีกันในสื่อหรือที่สาธารณะ

2. พื้นที่อาณานิคมหมายถึง พื้นที่ที่มีกฎระเบียบข้อบังคับ พื้นที่นี้จึงไม่มีเสรีภาพแก่ทุกคน ในบางรัฐพื้นที่อาณานิคมอาจมีลักษณะที่ใหญ่เสียจนไม่มีพื้นที่ทางการเมืองเหลืออยู่เลย (นิธิเอียวศรีวงศ์, 2557)

2.2.2 แนวคิดและทฤษฎีลักษณะพื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะ (Democracy and Public Space)

John R. Parkinson ได้ทำการศึกษาลักษณะพื้นที่ประชาธิปไตยที่ใช้พื้นที่สาธารณะในการทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเรียกร้องในหลายๆพื้นที่ รวมถึงศึกษาลักษณะการจัดผังของรัฐสภา ซึ่งทั้งหมดมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพว่าส่งผลอย่างไรต่อพฤติกรรมของคนและกิจกรรมอย่างไร และลักษณะทางกายภาพอย่างไรที่กลุ่มคนมักใช้ในการจัดรูปแบบพื้นที่ และพื้นที่แบบไหนที่คนต้องการ

2.2.2.1 ลักษณะพื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะ

โดยผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะพื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะได้ดังต่อไปนี้

1 มีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่เปิด (public space) เนื่องจากการเรียกร้องนั้นต้องใช้การสื่อสารทางวาจากรรม หรือการกระทำเช่นการแสดงออกต่างๆเพื่อให้ สังคมได้รับรู้ถึงกิจกรรมการเรียกร้องที่เกิดขึ้น เช่น การกล่าวคำปราศรัย การชี้แจงข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปสู่ การตัดสินใจร่วมกัน ดังนั้นการเรียกร้องจึงจำเป็นต้องมีพื้นที่ที่สามารถรวมกลุ่มคนได้ ซึ่งลักษณะของพื้นที่ดังกล่าวต้องมีลักษณะเป็นพื้นที่แบบสาธารณะ โดยลักษณะที่บ่งบอกความเป็นพื้นที่สาธารณะนั้นประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการดังต่อไปนี้

1.1 ทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ (freely accessible) หมายถึง ต้องเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ซึ่งหมายถึงคนทุกกลุ่มทุกชนชั้น (open and publicly accessible) หรืออาจมีความหลากหลายในด้านอื่นๆ กิจกรรมการเรียกร้องที่เกิดขึ้นสามารถมองเห็นได้อย่างกว้างขวาง เพื่อกระตุ้นความสนใจต่อสาธารณะชน (highly visible to attentive) และนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรม พื้นที่สาธารณะดังกล่าวควรมีลักษณะตั้งอยู่ในที่ที่สังคม หรือคนในเมืองหรือคนในท้องถิ่นนั้นๆให้ความสนใจ เพราะจะทำให้เกิดการรับรู้ของคนในสังคมอย่างกว้างขวาง ซึ่งพื้นที่สาธารณะในที่นี้อาจเป็นพื้นที่ที่อยู่ในอาคาร หรือ พื้นที่ภายนอกอาคาร เช่น จตุรัสกลางเมือง (square) ตลาด (market) สวนสาธารณะ (park) ซึ่งอาจมีบางพื้นที่ที่มีลักษณะกึ่งสาธารณะ เช่น ห้องประชุมรัฐสภา รัฐสภาไม่ใช่พื้นที่สาธารณะในเชิงการเข้าถึงพื้นที่ เนื่องจากการเข้าถึงพื้นที่นั้นถูกจำกัดด้วยลักษณะหน้าที่ทางสังคมและขนาดของห้อง แต่ในด้านการสื่อสารข้อมูลเพื่อให้สาธารณะชนรับรู้ไม่ได้ถูก

จำกัด และยังถูกสื่อสารออกสู่สาธารณะอย่างกว้างขวางด้วยสื่อต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อาจรวมไปถึง อินเทอร์เน็ต ข่าวสาร และ บล็อกเกอร์

1.2 มีแหล่งทรัพยากรที่ดี (collective resources) หมายถึง พื้นที่นั้นต้องมีสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น เป็นพื้นที่ที่มีอากาศที่บริสุทธิ์ น้ำสะอาด รวมถึง ระบบการคมนาคมที่ดีสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากคนหลากหลายระดับ เช่น คนที่มีรายได้น้อยสามารถใช้รถโดยสารราคาถูกในการเดินทางมาเข้าร่วมได้ หรือเป็นสิ่งที่ในพื้นที่นั้นมีและสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้พื้นที่ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนได้ใช้ทรัพยากรนั้นร่วมกัน

1.3 ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน (common impacts) หมายถึง เป็นพื้นที่ที่ทุกคนมีความรู้สึกต้องช่วยกันดูแล เช่น แหล่งทรัพยากรในพื้นที่สาธารณะทุกแห่ง เนื่องจากเป็นสิ่งที่มิผลกระทบต่อกัน และทุกคนอาจได้รับผลกระทบในด้านผลดี และผลเสียร่วมกัน หรือทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในพื้นที่นี้

1.4 เป็นพื้นที่ที่สามารถใช้ในการแสดงออกตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (stage for the performance of public roles) หมายถึง ต้องเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับการแสดงออกในทุกๆด้าน มิใช่เฉพาะเรื่องของการเมืองเท่านั้นโดยสามารถแสดงกิจกรรมต่างได้ เช่น กิจกรรมบันเทิง การแสดงศิลปะ การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ส่วนในด้านของการเมืองนั้นต้องสามารถให้ประชาชนรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องเรื่องใดๆก็ตามได้ต้องการ มิใช่ถูกปิดกั้น และขัดขวางด้วยการใช้เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยของเมือง สลายกลุ่มการเรียกร้องในที่นี้ หรือทำการควบคุมแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นในการใช้ทำกิจกรรม หรือทำการปิดพื้นที่ที่สามารถรวมกลุ่มคนจำนวนมากได้

ลักษณะพื้นที่ที่จะเป็นพื้นที่สาธารณะนั้นไม่จำเป็นต้องประกอบไปด้วยปัจจัยทั้ง 4 ดังที่กล่าวไปทั้งหมด แต่ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยที่ 1.1 คือทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ (freely accessible) และปัจจัยข้อที่ 1.4 เป็นพื้นที่ที่สามารถใช้ในการแสดงออกตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (stage for the performance of public roles) เป็นสิ่งสำคัญที่สุด (Pakinson, 2012)

2. มีลักษณะพื้นที่ที่เอื้อต่อการรวมกลุ่ม (assembly) หมายถึง ลักษณะของพื้นที่ที่เอื้อต่อการรวมกลุ่มกันมักมีลักษณะของผังที่มีขนาดใหญ่ เป็นลานโล่ง ไม่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างชัดเจน หรือมีสิ่งโอบล้อมเพื่อให้เกิดการออกแยกจากกันเป็นกลุ่มๆ เพื่อให้เกิดการรวมตัวกันได้ง่ายลดความสับสนเมื่อมีคนจำนวนมากในพื้นที่เดียวกัน

โดยการรวมกลุ่มกันจะทำให้ง่ายต่อการสื่อสารหลากหลายด้าน เช่น การให้ข้อมูล การรวบรวมข้อมูล การแสดงความคิดเห็น และร่วมกันตัดสินใจ เพื่อให้ทุกคนได้รับฟังร่วมกัน และเข้าใจตรงกันต่อข้อมูลที่มา ง่ายต่อการร่วมกันกระทำการต่างๆเมื่อได้รับมติเห็นชอบร่วมกันให้เกิดการกระทำร่วมกัน และมีผลดีในด้านการแสดงพลังต่อการเรียกร้อง

ดังนั้นลักษณะพื้นที่ที่มีลักษณะเอื้อต่อการรวมกลุ่มจึงมีความสำคัญ เช่น ขนาดของพื้นที่ถ้าพื้นที่มีขนาดใหญ่เกินการควบคุม หรือส่งสารให้ครอบคลุมได้อาจส่งผลเสียทำให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพลดลง เช่น DC's National Mall ที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ซึ่งมีข้อดีในด้านรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก แต่มีข้อเสียในด้านการสื่อสารเนื่องจากมีขนาดใหญ่จึงทำให้การสื่อสารได้อย่างครอบคลุมต่อผู้เข้าร่วมทั้งหมดเป็นอุปสรรค ซึ่ง Victoria Park Hongkong มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่นักซึ่งมีข้อดีในด้านการสื่อสารต่อผู้คนที่ได้อย่างครอบคลุม แต่มีข้อเสียในด้านรองรับจำนวนคนซึ่งอาจรองรับได้ไม่เพียงพอ ดังนั้นลักษณะพื้นที่ที่เอื้อต่อการรวมกลุ่มจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับการจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Pakinson, 2012)

ภาพที่ 2.2 แสดงลักษณะพื้นที่ของ DC's National Mall และ Victoria Park Hongkong, เว็บไซต์ www.nyu.edu/global/, สืบค้น วันที่ 5 ธันวาคม 2558.

3. ลักษณะการจัดผังผู้พูดและผู้ฟัง (speaker & seating location) หมายถึง ตำแหน่งของผู้พูดและผู้ฟังมักมีลักษณะจัดให้หันหน้าเข้าหากัน (face to face) หรือให้ผู้ฟังหันเข้าหาผู้พูด เนื่องจากเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในด้านการสื่อสารข้อมูลระหว่างบุคคลได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านตัวกลางอื่นให้เกิดการบิดเบือนของข้อมูล การหันหน้าเข้าหากันทำให้เกิดอารมณ์ร่วมในการช่วยกันแสดงความคิดเห็น อภิปราย วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล และร่วมกันตัดสินใจ ผู้พูดและผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกให้เกียรติซึ่งกันและกันตามลักษณะของมารยาทในการพูด และฟังที่ดี และทำให้ผู้เข้าร่วม มองเห็นผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ ได้มากกว่าการจัดผังรูปแบบอื่น ซึ่งจะทำให้รู้สึกถึงการมีส่วนร่วมร่วมกันของคนมากยิ่งขึ้น (Pakinson, 2012)

ซึ่งการจัดผังในลักษณะให้ผู้ฟังและผู้พูดหันหน้าเข้าหากันจะมีประสิทธิภาพมากในพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก หรือมีจำนวนคนไม่มากเพราะยังสามารถสื่อสารกันได้อย่างสะดวก หากพื้นที่มีขนาดใหญ่ประสิทธิภาพจะยิ่งลดลงซึ่งอาจจะต้องใช้วิธีการจัดการด้วยลักษณะทางกายภาพรูปแบบอื่น (Chappell, 2012)

4. สร้างลักษณะเด่นเพื่อดึงดูดความสนใจ หมายถึง ในการพูดไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่สาธารณะสำหรับการพูดเพื่อเรียกร้อง หรืออยู่ในห้องประชุมรัฐสภาสำหรับการพูดอภิปรายก็ตาม จุด

ที่เป็นพื้นที่ยื่นอภิปรายพูด มักมีลักษณะยกพื้นสูงขึ้นจากปกติ หรืออยู่ในระดับที่ทำให้ผู้ฟังสามารถมองเห็นได้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความโดดเด่น และดึงดูดความสนใจไปยังผู้พูด เช่น การพูดในพื้นที่สาธารณะ Hyde Park, London, England นับตั้งแต่นิโอดิตจนถึงปัจจุบัน ผู้ที่ต้องการพูดแสดงความคิดเห็นจะนำเก้าอี้หรือสิ่งของที่ทำให้ตนเองมีระดับที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดความโดดเด่น ดึงดูดจุดสนใจไปยังผู้พูด

ภาพที่ 2.3 การพูดแสดงออกในสวน Hyde Park, London, England อดีต และปัจจุบัน, เว็บไซต์ <http://www.everystockphoto.com/>, สืบค้น วันที่ 5 ธันวาคม 2558.

การเรียกร้องในพื้นที่สาธารณะจึงมักมีเวทีเพียงจุดเดียว (single stage) การมีเวทีเพียงจุดเดียวจะส่งผลให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ โดยประโยชน์ด้านกายภาพจะช่วยทำให้คนเกิดการรับรู้ สามารถระบุตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมได้อย่างง่าย (identifiable) และ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการดึงดูดเข้าถึงไปยังพื้นที่กิจกรรมได้ง่าย (attentive) ได้ง่ายกว่าการมีพื้นที่เวทีหลากหลายจุด ที่จะทำให้เกิดความรู้สึกสับสน และรับรู้ตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมได้ยาก (Parkinson, 2012)

ภาพที่ 2.4 แสดงลักษณะเวทีรัฐสภาประเทศเยอรมัน และออสเตรเลีย, เว็บไซต์ <http://www.abc.net.au/news/>, สืบค้น วันที่ 5 ธันวาคม 2558.

นอกจากนี้ในรัฐสภาได้มีการใช้ลักษณะทางกายภาพของเวทียกสูงขึ้น เพื่อเป็นจุดรวมความสนใจเพียงจุดด้วย โดยมีลักษณะการจัดผังที่นั่งให้หันหน้าไปยังผู้พูด เช่น รูปแบบของรัฐสภาในบางที่ เช่น รัฐสภา ประเทศออสเตรเลีย คานาดา นิวซีแลนด์ และ เยอรมัน ที่มีลักษณะคล้ายศาล

โดยให้ผู้พูดอภิปรายออกมาเป็นบนเวทีแทนการลุกขึ้นยืนพูดบริเวณที่นั่งตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้พูด ให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ เกิดความรอบคอบต่อสิ่งที่จะสื่อสารออกไป เป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของผู้พูด และทำให้ผู้ฟังมุ่งความสนใจไปที่ตัวผู้พูดด้วยเช่นกัน ดังนั้นทุกคนจะมีความมุ่งมั่นต่อหน้าที่ของตนเอง ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกันสูงขึ้น (Parkinson, 2012)

2.2.3 แนวคิดและทฤษฎีสถาปัตยกรรมในระบอบประชาธิปไตย (Architecture and Democracy)

ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่ทางประชาธิปไตยโดยความหมาย และ พื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะซึ่งเป็นพื้นที่ทางประชาธิปไตยประเภทหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในลักษณะทางกายภาพพื้นที่ประชาธิปไตยในสมัยอดีตที่เป็นต้นกำเนิด จนถึงปัจจุบันที่มีสถาปัตยกรรมเข้ามาเป็นส่วนเกี่ยวข้อง ในเชิงแนวความคิดการสื่อด้วยสัญลักษณ์ และรูปสถาปัตยกรรมแบบต่างๆ โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

2.2.3.1 พื้นที่ประชาธิปไตยในยุคสมัย Classic

นับตั้งแต่สมัยโบราณ อุดมคติของ อารยะธรรมของยุคคลาสสิกจะอยู่บนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตยในวงกว้างและเป็นที่ยอมรับของการเมืองโลกฝั่งตะวันตก ประชาธิปไตยในยุคคลาสสิกไม่ได้เพียงการสร้างอิทธิพลในการร่างรัฐธรรมนูญ แต่ยังได้รับอิทธิพลในการสร้างสถาปัตยกรรมที่ครอบงำทั้งรูปทรงและรูปแบบของอาคารรัฐสภาที่ปรากฏอยู่ในยุคปัจจุบัน

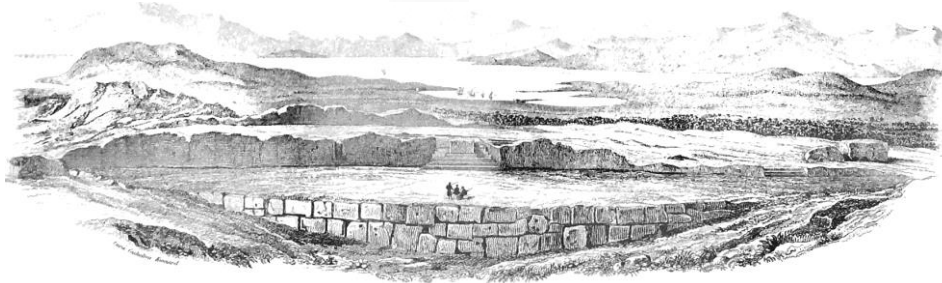
ในทางปฏิบัติและการแสดงถึงสัญลักษณ์ (symbolic) ของสังคมประชาธิปไตย เริ่มต้นที่เอเธนส์ (athens) เมื่อ 2,500 ปีที่แล้ว ประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น 2 คำ Democracy จาก Demokratia (Demos หมายถึง ประชาชนหรือพลเมืองและ Kratos หมายถึง กฎข้อบังคับ) โดยมีรัฐบาลและประชาชนที่ดูแลตัวเองด้วยกฎ โดยเป็นประชาธิปไตยแบบทางตรง เช่น กรีกในสมัยโบราณ ที่เมืองมีขนาดเล็ก และ ประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่มาจากการเลือกของประชาชน

ในสมัยกรีกโบราณได้มีการจัดการดูแลประชาชนโดยตั้งอยู่บนอุดมคติของความเท่าเทียมกัน (equality) ของประชาชน เสรีภาพ (liberty) และเคารพกฎหมายที่เป็นสิ่งตัดสิน ความเชื่อทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่สร้างกรอบความคิดของการเมืองในฝั่งตะวันตก และกลุ่มเสรีนิยมสมัยใหม่คือมนุษยมีความเป็นปัจเจกบุคคล และสิทธิโดยมีต้นกำเนิดมาจากประชาธิปไตยของกรีกระหว่างศตวรรษที่ 8 เกิดการวิวัฒนาการความเป็นอยู่แบบเมือง และรัฐจึงเกิดเป็นคำว่าเมืองขึ้นคือคำว่า Political ซึ่งเป็นรากศัพท์ที่มาจากสมัยกรีกโบราณ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเป็นส่วนสำคัญของการนิยามประชาชนของกรีก ซึ่งคุณสมบัติของประชาชนชาวกรีกคือต้องเป็นผู้ชายเท่านั้น และต้องเป็นลูกของคนที่มีพ่อแม่เป็นชาวเอเธนส์ ชาวกรีกจึงเป็นกลุ่มแรกที่สร้างสังคมโดยอยู่บนแนวคิดของความเป็นพลเมือง (citizenship) Aristotle มองว่าการมีส่วนร่วมคือทุกคนมีสิทธิ์ในการตัดสิน (judgement) และมีอำนาจในการดำเนินการ ความเป็นพลเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมโดยตรงต่อเรื่องสาธารณะ รวมถึงกฎหมายและการพิจารณา ดังนั้นจึงต้องมีสถานที่ทางอำนาจของการเมืองที่เป็นศูนย์กลาง โดยกรีกได้ใช้พื้นที่ที่เป็นพื้นที่เปิดที่เรียกว่า Agora เพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจจากพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เช่นวังมาเป็นพื้นที่สาธารณะที่ไม่ใช่การแสดงอำนาจของใครคนใดคนหนึ่งแต่เป็นอำนาจของประชาชนทุกคน ถึงแม้ว่ากรีกในยุคโบราณจะไม่ยอมรับผู้หญิง ทาส ประชาชนจากเมืองอื่นแต่ให้ความเคารพและความเท่าเทียมกันก่อนที่จะมีกฎหมาย มีโอกาสเท่าเทียมกันในการพูดในสถานที่ประชุมทางการเมือง การตัดสินใจที่สำคัญ และการลงคะแนนโหวต

ในยุคศตวรรษที่ 4 การเมืองเป็นเรื่องที่เปิดเผย เอเธนส์ได้ใช้สถานที่ในการประชุมทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นครึ่งวงกลม (semi-circular) ที่เนินเขา Pnyx ฝั่งตะวันตกของ Acropolis โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อเป็นสถานที่ทำการจัดการดูแลเมือง ซึ่งในเบื้องต้นมีลักษณะเป็นพื้นราบซึ่งไม่เหมาะสมต่อการประชุมซึ่งจะต้องใช้เงินในการสร้างให้มีลักษณะเป็น Auditorium ในศตวรรษที่ 5 จึงใช้อิฐก่อขึ้นให้มีลักษณะเป็นครึ่งวงกลมที่มีลักษณะสูงซึ่งมีลักษณะคล้ายโรงละคร (theatre) มีเก้าอี้จำนวนนับพันหันหน้าไปทางเวที

กรีกให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมการประชุมได้ทุกเรื่อง ประชาชนชาว เอเธนส์จะรู้จักสถานที่นี้ว่า Ekklesia ชาวสปาร์ตาจะรู้จักในนามว่า Apella และ โรมจะเรียกว่า Concilium Plebis การประชุมจะมีทุกๆ 9 วันที่ Ekklesia โดยต้องมีประชาชนอย่างน้อย 6,000 คน ในการประชุมประชาชนจะต้องใช้การพูดแสดงความคิดเห็น และตัวเองคือตัวแทนของตัวเองโดยการโหวตถือเป็นคำตัดสินสูงสุด

ภาพที่ 2.5 Ekklesia ตั้งอยู่ที่เนินเขา Pnyx เมือง Athens ที่ใช้ในการประชุมทางการเมือง: *Architecture and Democracy*, โดย Sudjic and Jones, 2001. Glasgow: Laurence King Publishing, สืบค้น วันที่ 7 ธันวาคม 2558.

ภาพที่ 2.6 ลักษณะผังครึ่งวงกลมของ Ekkesia: *Architecture and Democracy*, โดย Sudjic and Jones, 2001. Glasgow: Laurence King Publishing, สืบค้น วันที่ 7 ธันวาคม 2558.

สำหรับประชาธิปไตยแบบทางตรงนั้นเหมาะสมกับเมืองที่มีขนาดเล็กและมีประชาชนจำนวนน้อย และกรีกได้สิ้นสุดลงเมื่อ Alexander สิ้นพระชนม์จึงเป็นยุคของโรมซึ่งโรมก็มีลักษณะการประชุมเหมือนกับกรีกโดยมีกฎเหมือนกรีกคือผู้ชายเท่านั้นที่สามารถเข้าประชุม แต่ใช้ความเป็นอาวุโสเป็นผู้นำ ซึ่งเรียกว่าวุฒิสภา (senate) อาคารมีความสูง 21 เมตรมีการตกแต่งที่แสดงถึงความรุ่งเรืองของเมือง ที่นั่งในแถวแรกจะเป็นผู้อาวุโสนั่ง พื้นที่ด้านหน้าเป็นที่ปราศรัยมีที่นั่งประมาณ 1,000 ที่นั่งวุฒิสภามีอำนาจในการควบคุมนอกจากเมืองยังมีด้านนโยบายด้านต่างเมืองที่กระจายอยู่รอบกรุงโรม วุฒิสภาของโรมมีอำนาจเหมือนตัวแทนของกษัตริย์เมื่อกษัตริย์ไม่อยู่ ซึ่งต่อมาได้ยกเลิกระบบราชวงศ์แต่ระบบวุฒิสภาก็ยังคงอยู่ แม้ว่าโรมจะพัฒนาจากเมืองไปเป็นอาณาจักรจนกระทั่งปัจจุบันที่ยังใช้วุฒิสภา และ รัฐสภาในการกำหนดกฎหมายต่างๆเพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อ ระบบตัวแทนของประชาชน ซึ่งปัจจุบันยังมีประเทศที่ใช้ระบบดังกล่าวเช่น อิตาลี ฝรั่งเศส และอังกฤษ

ภาพที่ 2.7 ลักษณะห้องประชุมวุฒิสภา (Senate) ของกรุงโรม: *Architecture and Democracy*, โดย Sudjic and Jones, 2001. Glasgow: Laurence King Publishing, สืบค้น วันที่ 7 ธันวาคม 2558.

สถาบันทางการเมืองจึงกำเนิดจากเมืองเอเธนส์ และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้วยโรม และส่งอิทธิพลมาสู่ยุคโมเดิร์นของชาติฝั่งตะวันตกอาคารทางการเมืองเช่น รัฐสภาต่างจึงใช้อาคารที่มีสถาปัตยกรรมแบบ Classic ที่สะท้อนถึงจุดกำเนิดของประชาธิปไตย (Sudjic and Jones, 2001)

2.2.3.2 สถาปัตยกรรมและอาคารรัฐสภา

อาคารทางการเมืองมีแนวคิดโดยทั่วไปคือ มักมีลักษณะเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องการส่งหรือสื่อสารข้อความต่อผู้ที่พบเห็นในด้านของพลังอำนาจ (Sudjic and Jones, 2001) มีลักษณะอาคารที่สร้างการดึงดูดความสนใจด้วยโครงสร้างที่ยิ่งใหญ่ เพื่อแสดงถึงความเข้มแข็งของประชาชนและประเทศสะท้อนออกมาสู่อาคารรัฐสภาที่แสดงถึง วัฒนธรรม ประเพณี ความมั่นคง และอำนาจ (Cope, 2001) เช่น สถาปัตยกรรมในยุคนีโอคลาสสิก (neoclassic) ที่สื่อสารข้อความในด้านของลำดับศักดิ์ วัฒนธรรม ความแตกต่าง ความเฉพาะตัว และความพิเศษ หรือนอกจากนี้อาคารทางการเมืองในยุคโมเดิร์น (modern) เช่นอาคารรัฐสภาประเทศออสเตรเลียที่สื่อถึงสิ่งที่มีมากกว่า ความเท่าเทียม (egalitarian) ซึ่งในบางครั้งการสื่อข้อความผ่านสถาปัตยกรรมอาจไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของสถาปนิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 80 และ 90 อาคารรัฐสภาที่ถูกสร้างใหม่มักสร้างให้เห็นถึงความสง่างามของประเทศ และมักตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ประชาชน และชาวต่างชาติสามารถพบเห็นได้ง่าย

อาคารรัฐสภา หมายถึง หนึ่งในพื้นที่ทางประชาธิปไตย มีหน้าที่สำหรับแสดงออกตามหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย เป็นสถานที่ที่ผู้แทนราษฎรนำเสนอโครงสร้างทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรสาธารณะ ด้วยการอภิปราย ผ่านประสบการณ์ของผู้แทนราษฎร เป็นสถานที่ที่ทำให้เกิดการถกเถียงพิจารณาการกระทำ หรือการดำเนินการของผู้แทนราษฎร เป็นสถานที่ที่ใช้ในการตัดสินใจก่อนเกิดการดำเนินการต่างๆ และเป็นสถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์ของการเมืองในระดับประเทศ และ เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาติ

อาคารรัฐสภาส่วนใหญ่มีความหมายที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ และแสดงถึงอำนาจต่อผู้มองเห็นอาคาร และทำให้ผู้ทำงานเช่นผู้แทนราษฎรมีความรู้สึกจริงจังต่อการทำงาน และผังมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้แทนราษฎร (Parkinson, 2012)

ในยุศตวรรษที่ 18 มีอาคารรัฐสภาเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกของโลกคือรัฐสภาของประเทศ Ireland (Irish Parliament House in Dublin) โดยมีห้องประชุมแบ่งออกเป็น 2 ห้องโดยนำลักษณะคล้ายการจัดผังห้องอภิปรายแบบ เอเธนส์ มาใช้โดยมีลักษณะเป็นวงกลม (Sudjic and Jones, 2001)

ภาพที่ 2.8 ห้องประชุมของรัฐสภา Ireland โดย Henry Grattan กำลังเรียกร้องสิทธิของชาว Irish ในปี ค.ศ. 1780: *Architecture and Democracy*, โดย Sudjic and Jones, 2001. Glasgow: Laurence King Publishing, สืบค้น วันที่ 7 ธันวาคม 2558.

ซึ่งในยุคหลังจากนั้นได้เกิดอาคารรัฐสภาของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแบบและให้ความสำคัญกับการสื่อถึงค่านิยมของประเทศ (American values) ความเข้มแข็งของชาวอเมริกัน (American Strength) และความสามัคคีของชาวอเมริกัน (American unity both) ด้วยอาคารที่มีขนาดใหญ่ ที่ยังมีรายละเอียดเล็กๆ รวมกันอยู่ ในความเป็นจริง George Washington และ Thomas Jefferson ได้พยายามออกแบบสัญลักษณ์โดยใช้สัญลักษณ์ Roman Fasces เพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความแข็งแกร่งผ่านความสามัคคีจากการผสมผสานสัญลักษณ์ของ Roman และ Masonic ซึ่งทั้งอาคารและตราสัญลักษณ์ใหม่นั้นเป็นสถาปัตยกรรมโบราณชั้นสูง ในทางตรงกันข้ามสัญลักษณ์แบบคลาสสิกถูกปฏิเสธอย่างชัดเจนในสหราชอาณาจักร เมื่อทำการสร้างพระราชวัง Westminster ขึ้นใหม่หลังจากถูกไฟไหม้ในปี ค.ศ. 1834 เนื่องจากสถาปัตยกรรมแบบคลาสสิก เป็นสถาปัตยกรรมที่มีรากฐานมาจากชาติศัตรูของการปฏิวัติฝรั่งเศส เป็นผลทำให้เลือกสถาปัตยกรรมในรูปแบบที่แสดงถึงประเทศ คือสถาปัตยกรรม Gothic ในช่วงปลาย ซึ่งแสดงถึงระดับของสังคม ระดับทางการเมือง การเคารพซึ่งกันและกัน การเตรียมพร้อม และการอนุรักษ์นิยมของชาติได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 2.9 แสดงทัศนียภาพอาคารรัฐสภาประเทศสหรัฐอเมริกา, เว็บไซต์ https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_Congress, สืบค้น วันที่ 10 ธันวาคม 2558.

อาคารรัฐสภาประเทศ ญี่ปุ่น ถูกใช้งานอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1936 โดยจักรพรรดิ Meiji ในปี ค.ศ. 1880 จุดประสงค์ของการสร้างอาคารรัฐสภาไม่ได้เป็นเพียงอาคารสำหรับ

การประชุมรัฐสภา อาคารทำงาน เท่านั้นอาคารรัฐสภาถูกสร้างขึ้นพร้อมกับอาคารสาธารณะในบริบทของโครงการขนาดใหญ่ที่ขับเคลื่อนโดยจักรพรรดิและการปกครองลัทธิคณาธิปไตย เพื่อแข่งขันกันทางอำนาจกับชาติตะวันตก Reynolds, 1996, อ้างถึงใน Pakinson 2012 ซึ่งไม่ได้สื่อถึงความเป็นประชาธิปไตยตั้งแต่แรก เนื่องจากเคยปกครองแบบเผด็จการ Feldman, 1996 อ้างถึงใน Pakinson 2012 แต่ในภายหลังได้สร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงถึงความเป็นประเทศที่ดี โดยสร้างสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเท่าเทียม (equality) ซึ่งการสื่อสารดูเหมือนจะมีความชัดเจนมากขึ้นกับชาวต่างชาติ มากกว่าชาวญี่ปุ่น เนื่องจากใช้สถาปัตยกรรมแบบ Neoclassic ที่มีการใช้อย่างกว้างขวางทั้ง ที่ Washington และ Berlin ภายในอาคารตกแต่งแบบ Victorian ซึ่งองค์ประกอบในการออกแบบสถาปัตยกรรมแบบญี่ปุ่นนั้นแทบไม่ถูกนำมาใช้เนื่องจากในช่วงเวลานั้นประเทศญี่ปุ่นไม่มีความชัดเจน ในระดับศักดิ์ ดังนั้นในการออกแบบจึงเป็นกลุ่มนักออกแบบชาวต่างชาติที่เข้าร่วมการแข่งขันในการออกแบบ สถาปัตยกรรมจึงสะท้อนความสวยงาม และวัฒนธรรมทางสถาปัตยกรรมออกมาให้เห็นในอาคารรัฐสภาญี่ปุ่น Reynolds, 1996, อ้างถึงใน Pakinson 2012

ภาพที่ 2. 10 แสดงทัศนียภาพอาคารรัฐสภาประเทศญี่ปุ่น, เวปไซด์ https://en.wikipedia.org/wiki/National_Diet, สืบค้น วันที่ 10 ธันวาคม 2558.

ดังนั้นความหมายเชิงสัญลักษณ์ มีหน้าที่ ที่บ่งบอกถึงคุณค่าและความหมายที่อาจเหมาะสมกับช่วงเวลาหนึ่งและพื้นที่หนึ่ง ซึ่งความหมายอาจเปลี่ยนแปลงไปได้เนื่องจากการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนอาคารในบางส่วน เช่น รัฐสภาของเยอรมัน Wise, 1998, อ้างถึงใน Pakinson, 2012

อาคารรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตยส่วนใหญ่จะใช้คำอธิบายในแง่ของความชอบธรรมของประชาชน เป็นอาคารที่เป็นที่ทำงานของผู้รับใช้ประชาชน เป็นที่ที่จะแก้ปัญหาของประชาชน เป็นที่ที่ตัดสินใจในการใช้เงิน และ บางครั้งเป็นที่ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบการใช้เงินโดยผู้แทนของตน อีกหนึ่งการใช้งานที่สำคัญของรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตยคือ การสร้างข้อโต้แย้งในพื้นที่ และทำให้ผู้มีอำนาจยอมรับข้อเรียกร้องของประชาชน ทำให้ประชาชนมีอำนาจมากขึ้น

ในการออกแบบรัฐสภาแห่งใหม่ของประเทศ เวลส์ สถาปนิกได้ให้ความสำคัญกับการเข้าถึง โดยสร้าง “ความรู้สึกที่เปิดกว้างและความรู้สึกเข้าถึงได้” โดยสถาปนิกกล่าวไว้ว่า การออกแบบได้พยายามใช้ความหมายของประชาธิปไตยด้วยคำว่า “เปิดกว้าง และมีส่วนร่วม” (open and participation) การเปิดกว้างจะแทนด้วยความรู้สึกโปร่งใสของอาคาร(transparency) ที่เป็นกระจก โดยให้พื้นที่สาธารณะอยู่ด้านบนและห้องผู้ประชุมผู้แทนราษฎรอยู่ด้านล่างโดยมีแสงส่องผ่านลงมาจากตัวอาคารที่มีความโปร่งใส

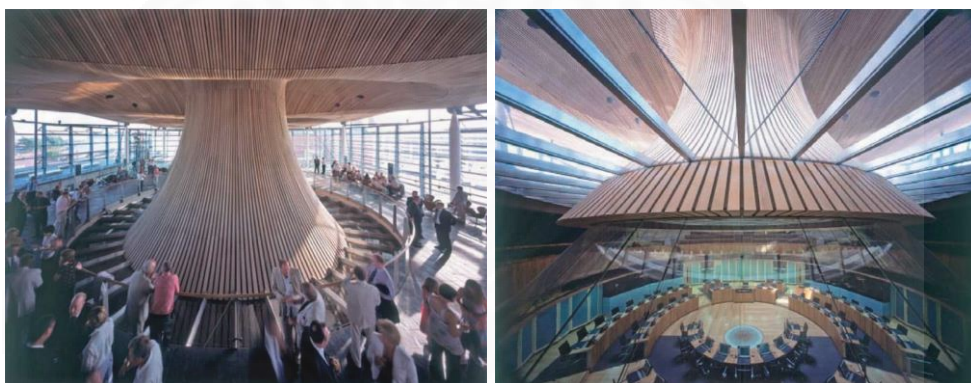
ภาพที่ 2.11 แสดงอาคารรัฐสภา เวลส์, เว็บไซต์ <http://www.e-architect.co.uk/>, สืบค้น วันที่ 10 ธันวาคม 2558.

ห้องรัฐสภามีลักษณะเป็นวงกลมมีขนาดใหญ่เป็นใจกลางของอาคารถูกปิดด้วยผ้าที่มีความโปร่งใสทำให้ประชาชนสามารถมองเห็นห้องประชุมรัฐสภาด้านล่างได้ ห้องรัฐสภาที่อยู่บริเวณตรงกลางและล้อมรอบไปด้วยพื้นที่สาธารณะเป็นการสื่อในเชิงเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยว่า ห้องรัฐสภาเปรียบเสมือนพื้นที่เปิดที่ทุกคนและสามารถเข้าถึงได้ในทุกพื้นที่ Rogers, 2007, อ้างถึงใน Sudjic and Jones, 2001 โดย Richard Rogers and Partners ได้วางเป้าหมายของอาคารไว้โดยสรุปดังนี้

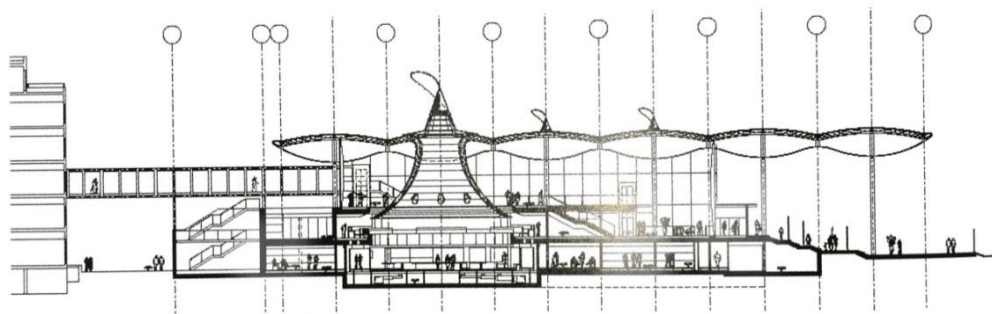
- เป็นสัญลักษณ์ทางประชาธิปไตยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของประชาธิปไตย
- สามารถเข้าถึงได้อย่างง่าย
- สามารถมองเห็นการทำงานในห้องประชุม
- สร้างที่ว่าง (space) ที่มีกำแพงให้น้อยที่สุดและเปิดรับสิ่งแวดล้อมภายนอก
- เป็นสถานที่ของประชาชน (Sudjic and Jones, 2001)

ภาพที่ 2.12 แสดงแสดงอาคารรัฐสภา เวลส์ ที่มีความโปร่งใสโดยใช้วัสดุกระจก: *Architecture and Democracy*, โดย Sudjic and Jones, 2001. Glasgow: Laurence King Publishing, สืบค้น วันที่ 10 ธันวาคม 2558.

ภาพที่ 2.13 แสดงพื้นที่ใช้งานภายในอาคารรัฐสภาประเทศ เวลส์ ที่เปรียบเสมือนพื้นที่สาธารณะ ด้านบนที่สามารถมองลงไปยังห้องประชุมรัฐสภา, เว็บไซต์ <http://www.e-architect.co.uk/wales/national-assembly-for-wales>, สืบค้น วันที่ 10 ธันวาคม 2558.

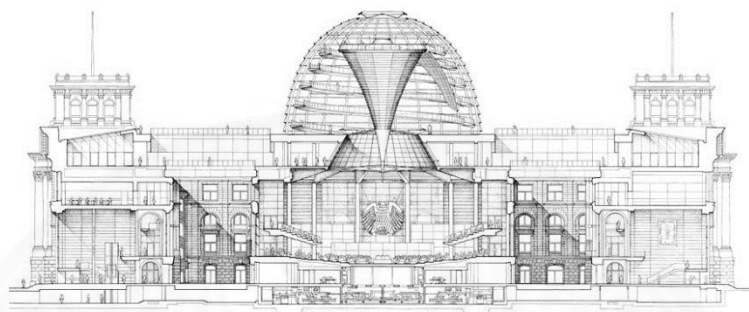
ภาพที่ 2.14 ภาพตัดขวาง และยาว บริเวณห้องประชุมรัฐสภา และพื้นที่ชั้นที่ 1 พื้นที่ของประชาชน: *Architecture and Democracy*, โดย Sudjic and Jones, 2001. Glasgow: Laurence King Publishing, สืบค้น วันที่ 10 ธันวาคม 2558.

ในลักษณะเดียวกัน กับอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ของประเทศออสเตรเลียที่เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1988 ที่ให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตยโดยการแข่งขันประกวดแบบได้กำหนดกฎเกณฑ์การออกแบบให้ตอบสนองต่อ การเข้าถึงของประชาชนทุกคนสู่ภายในพื้นที่ที่เป็นใจกลางหลักของอาคาร ถึงแม้ว่าประชาชนจะไม่สามารถเข้าไปยังห้องประชุมรัฐสภา ห้องทำงานภายในอาคารได้ แต่ภายในอาคารก็จะแบ่งเส้นทางการเดินไว้สองเส้นทาง ส่วนในเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการเข้าถึงได้อย่างชัดเจนที่สุด คือทางเดินบนหลังคาของอาคารรัฐสภาที่มีรูปทรงของหลังคาเป็นทรงโค้งที่เต็มไปด้วยหญ้า จึงทำให้ดูเหมือนอาคารอยู่ใต้พื้นดินและพื้นหญ้ามากกว่าให้ความรู้สึกรู้ว่าเป็นอาคาร ซึ่งบนหลังคานั้นมีธงปักอยู่ พื้นที่หลังคาเป็นพื้นที่ที่ให้ประชาชนสามารถขึ้นไปเดินบนพื้นที่ดังกล่าวได้ ซึ่งอยู่เหนือบริเวณศีรษะของผู้แทนราษฎร ลักษณะสถาปัตยกรรมดังกล่าวคือตัวแทนในการสื่อเชิงสัญลักษณ์และเตือนผู้แทนราษฎรว่า ประชาชนคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในระบอบประชาธิปไตย (Proudfoot, 1992)

ภาพที่ 2.15 แสดงหลังคาอาคารรัฐสภาประเทศ ออสเตรเลีย ที่มีลักษณะเป็นผืนหญ้าโค้งให้ประชาชนสามารถเดินขึ้นไปยังหลังคาได้, เว็บไซต์ : <http://www.greenmaster.it/>, สืบค้น วันที่ 10 ธันวาคม 2558.

พื้นที่ลักษณะดังกล่าวที่สามารถให้ประชาชนเดินอยู่ด้านบนของอาคารรัฐสภาได้มีลักษณะที่เหมือนกับพื้นที่โดมที่ถูกปรับเปลี่ยนใหม่ของอาคารรัฐสภาเยอรมัน ในกรุงเบอร์ลิน (Reichstag) ที่มีทางเดินที่เป็นเกลียวอยู่ภายในโดมกระจกซึ่งเป็นหลังคาของห้องประชุมรัฐสภาที่ประชาชนสามารถเข้าไปเดินภายในพื้นที่ทางเดินได้ จึงทำให้สามารถมองเห็นห้องประชุมรัฐสภาได้โดยตรง ซึ่งทำให้ผู้ที่เข้าไปเดินรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ และรู้สึกถึงการเข้าถึงพื้นที่ได้ (Pasley, 2004)

ภาพที่ 2.16 ภาพตัดแสดงให้เห็นพื้นที่ทางโดมภายในโดมหลังคา ที่ประชาชนสามารถมองเห็นห้องประชุมรัฐสภา, เว็บไซต์ : <http://www.archdaily.com/775601/ad-classics-new-german-parliament-reichstag-foster-plus-partners>, สืบค้น วันที่ 12 ธันวาคม 2558.

ภาพที่ 2.17 แสดงหลังคาโดมอาคารรัฐสภาประเทศ เยอรมัน ที่มีพื้นที่ทางเดินสำหรับประชาชนเป็นเกลียว และสามารถมองเห็นห้องประชุมรัฐสภา, เว็บไซต์ ที่มา : <http://www.shutterstock.com/>, สืบค้น วันที่ 12 ธันวาคม 2558.

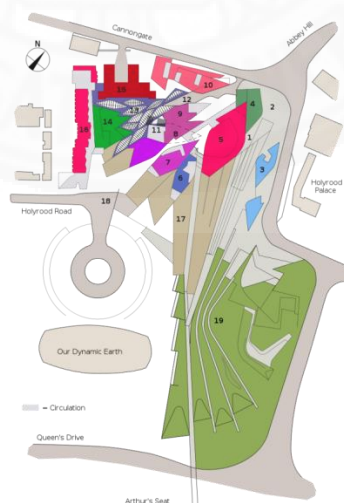
ผู้ชนะในการแข่งขันการปรับปรุงอาคาร Reichstag เพื่อปรับปรุงอาคาร คือ Sir Norman Foster ในการออกแบบได้มีการปรับเปลี่ยนสถาปัตยกรรมภายใน และ โครงสร้างหลังคา ในส่วนของหลังคาที่ปรับเปลี่ยนใหม่มีลักษณะเป็นโดมกระจกใส ในเชิงสัญลักษณ์ Sir. Norman Foster กล่าวว่าให้ความหมายของความโปร่งใสของโดมนั้นคือการเปิดกว้างของประเทศและความโปร่งใสทางการเมืองประเทศเยอรมันหลังจากการฟื้นตัวจากสงคราม ซึ่งแตกต่างอย่างมากกับเยอรมันในอดีต นอกจากนี้โดมหลังคายังเป็นพื้นที่ที่ประชาชนสามารถเดินได้ซึ่งอยู่เหนือห้องประชุมรัฐสภา ด้วยลักษณะดังกล่าวเป็นการแสดงถึงความเป็นเจ้าของอำนาจของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และ อยู่เหนือรัฐสภาด้วยการมองลงไปเห็นผู้แทนราษฎรของตน Heartney, 2000, อ้างถึงใน Vinsand

ภาพที่ 2.18 แสดงอาคารรัฐสภา Scotland ฝั่งทิศตะวันออกห้องประชุมรัฐสภา, เว็บไซต์ <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=85482892>, สืบค้น วันที่ 12 ธันวาคม 2558.

อาคารรัฐสภา Scotland เริ่มก่อสร้างเมื่อปี ค.ศ. 1999 โดยผู้ชนะการประกวดแบบคือ Enric Miralles สถาปนิกชาวสเปน โดยการออกแบบ สถาปนิกได้พยายามที่จะออกแบบอาคารรัฐสภาที่เป็นตัวแทนและสามารถนำเสนอเอกลักษณ์ประจำชาติ นั่นจึงเป็นโจทย์ในการออกแบบอาคารแห่งนี้ สถาปนิกเริ่มแนวคิดในการออกแบบโดยมองเมือง Edinburgh นั้นมีภูเขา Arthur's Seat เป็นภูมิประเทศที่เป็นเอกลักษณ์ของ Scotland ดังนั้นลักษณะอาคารควรที่จะสะท้อนลักษณะภูมิประเทศที่มีภูเขาเป็นเอกลักษณ์และสะท้อนถึงกิจกรรมของประชาชนชาว Scottish

ในขั้นตอนการออกแบบช่วงแรกนั้นได้วางเป้าหมายว่า อาคารต้องมีลักษณะเปิด โดยมีพื้นที่สาธารณะสำหรับประชาชน ซึ่งได้เปลี่ยนแนวคิดว่าไม่จำเป็นต้องสื่อถึงเอกลักษณ์ของ Edinburgh เท่านั้นแต่แสดงถึงภูมิประเทศของ Scotland และต้องการให้เป็นสิ่งที่เสริมสร้างคุณภาพของสถานที่และสิ่งแวดล้อม (Jencks, 2005)

ภาพที่ 2.19 ผังโครงการอาคารรัฐสภา Edinburgh, Scotland, เว็บไซต์ https://en.wikipedia.org/wiki/Scottish_Parliament_Building, สืบค้น วันที่ 12 ธันวาคม 2558.

ลักษณะของอาคารเป็นรูปทรงแบบ Organic Form มีความสูงไม่มากเพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับลักษณะภูมิประเทศโดยรอบที่เป็นภูเขาและเป็นสัญลักษณ์ของการเชื่อมต่อระหว่างธรรมชาติและประชาชนชาว Scottish ส่งผลให้รูปทรงของอาคารมีความหลากหลาย เช่น รูปทรงของโถงไม้บนหลังคา Lobby และหน้าต่างภายในห้องประชุมรัฐสภา

ภาพที่ 2.20 แสดงลักษณะของอาคารที่มีความ Organic Form เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับลักษณะภูมิประเทศโดยรอบ, เว็บไซต์ <http://www.parliament.scot/gd/newsandmediacentre/21673.aspx>, สืบค้น วันที่ 12 ธันวาคม 2558.

ห้องคณะกรรมการและอาคารที่หันหน้าเข้าหา Holyrood Park, Arthur's Seat และ Salisbury Crags ภายในอาคารเชื่อมต่อกับพื้นดินโดยการใช่วัสดุหินของประเทศ Scotland เอง เช่น gneiss และ granite ในส่วนของพื้นและผนัง และใช้ไม้ oak และ sycamore กับเฟอร์นิเจอร์

ภาพที่ 2.21 แสดงการเลือกใช้วัสดุที่หลากหลายบนรูปด้านของอาคารเช่น ไม้ หิน ของประเทศ Scotland, เว็บไซต์ <http://en.r8lst.com/>, สืบค้น วันที่ 12 ธันวาคม 2558.

ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของที่ดินเป็นอาคารของ Members of the Scottish Parliament และพื้นที่โดยรอบมี Queensberry House และ Canongate Building ซึ่งสร้างความรู้สึกความใกล้ชิดกับเมืองและประชาชน ในด้านทิศใต้ของที่ดินเป็นพื้นที่ Landscape ที่มีลักษณะซับซ้อน เส้นสายของคอนกรีตที่มีลักษณะเหมือนกิ่งก้าน นั้นเชื่อมต่อมาจากตัวอาคารรัฐสภา ซึ่งแบ่งหล้าออกเป็นชั้นๆ เพื่อเป็นที่นั่งสำหรับประชาชน และให้เป็นพื้นที่พักผ่อนของประชาชน พื้นที่

สาธารณะสำหรับประชาชนนั้นเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับห้องประชุมรัฐสภา โดยห้องประชุมรัฐสภาจะอยู่เหนือขึ้นไปโดยเป็นการออกแบบโดยเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมยว่า การที่ห้องประชุมรัฐสภาอยู่เหนือพื้นที่ของประชาชนนั้น เป็นการเตือนว่าอำนาจที่ผู้แทนราษฎรที่มีนั้นมาจากประชาชน (Jencks, 2005)

ภาพที่ 2.22 แสดงพื้นที่สาธารณะสำหรับประชาชนที่มีลักษณะเชื่อมต่อกับเส้นสายของคอนกรีตจากห้องประชุมรัฐสภา และตำแหน่งของห้องประชุมรัฐสภาที่อยู่เหนือพื้นที่ของประชาชน, เว็บไซต์ <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=85482892>, สืบค้น วันที่ 12 ธันวาคม 2558.

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีสถาปัตยกรรมในระบอบประชาธิปไตย ประเภทอาคารรัฐสภาพบว่า เป็นการใช้สถาปัตยกรรมในการสื่อเชิงสัญลักษณ์ทางประชาธิปไตยที่สถาปนิกและสถาบันทางการเมืองต้องการสะท้อนถึงประชาธิปไตยของตนเอง โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยทางแนวความคิด 1) รูปทรงและวัสดุของอาคาร 2) การจัดพื้นที่ 3) การเข้าถึงพื้นที่ 4) ขนาดของอาคาร

1. รูปทรงและวัสดุของอาคาร อาคารรัฐสภาคมักเป็นสถาปัตยกรรมในยุคสมัย Classic ซึ่งเป็นการสื่อถึงสถาปัตยกรรมที่เป็นต้นกำเนิดของประชาธิปไตย (Sudjic and Jones, 2001) ซึ่งบางอาคารได้ถูกปรับเปลี่ยนซึ่งสถาปนิกได้นำเสนอแนวคิดของประชาธิปไตยเช่น Reichstag ที่ปรับเปลี่ยนหลังคาโดมเป็นโดมกระจกที่สื่อถึงความโปร่งใส และการเปิดกว้างทางการเมือง

อาคารในยุคสมัย Modern มักนำแนวคิดของประชาธิปไตยมานำเสนอ เช่น การเปิดกว้าง แทนด้วยวัสดุกระจก การมีส่วนร่วม แทนด้วยอาคารที่มีลักษณะตรงไปตรงมาสามารถเข้าใจผังอาคารและเข้าถึงได้ง่าย ความหลากหลาย แทนด้วยวัสดุที่มีความหลากหลายซึ่งเป็นวัสดุที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ หรือ รูปทรงของอาคารที่มีที่มาจากลักษณะสำคัญทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ซึ่งสื่อถึงเอกลักษณ์ของประเทศในภาพกว้างไม่เจาะจงถึงกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม

2. การจัดพื้นที่ อาคารรัฐสภาในยุคสมัยใหม่หรือที่ได้รับการปรับปรุงมักนำแนวความคิดของประชาธิปไตย ที่แสดงถึงประชาชนคือผู้มีอำนาจสูงสุดในระบอบประชาธิปไตยมาเสนอ ด้วยวิธีการจัดพื้นที่สำหรับประชาชน ให้อยู่ในระดับที่เหนือกว่า ผู้แทนราษฎรหรือห้อง

ประชุมรัฐสภา และสามารถมองเห็นการทำงานของผู้แทนราษฎรได้ เพื่อเป็นการบอกนัยกับ
ผู้แทนราษฎรว่าประชาชนนั้นคือผู้ที่มีอำนาจในการปกครองสูงสุดมิใช่ผู้แทน

โดยพื้นที่ของประชาชน หรือ ห้องประชุมรัฐสภาที่เป็นตัวแทนของประชาชน มักจะ
จัดให้อยู่ในแนวแกนกลางของอาคาร ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากอาคารในยุค Classic มักมีการจัดอาคาร
ในลักษณะสมมาตร และพื้นที่ที่สำคัญมักจะอยู่ในแนวแกนหลัก หรืออาคารรัฐสภาที่สร้างในยุคสมัย
Modern เองก็มักจะสร้างในลักษณะที่มีแกนหลัก และจัดให้พื้นที่ห้องประชุมรัฐสภาและพื้นที่ของ
ประชาชนอยู่ในแนวแกนกลางเช่นกันเพื่อแสดงถึงความสำคัญของประชาชน

3. การเข้าถึงพื้นที่ เป็นแนวคิดหนึ่งที่ทำให้ความรู้สึก (perception) ถึงการมีส่วนร่วม
ดังนั้นอาคารรัฐสภาจึงใช้แนวคิดนี้ในการสร้างความรู้สึก เช่น ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงพื้นที่ใจกลาง
ของอาคารรัฐสภาได้ เช่น พื้นที่เหนือห้องรัฐสภา หรือ รัฐสภาออสเตรเลียที่หลังคาอาคารเป็น
Landscape ที่ให้ประชาชนเดินขึ้นไปได้ หรือ รัฐสภาสกอตแลนด์ ที่ให้ความสำคัญของพื้นที่ของ
ประชาชนโดยจัดเป็น Landscape ขนาดใหญ่เพื่อเป็นที่พักผ่อนของคนในเมือง

4. ขนาดของอาคาร อาคารรัฐสภาในสมัยยุค Modern มักมีการออกแบบให้
อาคารมีขนาดที่ไม่ใหญ่ เช่น รัฐสภา เวลส์ ออสเตรเลีย และ สกอตแลนด์ เนื่องจากอาคารที่มีขนาดจะ
ทำให้เกิดความน่าเกรงขาม และไม่ส่งเสริมให้เกิดการใช้งาน แนวความคิดของรัฐสภาออสเตรเลีย และ
สกอตแลนด์ จึงมีแนวคิดที่แสดงถึงการคำนึงถึงบริบททางภูมิศาสตร์

2.2.4 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย

ในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตยได้ทำการศึกษาในอีกมุมหนึ่งโดยเป็นการศึกษาลักษณะย้อนแย้ง โดยทำการศึกษาพื้นที่
ที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทางลักษณะ
กายภาพ และการสื่อเชิงสัญลักษณ์ที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นข้อห้ามในการออกแบบ และ
เพื่อสร้างความชัดเจนองค์ความรู้ของพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยแบ่งออกเป็นพื้นที่ 2 ประเภท

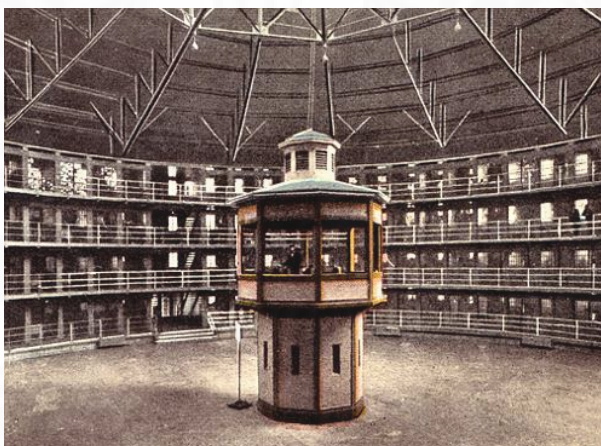
1) อาคาร และ 2) พื้นที่สาธารณะ

2.2.4.1 อาคาร

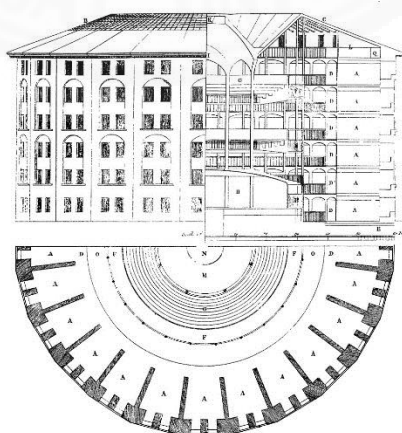
(1) แนวความคิดอำนาจและร่างกายกับสถาปัตยกรรม Michel

Foucault

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ Michel Foucault เกี่ยวกับอำนาจมีความสัมพันธ์กับทั้งความรู้ และร่างกายที่ถูกบังคับ กดขี่ควบคุมอย่างรอบด้านด้วยเทคนิคของอำนาจที่มีสถาปัตยกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่นคุก โรงงาน โรงเรียน โรงพยาบาล กองทัพ ซึ่งเทคนิคทางพื้นที่ได้เข้าไปควบคุมร่างกายและพฤติกรรมของมนุษย์ Foucault ได้อธิบายถึงการออกแบบเรือนจำสมัยใหม่ The panopticon ที่ออกแบบให้มีหอผู้คุมอยู่ตรงกลางคอยสอดส่อง พฤติกรรมของนักโทษที่อยู่ในห้องซึ่งรอบหอ โดยมีผนังห้องซึ่งเรียงเป็นวงกลม ผู้วิจัยได้สรุปเทคนิคการจัดพื้นที่ตามแนวคิดของ Foucault ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.23 แสดงพื้นที่ภายในเรือนจำ หอผู้คุม และห้องนักโทษ, เว็บไซต์ <https://anthropoliteia.net/2014/03/18/policing-and-safety-in-numbers-in-a-post-panoptic-age/>, สืบค้น วันที่ 15 ธันวาคม 2558.

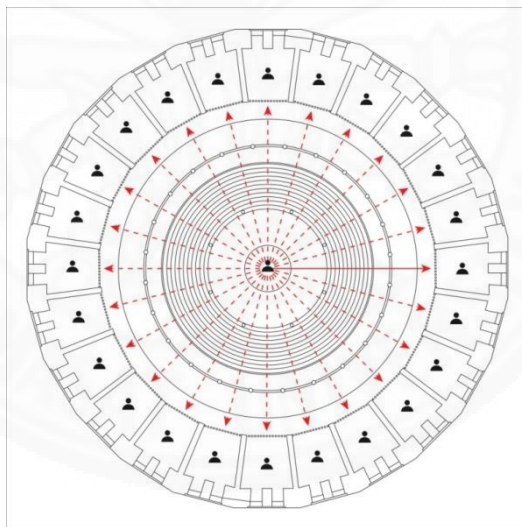

ภาพที่ 2.24 แสดงผังและรูปตัดเรือนจำ Panopticon, เว็บไซต์ <http://www.moyak.com/papers/michel-foucault-power.html>, วันที่ 15 ธันวาคม 2558.

1. การปิดล้อมพื้นที่ จากการศึกษาพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมนั้นแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ที่จะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมได้นั้น คือพื้นที่สาธารณะ ซึ่งลักษณะสำคัญของพื้นที่สาธารณะคือเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างไม่มีข้อจำกัดในหลากหลายด้าน พื้นที่สาธารณะจึงมีลักษณะเหมือนเป็นพื้นที่เปิด ซึ่งมีความแตกต่างกับพื้นที่แบบปิดเช่น เรือนจำ

การปิดล้อมพื้นที่มีนัยสำคัญในด้านการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การควบคุมมนุษย์ให้อยู่ในระเบียบวินัย ไม่สามารถมีการปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ภายนอกได้ทั้งในด้านการเข้าถึง และการสื่อสาร การปิดล้อมจึงเหมือนเป็นการแยกพื้นที่ออกจากพื้นที่อื่นๆ ทำให้คนเกิดการแยกกันซึ่งทำให้เกิดการควบคุมได้ง่าย

2. การแยกตำแหน่ง หมายถึง เป็นการจัดพื้นที่ให้คนหลากหลายกลุ่มถูกแยกออกจากกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นการบังคับให้กลุ่มก้อนของคนแยกออกจากกันโดยปริยาย ด้วยวิธีการแยกตำแหน่งของพื้นที่จะทำให้คนเกิดความสับสนปนเปกันไปหมด ยากต่อรวมกันเพื่อกระทำการขัดขึ้น และยากต่อการควบคุมคนทั้งหมดได้ เพราะเป็นการยากต่อการสื่อสารให้ทั่วถึงกัน วิธีการแยกกลุ่มคนจะใช้ลักษณะการจัดผังพื้นที่ที่มีลักษณะแบบเตีตราง แบ่งซอยเป็นห้องย่อยๆ จับพื้นที่แยกออกเป็นส่วนๆ พื้นที่มีขนาดเล็กปิดกันไม่ให้เกิดการรวมกัน

ภาพที่ 2.25 แสดงการควบคุมด้วยการใช้สถาปัตยกรรมเป็นสัญลักษณ์ของการจ้องมอง, เว็บไซต์ <http://www.moyak.com/papers/michel-foucault-power.html>, วันที่ 15 ธันวาคม 2558.

3. การจัดพื้นที่ตามหน้าที่ใช้สอย หมายถึง เป็นการแบ่งพื้นที่โดยกำหนดหน้าที่การใช้งานลงไป โดยใช้ลักษณะทางกายภาพเป็นสิ่งที่แสดงถึงหน้าที่ของพื้นที่ เพื่อบ่งบอกว่าพื้นที่นั้นๆ มีหน้าที่และต้องใช้งานในรูปแบบที่กายภาพกำหนดไว้เท่านั้น เพื่อไม่เปิดโอกาสให้เกิดการใช้แบบอื่น ไม่ต้องการให้เกิดการตอบสนองต่อการใช้งานที่หลากหลาย ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการ

ตอบสนองการควบคุมเฝ้าดู เพื่อไม่ให้เกิดสิ่งที่จะขัดแย้งกับการใช้งาน ทำให้ผู้ที่เข้าไปใช้งานรู้สึกถูกควบคุมไม่ให้อะไรทำสิ่งอื่นที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่ของพื้นที่

4. อับดับของพื้นที่ หมายถึง องค์ประกอบต่างๆจะประกอบไปด้วยอันดับ ซึ่งอันดับเป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนและเลื่อนได้เสมอ ทั้งในเชิงของกายภาพของพื้นที่ด้วย เมื่อมีผู้ใช้งานเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจจัดอันดับได้ตามความสำคัญของฐานะทางสังคม หรือความสามารถเช่นการจัดอันดับที่นั่งในห้องเรียนที่ใครมีความสามารถแบบใดจะนั่งเป็นกลุ่ม จึงเป็นการแยกกลุ่มคนออกจากกัน และยังเป็นการทำให้เกิดลำดับศักดิ์ของกลุ่มคนขึ้นอย่างชัดเจน Foucault, อ้างถึงใน ทองกร โภคธรรม, 2547

(2) แนวคิดพื้นที่ประชาธิปไตยกับอาคารรัฐสภา สปปายะสภาสถาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ สปปายะสภาสถาน จากการอ่านภาษาสถาปัตยกรรมของ ชาตรี ประกิตนันทการ โดยเกี่ยวข้องกับแนวคิดประชาธิปไตย และการให้ความสำคัญกับประชาชนที่สัมพันธ์กับสถาปัตยกรรมทั้งแนวคิดศีลธรรม พื้นที่ทางสถาปัตยกรรม และภาษาสัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม

ในขั้นแรกผู้วิจัยจะกล่าวถึงลักษณะของ สปปายะสภาสถาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นจากความคิดของ ชาตรี ประกิตนันทการ สปปายะสภาสถาน หมายถึง “สถานที่ประกอบกรรมดี” แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมของสถาปนิกคือ การสถาปนาเขาพระสุเมรุตามคติไตรภูมิขึ้นใหม่ในสังคมไทย จากนั้นสถาปนิกได้ตีความแนวคิดออกเป็น อุดมคติ 5 เรื่อง คือ ชาติ ศาสนา/ศีลธรรม สติปัญญา พระมหากษัตริย์ และประชาชน ซึ่งอุดมคติทั้ง 5 จะถูกแปรออกมาเป็นพื้นที่ใช้สอย

สถาปนิกวางผังอาคารทั้งหมดในรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านยาวของอาคารขนานไปกับแนวแม่น้ำเจ้าพระยา เปิดพื้นที่ลานโล่งขนาดใหญ่ไว้ด้านหน้าติดถนนสามเสนเป็นทางเข้าหลัก เป็นทางเข้าของประชาชนและทางเข้าในกรณีพิธีการสำคัญ ถนนด้านข้างเป็นแกนรองมีพื้นที่ใช้สอยเช่น ลานประชาชน ลานประชาธิปไตย ที่แถมข้าว และโรงรกรอาหารที่อยู่ในแกนหลักถูกกำหนดให้เป็นเขาพระสุเมรุ เป็นส่วนที่เรียกว่า แกน ชาติ ศาสนาศีลธรรม สติปัญญา พระมหากษัตริย์ และประชาชน เมื่ออ่านแบบตามรูปตัดยาวจะมีการจัดวางพื้นที่ดังต่อไปนี้

ด้านบนยอดสุดของอาคารเป็นมณฑปประดิษฐานพระสยามเทวาธิราช เปรียบดังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์บนยอดเขาพระสุเมรุ ถัดลงมาเป็นโถงพระราชพิธีใช้ในงานรัฐพิธีเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร อาคารถัดลงมาเปรียบเป็นเชิงเขาพระสุเมรุเป็นห้องทำงานของ สส. และ สว. ตรงกลางของเขาคือโถงสูงขนาดใหญ่เป็นพิพิธภัณฑสถานประชาธิปไตย ห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร

และห้องประชุมวุฒิสภาแบ่งออกเป็น 2 ห้องโดยทั้งสองห้องตั้งอยู่ในแกนรองทางซ้ายและขวา โดยเปรียบกับพระอาทิตย์ และพระจันทร์ พื้นที่ตัวอาคารทั้งหมดสถาปนิกเปรียบเป็นพื้นที่ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ โลกุตระภูมิ

พื้นที่ภายนอก มีพื้นที่ลานขนาดใหญ่หน้าอาคาร สถาปนิกตั้งใจให้เป็นสนามหลวงแห่งใหม่ของกรุงเทพฯ ใช้รองรับพระราชพิธีสำคัญ และพื้นที่ส่วนทิศเหนือเป็นลานกิจกรรม 2 ลานคือ ลานประชาชน และลานประชาธิปไตย ซึ่งทั้ง 3 ลานนั้นสถาปนิกเปรียบเป็นพื้นที่โลกียภูมิ ดินแดนสามัญที่ประชาชนปรากฏตัว

จากการศึกษาพบว่า อาคารรัฐสภาแห่งนี้ไม่ได้สะท้อนหลักการพื้นฐานของระบบประชาธิปไตย และใช้แนวคิดในการออกแบบอาคารที่มีความขัดแย้งกับแนวคิดของประชาธิปไตยดังต่อไปนี้

1. การออกแบบรัฐสภาใหม่ให้เป็นดั่งเขาพระสุเมรุตามคติไตรภูมิ และความต้องการที่จะให้รัฐสภาเป็นมณฑลศักดิ์สิทธิ์ เป็นคติทางศีลธรรมที่ขัดกับหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยคือแบ่งมนุษย์ออกเป็นระดับชั้นสูงต่ำ มนุษย์แต่ละคนไม่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางสังคม ดังนั้นการเลือกใช้คติไตรภูมิและเขาพระสุเมรุมาใช้เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบ จึงทำให้แนวแกนหลักของอาคารเต็มไปด้วยสัญลักษณ์ทางศาสนา เช่น มณฑป ระเบียงคต และพระสยามเทวาริราช และพื้นที่แสดงพระราชอำนาจของกษัตริย์ แทนที่จะเป็นพื้นที่ในการแสดงอำนาจประชาชนแต่ถูกแบ่งแยกให้เป็นพื้นที่โลกียภูมิ

2. จากแนวคิดสถาปนิกที่มุ่งเน้นใช้คติศีลธรรมมากกว่าอำนาจประชาชนจึงทำได้พิจารณาพื้นที่อำนาจของประชาชน พบว่าห้องประชุมรัฐสภาถูกแยกออกเป็น 2 ห้องคือห้องประชุมรัฐสภาผู้แทนราษฎร และห้องประชุมวุฒิสภาโดยจัดอยู่ในตำแหน่งแกนรอง ซึ่งปกติห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่จะจัดตำแหน่งไว้ที่ศูนย์กลางของแนวแกน ซึ่งงานสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงอำนาจในโลกมักออกแบบให้มีแนวแกนที่ชัดเจน เช่น ปราสาทหินในเขมร สุสานกษัตริย์อียิปต์ โบราณ พระราชวังต้องห้าม และวิหารโรมัน เพื่อแสดงถึงอำนาจ และเป็นพื้นที่ที่ได้รับความสำคัญมากที่สุด ดังนั้นห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ถูกจัดอยู่ในตำแหน่งดังกล่าว จึงเป็นการบอกด้วยภาษาทางสถาปัตยกรรมว่า ไม่ใช่ส่วนที่สำคัญและมีอำนาจสูงสุดของอาคารรัฐสภาแห่งนี้ และย่อมสะท้อนให้เห็นว่าไม่ให้ความสำคัญแก่อำนาจของประชาชนด้วย

ควรมีลักษณะที่เป็นกลางไม่โน้มเอียงเข้าหากลุ่มวัฒนธรรมเพียงกลุ่มเดียว และไม่แบ่งแยกชนชั้น (ชาตรี ประกิตนันทการ, 2554)

ภาพที่ 2.28 การใช้ภาษาทางสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาซึ่งโน้มเอียงไปทางกลุ่มวัฒนธรรมเพียงกลุ่มเดียว, เว็บไซต์ http://teetwo.blogspot.com/2009/12/blog-post_7499.html, สืบค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2558.

2.2.4.2 พื้นที่สาธารณะ

(1) สนามหลวง

สนามหลวงในประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้ว่าเป็นสถานที่ที่เป็นที่สร้างพระเมรุมาศถวายพระเพลิงพระบรมศพพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ชั้นสูงประชาชนเรียกว่า “ทุ่งพระเมรุ” ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็น “ท้องสนามหลวง” ในรัชกาลที่ 4 จุดเปลี่ยนที่ทำให้สนามหลวงเริ่มมีความเป็นสาธารณะ เริ่มในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยได้รับแนวคิดจากตะวันตก เริ่มจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การแข่งกีฬาต่างๆ และเริ่มมีรัฐพิธี ที่เกี่ยวกับชาติและให้ประชาชนเข้าไปใช้พื้นที่ได้มากขึ้น จุดเปลี่ยนต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 รัฐบาลได้จัดรัฐพิธีให้แก่ผู้เสียชีวิต ถือเป็นครั้งแรกที่มีการสร้างพระเมรุสำหรับสามัญชน จนกระทั่งช่วงปลายรัชกาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีการประกาศให้ท้องสนามหลวง เป็นพื้นที่ “ไฮปาร์ค” ทางการเมืองที่ให้นักการเมืองมาประกาศนโยบายหรือชุมนุมทางการเมือง จนในที่สุดสนามหลวง ก็ขยับไปเป็นพื้นที่ สาธารณะ เรื่อยๆจนมีการประกาศให้จัด ตลาดนัด ใน พ.ศ. 2491 ซึ่งหลังจากนั้นความเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ก็เริ่มกลับมา ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีการฟื้นฟูพระราชพิธี เช่น พิธีแรกนาขวัญ และในที่สุดในปี พ.ศ. 2525 ได้ย้ายตลาดนัดออกไปเป็นตลาดนัด จตุจักร (ขวัญชาย ดำรงค์ขวัญ, 2554)

ภาพที่ 2.29 สนามหลวงในอดีตก่อนการปรับปรุง และสนามหลวงขณะประกอบพระราชพิธี, เว็บไซต์ <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=kriechenbauer&month=17-10-2014&group=12&gblog=60>, สืบค้น วันที่ 14 เมษายน 2559.

ณ ปัจจุบัน กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียน สนามหลวง เป็นโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2520 และเมื่อปี พ.ศ. 2553 สนามหลวง ได้มีโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยกรุงเทพมหานครและกองทัพบก โดยในปี พ.ศ. 2554 ได้เปิดใช้อย่างเป็นทางการ โดยยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการใช้ออกมาอย่างชัดเจน โดยเบื้องต้นจะใช้เฉพาะพระราชพิธีและรัฐพิธีสำคัญ และเป็นพื้นที่พักผ่อน นั่งเล่น ขี่จักรยาน แต่ห้ามกิจกรรมการละเล่น เช่น กีฬา คอนเสิร์ต จอดรถ และโรงทาน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความเป็นโบราณสถาน ณ ปัจจุบันรั้วที่เคยปิดกั้นตอนปรับปรุงภูมิทัศน์ได้รื้อถอนออกไปเมื่อเสร็จโครงการ แต่ยังคงมีรั้วเหล็กสีเขียวสูงราว 1.7 เมตรกั้นโดยรอบพื้นที่สนามมีทางเข้าเป็นจุด และอนุญาตให้เข้าภายในได้เฉพาะ 05.00 - 22.00 น.

ภาพที่ 2.30 สนามหลวงหลังการปรับปรุงภูมิทัศน์, เว็บไซต์ <http://board.postjung.com/718432.html>, สืบค้น วันที่ 14 เมษายน 2559.

ชาตรี ประกิตนทการ มองว่าสนามหลวง เป็นโบราณสถานมีชีวิต สนามหลวงเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่มีคนอาศัยอยู่ต่อเนื่อง ไม่ใช่อดีต มันเป็นปัจจุบัน และเป็นอนาคต ด้วยและเขามองว่า ณ ปัจจุบันสนามหลวงในสังคมไทยมีการต่อสู้ระหว่างมุมมองสองแบบ คือจะไม่

ยอมให้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และพื้นที่สาธารณะมาซ้อนทับกันอีกต่อไป ชาตรี ประทีปนันทการ, อ้างถึงใน ขวัญชาย ดำรงค์ขวัญ, 2554

จากการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจึงทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ณ ปัจจุบัน สนามหลวงไม่ใช่พื้นที่สาธารณะของประชาชนอย่างแท้จริง เนื่องด้วยนโยบาย และกฎระเบียบ ถึงแม้ว่าด้วยลักษณะทางกายภาพด้านที่ตั้งที่ล้อมรอบไปด้วยการเข้าถึงได้จากทุกทิศทางอยู่ใกล้กันแหล่งท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสัญจรผ่านไปมาเป็นจำนวนมาก และมีลักษณะพื้นที่ขนาดใหญ่เหมาะสมแก่การรวมกลุ่มกันก็ตาม แต่กลับไม่เป็นพื้นที่สาธารณะเนื่องจากการจัดการ และการออกแบบหลังจากการปรับปรุงและทัศนคติของกรุงเทพมหานคร

(2) พื้นที่หน้าอาคารรัฐสภาประเทศไทย (ปัจจุบัน)

การประชุมรัฐสภาครั้งแรกของไทยเกิดขึ้นที่อาคารพระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2475 หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้พระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นสถานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และหลังจากนั้นจึงได้สร้างอาคารรัฐสภาไทยแห่งแรกขึ้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513 ประกอบไปด้วยอาคาร 3 หลัง หลังที่ 1 เป็นห้องประชุมวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร หลังที่ 2 เป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา หลังที่ 3 เป็น สโมสรรัฐสภา

ภาพที่ 2.31 ลานด้านหน้าอาคารรัฐสภาไทยแห่งปัจจุบัน, เว็บไซต์ <http://www.parliament.go.th/>, สืบค้น วันที่ 14 เมษายน 2559.

พื้นที่บริเวณด้านหน้าอาคารหลังที่ 1 มีลักษณะเป็นลานหรือสวน ที่มักจัดให้มีอยู่บริเวณด้านหน้าของอาคารรัฐสภาในหลายๆแห่ง เช่น รัฐสภา Scotland รัฐสภา America รัฐสภา German รัฐสภา Canada และ ฯลฯ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อประกอบพิธีการต่างๆ แสดงถึงความยิ่งใหญ่ ของประชาชนที่มาอยู่ร่วมกัน เป็นพื้นที่ที่ให้แสดงถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และ

ทำให้คนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งกับกิจกรรม (Pakinson, 2012) แต่พื้นที่ลานด้านหน้าของอาคารรัฐสภาไทยนั้นมีลักษณะทางกายภาพที่ไม่ส่งเสริมกับการจัดกิจกรรม หรือการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งเป็นประเด็นได้ดังนี้ 1) ขนาดพื้นที่ และลักษณะของพื้นที่ 2) การจัดการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขนาดของพื้นที่ ลานหน้าอาคารรัฐสภาไทย นั้นมีขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นขั้นบันไดขึ้นไปโดยไม่มีพื้นที่โล่ง หรือพื้นที่ในลักษณะราบที่เป็นขนาดใหญ่ให้สามารถเกิดการจัดกิจกรรมต่างๆได้ ถึงแม้ลักษณะของพื้นที่แบบขั้นบันไดจะเอื้อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ของคนก็ตาม

นอกจากนี้ลานหน้าอาคารรัฐสภาไทย ยังมีอนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 จึงทำให้ความรู้สึกของผู้ใช้งานต่อพื้นที่นั้นเป็นทางการ (ชาติรพีพรกิตนันทการ, 2554)

2. นอกจากขนาดของพื้นที่แล้ว การจัดการของพื้นที่ยังมีการรักษาความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ และมีรั้วปิดกั้นพื้นที่โดยรอบ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับลานข้างอาคารรัฐสภาของประเทศ England หรือ ที่เรียกว่า Parliament Square มีลักษณะเป็นลานกว้างแต่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยรักษาการเพื่อไม่ให้ประชาชนใช้พื้นที่ได้อย่างเป็นอิสระ (Pakinson, 2012) หรือในบางเหตุการณ์ของการประท้วง ได้มีการนำรั้วมากปิดกั้นพื้นที่และใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาความปลอดภัยโดยรอบเพื่อไม่ให้เกิดกิจกรรมการประท้วงขึ้นบนพื้นที่ Parliament square ได้

ภาพที่ 2.32 Parliament Square ของรัฐสภา England และการตรึงกำลังของตำรวจ, เว็บไซต์ <https://www.theguardian.com/>, สืบค้น วันที่ 14 เมษายน 2559.

(3) อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ถูกสร้างขึ้นด้วยแนวคิดเพื่อให้เป็นสถานที่ในการรำลึกถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 เป็นความร่วมมือระหว่างประชาชน และรัฐบาลโดยมีความเห็นร่วมกันว่าควรตั้งอยู่บริเวณถนนราชดำเนินซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา โดยแนวคิดในการสร้างโครงการนี้ประชาชนไม่ต้องการให้เป็นเพียงสถานที่สำหรับรำลึกถึงเหตุการณ์ 14 ตุลา เพียงเท่านั้น แต่ต้องการสร้างให้อาคารอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคมมีประโยชน์ใช้สอยด้วย

อนุสรณ์สถาน 14 ตุลาก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2544 ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกคอกวัว หัวมุมถนนราชดำเนินกลางตัดกับถนนตะนาวทางด้านทิศใต้ โดยผู้ประกวดการออกแบบชนะเลิศคือนาย เทิดเกียรติ ศักดิ์คำดวง ในปี พ.ศ.2517 ซึ่งแบบนี้ได้ถูกนำมาพัฒนา โดยแนวคิดในการออกแบบต้องการสื่อถึง อนุสรณ์สถานที่เน้นความสงบนิ่ง โล่งกว้าง เรียบง่าย มีประติมากรรมที่รำลึกอยู่บริเวณตรงกลางอาคาร พื้นที่ใช้สอยของโครงการประกอบไปด้วย สวนหย่อม ลานกิจกรรมสำหรับการอภิปราย และจัดการแสดง นอกจากนี้ยังมีห้องสมุด ห้องประชุม และพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ประชาธิปไตย

ภาพที่ 2.33 ลักษณะอาคารอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2558.

ลักษณะอาคารเป็นลักษณะวงกลมมีลานตรงกลาง สร้างลึกลงไปเป็นพื้นที่ใต้ดิน 3 ชั้น บริเวณชั้นบน หรือชั้นที่อยู่ระดับพื้นดินประกอบไปด้วยพื้นที่ ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ ลานกิจกรรม และที่ตั้งประติมากรรม ชั้นล่างชั้นที่ 1 เป็นส่วนสำนักงาน และชั้นล่างสุดเป็นส่วนของห้องสมุด และห้องประชุม และมีคอร์ตตรงกลางอาคารที่เปิดโล่งตั้งแต่ชั้นใต้ดินล่างสุด จนถึงชั้นที่ 1 ในระดับพื้นดิน บริเวณโดยรอบของพื้นที่ลานกิจกรรมจะถูกล้อมรอบไปด้วยกำแพงที่มีขนาดสูงประมาณ 2.50 เมตร จากรายละเอียดของลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา และพื้นที่ใช้สอยของโครงการสามารถแบ่งเป็นประเด็นในการวิเคราะห์โครงการได้ดังนี้

1. การเข้าถึง และการมองเห็น จากการออกแบบที่มีพื้นที่ใช้สอยให้มีลานกิจกรรมบริเวณพื้นที่ชั้น 1 นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นลานกิจกรรมสำหรับ อภิปราย จัดแสดง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ต้องความเป็นสาธารณะสูงเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาใช้งาน แต่จากวิธีในการออกแบบจะเห็นได้ว่าพื้นที่โครงการถูกล้อมรอบไปด้วยกำแพงที่มีความสูง ซึ่งทำให้ระดับสายตาของคนที่ผ่านมาในบริเวณนั้นไม่สามารถมองเห็นพื้นที่ภายในได้ จึงทำให้เห็นว่าการออกแบบนั้นไม่สอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการให้เป็นพื้นที่กิจกรรมที่ควรจะต้องมีลักษณะเปิดโล่งเพื่อให้ เกิดการเข้าถึงได้ง่าย ผู้คนสามารถมองเห็นพื้นที่ภายในและกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรม

2. ความเป็นทางการ ประติมากรรม หรือสถาปัตยกรรม เพื่อรำลึกนั้น ได้ถูกสร้างขึ้นมาที่หลังจากโครงการก่อสร้างเสร็จ โดยตั้งอยู่บริเวณตรงกลางเมื่อมองจากบริเวณทางเข้าด้านหน้า ซึ่งอยู่ติดกับพื้นที่กิจกรรม ซึ่งในทางสถาปัตยกรรมอาคารมีความ symmetry สิ่งที่อยู่บริเวณตรงกลางจะให้ความรู้สึกถึงความสำคัญเสมอ ซึ่งสถาปัตยกรรมที่ตั้งอยู่ตรงกลางนั้นเป็นศิลปะทางพุทธศาสนา จึงสร้างความรู้สึกเป็นทางการของพื้นที่ให้สูงขึ้นจึงอาจทำให้ผู้ที่พบเห็นเกิดความรู้สึกที่ไม่เชื่อเชิญต่อการเข้าไปใช้งาน

จากการศึกษาพื้นที่สาธารณะ และอาคารสาธารณะของประเทศไทยจึงพบว่าประเทศไทยนั้นยังขาดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะที่สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากวิธีการในการออกแบบที่ไม่เหมาะสม หรือวิธีการจัดการที่ไม่เหมาะสมซึ่งจากการศึกษาที่ได้จะนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบเพื่อมิให้เกิดความไม่เหมาะสมของโครงการ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีลักษณะกายภาพที่ดึงดูดความสนใจและดึงดูดการมองทางการเรียนรู้ โดยเป็นแนวคิดของ Herman Hertzberger เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวได้อธิบายถึงลักษณะทางกายภาพที่ดึงดูดความสนใจ และนำไปสู่การใช้งานพื้นที่ร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการส่งเสริมให้เกิดพื้นที่การมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดของแนวคิดดังต่อไปนี้

2.3.1 ลักษณะกายภาพที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ (spatial condition for interac)

ลักษณะกายภาพที่ดึงดูดความสนใจและดึงดูดการมอง Hertzberger ได้กล่าวว่าลักษณะกายภาพที่ดึงดูดความสนใจและดึงดูดการมองประกอบไปด้วยองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม 2 อย่างคือ

1. มุมมอง (view)
2. การปิดล้อม (cover)

ที่วางควรที่จะเชื่อมต่อในการสร้างพื้นที่ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมด้วยขนาดและมีรูปแบบที่รองรับกับผู้ใช้งานที่จะเข้ามาใช้ การเชื่อมต่อพื้นที่เป็นปัจจัยที่จะเป็นตัวกำหนดสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนขนาดใหญ่หรือเล็ก การเชื่อมต่อจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้งานที่มากขึ้น และจะ

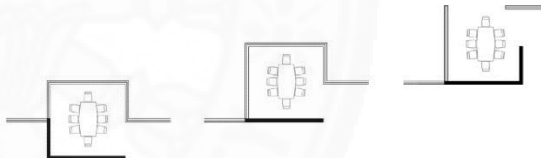
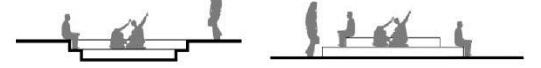
ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมให้เกิดความหลากหลายในพื้นที่ อาจจะสามารถดำเนินกิจกรรมโดยแยกกลุ่มได้ในเวลาเดียวกัน

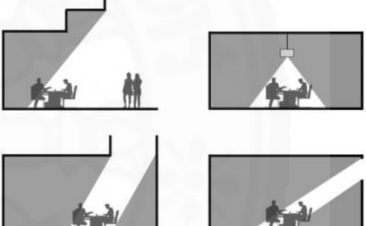
ดังนั้นสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้เป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างของกิจกรรมที่สามารถทำได้พร้อมๆกัน ซึ่งทุกคนยังสามารถทำกิจกรรมของตนเองได้อย่างอิสระมีสมาธิกับทำงานของตนเอง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการกระตุ้นผู้อื่นที่มองเห็นกิจกรรมให้เกิดความสงสัย และนำไปสู่การแลกเปลี่ยน มีปฏิสัมพันธ์ทางความคิดซึ่งกันและกัน

ดังนั้นสภาพพื้นที่ต้องมีลักษณะเป็นอิสระ พื้นที่ควรมีลักษณะส่งเสริมให้เกิดการใช้งานร่วมกันและการแสดงออกเหมือนเป็นการเพิ่มศักยภาพพื้นที่การใช้งาน โดยสถาปนิกต้องให้ความสำคัญกับการจัดการพื้นที่ว่าง (Hertzberger, 2008)

ตารางที่ 2.1

ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ตัวอย่างพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
1. ให้ความสำคัญกับพื้นที่ทางเดินที่มีขนาดยาวให้เกิดการมองผ่านห้องหรือชอกต่างๆที่มีกิจกรรม	
2. จัดให้พื้นที่ทำงาน งานอดิเรก หรือพื้นที่ที่คนใช้ชีวิตประจำวัน อยู่ใกล้กับทางสัญจร และพื้นที่กิจกรรมเนื่องจากจะส่งเสริมให้เกิดกิจกรรม	
3. ขนาดของผนังหรือแผ่นกั้นความสูงทำให้เกิดการแยกกลุ่ม การมองเห็น และเสียง	
4. ความสูงและความต่ำของพื้นที่แต่ละพื้นที่ทำให้เกิดการดึงดูดความสนใจได้	
5. ความสูงและความต่ำของที่ว่างลักษณะที่มีลักษณะสูงมักจะส่งผลเอื้อต่อการรวมกลุ่มกัน เช่นในพื้นที่เมืองที่เป็นพื้นที่เปิดโล่ง หรือมีหลังคาสูงจากพื้นมากๆ และในพื้นที่ที่ไม่สูงจะทำให้รู้สึกปลอดภัย และรู้สึกสนิทกัน	

6. พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นขั้นบันได จะเป็นตัวส่งเสริมการใช้งานพื้นที่ได้ตลอดเวลา ทำให้คนดึงดูดเข้ามาหากัน และเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	
7. การเปิดพื้นที่แบบช่องว่างทางตั้งทำให้เกิดการมองเห็นที่เชื่อมต่อกัน	
8. การใช้เฟอร์นิเจอร์ เฟอร์นิเจอร์ลอยตัว เช่น เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในการอ่านหนังสือ จะส่งผลให้เกิดการดึงดูดผู้ใช้งานได้มากขึ้นซึ่งโดยปกติคนจะไม่ค่อยใช้พื้นที่เปิดโล่ง แต่ถ้ามียูนิเฟอร์นิเจอร์ไปวางจะทำให้เกิดการใช้พื้นที่เปิดโล่งมากขึ้น	
9. แสงธรรมชาติจะทำให้เกิดการส่งเสริมการใช้พื้นที่ และดึงดูดให้เกิดการเข้าสังคมมากขึ้นเช่น พื้นที่สาธารณะของเมือง และในอาคารที่มีแสงส่องผ่านหน้าต่างหรือหลังคา	
10. ความแตกต่างระหว่างความมืดและความสว่างทำให้เกิดความสนใจไปที่จุดนั้นเช่นการใช้แสงไฟประดิษฐ์	

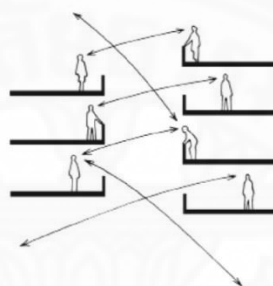
หมายเหตุ. จาก *Space and learning*, โดย Hertzberger, H., 2008. Rotterdam: 010 Publishers Rotterdam.

2.3.2 ลักษณะกายภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคม (spatial for social relational entity)

Hertzberger ได้ศึกษาลักษณะพื้นที่ของเมืองที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ และการใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกัน และมองว่าอาคารเรียนคือเมืองขนาดเล็ก (micro city) ที่สามารถทำให้เกิดการใช้งานพื้นที่ร่วมกันได้เหมือนกับพื้นที่สาธารณะของเมือง เนื่องจากเมืองประกอบไปด้วย ถนน (street) และ พื้นที่สาธารณะ (square) เข้าด้วยกันซึ่งทำให้เกิดการเชื่อมต่อ (contact) พบปะ (confrontation) ปฏิสัมพันธ์ (interac) ของกลุ่มคนที่หลากหลาย เช่น อายุที่ต่างกัน ซึ่งสำหรับพื้นที่ภายในอาคารสามารถทำให้เกิดสิ่งเหล่านั้นเหมือนลักษณะของเมืองได้ ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ทาง

การมองเห็น (visual relations) เพื่อให้เกิดการมองเห็นซึ่งกันและกัน และการจัดวางพื้นที่ใช้งาน (function) ของอาคารโอบล้อมพื้นที่ว่างภายในอาคาร ซึ่งจะนำไปสู่การให้ผู้นอนอยู่ในพื้นที่ร่วมกัน เหมือนการดึงดูดคนเข้าไปในพื้นที่ โดยมีวิธีการจัดพื้นที่ดังนี้

1. เมื่ออยู่ในอาคารชั้นจะเป็นตัวแบ่งการมองของคนให้เห็นเพียงแนวนอน ดังนั้นการออกแบบให้มีช่องว่าง (void) จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ของการมองเห็น และทำลายการแบ่งของพื้นที่ และการออกแบบในลักษณะที่ทำให้ชั้นของอาคารสูงไม่เท่ากัน (Split) จะทำให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่างช่องว่างภายในอาคาร (Void) มีขนาดความห่างที่เหมาะสมและทำให้ทางเดินโดยรอบมีลักษณะสูง มีแสงจากธรรมชาติ จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสถานที่มากกว่าเป็นเพียงทางเดิน

ภาพที่ 2.34 การเปิดมุมมองทางตั้งด้วยวิธีการ Split ระดับพื้นที่ของอาคาร: *Space and learning*, โดย Hertzberger, H., 2008. Rotterdam: 010 Publishers Rotterdam, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

2. การเชื่อมต่อของพื้นที่เปิดภายในอาคารที่ชัดเจนที่สุดคือการจัดการให้พื้นที่ที่มีการไหลเวียนของทางเดินสามารถมองเห็นได้จากทุกคน ดีกว่าที่จะทำให้พื้นที่ทางเดินหลักหลบอยู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคาร

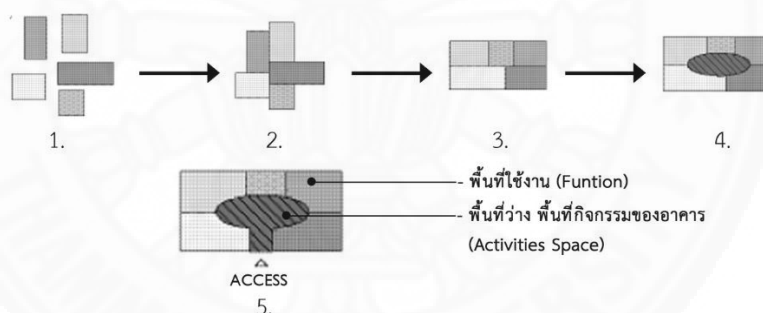
ภาพที่ 2.35 ลักษณะการเปิดช่องว่างของพื้นที่ และ การสร้างมุมมองให้เห็นการเคลื่อนไหวของทางสัญจรที่มีลักษณะเปิดโล่งให้เกิดการมองเห็น: *Space and learning*, โดย Hertzberger, H., 2008. Rotterdam: 010 Publishers Rotterdam, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

3. สร้างมุมมองให้เห็นการเคลื่อนไหวภายในอาคาร เช่น ไม่นำบันไดไปหลบอยู่ภายในแต่ควรจัดบันไดอยู่ในพื้นที่เปิดทุกด้าน ทำให้การเคลื่อนไหวถูกมองความสนใจและนำไปสู่การเกิดปฏิสัมพันธ์

ภาพที่ 2.36 แสดงลักษณะทางสัญจรที่มีลักษณะเปิดโล่งให้เกิดการมองเห็น: *Space and learning*, โดย Hertzberger, H., 2008. Rotterdam: 010 Publishers Rotterdam, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

4. จัดพื้นที่ใช้งานของอาคารรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อของพื้นที่ใช้งานซึ่งจะส่งเสริมให้คนที่อยู่ในอาคารเกิดการเชื่อมต่อกัน และ สร้างพื้นที่ว่าง หรือพื้นที่กิจกรรมเอาไว้กลางอาคาร และ เปิดทางเข้าสู่พื้นที่ ซึ่งจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการใช้งานพื้นที่ร่วมกัน

ภาพที่ 2.37 แสดงลักษณะการจัดวางผังอาคารจากแนวคิดของเมือง: *Space and learning*, โดย Hertzberger, H., 2008. Rotterdam: 010 Publishers Rotterdam, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

2.3.3 กรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์

2.3.3.1 เกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษา

เนื่องจากการวิจัยเรื่องแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย ได้ตั้งคำถามวิจัย “พื้นที่กิจกรรมทางการเมืองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือภายในโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทยควรมีลักษณะทางกายภาพอย่างไร ”

ดังนั้นจึงศึกษากรณีศึกษาลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในลักษณะเชิงพื้นที่โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังต่อไปนี้

1. เป็นอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ หรือ อาคารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และเมืองค้ประกอบกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น พื้นที่สาธารณะ
2. เป็นอาคาร หรือ พื้นที่สาธารณะที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และ ปฏิสัมพันธ์
3. มีรูปแบบทางกายภาพที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้เกิดการใช้พื้นที่ เช่น การเข้าถึง การมองเห็น และลักษณะของพื้นที่กิจกรรม
4. มีแนวความคิดการใช้กายภาพเชิง เทคนิค เช่น เทคโนโลยี เพอร์นิเจอร์ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการใช้พื้นที่ และ มีส่วนร่วมทางประชาธิปไตย
5. เป็นสถาปัตยกรรมที่มีแนวคิด หรือความเกี่ยวข้องกับการเมือง หรือ ประชาธิปไตย

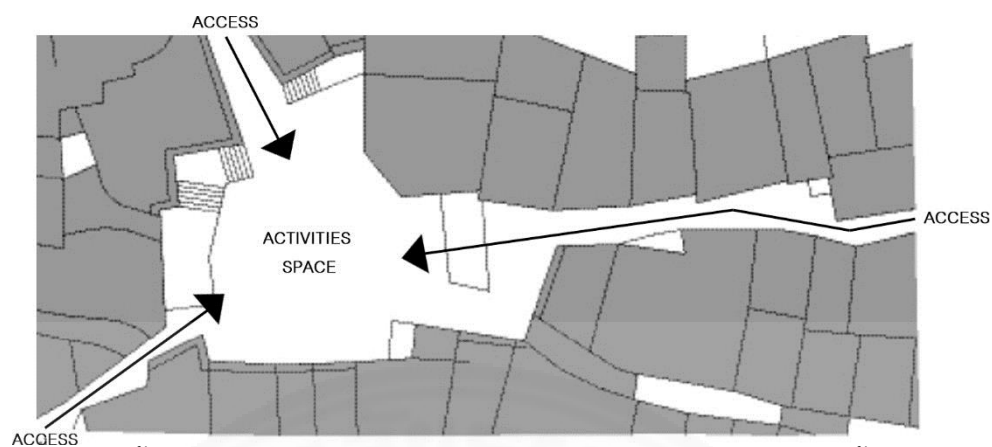
2.3.3.2 การวิเคราะห์กรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

(1). Castelvittorio, Italy

พื้นที่กิจกรรมของชุมชน Castelvittorio มีลักษณะเป็นจัตุรัสของชุมชนขนาดเล็ก เหมือนเป็นห้องหรือที่ว่างที่เกิดขึ้นจากอาคารที่อยู่อาศัย ถนนของชุมชนจะมาบรรจบกันที่ศูนย์กลางบริเวณนี้ โดยมีคนในชุมชนเดินทางผ่านไปมา มีร้านค้าและกาแฟ โดยรอบมีระเบียงที่สูงขึ้นรอบๆ พื้นที่กิจกรรม ระเบียงจะเป็นพื้นที่สำหรับยีนดูกิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น การแข่งขันวอลเลย์บอล เล่นดนตรี พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่คนจะมาทำกิจกรรมประจำวันร่วมกัน เป็นพื้นที่ของเมือง เหมือนห้องนั่งเล่นขนาดใหญ่ โดยมีบรรยากาศของชุมชน มีหน้าที่เป็นพื้นที่ร่วมกันทางสังคมของชุมชน

ภาพที่ 2.38 ผังชุมชน Castelvittorio, Italy: *Space and learning*, โดย Hertzberger, H., 2008. Rotterdam: 010 Publishers Rotterdam, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

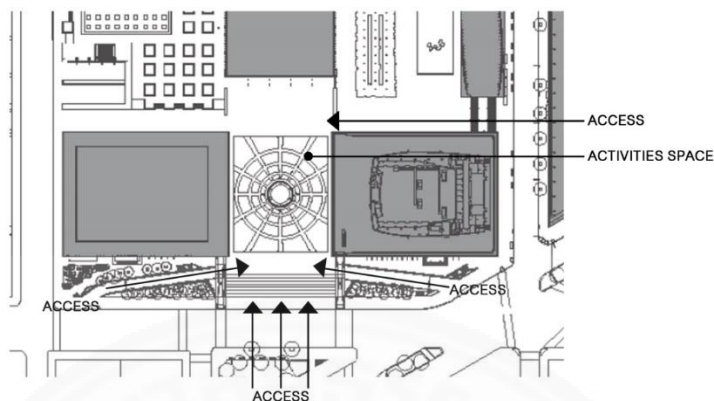
ภาพที่ 2.39 ผังพื้นที่กิจกรรมของชุมชน Castelvittorio และเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่: *Space and learning*, โดย Hertzberger, H., 2008. Rotterdam: 010 Publishers Rotterdam, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

ตารางที่ 2.2

การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Castelvittorio, Italy กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ Castelvittorio, Italy	ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
	4.
	5.
	6.
	7.

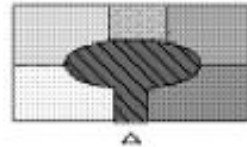
(2). Lincoln Center, America

ภาพที่ 2.40 ผังพื้นที่กิจกรรมของ Lincoln Center, United states of America, เว็บไซต์ <http://www.scapestudio.com/projects/lincoln-center-promenade/>, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

ตารางที่ 2.3

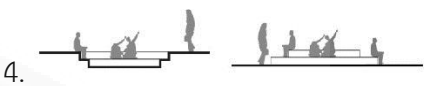
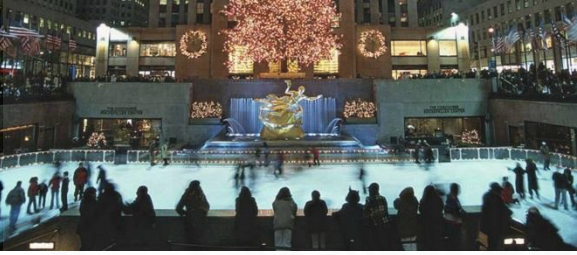
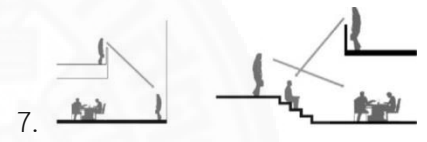
การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Lincoln Center, United states of America กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ Lincoln Center	ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
 	4.
	5.
	6.
	7.
	

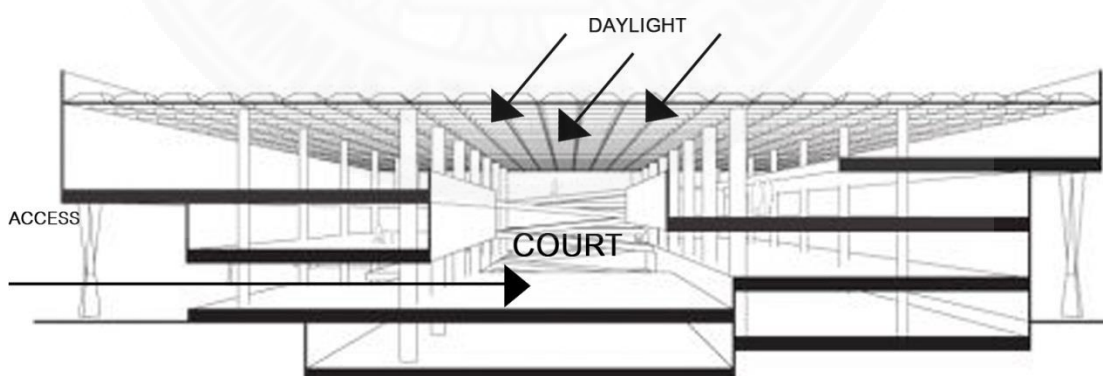
(3). Rockefeller Center, America

ตารางที่ 2.4

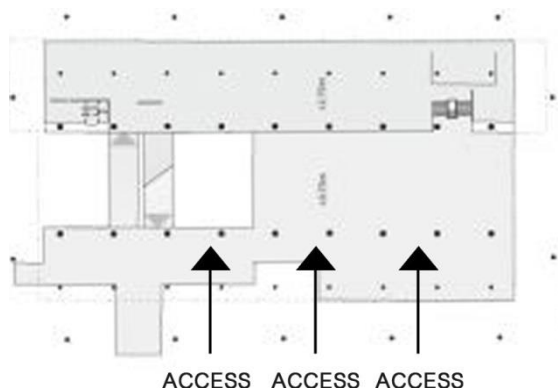
การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Rockefeller Center, United states of America กับลักษณะพื้นที่
ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ Rockefeller Center	ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
	4.
	6.
	7.
	

(4). Faculty of Architecture, Sao paulo, Brazil

ภาพที่ 2.41 ภาพตัดบริเวณ Court กลางอาคาร Faculty of Architecture, Sao paulo, Brazil
แสดงถึงเส้นทาง การเข้าถึง และ แสงที่ลงมาสู่ Court, เวกโปไซต์
<https://www.pinterest.com/pin/530158187360784529/>, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 4 ธันวาคม
2558.

ภาพที่ 2.42 ผังอาคาร Faculty of Architecture, University of Sao paulo, Brazil ชั้นที่ 1 แสดง การเข้าถึงพื้นที่, เว็บไซต์ <http://midcenturymoddesign.tumblr.com>, , ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

ตารางที่ 2.5

การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Faculty of Architecture, University of Sao paulo, Brazil กับ ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ Faculty of Architecture	ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

(5). Schouwburgplein, Rotterdam, Netherland

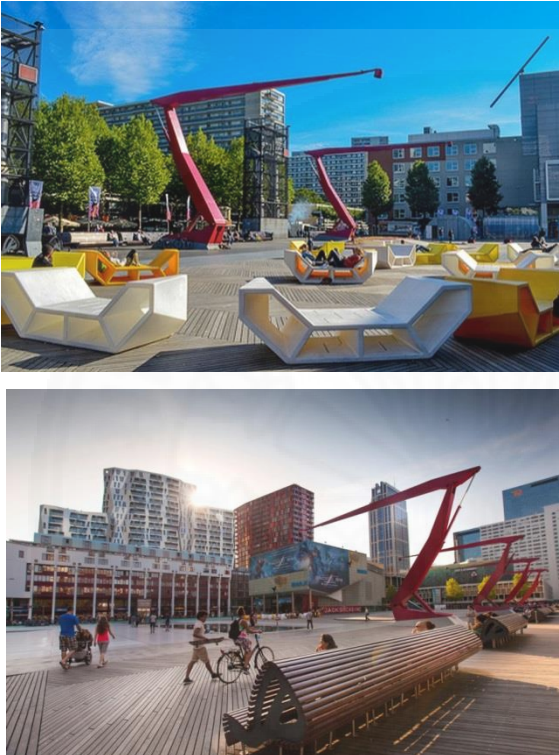
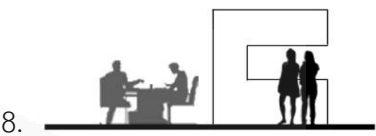
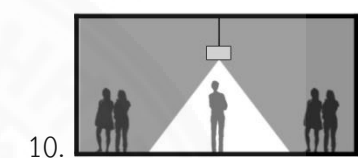
ที่มา : Google สืบค้นเมื่อ 2558

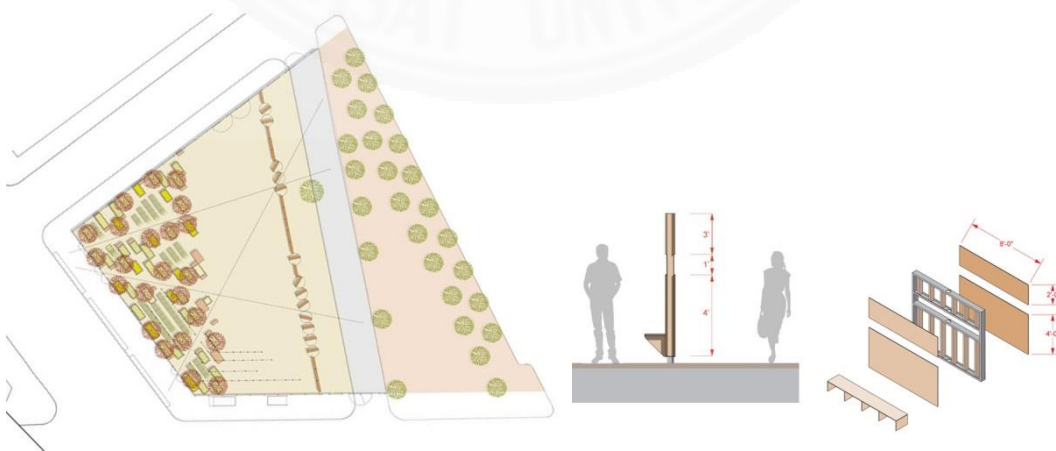
ภาพที่ 2.43 Schouwburgplein, Rotterdam, Netherlands ในขณะใช้พื้นที่จัดกิจกรรม, เว็บไซต์ <http://www.popunie.nl/2014/opwindende-editie-van-24-uur-cultuur/>, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

ตารางที่ 2.6

การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ Schouwburgplein, Rotterdam, Netherlands กับลักษณะพื้นที่
ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ Schouwburgplein	ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
	
	
	

(6) LentSpace, New York City: Architect Interbolo

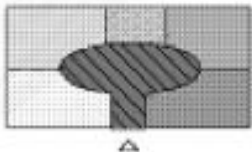
ภาพที่ 2.44 ผังพื้นที่ และ รายละเอียดเฟอร์นิเจอร์ LentSpace, New York City, เว็บไซต์
<https://www.pinterest.com/pin/266556871671203477/>, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

ภาพที่ 2.45 พื้นที่สาธารณะ และลักษณะของ Street Furniture ของ LentSpace, New York City, เว็บไซต์ <http://archiblock.com/lentscape-plaza-abierta-en-brooklyn/>, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

ตารางที่ 2.7

การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ LentSpace, United States of America กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ LentSpace	ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
	8.

(7). Claiming Free Speech Project, The North Academic Centre,
City College of New York

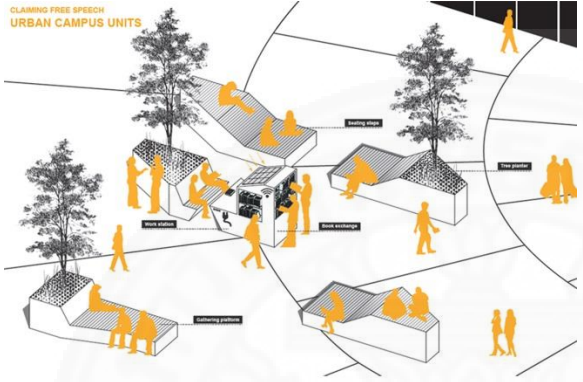
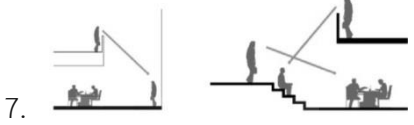
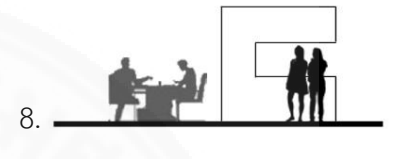
ภาพที่ 2.46 พื้นที่ลานบริเวณหน้าอาคาร The North Academic Centre, เว็บไซต์ <http://designingforfreespeech.org/>, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

ภาพที่ 2.47 พื้นที่ลานบริเวณหน้าอาคาร The North Academic Centre โดยแนวคิดที่มีการใช้ Media interactive และ Street Furniture เพื่อให้คนใช้เวลาในพื้นที่นานขึ้น, โดย Angeliki Giompre, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย 4 ธันวาคม 2558.

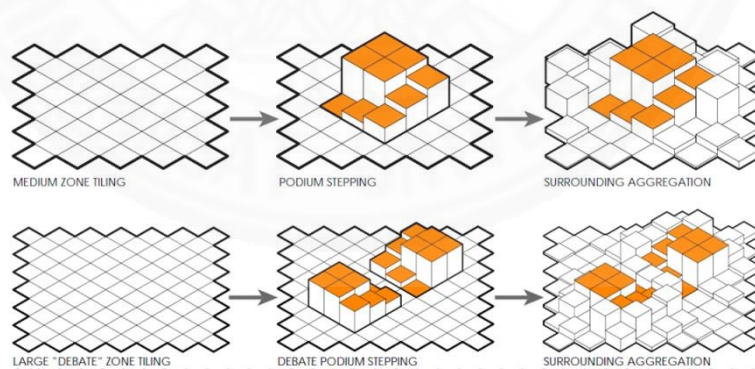
ตารางที่ 2.8

การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ The North Academic Centre กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ The North Academic Centre	ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
	
	
	

(8) The Public' Pulpit, New York City, America : Architect

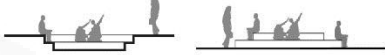
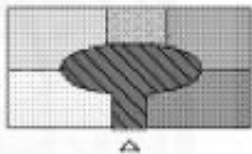
Conner Thackara

ภาพที่ 2.48 ลักษณะ Street Furniture หรือ ฐานที่ยกสูงสำหรับพูดในพื้นที่สาธารณะ, เว็บไซต์ <http://designingforfreespeech.org/>, สืบค้น วันที่ 4 ธันวาคม 2558.

ตารางที่ 2.9

การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ พื้นที่ The Public's Pulpit, New York City, United States of America กับลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นที่ The Public's Pulpit	ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
	4.
	8.
	

(9) อาคารรัฐสภาประเทศ Scotland

ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ศึกษาสถาปัตยกรรมที่มีแนวคิดเกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ซึ่งผู้วิจัยได้นำอาคารรัฐสภาของประเทศ Scotland มาเป็นกรณีศึกษาเนื่องจาก 1) แนวคิดทางรูปทรง 2) วัสดุของอาคาร 3) แนวคิดการจัดพื้นที่ และ 4) ขนาดของอาคาร สามารถแสดงแนวคิดของสถาปัตยกรรมกับประชาธิปไตยที่ส่งเสริมความรู้สึกการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) แนวคิดการออกแบบอาคารของสถาปนิกเริ่มแรกนั้นได้รับแรงบันดาลใจมาจากภูมิศาสตร์ Edinburgh ที่มีลักษณะเป็นภูเขา และความเป็นธรรมชาติซึ่งสถาปนิก Enric Miralles ได้กล่าวไว้ว่า เขาต้องการออกแบบรูปทรงของอาคารให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของผืนดิน และ เกิดขึ้นมาจากผืนดินที่มีประชาชนอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่ อาคารที่เกิดขึ้นกลางสวนสาธารณะหรือสวน ดังนั้นลักษณะของอาคารที่เป็น Organic form จึงให้ความรู้สึกกลมกลืนไปกับสภาพภูมิศาสตร์ของเมือง และด้วยรูปทรงของสถาปัตยกรรมแบบ Organic form ทำให้ไม่รู้สึกถึงความเป็นทางการ แตกต่างกับสถาปัตยกรรมในยุค Classic ที่จะสร้างความรู้สึกเป็นทางการแก่ผู้ใช้งาน (Pakinson, 2012)

2) วัสดุของอาคาร สถาปนิกได้เลือกใช้วัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่เมือง Edinburgh จึงทำให้ทั้งภายในและภายนอกอาคารถูกตกแต่งไปด้วยวัสดุ เช่น ไม้ oak หิน gneiss และ granite และ sycamore ด้วยวัสดุที่หลากหลายจึงทำให้อาคารมีหลากหลายสีสันทันซึ่งเป็นแนวคิดที่แสดงถึงความหลากหลายของ กลุ่มคน เชื้อชาติ และศาสนา

3) แนวคิดการจัดพื้นที่ของโครงการรัฐสภา Scotland ได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่สาธารณะเพื่อให้เป็นพื้นที่สาธารณะของเมือง หรือพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมของประชาชน โดยจัดเอาไว้เป็นพื้นที่ส่วนด้านหน้าของอาคารซึ่งมีขนาดที่ใหญ่พอๆกับพื้นที่อาคารแสดงถึงการให้ความสำคัญ พื้นที่สาธารณะมีลักษณะออกแบบให้เป็นสนามหญ้าขั้นบันได และ บ่อน้ำซึ่งสร้างความดึงดูดแก่ผู้ใช้งาน นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นพื้นที่เปิดไม่มีรั้วปิดกั้น ซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการที่ไม่ปิดกั้นการใช้งานพื้นที่

4) จากรูปทรงของอาคารที่มีลักษณะที่เป็นไปตามลักษณะภูมิศาสตร์ของเมือง Edinburgh หรือรูปทรงแบบ Organic form ทำให้ตัวอาคารที่มีขนาดสูงใหญ่ รู้สึกถูกลดทอนลง เช่น การใช้เส้นสายที่มีความโค้ง จึงทำให้อาคารรัฐสภาประเทศ Scotland นั้นให้ความรู้สึกกว่าอาคารนั้นไม่ได้ข่มประชาชน ซึ่งแตกต่างไปจากอาคารรัฐสภาแห่งอื่นที่ใช้สถาปัตยกรรมในยุค Classic ที่มีลักษณะสูงใหญ่ มีความสมมาตร (symmetry) ให้ความรู้สึกเป็นเอกภาพ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกว่าขนาดของอาคารนั้นข่มประชาชน

(10) อาคารรัฐสภาประเทศ Wales

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าอาคารรัฐสภาประเทศ Wales สถาปนิกได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้สึก มีส่วนร่วมประกอบไปด้วย 1) แนวคิดทางรูปทรง 2) วัสดุของอาคาร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดทางรูปทรงของอาคารนั้น ตัวอาคารจะมีลักษณะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าเรียบง่าย หลังคามีลักษณะโค้งเล็กน้อย ซึ่งเป็นแนวคิดของสถาปนิกที่ต้องการให้อาคารมีความเรียบง่ายสามารถมองจากภายนอกและสามารถเข้าใจถึงพื้นที่ภายในของอาคารได้อย่างง่าย ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกอยากเข้ามาใช้งาน หรือ ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม

2) วัสดุของอาคาร จากแนวคิดทางรูปทรงของอาคาร สิ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกส่งเสริมให้เข้ามาใช้งานได้อย่างดีคือวัสดุของอาคาร โดยสถาปนิก ได้กล่าวถึงแนวคิดว่าได้เลือกใช้วัสดุที่เป็นกระจกใสเป็นผนังทั้งอาคารเพื่อให้คนที่เห็นอาคารสามารถเข้าใจอาคารได้ง่าย และภายในจะสร้าง Space ให้มีความต่อเนื่องมีกำแพงน้อยที่สุดเพื่อส่งเสริมการมองเห็นพื้นที่ภายในสามารถเข้าใจผังของอาคารได้ง่าย และการเข้าถึงภายในอาคาร

(11) Centre of Democracy at Sejong-daero, South Korea, JADP

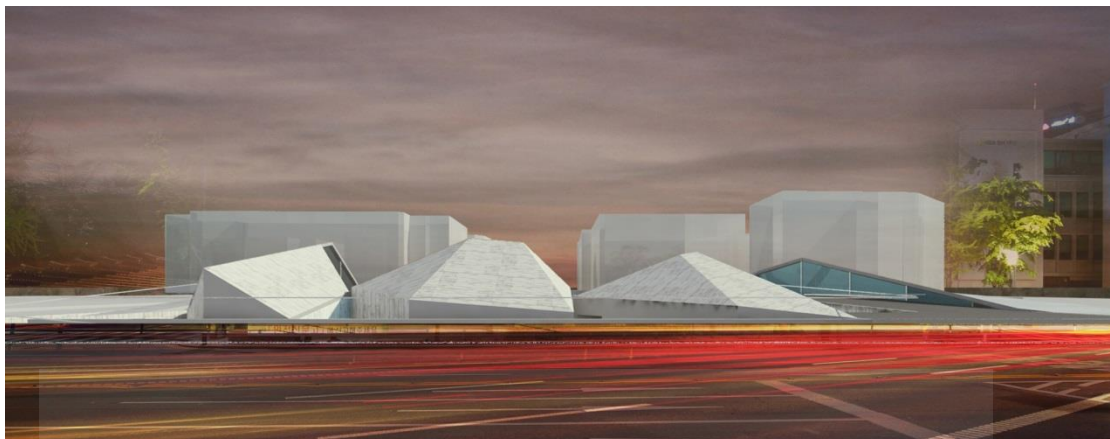
Architect

Sejong-daero เป็นโครงการประกวดแบบของประเทศ เกาหลีใต้ ซึ่งที่ตั้งตั้งอยู่ที่ Sejong-daero ใจกลางกรุง Seoul ซึ่งเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ของจักรพรรดิโจซอนซึ่งเกิดกิจกรรมต่างๆของชาติ ทั้งความบันเทิง และ การเมืองขึ้นบนพื้นที่บริเวณดังกล่าว เช่น การเรียกร้องหรือการปฏิวัติประชาธิปไตย ซึ่งพื้นที่โดยรอบของที่ตั้งนั้นรายล้อมไปด้วยพื้นที่ทางมรดก เช่น สภาเทศบาลของกรุงโซล วิหารของชาวอังกฤษในกรุงโซล พระราชวังก็อกซุง (Deoksugung Palace) และ ศาลากลางของกรุงโซล (Seoul City Hall) นอกจากนี้ยังเป็นย่าน CBD ของกรุงโซล เช่น อาคารสำนักงาน และธนาคาร

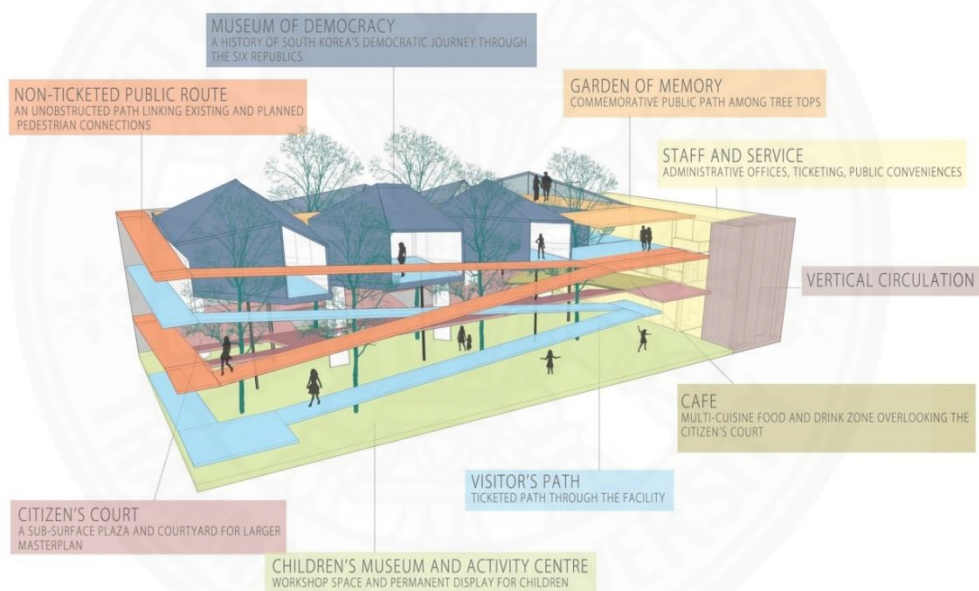

ภาพที่ 2.49 ลักษณะที่ตั้งโครงการ Sejong-daero ก่อนและหลังรื้อถอนอาคาร National Tax Service Building, เว็บไซต์ <http://sejongdaero.org/en/competition/>, สืบค้น วันที่ 17 มีนาคม 2559.

ที่ดินของโครงการมีขนาด 1,088 ตารางเมตรโดยปัจจุบันเป็นอาคาร National Tax Service Building โดยวัตถุประสงค์ต้องการรื้อถอนอาคารเดิมออก และพัฒนาเป็นสถานที่ทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ที่กลมกลืนกับ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดึงดูดให้คนเข้ามามีส่วนร่วม และเกิดการใช้งาน โดยข้อกำหนดในการออกแบบต้องให้พื้นที่บริเวณระดับพื้นดินเป็นลานทางวัฒนธรรม (open space) และเป็นอาคารที่อยู่บริเวณใต้ดินเป็นพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ที่สามารถมีส่วนร่วมของพลเมือง (public and civil participation) 1,600 ตารางเมตร โดยพื้นที่ใช้สอยของอาคารรวมต้องไม่เกิน 2,500 ตารางเมตร

ภาพที่ 2.50 ทศนิยมภาพอาคารพิพิธภัณฑ์โครงการ Centre of Democracy, เว็บไซต์ <http://divisare.com/>, สืบค้น วันที่ 17 มีนาคม 2559.

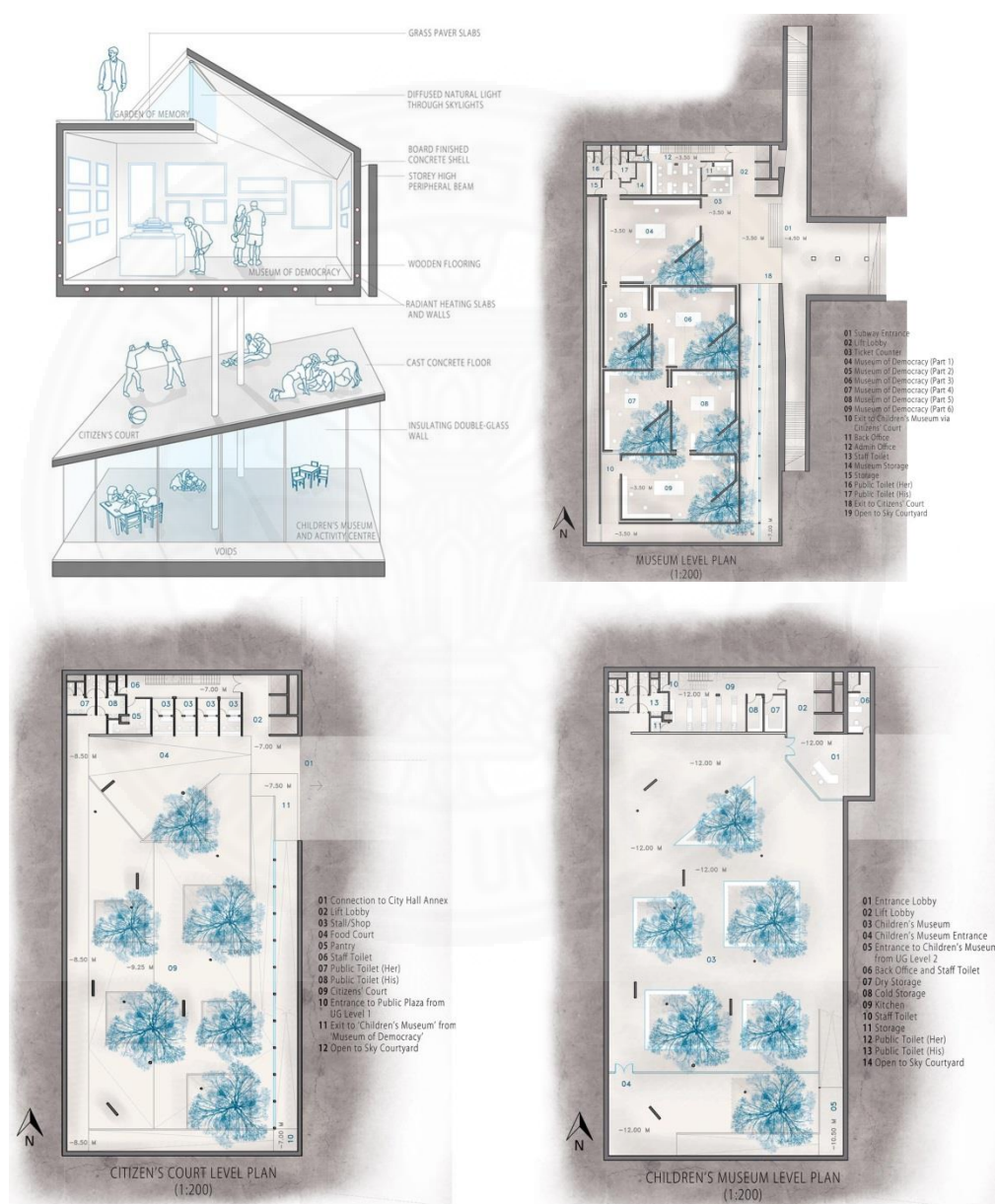
ภาพที่ 2.51 ภาพสามมิติแสดง เส้นทางสัญจร และ พื้นที่ใช้สอยโครงการ, เว็บไซต์ <http://divisare.com/>, สืบค้น วันที่ 17 มีนาคม 2559.

ตารางที่ 2.10

แนวคิด และพื้นที่ใช้สอยของโครงการ Centre of Democracy

ชื่อโครงการ และปี	Centre of Democracy, 2015
สถานที่ตั้ง	ประเทศ เกาหลีใต้ตั้งอยู่ที่ Sejong-daero ใจกลางกรุง Seoul
ลักษณะที่ตั้ง	เป็นพื้นที่มรดกทางประวัติศาสตร์ ทางการเมือง กิจกรรมต่างๆ และ ศูนย์กลางทางธุรกิจ Central Business District
ผู้ออกแบบโครงการ	JADP Architect
ขนาดพื้นที่ใช้สอย โครงการ	ประมาณ 2,500 ตารางเมตร
แนวคิด และที่มา ของพื้นที่ใช้สอย	แนวความคิดว่าพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพที่จะเป็น “ศูนย์กลางประชาธิปไตย” นอกเหนือจากพื้นที่ทางวัฒนธรรม เนื่องจากพื้นที่โดยรอบที่ตั้งเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่ประชาชนประเทศเกาหลีใต้จดจำได้ และ เป็นศูนย์กลางธุรกิจ
แนวคิดการ ออกแบบอาคาร	1) ลักษณะของอาคารพิพิธภัณฑ์มีแนวคิดมาจาก ลักษณะบ้านเรือนดั้งเดิมของชาวเกาหลีที่อยู่กันเป็นหมู่บ้านรวมกัน โดยแบ่งออกเป็น 6 หลังและเป็นเรื่องราวของประชาธิปไตย 6 เรื่อง รวมกับพื้นที่ Green Space จึงทำให้พื้นที่ระดับพื้นดินมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของเมือง 2) พื้นที่ลานพลเมือง บริเวณใต้ดินชั้นที่ 1 เป็นพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของพลเมืองมีลักษณะเป็นพื้นที่มี Slope คล้ายกับภูเขาเพื่อให้การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมไม่ทำให้เกิดความเป็นทางการมากนัก ทำให้เด็ก และผู้ใหญ่สามารถมีส่วนร่วมกันได้ โดยมีแนวคิดในการเชื่อมต่ออาคารชั้นใต้ดินกับศาลากลางของกรุงโซลซึ่งมีหอประชุมความจุขนาด 400 ที่นั่งเพื่อทั้ง 2 พื้นที่รวมกันเป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรม 3) พื้นที่พิพิธภัณฑ์ของเด็กและศูนย์กิจกรรม เป็นพื้นที่จัดนิทรรศการแบบถาวร และชั่วคราวโดยให้ความรู้เกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย
	1) พิพิธภัณฑ์ประชาธิปไตยของประเทศ (Museum of Democracy) บริเวณระดับพื้นดิน

พื้นที่ใช้สอย โครงการ	2) ลานพลเมือง (Citizen's Court) บริเวณใต้ดินชั้นที่ 1 3) พิพิธภัณฑ์ของเด็กและศูนย์กิจกรรม (Children's museum and Activity Centre) บริเวณใต้ดินชั้นที่ 2
ผู้ใช้งาน	เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชาชน

ภาพที่ 2.52 ภาพตัดขยายแสดงลักษณะพื้นที่ และ แผนผังทั้ง 3 ชั้นของโครงการ, เว็บไซต์ <http://divisare.com/>, สืบค้น วันที่ 17 มีนาคม 2559.

ภาพที่ 2.53 ทศนิยมภาพบริเวณลานพลเมืองที่มีลักษณะเป็น Slope, เว็บไซต์ <http://divisare.com/>, สืบค้น วันที่ 17 มีนาคม 2559.

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โครงการ Centre of Democracy ที่ประเทศเกาหลีใต้ ย่าน Sejong-daero ในกรุง Seoul เนื่องจากสถาปนิกได้สร้างแนวคิดของพื้นที่ใช้สอยโครงการ (Programming) ขึ้นมาโดยมองเห็นถึงศักยภาพของพื้นที่ดังกล่าวสามารถที่จะเป็น “ศูนย์กลางประชาธิปไตย” นอกเหนือจากพื้นที่การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม เนื่องจากพื้นที่โดยรอบที่ตั้งเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่อยู่ในความทรงจำ ประชาชนประเทศเกาหลีใต้ เช่นเหตุการณ์ April 19 Revolution และเหตุการณ์ June Democratic Uprising 1987 และพื้นที่โดยรอบของที่ตั้งนั้นรายล้อมไปด้วยพื้นที่ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เช่น อาคารสภาเทศบาลของกรุงโซล วิหารของชาวอังกฤษ ในกรุงโซล พระราชวังก็อกชูซุง (Deoksugung Palace) และ ศาลากลางของกรุงโซล (Seoul City Hall) Sejong-daero ยังเป็นย่าน Central Business District ซึ่งประกอบไปด้วยอาคารสำนักงาน และ ธนาคารมากมาย นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมบันเทิงเช่น การเชียร์การแข่งขันฟุตบอลโลกเมื่อปี ค.ศ. 2002 ทำให้เห็นว่าพื้นที่ Sejong-daero มีปัจจัยที่สำคัญสำหรับที่ตั้งที่จะส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมคือ 1) มีสถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ในบริเวณใกล้เคียง 2) เป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมือง และ 3) มีคุณค่าทางสังคมเป็นสถานที่ที่ประชาชนรู้จักกันอย่างกว้างขวาง

2.4 มาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ์

2.4.1 แนวคิดพื้นที่ใช้สอยอาคารพิพิธภัณฑ์

เนื่องจากในการศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีกษาหารือของประเทศไทย มีรูปแบบอาคารคล้ายคลึงกับอาคาร ประเภท พิพิธภัณฑ์ และ ศูนย์รวมกิจกรรม ซึ่งอาคารประเภทศูนย์รวมกิจกรรมนั้นยังไม่มีเกณฑ์ในการกำหนด

พื้นที่ใช้สอยภายในอาคารขึ้นมา จึงทำให้ต้องศึกษาจากอาคารที่มีการใช้พื้นที่ใช้สอยใกล้เคียงคือ อาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ซึ่งได้มีรายละเอียดของพื้นที่ใช้สอยของโครงการดังต่อไปนี้

1. ส่วนบริการสาธารณะ (public services) หมายถึงส่วนของอาคาร ห้องต่างๆที่จะต้องจัดไว้บริการผู้ใช้งานอาคารได้แก่

1.1 ทางเข้าทางออก (entrance) ควรคำนึงถึงความปลอดภัย ควรมีทางเข้าออกเพียงทางเดียว และอาจมีทางเข้าออกสำหรับเจ้าหน้าที่ ทางออกฉุกเฉิน

1.2 พื้นที่พักคอย (lobby) เป็นห้องแรกที่เข้าไปถึง ควรมีเนื้อที่กว้างพอที่จะต้อนรับผู้เข้าชมกลุ่มใหญ่ๆได้ ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับขนาดของอาคาร จำนวนผู้เข้าชม และมีที่นั่งพัก

1.3 พื้นที่จำหน่ายบัตร (ticket) ควรตั้งอยู่บริเวณพื้นที่พักคอย หรือ ก่อนที่จะเข้าสู่พื้นที่จัดแสดงแรกในกรณีเก็บค่าเข้าชม

1.4 พื้นที่ติดต่อสอบถาม (information center) ควรตั้งอยู่บริเวณทางเข้าออกหลัก หรือ พื้นที่พักคอยเพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น แผนที่ โปรแกรมกิจกรรม

1.5 พื้นที่รับฝากของ (locker room) เป็นส่วนสำหรับฝากของที่มีขนาดใหญ่ หรือ ไม่เหมาะสมนำเข้าไปในพื้นที่จัดแสดง มักตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ติดต่อสอบถาม เพื่ออำนวยความสะดวกดูแลรักษาความปลอดภัยของสิ่งของ

1.6 พื้นที่จำหน่ายของที่ระลึก (souvenir shop) ขนาดอาจจะขึ้นอยู่กับขนาดของอาคาร และ อาจจะตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับพื้นที่ติดต่อสอบถาม หรือ แยกออกมาก็ได้

1.7 พื้นที่บริการอาหาร (restaurant) ขนาดพื้นที่อาจจะขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เข้าชม และ ขนาดของโครงการ หรืออาจจะมีเพียงพื้นที่ขายเครื่องดื่มเนื่องจาก โครงการมีขนาดเล็กใช้เวลาเข้าชมน้อยกว่าโครงการขนาดใหญ่

1.8 ห้องน้ำ (W.C.) จำนวนขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการ ควรแยกประเภทผู้ใช้งานระหว่างผู้เข้าชม และเจ้าหน้าที่ สามารถเข้าถึงได้ง่าย

1.9 พื้นที่จอดรถ (parking) จำนวนพื้นที่จอดรถขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการ และ จำนวนผู้เข้าชม และขึ้นอยู่กับที่ตั้งของโครงการ ควรแยกเป็นพื้นที่สำหรับผู้เข้าชม และ เจ้าหน้าที่

2. ส่วนบริการด้านการศึกษา (educational services) พื้นที่ประเภทนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของอาคารนั้น ว่ามีจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษาด้านใด และขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการ ว่ามีขนาดรองรับได้เท่าใด ซึ่งมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

2.1 ห้องประชุมหรือห้องบรรยาย (auditorium) ควรมีอย่างน้อยจำนวนหนึ่งห้อง ไม่ว่าอาคารจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ เพื่อใช้บรรยายให้ความรู้ จัดแสดงภาพยนตร์ ที่เกี่ยวข้องกับ

2.2 ห้องเรียนและห้องปฏิบัติงาน (classroom and studio) จำนวนห้องมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกิจกรรมของโครงการ

2.3 ห้องสมุด (library) อาจแบ่งออกเป็น 2 ส่วนสำหรับเจ้าหน้าที่ และ สำหรับผู้เข้าชม

3. ส่วนสำนักงาน (administrative office) ได้แก่ห้องของผู้อำนวยการโครงการ ห้องประชุม ห้องเลขานุการ ห้องการเงิน ควรจัดพื้นที่ให้เป็นส่วนอยู่ในพื้นที่เดียวกันรวมเป็นกลุ่ม เพื่อสะดวกต่อการติดต่อประสานงาน ในบางอาคารมีการจัดทางเข้าออกสำหรับส่วนนี้โดยเฉพาะแยกกับผู้เข้าชม

4. ส่วนสนับสนุนอาคาร (service)

4.1 คลัง (storage) ประกอบด้วย 2 ส่วนหลักได้แก่ ส่วนคลังวัตถุที่เหลือจากการจัดแสดง และวัตถุเก็บสงวนรักษาเพื่อการศึกษาค้นคว้า

4.2 งานทะเบียน ประกอบด้วยห้องย่อยๆหลายห้อง ได้แก่ ห้องรับของ (receiving room) สำนักงาน (department Office) ห้องเก็บของ (storage) ห้องถ่ายรูป (photography room) ห้องช่างเทคนิค (technician room) และห้องปฏิบัติการสงวนรักษา (conservation workshop)

4.3 ฝ่ายเทคนิคต่างๆ (technician service) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโครงการ เช่น ช่างระบบเครื่องจักรกล ช่างระบบเครื่องปรับอากาศ ช่างประปา เป็นต้น

5. ส่วนงานการจัดแสดง (exhibition Area) เป็นพื้นที่ส่วนที่มีความสำคัญที่สุดของโครงการ เนื่องจากเป็นจุดมุ่งหมายของการให้ความรู้ และ จุดมุ่งหมายของผู้เข้าชม ซึ่งสามารถแบ่งการกำหนดพื้นที่ส่วนจัดแสดงได้ดังนี้

5.1 การแบ่งเนื้อที่ส่วนจัดแสดง ขึ้นอยู่กับหน้าที่และความจำเป็นของโครงการในแต่ละประเภทของการให้ความรู้ และ ขนาดของแต่ละโครงการด้วย เช่น การแบ่งเนื้อที่ตามลักษณะการจัดแสดงได้แก่ นิทรรศการถาวร (permanent exhibition) และนิทรรศการชั่วคราว (temporary exhibition) หรือแบ่งตามประเภทผู้เข้าชมนิทรรศการ เช่น นิทรรศการสำหรับเด็กเยาวชน นักศึกษา ซึ่งจะต้องจุดประสงค์ในการให้ความรู้ไว้อย่างชัดเจนเป็นต้น (จิรา จงกล, 2532, Ernst and r Neufert, 1970, De Chiara and Callender, 1980)

2.4.2 แนวคิดที่ตั้งอาคารพิพิธภัณฑ์

การเลือกที่ตั้งอาคารประเภทศูนย์การเรียนรู้ และพิพิธภัณฑ์นั้นควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่อยู่ในย่านชุมชน หรือ อยู่ในทิศทางเดียวกับ สถาบันการศึกษา โรงเรียน ห้องสมุด มีพื้นที่ที่กว้างขวาง เช่น บริเวณชานเมือง มีระบบการคมนาคมที่สะดวก มีความแออัดของรถยนต์น้อย รวมไปถึงควรมีสภาพแวดล้อมที่ดี เนื่องจากพื้นที่โดยรอบของอาคารสามารถเป็นพื้นที่พักผ่อน เหมือนลักษณะของ

สวนสาธารณะได้ โดยจากการศึกษาจึงสามารถสรุปเป็นเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งอาคารประเภทศูนย์การเรียนรู้ และพิพิธภัณฑ์ได้ดังต่อไปนี้

1. บริบทโดยรอบส่งเสริมการเรียนรู้
2. ขนาดของที่ดินมีขนาดที่กว้างใหญ่เพื่อการขยายตัวในอนาคต
3. มีการคมนาคมที่สะดวก เช่น อยู่ในทิศทางเดียวกับสถาบันการศึกษา โรงเรียน ห้างสรรพสินค้า หรือแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ
4. มีสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ที่ดี (จิรา จงกล, 2532)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้องค์ความรู้ในด้านแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แนวคิดและทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และมาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการ วิเคราะห์แนวคิดการออกแบบ วิเคราะห์รายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และกำหนดที่ตั้งของโครงการ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพได้ทำการศึกษาเพื่อตอบคำถามวิจัยที่ว่า “พื้นที่กิจกรรมทางการเมืองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยหรือภายในโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยควรมีลักษณะทางกายภาพอย่างไร” และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 ขั้นตอนการศึกษา
- 3.2 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.3 ตัวแปรในการศึกษา
- 3.4 เครื่องมือในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัยเรื่องแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นรูปแบบ ของแนวคิดในการออกแบบเชิงกายภาพของโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

3.1.2 ศึกษามาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑสถาน และนำมาวิเคราะห์กับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

3.1.3 เป็นแนวทางการออกแบบ โครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตย

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย มีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

3.2.1 ทำการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อนำมาเป็นรูปแบบของแนวคิดในการออกแบบเชิงกายภาพของโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

3.2.2 ศึกษามาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑสถาน และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

3.2.3 นำทฤษฎีแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในข้อที่ 1.6.1 มาหาความสัมพันธ์กับกรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

3.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และกรณีศึกษา และสังเคราะห์เป็นแนวคิดในการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

3.2.5 สำรวจพื้นที่ตั้งโครงการ ด้านกายภาพ และนำข้อมูลจากการสำรวจที่ตั้งมาวิเคราะห์

3.2.6 ทำการประเมินแนวคิดการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรมของศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยโดยนักศึกษา นักกิจกรรมทางการเมือง และสถาปนิก

3.2.7 กำหนดแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย

3.2.8 ออกแบบ และพัฒนาแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย

3.2.9 ทำการประเมินการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยโดยสถาปนิก และนักการเมือง

3.2.10 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

3.3 ตัวแปรในการศึกษา

ในการศึกษาแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีตัวแปรที่ได้ทำการศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.3.1 รูปแบบพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
- 3.3.2 ลักษณะทางกายภาพของสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
- 3.3.3 องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ
- 3.3.3 สถานที่ตั้งโครงการ

3.4 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย โดยทำการศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.4.1 รูปแบบพื้นที่กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ใช้การเก็บข้อมูลโดยศึกษาจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต และกรณีศึกษา
- 3.4.2 ลักษณะทางกายภาพของสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ใช้การเก็บข้อมูลโดยศึกษาจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต และกรณีศึกษา
- 3.4.3 สถานที่ตั้งโครงการ ใช้การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยกล้องถ่ายภาพ และโปรแกรม Google Map
- 3.4.4 การประเมินแนวคิดการออกแบบ และรายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ ใช้การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยแบบสอบถาม และสัมภาษณ์
- 3.4.5 การประเมินแบบโครงการ ใช้การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยแบบสอบถาม และสัมภาษณ์

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

- 3.5.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จากการสำรวจพื้นที่ตั้งโครงการ นำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดในการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการเพื่อกำหนดแนวคิดในการออกแบบ
- 3.5.2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากผู้อื่นที่รวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ซึ่งจะสืบค้นข้อมูลมา แนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา เพื่อกำหนดแนวคิดในการออกแบบโครงการ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งผลการวิเคราะห์ดังนี้

3.6.1 ผลการวิเคราะห์ที่ตั้ง

3.6.2 ผลการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี กรณีศึกษา ที่นำมาสู่แนวคิดการออกแบบ

3.6.3 ผลการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี กรณีศึกษา และมาตรฐานการออกแบบที่นำมาสู่องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

บทที่ 4

ที่ตั้ง การเลือก และการวิเคราะห์ที่ตั้ง

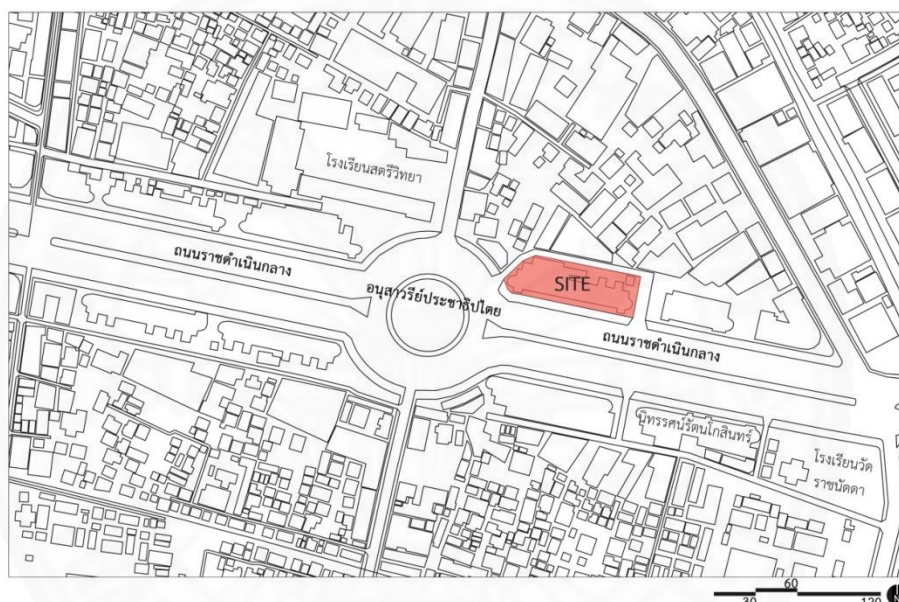
ในการศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ปัจจัยที่นำไปสู่การเลือกที่ตั้งที่มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมต่อประเภทกิจกรรม และการใช้งานของอาคาร โดยผ่านการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี การวิเคราะห์จากกรณีศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

4.1 การเลือกที่ตั้ง จากการศึกษากรณีศึกษาและงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษกรณีศึกษาโครงการที่มีลักษณะองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการที่คล้ายคลึงกับ โครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยการเลือกที่ตั้งที่เหมาะสมกับอาคารที่มีองค์ประกอบกิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วม จากกรณีศึกษา โครงการ Centre of Democracy ที่ประเทศเกาหลีใต้ย่าน Sejong-daero ไกลกลางกรุง Seoul โดยสถาปนิกได้สร้างแนวคิดขึ้นมาโดยมองเห็นถึงศักยภาพของพื้นที่ดังกล่าวสามารถที่จะเป็น “ศูนย์กลางประชาธิปไตย” นอกเหนือจากพื้นที่การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมเนื่องจากพื้นที่โดยรอบที่ตั้งเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่อยู่ในความทรงจำ ประชาชนประเทศเกาหลีใต้ เช่นเหตุการณ์ April 19 Revolution และเหตุการณ์ June Democratic Uprising 1987 และพื้นที่โดยรอบของที่ตั้งนั้นรายล้อมไปด้วยพื้นที่ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เช่น อาคารสภาเทศบาลของกรุงโซล วิหารของชาวอังกฤษในกรุงโซล พระราชวังก็อกซุงซุง (Deoksugung Palace) และ ศาลากลางของกรุงโซล (Seoul City Hall) Sejong-daero ยังเป็นย่าน Central Business District ซึ่งประกอบไปด้วยอาคารสำนักงาน และ ธนาคารมากมาย นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมบันเทิงเช่น การเชียร์การแข่งขันฟุตบอลโลกเมื่อปี ค.ศ. 2002 ทำให้เห็นว่าพื้นที่ Sejong-daero มีปัจจัยที่สำคัญสำหรับที่ตั้งที่จะส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมคือ 1) มีสถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ในบริเวณใกล้เคียง 2) เป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมือง และ 3) มีคุณค่าทางสังคมเป็นสถานที่ที่ประชาชนรู้จักกันอย่างกว้างขวาง

จากการศึกษากรณีศึกษา โครงการ Centre of Democracy ทำให้ได้มาซึ่งบริบทที่ตั้งที่ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาโครงการที่มีองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการในลักษณะพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์การเรียนรู้ด้านประชาธิปไตย เพื่อทราบถึงปัจจัยในการเลือก

ที่ตั้งที่เหมาะสมโดยศึกษาจาก การออกแบบโครงการพิพิธภัณฑ์ประชาธิปไตยไทย เป็นส่วนหนึ่งของ วิชาการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน สาขาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยคณะผู้ออกแบบได้ ทำการเลือกที่ตั้งบริเวณ อาคารอนุรักษ์ E10 ถนนราชดำเนินกลาง สีแยกอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เนื่องจาก 1) ถนนราชดำเนินเป็นถนนที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมืองไทย 2) มีคุณค่าทางสังคมเป็นสถานที่ที่ประชาชนรู้จักกันอย่างกว้างขวาง 3) ความหลากหลายของประชากรในพื้นที่ เช่น ชาวไทย ชาวต่างชาติ นักเรียน นักศึกษา ซึ่งแสดงถึงศักยภาพที่มากพอที่จะสร้างอาคารประเภท พิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 4.1 แผนผังที่ดินบริเวณ อาคารอนุรักษ์ ถนนราชดำเนินกลาง, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

จากการศึกษากรณีศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเลือกที่ตั้งของโครงการ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาคารประเภทศูนย์การเรียนรู้ หรือพิพิธภัณฑ์ และพื้นที่ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ตั้ง และเป็นเกณฑ์ในการสำรวจจึงนำไปสู่การเลือกที่ตั้งที่มีความเป็นไปได้ จนกระทั่งได้ที่ตั้งที่มีความเหมาะสมต่อโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปึกษาหารือของประเทศไทยคือ ที่ดินบริเวณถนนราชดำเนินกลาง ขอยตรอกสาเก โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกจากการศึกษากรณีศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งพบว่ามีปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาดังนี้ 1) บริบทโดยรอบที่ตั้ง 2) ขนาดพื้นที่ 3) สภาพแวดล้อม 4) สถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์การเมืองในบริเวณใกล้เคียง 5) เป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมือง

6) คุณค่าทางสังคมเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง 7) การคมนาคม 8) ข้อดี และ 9) ข้อเสีย เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อพิจารณาที่ตั้ง

ภาพที่ 4.2 ขั้นตอนการศึกษาปัจจัยการเลือกที่ตั้ง และสำรวจที่ตั้ง , โดย ผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ตั้งโครงการเบื้องต้น ที่ตั้งบริเวณถนนราชดำเนินกลาง

บริเวณที่ตั้งพื้นที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ซอยตรอกสาเก

ภาพที่ 4.3 ผังพื้นที่โดยรอบที่ดิน, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

ตารางที่ 4.1

การวิเคราะห์ที่ตั้งพื้นที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ถนนราชดำเนินกลาง

เกณฑ์ในการพิจารณาที่ตั้ง	รายละเอียด และการวิเคราะห์
1.บริบทโดยรอบที่ตั้ง	-ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ซอยตรอกสาเก -ทิศเหนืออาคารอนุรักษ์ และโรงพิมพ์สยามรัฐ -ทิศตะวันตกโรงแรมรัตนโกสินทร์ -ทิศตะวันออกชุมชนอาคารพาณิชย์ และ โรงแรมต่างๆ -ทิศใต้คูน้ำ และ ชุมชนอาคารพาณิชย์
2.ขนาดพื้นที่	ประมาณ 9,023 ตารางเมตร (5.6 ไร่)
3.สภาพแวดล้อม	มีที่ดินขนาดใหญ่ ถนนโดยรอบมีความแออัดเนื่องจากมีร้านค้าแผงลอย ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามของที่ดิน และภายในบริเวณของที่ดิน
4.สถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ การเมืองในบริเวณใกล้เคียง	-อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย -ท้องสนามหลวง -มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ -อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา
5.เป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมือง	-ถนนราชดำเนิน อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และ สนามหลวง เป็นสถานที่ชุมนุมในเหตุการณ์ทางการเมือง
6.คุณค่าทางสังคมเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง	-ถนนราชดำเนินเป็นพื้นที่ที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ การประกอบพระราชพิธี การเมือง และเป็นที่รู้จักเชิงพื้นที่สัญลักษณ์ การชุมนุมเรียกร้องของประชาชนเพื่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
7.การคมนาคม	เข้าถึงได้ด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล รถส่วนบุคคลไม่ประจำทาง รถประจำทางหลากหลายสาย และในอนาคตจะเกิดโครงการรถไฟฟ้าใต้ดินสายสีส้ม

8.ข้อดี	-อยู่ในพื้นที่ที่มีสถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ทางการเมือง สามารถส่งเสริมบรรยากาศทางการเมือง -ราชดำเนินเป็นย่านที่ประชาชนรู้จัก ทำให้กลุ่มผู้ใช้งานมีความหลากหลาย และง่ายต่อการคมนาคม -การคมนาคมมีความหลากหลาย เช่น ทางบก และน้ำ
9.ข้อเสีย	-การคมนาคมมีความหนาแน่น -อยู่ภายในซอยทำให้การมองเห็นได้ยาก

ภาพที่ 4.4 แผนที่ที่ดิน, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

นอกจากนี้บริเวณด้านหน้าของซอยตรอกสาเกจะเป็นจุดจอดรถโดยสารประจำทางคู่ให้บริการตลอดวัน ภายในซอยตรอกสาเกมีลักษณะเป็นชุมชนที่มีร้านค้า เช่น ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านขายของ จึงทำให้มีการสัญจรทั้งทางเท้าและรถยนต์ตลอดทั้งวัน

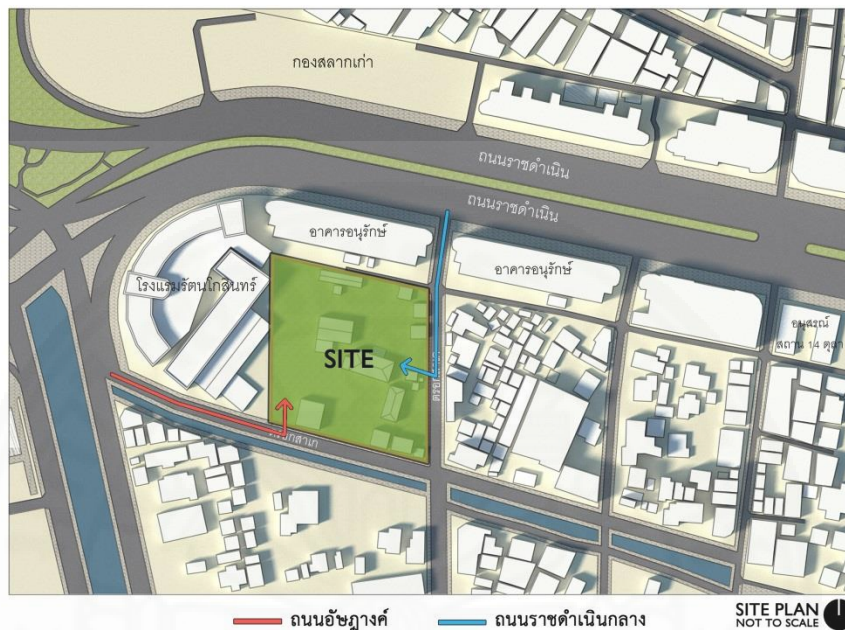
ภาพที่ 4.5 ภาพที่ตั้งโครงการ ณ ปัจจุบันบริเวณตรอกสาเก ถนนราชดำเนินกลาง, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

4.3 การวิเคราะห์การเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ

4.3.1 การเข้าถึงทางบก

การเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการด้วยรถยนต์สามารถเข้าถึงได้จากถนนสายหลักคือถนน ราชดำเนินกลางเชื่อมต่อเข้าไปยังซอยตรอกสาเกในเส้นทางที่ 1 ทางทิศเหนือ และสามารถเข้าจากด้าน ถนนอัษฎางค์เชื่อมต่อเข้ามายังซอยตรอกสาเกในเส้นทางที่ 2 ทางทิศตะวันตก สามารถเข้าถึงได้ด้วย รถยนต์ทั้ง 2 เส้นทาง บริเวณริมถนนใหญ่มีป้ายรถประจำทางที่ใกล้ที่ตั้งมากที่สุดประมาณ 60 เมตร และในรัศมีโดยรอบที่ตั้ง 500 เมตรมีป้ายรถประจำทางทั้งหมด 15 ป้าย ประกอบไปด้วยสาย 2 15 32

33 35 42 44 47 59 60 68 70 79 82 157 171 183 201 203 503 509 511 และ 556 นอกจากนี้ บริเวณปากซอยตรอกสาเกยังมีรถตู้ให้บริการโดยมีเส้นทางการให้บริการดังนี้ 1) จังหวัดสุพรรณบุรี ท่าช้าง 2) จังหวัดนครปฐม 3) จังหวัดราชบุรี จังหวัดชลบุรี อำเภอบ้านบึง 5) บางบัวทอง และ 6) จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอบ้านโป่ง

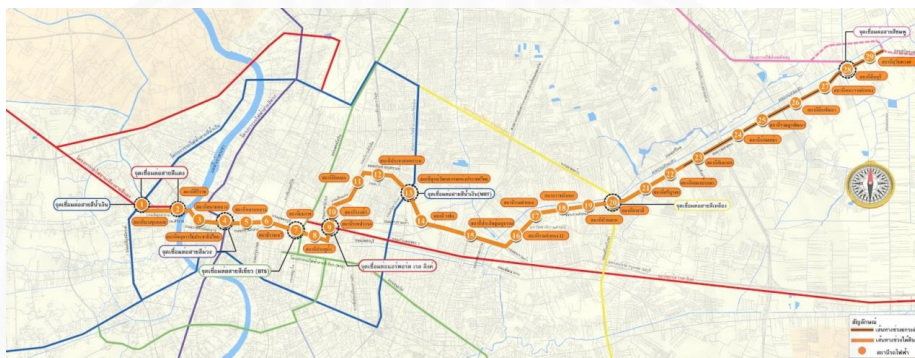

ภาพที่ 4.6 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการจากถนนราชดำเนินกลาง, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

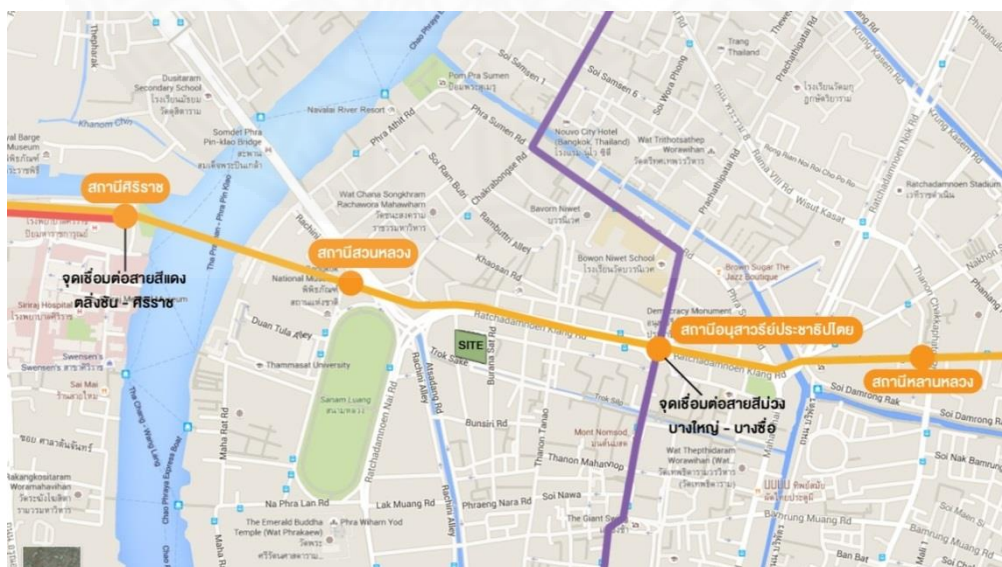

ภาพที่ 4.7 แสดงป้ายรถโดยสารประจำทางในระยะรัศมี 500 เมตรจากที่ดิน, เว็บไซต์ <https://www.google.co.th/maps>, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

นอกจากการเชื่อมต่อด้วยรถยนต์ และรถโดยสารประจำทางแล้วในอนาคต กรุงเทพมหานคร ยังมีโครงการสร้างรถไฟฟ้าสายสีส้มสถานีบางขุนนนท์ ถึง สถานีสุวินทวงศ์ ซึ่งมีสถานีที่อยู่ใกล้กับที่ตั้งโครงการมากที่สุดคือสถานี สนามหลวง โดยตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าโรงละครแห่งชาติ มีระยะทางห่างจากที่ตั้งประมาณ 300 เมตร นอกจากนี้ยังมีรถไฟฟ้าสายสีแดง ตลิ่งชัน – ศิริราช และ และรถไฟฟ้าสายสีม่วง บางใหญ่ – บางซื่อ ที่เป็นจุดเชื่อมต่อกับรถไฟฟ้าสายสีส้ม ซึ่งจะทำให้การเดินทางมายังโครงการมีความสะดวกหลากหลาย และทำให้กลุ่มคนที่หลากหลายเดินทางมายังโครงการได้มากยิ่งขึ้น จากที่ตั้งของป้ายรถโดยสาร และ สถานีรถไฟฟ้าในอนาคตทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าทางเข้าหลักของโครงการด้วยวิธีการสัญจรทางเท้าควรเข้าถึงจาก ซอยตรอกสาเก ที่ติดกับถนนราชดำเนินกลางเนื่องจากใกล้กับป้ายรถโดยสาร และสถานีรถไฟฟ้า

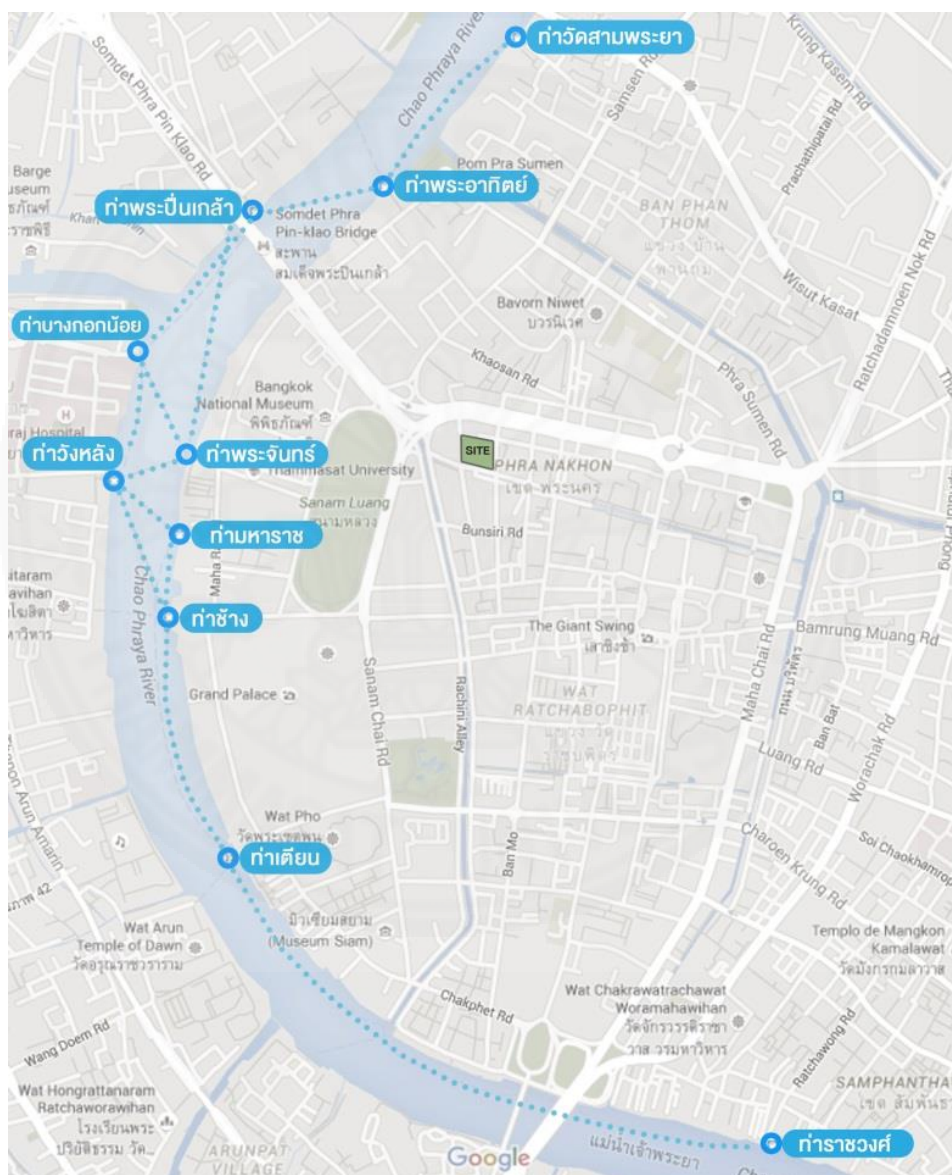
ภาพที่ 4.8 ผังแสดงสถานีและเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีส้มที่มีสถานีย่านถนนราชดำเนินกลาง, เว็บไซต์ http://pr-cr-mrta.blogspot.com/2013/08/blog-post_1061.html, สืบค้นวันที่ 17 มีนาคม 2559.

ภาพที่ 4.9 ผังแสดงสถานีและเส้นทางรถไฟฟ้าบริเวณโดยรอบที่ตั้ง, เว็บไซต์ [เว็บไซต์](https://www.google.co.th/maps) <https://www.google.co.th/maps>, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

4.3.2 การเข้าถึงทางน้ำ

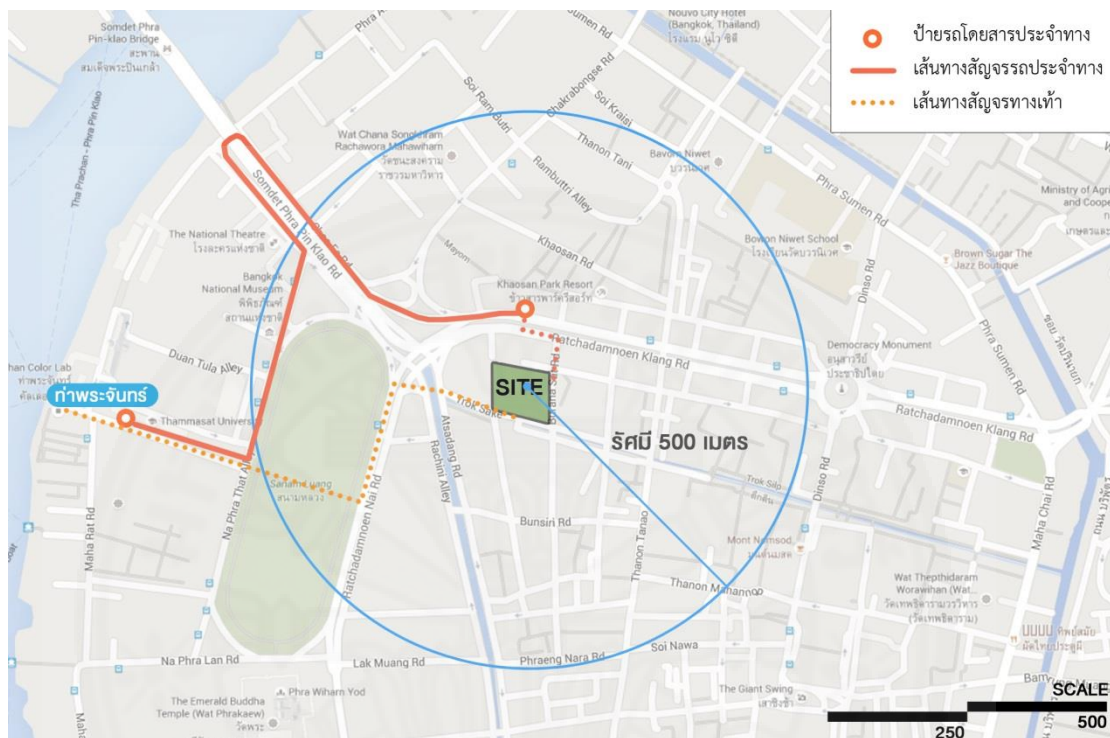
เกาะรัตนโกสินทร์มีเส้นทางการเดินทางอีกเส้นทางหนึ่งคือ การสัญจรทางน้ำบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมีท่าเรือทั้งหมด 10 ท่า ประกอบไปด้วย 1) ท่าวัดสามพระยา 2) ท่าพระอาทิตย์ 3) ท่าพระปิ่นเกล้า 4) ท่าบางกอกน้อย 5) ท่าพระจันทร์ 6) ท่าวังหลัง 7) ท่ามหาธาตุ 8) ท่าช้าง 9) ท่าเตียน และ 10) ท่าราชวงศ์ ซึ่งท่าที่อยู่ใกล้กับที่ตั้งมาที่สุดคือท่าพระจันทร์โดยมีระยะทางในการเดินทางประมาณ 1.10 กิโลเมตร

ภาพที่ 4.10 ผังแสดงท่าเรือดวนแม่น้ำเจ้าพระยาโดยรอบเกาะรัตนโกสินทร์, เว็บไซต์ <https://www.google.co.th/maps>, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

เนื่องจากระยะทางจากท่าเรือที่ใกล้ที่สุดคือท่าพระจันทร์มีระยะทางที่ใกล้เคียงระยะการเดินทางคือ 1.10 กิโลเมตรซึ่งถ้าหากใช้การเดินทางด้วยวิธีการเดินจะใช้ระยะเวลาประมาณ 13 นาที หรือ

สามารถเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางจากป้ายรถโดยสารที่ใกล้ที่สุดจากท่าเรือท่าพระจันทร์เพื่อไปยังป้ายรถโดยสารบริเวณพื้นที่กองสลากเก่า หรือโครงการลานเฉลิมพระเกียรติในอนาคต ซึ่งอาจมีทางเชื่อมใต้ดินมายังฝั่งที่ตั้งของ โครงการได้โดยจะใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 6 นาที โดยรถโดยสารประจำทางที่ให้บริการประกอบไปด้วยสาย 32 59 และ 201

ภาพที่ 4.11 แสดงเส้นทางการสัญจรจากท่าเรือท่าพระจันทร์มายังที่ตั้งโครงการ, เว็บไซต์ <https://www.google.co.th/maps>, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

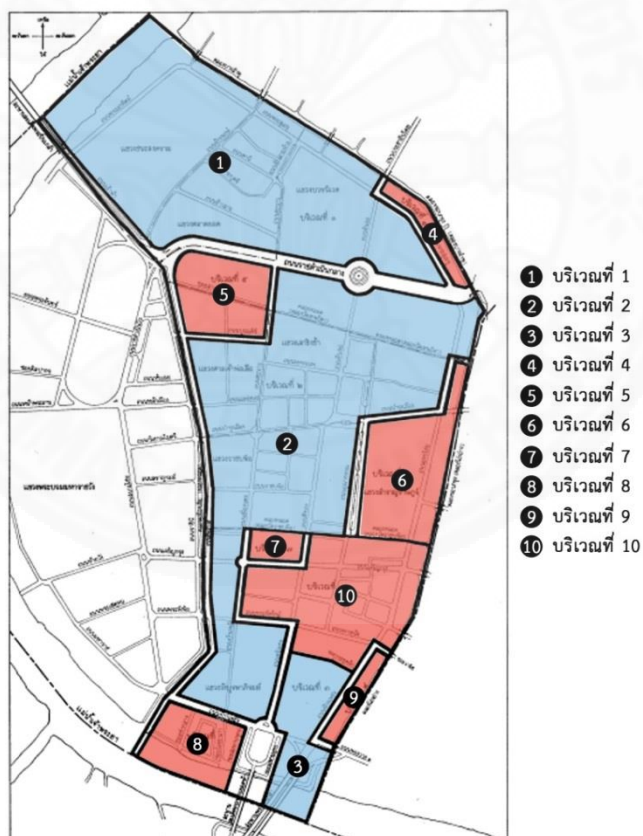
4.4 การศึกษากฎหมายของพื้นที่ตั้งโครงการ

จากการศึกษากฎหมายผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 พบว่าที่ตั้งบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ถนนราชดำเนินกลาง ซอยตรอกสาเก เป็นพื้นที่ประเภท ศ1 อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้สร้างอาคารประเภท พิพิธภัณฑ์ หรือ ประเภท ที่ให้ให้ความรู้ และศูนย์กิจกรรมได้ นอกจากนี้เนื่องจากที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530 ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก ซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 10 บริเวณพื้นที่ พบว่าที่ตั้งถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่บริเวณที่ 5 หมายถึง พื้นที่ในบริเวณระหว่างทิศเหนือจรดถนนราชดำเนินกลาง ทิศใต้จรดถนนบูรณศิริ ทิศตะวันออกจรดถนนตะนาว ทิศตะวันตกจรดถนนอัษฎางค์ ในกฎหมายกำหนดไว้ว่า ภายในบริเวณที่ 5 ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารบางชนิดให้มีความสูงเกิน 16 เมตร โดยวัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุด

ถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร ดังนั้นในการสร้างอาคารโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน
ประชาธิปไตยแบบปึกษาหารือของประเทศไทยจึงสร้างอาคารที่สูงได้ไม่เกิน 16 เมตร

ภาพที่ 4.12 ขอบเขตที่ดินอยู่ในที่ดินประเภท ศ1 กำหนดโดย กฎหมายผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2556: กฎหมายผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม
2559.

ภาพที่ 4.13 ขอบเขตบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก และพื้นที่บริเวณที่ 5: ข้อบัญญัติ
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530 ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 17
มีนาคม 2559.

ตารางที่ 4.2

การวิเคราะห์กฎหมายผังเมืองรวมกรุงเทพฯ กับที่ตั้งโครงการ

ข้อกำหนดกฎกระทรวงให้บังคับใช้ผังเมืองรวมกรุงเทพฯ พ.ศ.2556	ลักษณะของพื้นที่ตามข้อกำหนดกฎหมายผังเมืองรวมกรุงเทพฯ
1. ประเภทที่ดิน	ศ1 อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
2. FAR	3:1 $9,023 \times 3 =$ สามารถสร้างอาคารได้ 27,063 ตารางเมตร
3. OSR	10% $27,063 \times 0.1 =$ ต้องมีพื้นที่เปิดโล่ง 2,076 ตารางเมตร และต้องมีพื้นที่ซึมน้ำ 5% หรือ 135 ตารางเมตร

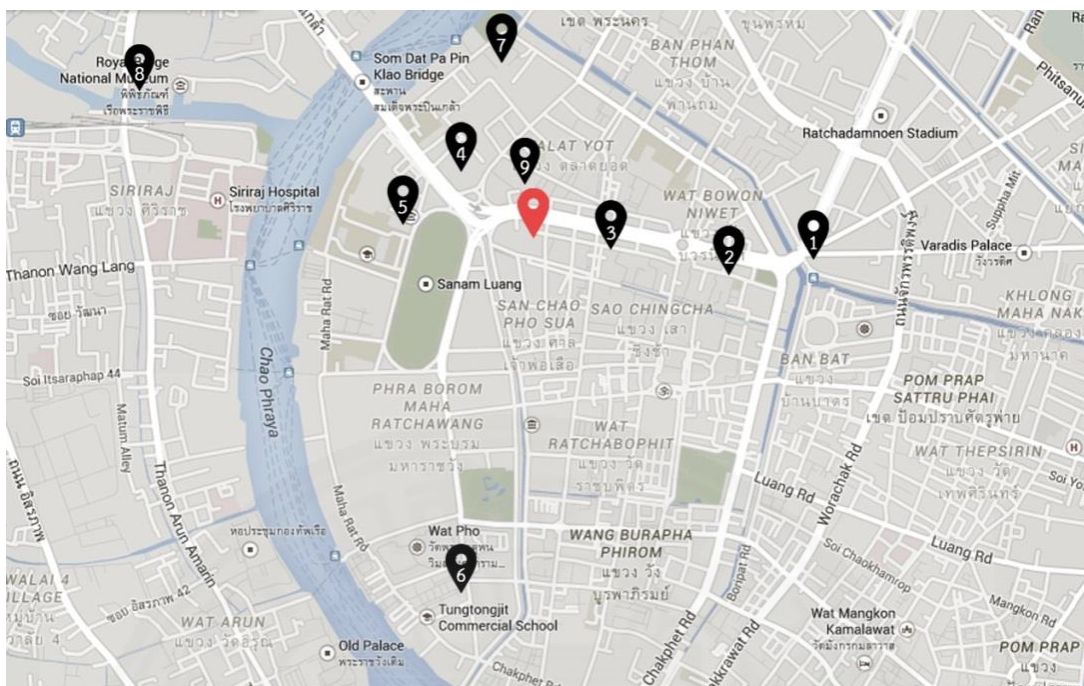
ตารางที่ 4.3

การวิเคราะห์ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530 ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก	ลักษณะของอาคารตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530 ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก
4. ข้อกำหนดความสูงอาคาร	อาคารมีความสูงได้ไม่เกิน 16 เมตร

4.5 การวิเคราะห์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ในเกาะรัตนโกสินทร์และพื้นที่ใกล้เคียง

เนื่องจากโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนและสร้างความรู้ให้ประชาชน ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นไปได้ของการเกิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงให้ความรู้ในเกาะรัตนโกสินทร์และพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งมีความเป็นไปได้ โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงให้ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ การเมือง และอื่นๆ ดังต่อไปนี้ 1) พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 2) อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 3) อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา 4) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ 5) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร 6) พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ มิวเซียมสยาม 7) พิพิธภัณฑ์บางลำพู 8) พิพิธภัณฑ์เรือพระราชพิธี 9) ลานเฉลิมพระเกียรติฯ (โครงการในอนาคต)

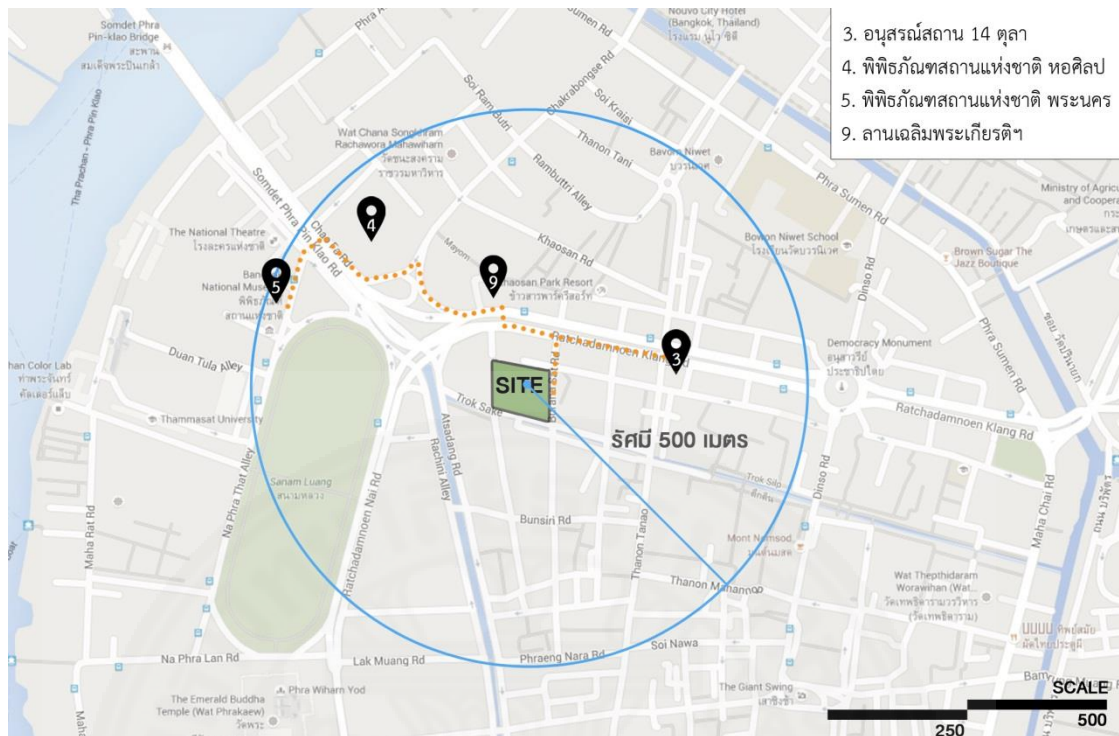

ที่ตั้งโครงการ

1. พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์
3. อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา
4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์
5. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
6. พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ มิวเซียมสยาม
7. พิพิธภัณฑ์ลำพู
8. พิพิธภัณฑ์เรือพระราชพิธี
9. ลานเฉลิมพระเกียรติฯ

ภาพที่ 4.14 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงให้ความรู้ในบริเวณใกล้เคียง, เว็บไซต์ <https://www.google.co.th/maps>, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

จากการวิเคราะห์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงให้ความรู้ในเกาะรัตนโกสินทร์และพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งในระยะรัศมี 500 เมตรจากที่ดิน เพื่อสร้างเป็นเส้นทางการเรียนรู้ในระยะที่เดินได้ประกอบไปด้วยสถานที่ดังต่อไปนี้ 1) อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา 2) ลานเฉลิมพระเกียรติ (โครงการในอนาคต) 3) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ และ 4) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ซึ่งจากจุดเริ่มต้นจากอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ไปยัง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร จะมีระยะทางประมาณ 700 เมตร ซึ่งจะใช้เวลาในการเดินประมาณ 13 นาที ดังนั้นที่ตั้งจึงสามารถส่งเสริมให้เกิดจุดหมายในการเดินทาง หรือสร้างเป็นเส้นทางการเรียนรู้ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวขึ้นได้

ภาพที่ 4.15 แสดงเส้นทางการสัญจรของเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ในระยะรัศมี 500 เมตรรอบที่ตั้ง, เว็บไซต์ <https://www.google.co.th/maps>, ดัดแปลงโดยผู้วิจัย, วันที่ 17 มีนาคม 2559.

บทที่ 5

แนวความคิดการออกแบบ และรายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

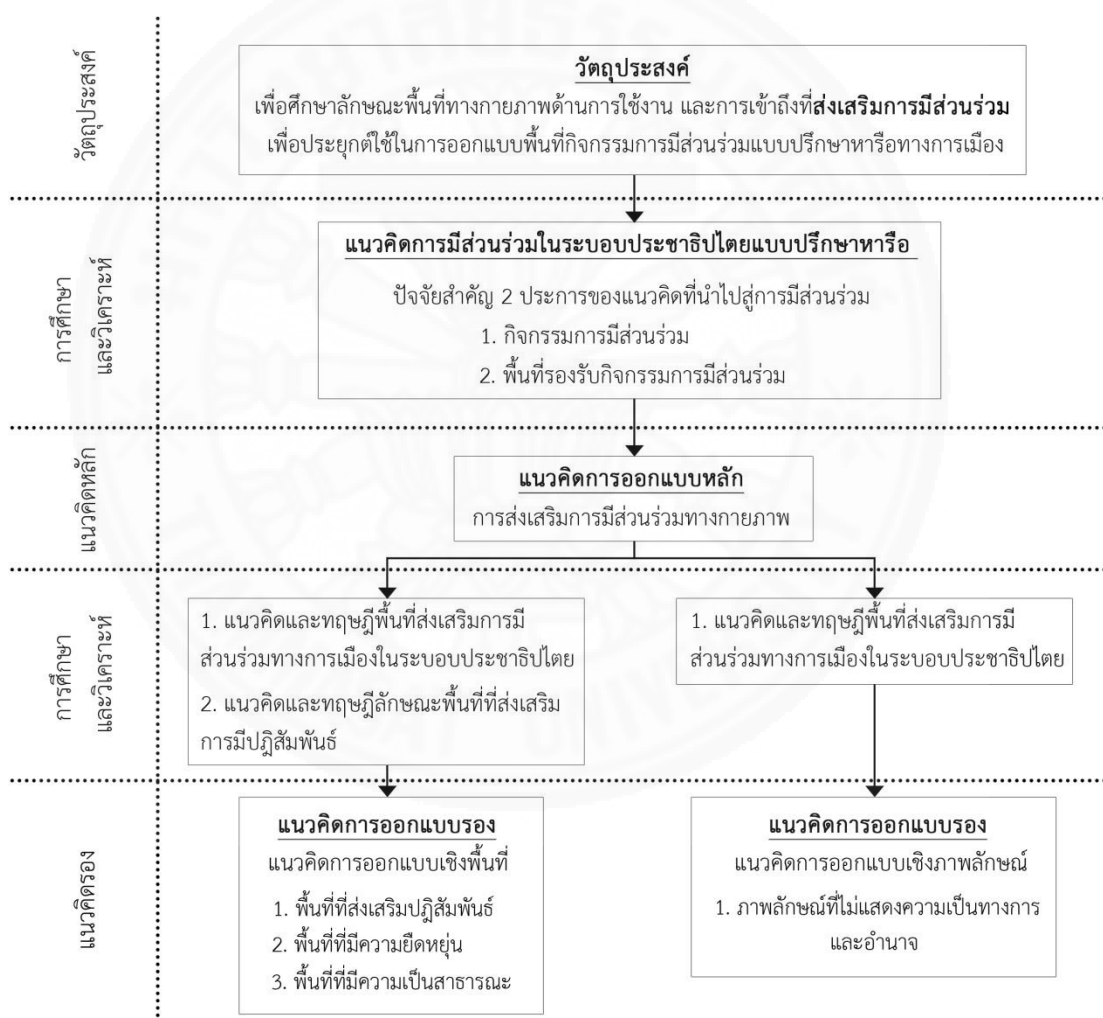
การออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นพื้นที่สาธารณะของเมืองที่ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วม และส่งเสริมความรู้ ความสามารถ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์เนื่องจากเป็นรูปแบบอาคารที่ใกล้เคียงกับศูนย์การเรียนรู้หรือศูนย์กิจกรรม และศึกษากรณี จากการศึกษาข้อมูลทั้งหมดจึงนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อกำหนด 1) แนวความคิดการออกแบบ และ 2) องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี กรณีศึกษา ที่นำมาสู่แนวความคิดการออกแบบ

จากวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อศึกษาลักษณะพื้นที่ทางกายภาพด้านการใช้งาน และการเข้าถึงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบพื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือทางการเมือง และจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือพบว่าสิ่งที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้คือ พื้นที่สาธารณะทางการเมืองของประชาชน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าประเทศไทยขาดพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงนำมาสู่แนวความคิดการออกแบบหลักของโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย คือการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในเชิงลักษณะพื้นที่ซึ่งพบว่าควรมีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะเอื้อแก่การรวมกลุ่ม ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ มีสภาพแวดล้อมที่ดี สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีอิสระ จึงจะทำให้พื้นที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาจึงพบว่าพื้นที่สาธารณะคือสถานที่ที่จะตอบสนองการมีส่วนร่วมได้ และสร้างการมีส่วนร่วมได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ ทั้งในลักษณะพื้นที่แบบสาธารณะ และ อาคาร จากการศึกษพบว่าลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์นั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การสร้างมุมมอง การจัดวางผังของอาคารเพื่อให้เกิดการเข้าถึงที่หลากหลาย ลักษณะพื้นที่รูปแบบต่างๆ และพื้นที่ว่างที่ถูกล้อมรอบไปด้วยพื้นที่ใช้สอยเพื่อให้เกิดเป็นพื้นที่กิจกรรม จึงทราบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การเกิดการมีส่วนร่วมในพื้นที่ของโครงการได้และในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน

ระบอบประชาธิปไตยยังศึกษาในเชิงสถาปัตยกรรม ซึ่งพบว่าภาพลักษณ์ของอาคาร รูปแบบทางสถาปัตยกรรม พื้นที่ว่าง การเลือกใช้วัสดุ การตกแต่ง และการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นทางการ หรือ ความรู้สึกที่แสดงถึงอำนาจกับพื้นที่ได้ ซึ่งอาจจะส่งผลให้ไม่เกิดการเข้ามาใช้งานพื้นที่ และนำไปสู่การไม่เกิดการมีส่วนร่วม ดังนั้นในการออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย จึงจะใช้แนวคิดหลักในการออกแบบคือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางกายภาพ และ ประกอบไปด้วยแนวคิดรองคือ 1) แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ และ 2) แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์แต่ละแนวคิดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 5.1 การวิเคราะห์แนวคิด, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 27 มีนาคม 2559.

5.1.1 แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่

5.1.1.1 พื้นที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์

ปัจจัยแรกที่จะส่งเสริมแนวความคิดการมีส่วนร่วมคือ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ด้วยลักษณะทางพื้นที่ เนื่องจากการที่จะเกิดกิจกรรมขึ้นมาได้นอกจากจะมีพื้นที่สำหรับรองรับแล้วยังต้องมีการสื่อสารออกไปเพื่อให้เกิดการรับรู้ของผู้คนนำไปสู่การรวมตัวกัน และเกิดเป็นกิจกรรมขึ้น ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ พบว่าลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่าง (Space) การจัดวางผังอาคาร การรับรู้ของมนุษย์ เช่น การมองเห็น และการได้ยิน มีผลต่อการเกิดปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ เช่น จากกรณีศึกษาพื้นที่กิจกรรมของชุมชน Castelvittorio, Italy ที่มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรม หรือ ลานกิจกรรมเกิดขึ้นอยู่บริเวณตรงกลางของชุมชน ทำให้เกิดช่องทางการเข้าถึงหลากหลายทาง และถูกล้อมรอบไปด้วยบ้านเรือน อาคาร ร้านค้า และ ลานหน้าบ้านของที่มีระดับสูงกว่าพื้นที่ลานกิจกรรม จึงทำให้เกิดเป็นพื้นที่สำหรับสังเกตการณ์กิจกรรม และจากระดับของลานหน้าบ้านที่แตกต่างกับพื้นที่ลานกิจกรรมจึงทำให้เกิดเป็นชั้นบันไดจึงกลายเป็นพื้นที่สำหรับนั่งดูกิจกรรม ซึ่งรูปแบบทางกายภาพดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มโอกาสที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนได้มากขึ้น เช่น กิจกรรมที่ถูกจัดอยู่ภายในลานกิจกรรม จะถูกมองเห็นจากผู้คนที่อยู่โดยรอบลานกิจกรรมซึ่งอาจจะทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมต่อกิจกรรม หรือผู้ที่เฝ้ามองอยู่โดยรอบอาจเกิดการสนทนาในเรื่องต่างๆได้มากขึ้น

ภาพที่ 5.2 ลักษณะพื้นที่กิจกรรมของชุมชน Castelvittorio, Italy: Space and learning, โดย Hertzberger, H., 2008. Rotterdam: 010 Publishers Rotterdam, สืบค้น วันที่ 27 มีนาคม 2559.

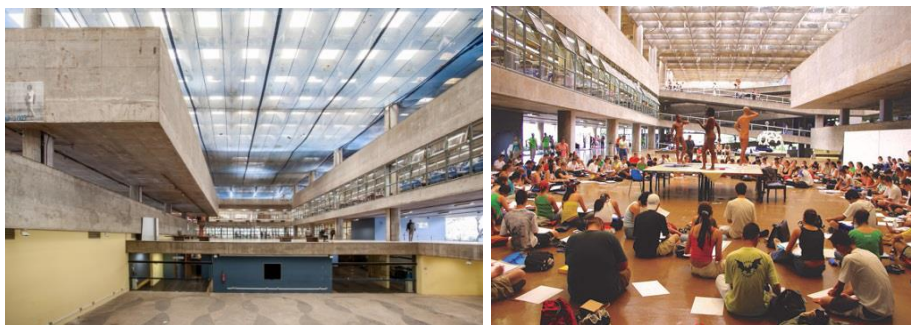
ลักษณะพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นชั้นบันไดเป็นลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดีนอกจากกรณีศึกษา ชุมชน Castelvittorio, Italy ทางเข้าของ Lincoln Center, United States of America นั้นมีลักษณะเป็นชั้นบันไดเช่นกัน ที่บริเวณทางเข้าทั้ง 2 ด้านซึ่งในช่วงเวลากลางคืนจะเปิดไฟ แสงไฟเป็นสิ่งที่ดึงดูดคนได้จากการมองเห็น ลักษณะพื้นที่แบบชั้นบันไดนี้ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ได้เนื่องจาก สามารถเป็นพื้นที่นั่งคอย และด้วยความสูงต่ำของพื้นที่ที่ไม่

เท่ากันจึงทำให้ใช้เป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ เช่น เป็นจุดนัดพบ พื้นที่นั่งสนทนา และ ใช้เป็นสแตนด์สำหรับจัดกิจกรรมพูดคุยต่างๆ

ภาพที่ 5.3 ลักษณะบันไดบริเวณทางเข้า Lincoln Center, United States of America, เว็บไซต์ <https://nycpano.wordpress.com/2011/04/20/lincoln-center/>, สืบค้น วันที่ 27 มีนาคม 2559.

ซึ่งจากที่กล่าวไปในกรณีศึกษา Lincoln Center, United States of America แสงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการดึงดูดต่อมนุษย์ เนื่องจากพื้นที่ที่มีแสงสว่าง หรือมีแสงไฟมักทำให้คนเข้าไปอยู่รวมตัวกัน มากกว่าพื้นที่ที่แคบ เช่นลักษณะของโถง หรือลานที่มีแสงส่อง เช่นในกรณีศึกษา Faculty of Architecture, University of Sao Paulo ที่บริเวณกลางอาคารออกแบบให้พื้นที่ลานอเนกประสงค์ ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรม หรือ จัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นโถงสูง โดยหลังคามีการออกแบบให้มีความโปร่งแสง เพื่อให้แสงสามารถส่องผ่านลงมายังพื้นที่ลานอเนกประสงค์ ดังนั้นเมื่อพื้นที่ถูกแสงธรรมชาติส่องมาถึงยังพื้นที่จึงทำให้สามารถประกอบกิจกรรม ที่เกี่ยวกับการเรียน หรือกิจกรรมอื่นได้หลากหลาย ซึ่งในกรณีศึกษา Schouburgplein, Rotterdam Netherlands ได้มีการใช้แสงไฟกับพื้นที่กิจกรรมโดยเป็นการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยี กับ แสงไฟประดิษฐ์ โดยเทคโนโลยีที่ใช้คือตัวโคมไฟที่ผู้ใช้งานพื้นที่กิจกรรมนี้สามารถปรับเปลี่ยนทิศทางของไฟที่จะส่องลงมาในช่วงเวลากลางคืนด้วยตัวเองได้ เพื่อให้จุดที่ตนเองจะสร้างกิจกรรมมีการสร้างแรงดึงดูดด้วยมองเห็นให้กับผู้คนโดยรอบ สามารถสังเกตเห็นพื้นที่ที่เป็นพื้นที่กิจกรรมได้อย่างชัดเจน

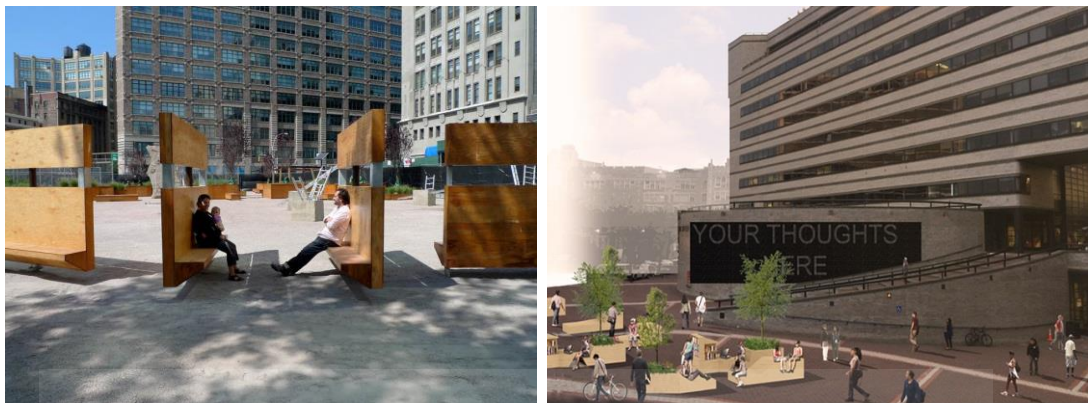

ภาพที่ 5.4 ลักษณะแสงธรรมชาติที่เข้ามาสู่ลานกลางอาคาร กรณีศึกษา Faculty of Architecture, University of Sao Paulo, เว็บไซต์ <http://www.stylepark.com/>, สืบค้น วันที่ 27 มีนาคม 2559.

ภาพที่ 5.5 การใช้แสงในเวลากลางคืนการดึงดูดความสนใจของ Schouwburgplein, Rotterdam, Netherlands, เว็บไซต์ <http://v2.nl/lab/projects/soundpiece/leadImage>, สืบค้น วันที่ 27 มีนาคม 2559.

กรณีศึกษาที่สามารถส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ยังประกอบไปด้วย เทคนิคการใช้เฟอร์นิเจอร์ซึ่งในกรณีศึกษา Lentspace, New York City มีการใช้ประโยชน์จากเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้เป็นสิ่งที่สร้างพื้นที่ว่าง (space) ปรับเปลี่ยนลักษณะของพื้นที่ว่าง และใช้เป็นเก้าอี้ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการ ซึ่งตัวเก้าอี้ยังสามารถหมุนเพื่อปรับเปลี่ยนองศาทำให้เกิดเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการสนทนาแบบเป็นกลุ่ม หรือสามารถปรับให้เป็นกำแพงสำหรับปิดล้อมพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรม ซึ่งนอกจากจะสร้างโอกาสให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนแล้วยังสร้างความยืดหยุ่นในการใช้พื้นที่ดังกล่าวได้อีกด้วย ซึ่งในกรณีศึกษา The North Academic Centre ได้มีการนำแนวคิดการใช้เฟอร์นิเจอร์เข้ามาเพื่อปรับเปลี่ยนการใช้งานพื้นที่เช่นกัน โดยการใช้เฟอร์นิเจอร์นั้นได้มีแนวคิดจากการสังเกตพฤติกรรมการใช้งานเดิมของคนในพื้นที่นี้ ที่มักจะเดินผ่านบริเวณพื้นที่หน้าอาคารเรียนเป็นจำนวนมากแต่ไม่มีใครใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวได้นาน ดังนั้นจึงตั้งคำถามว่าจะทำอย่างไรให้คนอยู่ในพื้นที่นี้ได้เป็นเวลานาน จึงเกิดการนำเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถรองรับหลากหลายอิริยาบถในการนั่งของมนุษย์ และกิจกรรมประจำวันของนักศึกษาที่ต้องอ่านหนังสือ โดยที่ตัวเก้าอี้จะมีหนังสือให้ยืม และตัวเก้าอี้ยังผสมผสานไปกับพื้นที่ปลูกต้นไม้ที่ให้ร่มเงาซึ่งจะทำให้คนใช้เวลาไปกับพื้นที่ได้นานยิ่งขึ้น จึงเป็นการเพิ่มโอกาสให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ของคนที่ใช้พื้นที่ดังกล่าวได้มากขึ้นกว่าเดิม

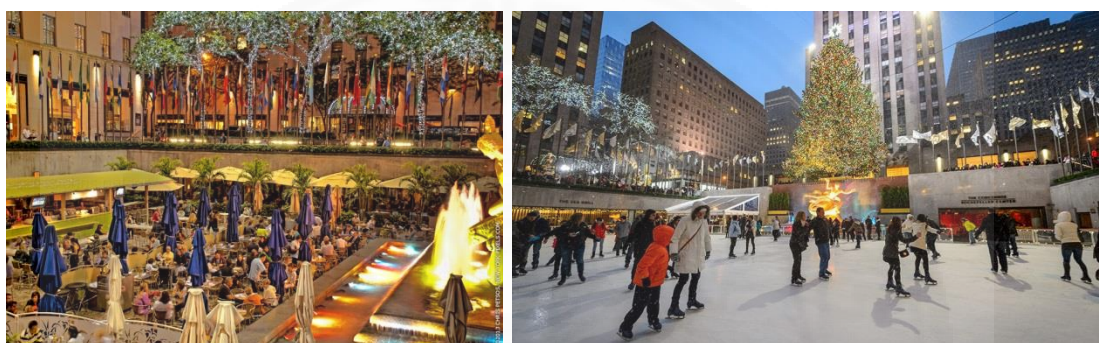
ภาพที่ 5.6 การใช้เฟอร์นิเจอร์ในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ของ Lentspace, New York City และ The North Academic Centre, เว็บไซต์ <https://www.pinterest.com/pin/365424957246054528/>, สืบค้น วันที่ 27 มีนาคม 2559.

5.1.1.2 พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น

แนวคิดหนึ่งที่จะส่งเสริมแนวคิดการมีส่วนร่วมได้คือ คือความยืดหยุ่นของพื้นที่ ต้องสามารถตอบรับกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจมีความหลากหลาย ของ รูปแบบ กิจกรรม จำนวนหรือกลุ่มคน เช่น กรณีศึกษา Centre of Democracy ที่มีการออกแบบพื้นที่ที่ เรียกว่า ลานพลเมือง (Citizen's Court) ตั้งอยู่บริเวณชั้นใต้ดินชั้นที่ 1 ของโครงการซึ่งแนวคิดของ พื้นที่นี้ได้เป็นจุดเชื่อมต่อกับชั้นใต้ดินของ City Hall and the Metropolitan Council ของกรุง Seoul โดยมีจุดประสงค์ให้เป็นพื้นที่กิจกรรม โดยการออกแบบจะมีลักษณะเป็นพื้นที่มีความลาดชัน และเอียง ไม่เรียบเป็นลานโล่ง เพื่อทำให้เกิดกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ ไม่เฉพาะเจาะจงเพียงแค่ การรวมกลุ่มกันเท่านั้น และสร้างความรู้สึกละวางไม่ว่าจะเป็นเด็ก หรือ ผู้ใหญ่ก็สามารถใช้พื้นที่นี้ได้ เนื่องจากลักษณะของพื้นที่ที่มีความลาดเอียงจะทำให้เด็กรู้สึกเหมือนเป็นสนาม หรือผู้ใหญ่สามารถใช้ เป็นพื้นที่นั่งเพื่อสนทนา หรือเป็นสแตนด์สำหรับจัดกิจกรรมได้ ไม่สร้างความรู้สึกลังการเป็นทางการ ของพื้นที่ นอกจากนี้ลักษณะพื้นที่ยังมีช่องว่าง (void) สำหรับให้ต้นไม้ และแสงส่องลงจากด้านบน จึง ทำให้รู้สึกเหมือนเป็นสวนภายในอาคารใต้ดิน นอกจากนี้ในส่วนของกรณีศึกษา Rockefeller center, America มีพื้นที่ว่างที่เป็นพื้นราบเรียบ ที่สามารถรูปแบบปรับเปลี่ยนกิจกรรม และการใช้งานไปตาม ฤดูกาล เช่นในฤดูหนาวที่มีหิมะตกพื้นที่ดังกล่าวสามารถกลายเป็นที่สำหรับเล่นสเก็ตน้ำแข็ง หรือ ในช่วงฤดูร้อนสามารถกลายเป็นพื้นที่ตั้งโต๊ะ เก้าอี้ ของร้านอาหาร ดังนั้นลักษณะของพื้นที่อาจไม่จำเป็นต้อง มีการกำหนดหน้าที่การใช้งานที่ตายตัวเสมอไป เพราะพื้นที่แบบราบเรียบนั้นปรับเปลี่ยนไปตามการใช้ งานได้อย่างหลากหลาย

ภาพที่ 5.7 ทศนียภาพบริเวณลานพลเมืองที่มีลักษณะเป็น Slope, เว็บไซต์ <http://divisare.com/>, สืบค้น วันที่ 27 มีนาคม 2559.

ภาพที่ 5.8 การใช้งานของ Rockefeller center ในช่วงฤดูร้อน และฤดูหนาว, เว็บไซต์ <http://www.timeout.com/>, สืบค้น วันที่ 27 มีนาคม 2559.

ดังนั้นจากการวิเคราะห์กรณีศึกษา Centre of Democracy และ Rockefeller center จึงนำมาสู่แนวความคิดการออกแบบเชิงพื้นที่บริเวณลานกิจกรรมของโครงการให้มีความยืดหยุ่น (Flexible) ด้วยลักษณะทางกายภาพที่สามารถรองรับได้กิจกรรมได้อย่างหลากหลาย

5.1.1.3 พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ

นอกจากแนวความคิดการออกแบบพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่น และให้เกิดพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วม อีกแนวคิดหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมคือการออกแบบพื้นที่ให้มีความเป็นสาธารณะ ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะ พบว่าพื้นที่ที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีความเป็นพื้นที่สาธารณะสูง ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัย เช่น ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ง่าย ซึ่งในทางกลับกัน ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดทฤษฎีพื้นที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งพบว่ามักมีลักษณะทางกายภาพแบบปิด และ แบ่งออกเป็นพื้นที่ย่อยๆ เช่น เรือนจำ Panopticon หรือถูกขัดขวางไม่ให้เข้าไปใช้พื้นที่ได้ง่าย ด้วยการล้อมรั้ว หรือ การรักษาความปลอดภัย เช่น พื้นที่สนามหลวง ณ ปัจจุบันหลังจากการปรับปรุง

จากการวิเคราะห์แนวคิดเชิงพื้นที่ที่จะพบได้ว่า พื้นที่ในลักษณะที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น และ พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ เป็นปัจจัยที่ทำนำไปสู่การมีส่วนร่วมของคนได้ ดังนั้นในการออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย จะนำลักษณะพื้นที่ที่ตามแนวคิดเข้ามาใช้ในโครงการเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5.1.2 แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

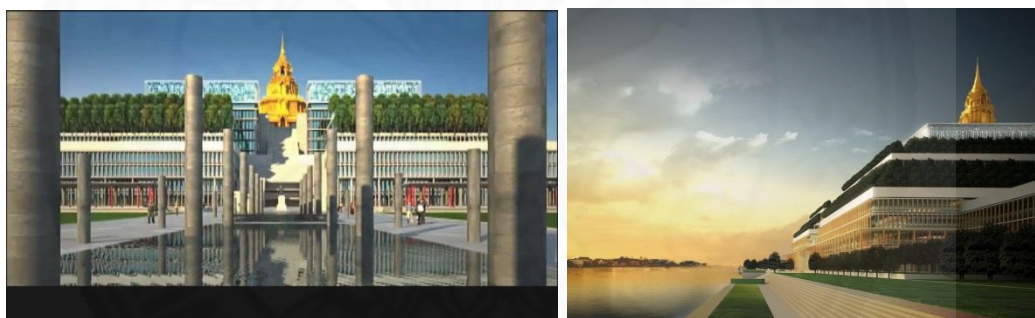
5.1.2.1 ภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ

แนวคิดในการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แนวคิดทฤษฎีกรณีศึกษาจนนำมาสู่แนวคิดในการออกแบบให้มีภาพลักษณ์ไม่เป็นทางการ โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ดังนี้ จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีสถาปัตยกรรมในระบอบประชาธิปไตย พบว่าในช่วงแรกของการเกิดระบอบประชาธิปไตยนั้นเกิดขึ้นในยุคสมัยกรีก และ ต่อมาในยุคที่สมัยโรมันได้เกิดอาคารที่เป็นรัฐสภาหลังแรกขึ้นซึ่งโรมันได้มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองคือสถาปัตยกรรมแบบ Classic ลักษณะสถาปัตยกรรมแบบ Classic จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย จึงทำให้ในยุคต่อมา จะได้เห็นได้ว่าอาคารรัฐสภาส่วนใหญ่ใช้สถาปัตยกรรมในแบบยุค Classic ในการออกแบบ เช่น อาคารรัฐสภาของประเทศ สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่นซึ่งนอกจากจะเป็นการแสดงถึงสัญลักษณ์แล้ว สถาปัตยกรรมแบบ Classic ยังทำให้รู้สึกถึงความไม่เป็นทางการ น่าเกรงขาม และแสดงถึงอำนาจ ด้วยขนาดที่มีความสูงใหญ่ของที่ว่าง ขนาดของเสา ความสูงจากพื้นถึงหลังคา และรายละเอียดการตกแต่งต่างๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ที่ทำให้ภาพลักษณ์ของอาคารประเภทรัฐสภาเป็นเช่นนั้นเนื่องจาก ทำให้สมาชิกวุฒิสภา รู้สึกถึงความเคร่งในการทำงานเพื่อประชาชน ซึ่งในการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นพื้นที่ที่ประชาชนเป็นผู้ใช้งานหลัก และสร้างการมีส่วนร่วม ดังนั้นความเป็นทางการจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่น่าเข้ามาใช้พื้นที่ จากการวิเคราะห์จึงพบว่าในการสร้างการมีส่วนร่วมนั้น ภาพลักษณ์ของอาคาร และ สถานที่ที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้นอกเหนือไปจากวิธีการออกแบบพื้นที่ใช้งานเพียงเท่านั้น

ภาพที่ 5.9 รูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบ Classic ของรัฐสภาประเทศ America และ Japan, เว็บไซต์ <http://www.desmogblog.com/>, สืบค้น วันที่ 28 มีนาคม 2559.

นอกจากนี้ในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีพื้นที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย โดยผ่านการอ่านสถาปัตยกรรมอาคารรัฐสภา สัปปายะสภาสถาน พบว่าอาคารสร้างความรู้สึกลึกถึงความเป็นทางการเช่นเดียวกับ รูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบ Classic ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมทางประเพณี เนื่องจากรูปแบบทางสถาปัตยกรรมได้ใช้สถาปัตยกรรมแบบไทยแบบชั้นสูงที่เป็นสัญลักษณ์ของกษัตริย์ ผสมผสานไปกับสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาที่มีรายละเอียดในเชิงรูปธรรม และเชิงสัญลักษณ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งสถาปัตยกรรมทั้งสองรูปแบบนั้นมีนัยยะในเชิงแสดงถึง ความเป็นทางการ อำนาจ และความไม่เท่าเทียมกัน เช่นพื้นที่ลานประชาชนเป็นพื้นที่หนึ่งที่แฝงไปด้วยแนวคิดที่แสดงถึงอำนาจ และความรู้สึกเป็นทางการ โดยพื้นที่ดังกล่าวมีจุดประสงค์ในการสร้างให้เป็นสนามหลวงแห่งใหม่ แต่พื้นที่บริเวณตรงกลางกลับถูกออกแบบให้มีลานอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 7 พาดผ่านตรงกลาง ซึ่งแทนที่การใช้งานจะมีความเป็นอิสระกลับสร้างความรู้สึกลึกถึงความเป็นทางการ และอำนาจของกษัตริย์ในพื้นที่ที่ต้องการให้เป็นพื้นที่ของประชาชน ซึ่งขัดกับแนวคิดที่ต้องการให้พื้นที่นี้มีความเป็นสาธารณะสูง และเป็นพื้นที่ของประชาชน โดยพื้นที่โดยรอบยังมีคูน้ำ ทำให้ไม่เป็นอิสระ ในด้านการเข้าถึงและการใช้งานของประชาชนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ภาพที่ 5.10 อนุสาวรีย์รัชกาลที่ 7 และรูปแบบการใช้สถาปัตยกรรมไทยชั้นสูงและสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของ อาคารรัฐสภา สัปปายะสภาสถาน , เวปไซด์ <https://www.youtube.com/watch?v=p7uiY8h-i3Q>, สืบค้น วันที่ 28 มีนาคม 2559.

ซึ่งในทางตรงกันข้ามเราจะพบเห็นอาคารรัฐสภาสมัยใหม่ หรืออาคารรัฐสภาที่ถูกสร้างใหม่ มักไม่ใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ทำให้รู้สึกถึงความเป็นทางการ ซึ่งอาจเนื่องมาจากยุคสมัยของสถาปัตยกรรมได้เปลี่ยนไป และแนวคิดที่ไม่ยึดติดกับแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ ที่แสดงถึงความเป็นทางการ และอำนาจแบบสถาปัตยกรรมทางประเพณี แต่จะเป็นการนำเสนอแนวคิดในเชิงอุปมาอุปไมย โดยใช้ รูปทรงของอาคาร วัสดุ การออกแบบพื้นที่ เช่น อาคารรัฐสภา Australia Wales และ Scotland โดยทั้งอาคารรัฐสภาทั้งสองอาคารนั้นมีแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่คล้ายคลึงกัน เช่น การสร้างความรู้สึกลึกถึงความเป็นเจ้าของพื้นที่ให้แก่ประชาชน โดยการออกแบบให้ห้องรัฐสภาอยู่ด้านล่างของพื้นที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ และให้ประชาชนเดินอยู่เหนือห้องอาคารรัฐสภา โดยอาคารรัฐสภา Australia นั้นออกแบบให้หลังคาอาคารเป็นสวน โดยใช้การปลูกหญ้าปกคลุมบริเวณ

หลังคาทั้งหมด เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินบนสวนหลังคาได้โดยมีธงชาติเป็นเหมือนสถานที่เชิงสัญลักษณ์ของอาคาร ซึ่งการออกแบบในลักษณะดังกล่าวเป็นการใช้ความรู้สึกในด้านการเข้าถึง ที่รู้สึกสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้รู้สึกว่าเป็นทาง การหรือความมีอำนาจของอาคารนั้นลดลง หรือในกรณีของอาคารรัฐสภาประเทศ Wales ที่มีแนวคิดหลักในการออกแบบอาคารที่ต้องการให้คนเข้ามาใช้งานภายในอาคาร จึงออกแบบให้รูปทรงของอาคารมีความเรียบง่ายเป็นอาคารสี่เหลี่ยมผืนผ้าปกคลุมด้วยผนังกระจก การจัดวางผังก็เช่นกันมีความตรงไปตรงมา และมีกำแพงภายในบริเวณชั้นที่ 1 เป็นจำนวนน้อย ทำให้สามารถมองเห็นพื้นที่ภายในผ่านผนังกระจกใสของอาคาร จากการมองเห็นจากภายนอกจึงสร้างความรู้สึกเชื่อใจในการเข้าไปยังภายในอาคารได้ดีกว่าการใช้ผนังทึบ เพราะสามารถมองเห็นกิจกรรมที่เกิดขึ้น หรือ การเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างภายในกับภายนอกได้มากขึ้น ซึ่งหากนำอาคารรัฐสภาทั้ง 2 ที่กล่าวไปมาเปรียบเทียบกับ อาคารสปปายะสภาสถาน แล้วที่ใช้แนวคิดสถาปัตยกรรมไทยชั้นสูง หรือสถาปัตยกรรมทางประเพณีซึ่งมีนัยยะในการสร้างภาพลักษณ์เชิงอำนาจผสมผสานกับสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา และการวางผังตามพุทธคติโดยมีเขาพระสุเมรุอยู่ตรงกลางซึ่งแทนด้วยเจดีย์ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงได้ และด้วยการใช้งานที่เป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูป จึงทำให้เห็นถึงความแตกต่างของความเป็นทางการของพื้นที่ และการเข้าถึง

ภาพที่ 5.11 หลังคาอาคารรัฐสภาประเทศ Australia ที่ออกแบบให้สามารถเดินขึ้นได้ , เว็บไซต์ <http://www.peo.gov.au/multimedia/image-library/australias-parliament-house-il.html>, สืบค้น วันที่ 28 มีนาคม 2559.

ซึ่งแตกต่างไปจากอาคารรัฐสภา Scotland ที่รูปทรงของอาคารไม่ได้ใช้แนวความคิดในการแสดงถึงอำนาจ และ ความเป็นทางการเข้าไปในการออกแบบซึ่งจากรูปทรงของอาคารจะมีความเป็น Organic สูงโดยมีที่มาของแนวคิดมาจากสถาปนิกาจารย์ที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ในบริเวณที่ตั้งที่เป็นภูเขา ถึงแม้อาคารอาจจะมีความสูงใหญ่ แต่ด้วยรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบ Organic Form จึงทำให้อาคารไม่เกิดความสมมาตร (symmetry) ทำให้ไม่เกิดความรู้สึกเป็นทางการ จากความสูงที่แสดงถึงอำนาจแบบสถาปัตยกรรมทางประเพณี นอกจากนี้ยังมี

แนวความคิดที่จะให้สถานที่นี้เป็นมากกว่าอาคารรัฐสภา โดยพื้นที่จะประกอบไปด้วยสวน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างให้เป็นพื้นที่พักผ่อนสำหรับประชาชนในระแวกนั้น โดยออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมให้เป็นขั้นบันได เพื่อตอบรับกับวัตถุประสงค์ในการพักผ่อนซึ่งสามารถเข้าใช้งาน และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถอ่านสถาปัตยกรรมแห่งนี้ได้ว่าการมีพื้นที่สาธารณะเพื่อเป็นพื้นที่พักผ่อนนั้น ทำให้ประชาชนไม่เกิดความรู้สึกว่าพื้นที่ของโครงการรัฐสภานี้ไม่สามารถเข้าถึงได้ และ ยังสร้างความรู้สึกที่ประชาชนได้รับความสำคัญโดยนำเสนอผ่านพื้นที่สาธารณะในโครงการแห่งนี้

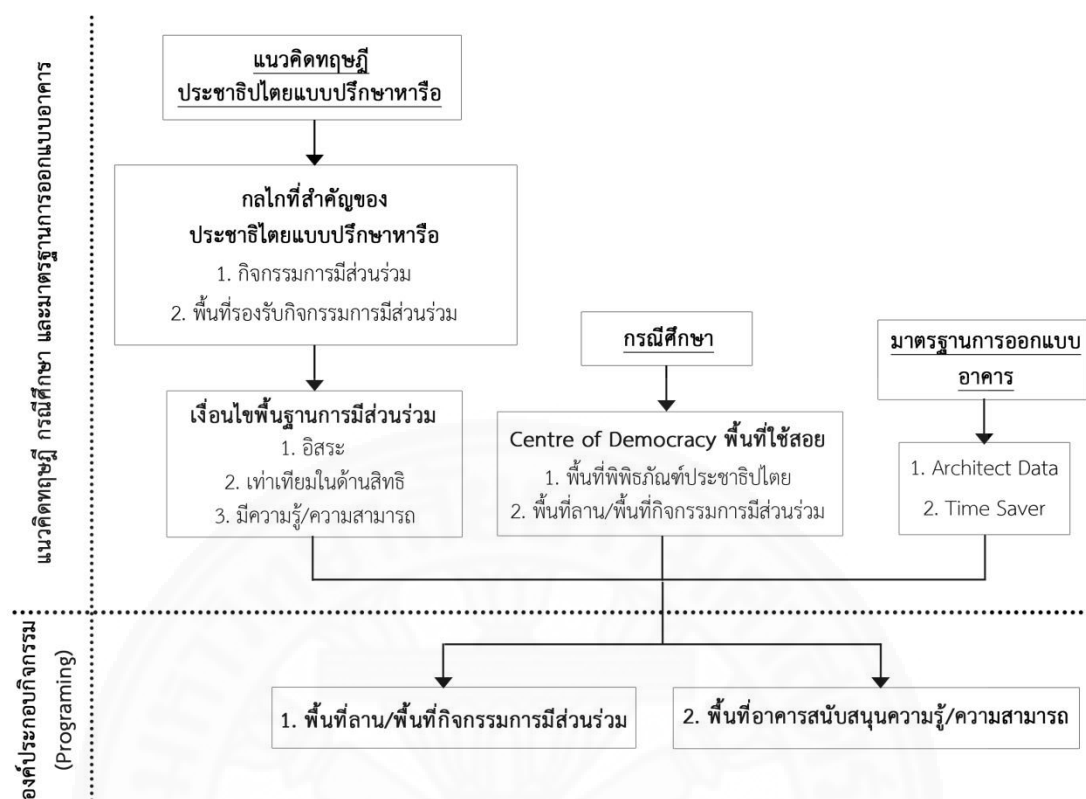

ภาพที่ 5.12 ลักษณะสถาปัตยกรรม Modern ของอาคารรัฐสภาประเทศ Scotland, เว็บไซต์ <http://www.parliament.scot/visit-and-learn.aspx>, สืบค้น วันที่ 28 มีนาคม 2559.

จากการศึกษา และเคราะห์วิเคราะห์แนวคิดเชิงภาพลักษณ์พบว่า สถาปัตยกรรมที่มีความเป็นประเพณี หรือสถาปัตยกรรมทางศาสนานั้น จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นทางการ และอำนาจ ดังนั้นสถาปัตยกรรมที่ไม่ใช่สถาปัตยกรรมทางประเพณี จึงทำให้เกิดความรู้สึกเป็นทางการ และอำนาจที่น้อยกว่า เช่นรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบ Organic Form เป็นต้น ดังนั้นในการออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย จึงมีความเหมาะสมที่จะไม่ใช่สถาปัตยกรรมทางประเพณี หรือสถาปัตยกรรมทางศาสนา เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้งาน

5.2 การวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี กรณีศึกษา และมาตรฐานการออกแบบอาคาร ที่นำมาสู่องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

จากการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ มาตรฐานการออกแบบ และกรณีศึกษาจึงสามารถนำมาสรุปเป็น องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ 1) พื้นที่ลานกิจกรรม 2) พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้/ความสามารถ โดยพื้นที่ลานกิจกรรมมีหน้าที่สำหรับรองรับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรึกษาหารือประเด็นปัญหาต่างๆ และพื้นที่ภายในอาคารจะมีหน้าที่ให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องประชาธิปไตย โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ดังนี้

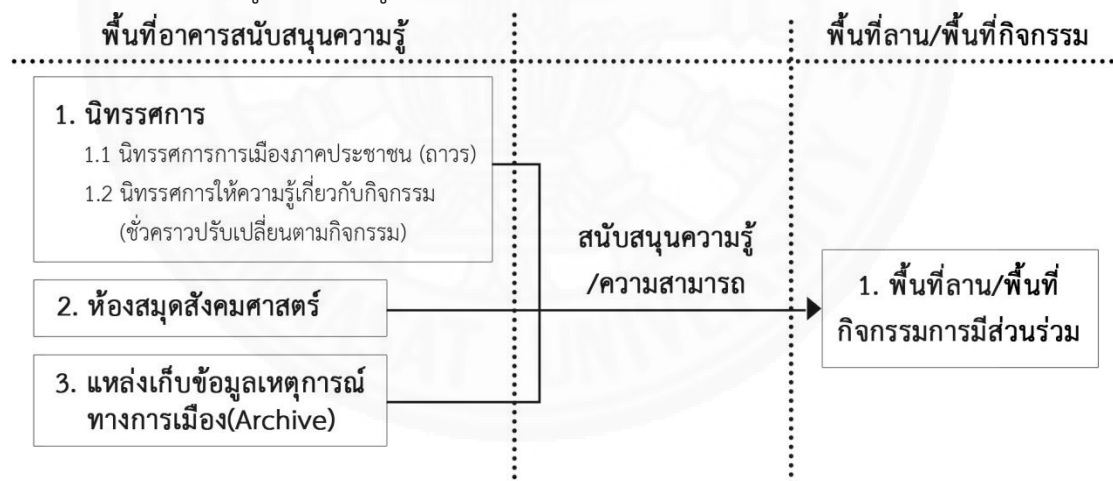
ภาพที่ 5.13 การวิเคราะห์ทฤษฎีที่นำมาสู่องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 29 มีนาคม 2559.

5.2.1 พื้นที่ลานกิจกรรม

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือพบว่ากลไกที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยคือ พื้นที่สาธารณะ ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่พื้นที่ สนามหลวง จึงพบว่าประเทศไทยขาดพื้นที่สาธารณะเนื่องจาก ลักษณะทางกายภาพ และการจัดการการใช้งาน ดังนั้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจึงนำมาสู่การสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบกิจกรรม ในรูปแบบลานกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ และจากการศึกษาจากกรณีศึกษาโครงการ Centre of Democracy ที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจึงทำให้เกิดพื้นที่กิจกรรม ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะสามารถให้ประชาชนเข้ามาใช้งานได้ในขณะที่มีกิจกรรม และไม่มีกิจกรรมผู้วิจัยจึงแบ่งส่วนพื้นที่ลานกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วนหลักจะประกอบไปด้วย 1) พื้นที่จัดกิจกรรม 2) พื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือ ประติมากรรม เพื่อเป็นสิ่งที่อาจส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางการเมืองขึ้น เช่น เป็นที่นัดหมาย ร่วมกลุ่มกันโอกาสครบรอบเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง

5.2.2 พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้

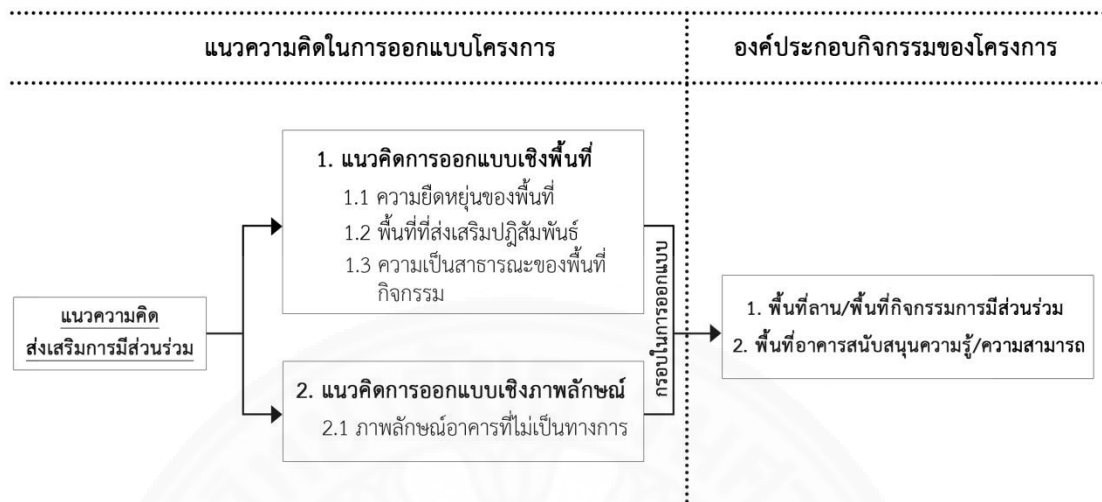
จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือบูรณาการกับแนวคิดเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนพบว่าการเข้าร่วมในกิจกรรมปรีชาหาหรือมีเงื่อนไขพื้นฐานได้แก่ 1) อิสระ 2) ความเท่าเทียมกัน 3) มีความสามารถกับกิจกรรมที่จะเข้าร่วม และจากการศึกษาจากกรณีศึกษา Centre of Democracy ที่นำเสนอพื้นที่พิพิธภัณฑที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อเป็นพื้นที่ที่ให้ความรู้ และจากการศึกษามาตรฐานการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑ ซึ่งประกอบไปด้วยพื้นที่ที่สำคัญ 1) พื้นที่บริการด้านการศึกษา 2) พื้นที่บริการสาธารณะ 3) พื้นที่ส่วนสำนักงาน 4) พื้นที่ส่วนสนับสนุนอาคาร จากการศึกษาจึงสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ ในส่วนของพื้นที่อาคารเพื่อส่งเสริมในการให้ความรู้ทางการเมืองตามแนวคิดเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ควรมีความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมดังนี้ 1) ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์ 2) แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive) 3) นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) 4) นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม) 5) พื้นที่สำนักงาน 6) พื้นที่บริการสาธารณะ 7) พื้นที่ส่วนสนับสนุนอาคารโดยแนวคิดของผู้วิจัยนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะให้พื้นที่อาคารเป็นส่วนที่สนับสนุนความรู้แก่ผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และผู้ที่สนใจข้อมูลทางการเมือง

ภาพที่ 5.14 พื้นที่ให้ความรู้ภายในอาคารมีหน้าที่เป็นส่วนสนับสนุนความรู้ของพื้นที่ลานกิจกรรม, โดยผู้วิจัย, 2559.

จากการสังเคราะห์ และได้มาซึ่งแนวคิดในการออกแบบโครงการ และองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการผู้วิจัยจะนำแนวคิดมาเป็นการออกแบบโครงการทั้งหมดซึ่งการวิจัยผู้วิจัยจะให้ความสำคัญในการออกแบบองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการเพื่อให้ตอบกับคำถามการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ว่า ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือภายในโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทยควรมีลักษณะ

ทางกายภาพอย่างไร ซึ่งองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการประกอบไปด้วย 1) พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม 2) พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้/ความสามารถ

ภาพที่ 5.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดในการออกแบบเพื่อเป็นกรอบในการออกแบบองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 29 มีนาคม 2559.

5.3 ผลการสัมภาษณ์ และประเมินแนวคิดการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรม

จากการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี กรณีศึกษา มาตรฐานการออกแบบจนกระทั่งได้ แนวคิดการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรมเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ นักกิจกรรมทางการเมือง นักศึกษา และสถาปนิกผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบพิพิธภัณฑ์ เพื่อประเมินแนวคิดในการออกแบบ และองค์ประกอบกิจกรรม ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อมูลการสัมภาษณ์นักกิจกรรมทางการเมือง และนักศึกษา

อาชีพ : นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และนักกิจกรรมทางการเมือง

กลุ่มหรือสังกัดจัดกิจกรรมทางการเมือง : รองประธานสภานักศึกษา พรรคเราธรรมได้ และ ยุวชนธรรมศาสตร์เพื่อประชาชน (LYTP)

5.3.1.1 การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

ตารางที่ 5.1

การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

แนวความคิดส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่		
1.1 พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์	●	
1.2 พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น	●	
1.3 พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ	●	
2. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์อาคาร		
2.1 ภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการและอำนาจ	●	

(1) เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด

1.1 พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ เห็นด้วยเนื่องจาก จะนำไปสู่การพูดคุย เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองทางการเมืองที่มีความหลากหลาย ไม่ทำให้เกิดมุมมองทางการเมืองเพียงด้านเดียว

1.2 พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น เห็นด้วยเนื่องจาก กิจกรรมทางการเมืองนั้นมีความต้องการ การใช้งานที่หลากหลายรูปแบบ ดังนั้นพื้นที่ใช้งานควรสามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้ตลอดเวลา

1.3 พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ เห็นด้วยเนื่องจาก หากลักษณะของโครงการมีความเปิดโล่งจะทำให้รู้สึกว่าการเป็นกิจกรรมจะทำให้เกิดการรับรู้ของผู้คนที่มากขึ้น

1.4 ภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการและอำนาจ เห็นด้วยเนื่องจาก การเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่แสดงถึงความเท่าเทียมมากกว่า

(2) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.1 นอกจากแนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น ควรคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ของห้อง หรือห้องหลากหลายขนาดเพื่อรองรับจำนวนคนที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้

5.3.1.2 การประเมินรายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

ตารางที่ 5.2

การประเมินองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม		
1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ	●	
1.2 พื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือลานประติมากรรม		●
2. พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้		
2.1 นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) (1) การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร (2) เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (3) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (4) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 17-19 พฤษภาคม พ.ศ.2535 (5) การชุมนุมของกลุ่ม เสื้อสีต่างๆทางการเมือง พ.ศ. 2548 - 2557		●
2.2 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม)	●	
2.3 พื้นที่ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์	●	
2.4 พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive)	●	
2.5 พื้นที่ห้องกิจกรรมภายในอาคาร หรือ ห้องบรรยายขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก (auditorium)	●	

(1) เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด

1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ เห็นด้วยเนื่องจาก เป็นพื้นที่ที่สำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมทางการเมือง

1.2 พื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือลานประติมากรรม ไม่เห็นด้วยเนื่องจาก การเมืองในปัจจุบันควรเป็นการเมืองที่มีความสร้างสรรค์ เช่น การแสดงด้วยลักษณะรูปภาพที่ปรับเปลี่ยนไปตามกิจกรรม

1.3 นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) ไม่เห็นด้วยเนื่องจาก น่าจะเป็นการนำเสนอเรื่องราวการเมืองภาคประชาชน ด้านชุมชนที่พัฒนาตนเอง หรือการเรียกร้องพื้นที่ทางประชาธิปไตย หรือด้านสิ่งแวดล้อมที่ NGO (Non-Government Organizations) เข้ามาร่วมดำเนินการ เพื่อสร้างมุมมองทางสังคมใหม่ๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นเหตุการณ์สำคัญระดับชาติ

1.4 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม) เห็นด้วยเนื่องจาก ประชาชนที่มาสว่างกิจกรรมจะได้มีพื้นที่สำหรับการแสดงจุดประสงค์ของกิจกรรม

1.5 พื้นที่ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์ เห็นด้วยเนื่องจาก การเมืองเป็นศาสตร์ที่รวมความหลากหลาย ความรู้เข้าด้วยกันจึงควร รวมศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเอาไว้ในห้องสมุดนี้

1.6 พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive) เห็นด้วยเนื่องจาก หากมีพื้นที่ดังกล่าวก็จะเป็นสิ่งที่ดีในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่ายขึ้น

1.7 พื้นที่ห้องกิจกรรมภายในอาคาร หรือ ห้องบรรยายขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก (auditorium) เห็นด้วยเนื่องจาก ในการจัดกิจกรรมทางการเมืองมักไม่มีพื้นที่ที่ยอมรับในการให้ใช้สถานที่ ซึ่งจะเป็นข้อดีในการลดค่าใช้จ่ายของการจัดกิจกรรม

อาชีพ : นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะรัฐศาสตร์ และนักกิจกรรมทางการเมือง

กลุ่มหรือสังกัดจัดกิจกรรมทางการเมือง : สถาบันศึกษา พรรคเราธรรมได้ และ ยูวชนธรรมศาสตร์เพื่อประชาชน (LYTP)

5.3.1.3 การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

ตารางที่ 5.3

การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

แนวความคิดส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่		
1.1 พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์	●	
1.2 พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น	●	
1.3 พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ	●	
2. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์อาคาร		
2.1 ภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการและอำนาจ	●	

(1) เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด

1.1 พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ เห็นด้วยเนื่องจาก การพูดคุยทำให้เกิดการเปิดใจ ไม่ทำให้เกิดมุมมองทางการเมืองเพียงฝ่ายเดียว

1.2 พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น เห็นด้วยเนื่องจาก สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานไปตามลักษณะของกิจกรรมได้ตลอดเวลา

1.3 พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ เห็นด้วยเนื่องจาก พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะจะทำให้เกิดความรู้สึกสามารถเข้ามาใช้งานได้

1.4 ภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการและอำนาจ เห็นด้วยเนื่องจาก ในความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มองว่าอาคารไม่สามารถสร้างความรู้สึกต่อการแสดงอำนาจได้ แต่อาคารควรมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ และไม่มีค่านิยมเชิงทางการเมือง

5.3.1.4 การประเมินรายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

ตารางที่ 5.4

การประเมินองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม		
1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ	●	
1.2 พื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือลานประติมากรรม		●
2. พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้		
2.1 นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) (1) การปฏิบัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร (2) เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (3) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (4) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 17-19 พฤษภาคม พ.ศ.2535 (5) การชุมนุมของกลุ่ม เสื้อสีต่างๆทางการเมือง พ.ศ. 2548 - 2557	●	
2.2 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม)	●	
2.3 พื้นที่ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์	●	
2.4 พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive)	●	
2.5 พื้นที่ห้องกิจกรรมภายในอาคาร หรือ ห้องบรรยายขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก (auditorium)	●	

(1) เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด

1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ เห็นด้วยเนื่องจาก พื้นที่กิจกรรมจะเป็นพื้นที่ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองได้ดีที่สุด

1.2 พื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือลานประติมากรรม ไม่เห็นด้วยเนื่องจาก ควรจะเป็นพื้นที่ที่มีความหมุนเวียน เพื่อให้กลุ่มกิจกรรมทางการเมืองได้คิดและสร้างสรรค์เอง ซึ่งหากเป็นพื้นที่ถาวรจะทำให้เสียพื้นที่ใช้งานเหมือนกับลาน 14 ตุลา ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

1.3 นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) เห็นด้วยเนื่องจาก จะได้เป็นแหล่งที่ให้ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน

1.4 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม) เห็นด้วยเนื่องจาก จะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้เพิ่มเติมในการเข้าร่วมกิจกรรม

1.5 พื้นที่ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์ เห็นด้วยเนื่องจาก การเมืองไม่ใช่แค่ศาสตร์ของทางด้านรัฐศาสตร์ แต่รวมหลากหลายศาสตร์เข้าไว้ด้วยกัน

1.6 พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive) เห็นด้วยเนื่องจาก สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างง่ายขึ้น

1.7 พื้นที่ห้องกิจกรรมภายในอาคาร หรือ ห้องบรรยายขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก (auditorium) เห็นด้วยเนื่องจาก บางครั้งกิจกรรมต้องการความเป็นส่วนตัว แลกเปลี่ยน และเป็นความลับซึ่งการมีพื้นที่ดังกล่าวจะสามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้

(2) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.1 ควรจัดให้มีพื้นที่กิจกรรมในลักษณะที่คล้ายกับเวทีในการโต้วาที ซึ่งจะช่วยให้คนทั่วไปได้รับรู้กิจกรรมที่เกิดขึ้น

2.2 ควรมีห้องกิจกรรมเช่น Lecture Room สำหรับเชิญวิทยากรมาบรรยาย ห้องสัมมนาเพื่อการแลกเปลี่ยน

5.3.2 ข้อมูลการสัมภาษณ์สถาปนิก

ชื่อ นามสกุลผู้ประเมิน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์. สันติรักษ์ ประเสริฐสุข

อาชีพ : อาจารย์คณะสถาปัตยกรรม และการผังเมือง ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ์

5.3.2.1 การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

ตารางที่ 5.5

การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

แนวความคิดส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่		
1.1 พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์	●	
1.2 พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น	●	
1.3 พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ	●	
2. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์อาคาร		
2.1 ภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการและอำนาจ	●	

5.3.2.2. การประเมินรายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

ตารางที่ 5.6

การประเมินองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม		
1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ	●	
1.2 พื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือลานประติมากรรม	●	
2. พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้		
2.1 นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) (1) การปฏิบัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร (2) เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (3) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (4) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 17-19 พฤษภาคม พ.ศ.2535 (5) การชุมนุมของกลุ่ม เสื้อสีต่างๆทางการเมือง พ.ศ. 2548 - 2557	●	
2.2 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม)	●	
2.3 พื้นที่ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์	●	
2.4 พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive)	●	
2.5 พื้นที่ห้องกิจกรรมภายในอาคาร หรือ ห้องบรรยายขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก (auditorium)	●	

ชื่อ นามสกุลผู้ประเมิน : อาจารย์ ธัชพงศ์ ศรีสุวรรณ

อาชีพ : อาจารย์คณะสถาปัตยกรรม และการผังเมือง ผู้มีความสนใจด้านการเมือง

5.3.2.3 การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

ตารางที่ 5.7

การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

แนวความคิดส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่		
1.1 พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์	●	
1.2 พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น	●	
1.3 พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ	●	
2. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์อาคาร		
2.1 ภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการและอำนาจ	●	

(1) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.1 ในความเป็นจริงไม่มีอาคารไหนที่ปราศจากความเป็นทางการได้ หรือไม่มีอำนาจมาเกี่ยวข้องเลย ดังนั้นควรมีจุดกลางให้เลือกได้ เช่น กึ่งทางการ หรือ กึ่งเชิงอำนาจสัมพันธ์ และคำถามนั้นมีความเป็นนามธรรมมาก อาจไม่ส่งเสริมเมื่อนำไปใช้ในการออกแบบมากนัก

5.3.2.4 การประเมินรายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

ตารางที่ 5.8

การประเมินองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม		
1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ	●	
1.2 พื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือลานประติมากรรม	●	
2. พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้		
2.1 นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) (1) การปฏิบัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร (2) เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (3) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (4) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 17-19 พฤษภาคม พ.ศ.2535 (5) การชุมนุมของกลุ่ม เสื้อสีต่างๆทางการเมือง พ.ศ. 2548 - 2557	●	
2.2 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม)	●	
2.3 พื้นที่ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์	●	
2.4 พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive)	●	
2.5 พื้นที่ห้องกิจกรรมภายในอาคาร หรือ ห้องบรรยายขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก (auditorium)	●	

(1) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.1 พื้นที่นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน วิธีการจัดควรมีแต่ควรอยู่ควบคู่กับพื้นที่ลานกิจกรรม เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย

จากตาราง และเหตุผลในการสัมภาษณ์ นักกิจกรรมทางการเมือง และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม ในเรื่องการประเมินแนวคิดการออกแบบ และรายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการมีรายละเอียด และข้อสรุปดังต่อไปนี้

ข้อสรุปการสัมภาษณ์ด้านแนวคิดการออกแบบ แบ่งออกเป็น 2 ข้อสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ ประกอบไปด้วย 1) พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ 2) พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ และ 3) พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งผู้ประเมินทั้งหมดมีความเห็นด้วยกับแนวคิด โดยเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมนอกจากพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นนั้นควรคำนึงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ในการรองรับจำนวนผู้คนเพื่อให้ตอบรับกับลักษณะกิจกรรม

2) แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ คือการออกแบบที่ไม่แสดงถึงความเป็นทางการและอำนาจ ผู้ประเมินได้เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เนื่องจาก ประการแรกตนเองไม่ได้รู้สึกว่าอาคารมีผลต่อความรู้สึกถึงความเป็นทางการ หรืออำนาจ ที่จะทำให้ตนไม่กล้าเข้าไปใช้งานอาคาร แต่ควรออกแบบให้มีความเป็นเอกลักษณ์ และประการที่สอง ในการออกแบบไม่ควรให้อาคารแสดงถึงความโน้มเอียงไปทางกลุ่มการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ข้อสรุปการสัมภาษณ์ด้านองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ ผู้ประเมินได้แสดงความเห็นด้วยกับองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ ได้แก่พื้นที่กิจกรรม พื้นที่นิทรรศการถาวร นิทรรศการชั่วคราว พื้นที่ห้องสมุด พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง และพื้นที่กิจกรรมภายในอาคารต่างๆ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2 บุคคลที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมืองไม่เห็นด้วยกับพื้นที่เชิงสัญลักษณ์หรือลานประติมากรรม เนื่องจากควรจะเป็นพื้นที่ที่มีความหมุนเวียน เพื่อให้กลุ่มกิจกรรมทางการเมืองได้คิดและสร้างสรรค์เอง ซึ่งหากเป็นพื้นที่ถาวรจะทำให้เสียพื้นที่ใช้งานเหมือนกับลาน 14 ตุลา ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมในด้านจำนวนของกลุ่มผู้ใช้งาน โดยประมาณการใช้งานว่าห้องประชุมขนาดใหญ่ควรรองรับผู้ใช้งานได้ 250 ที่นั่ง และห้องประชุมขนาดเล็กควรรองรับผู้ใช้งานได้ 10 – 20 คน โดยจากองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ หลักทั้งสองพื้นที่ ผู้ประเมินทั้งหมดได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ลานกิจกรรม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สามารถตอบสนองกลุ่มนักกิจกรรมทางการเมืองได้จริง โดยกลุ่มนักกิจกรรมทางการเมืองได้ให้ความเห็นว่าควรมีการจัดพื้นที่ให้มีลักษณะเป็นเหมือนพื้นที่ที่เป็นสื่อกลางในการแถลงการณ์กิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนได้รับรู้

5.4 รายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบ ประชาธิปไตยของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์แนวความคิด ทฤษฎี กระบวนการศึกษา มาตรฐานการออกแบบอาคาร และ
การสัมภาษณ์ จึงนำมาสู่รายละเอียดองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน
ประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยดังนี้

1. พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม
 - 1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ
2. พื้นที่นิทรรศการ
 - 2.1 นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร)
 - 2.1.1 เหตุการณ์วิกฤตการณ์ทางการเมืองไทยที่สำคัญ
 - (1) การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร
 - (2) เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ.2516
 - (3) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519
 - (4) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 17-19 พฤษภาคม พ.ศ.2535
 - (5) การชุมนุมของกลุ่ม เสื้อสีต่างๆทางการเมือง
 - 2.2 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม)
 - 2.3 ห้องเก็บอุปกรณ์จัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว
3. พื้นที่ห้องสมุดสังคมศาสตร์
 - 3.1 พื้นที่ชั้นวางหนังสือ และ พื้นที่อ่านหนังสือ
4. พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive)
5. พื้นที่กิจกรรมภายในอาคาร
 - 5.1 ห้องขนาดเล็กสำหรับกิจกรรม
6. ห้องบรรยายขนาดใหญ่ (auditorium)
 - 6.1 ที่นั่ง
 - 6.2 เวที
 - 6.3 ห้องเตรียมตัวหลังเวที
 - 6.4 โถงพักคอย
 - 6.5 ห้องควบคุมเวที
7. พื้นที่ฝ่ายบริหารจัดการ
 - 7.1 ฝ่ายอำนวยการ และนโยบายการพัฒนา

- 7.2 ฝ่ายธุรการ และบัญชี
- 7.3 ฝ่ายบริการ และพิพิธภัณฑ
- 7.4 ฝ่ายอาคารสถานที่
- 7.5 พื้นที่ส่วนกลางพนักงาน และห้องน้ำ
- 7.6 ห้องประชุม
- 8. พื้นที่บริการต่อสาธารณะ
 - 8.1 ร้านอาหาร และร้านค้า
 - 8.2 พื้นที่จอดรถ
 - 8.3 ห้องงานระบบ
 - 8.4 ห้องพยาบาล
 - 8.5 ห้องสุขา
 - 8.6 พื้นที่ขนสิ่งของ (loading)

ตารางที่ 5.9

ขนาดพื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ใช้สอย	จำนวนผู้ใช้งาน (คน)	พื้นที่ (ตารางเมตร)
1. พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม		
1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่ สาธารณะ	2,000 คน	3,000 ตารางเมตร
2. พื้นที่นิทรรศการ		
2.1 นิทรรศการการเมืองภาค ประชาชน (ถาวร) 2.1.1 เหตุการณ์ทางการเมือง (1) การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร (2) เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 (3) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519	-	1,000 ตารางเมตร

พื้นที่ใช้สอย	จำนวนผู้ใช้งาน (คน)	พื้นที่ (ตารางเมตร)
(4) เหตุการณ์พฤษภาคม 17-19 พฤษภาคม พ.ศ.2535 (5) การชุมนุมของกลุ่ม เสื้อสีต่างๆทาง การเมือง		
2.2 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับ กิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตาม กิจกรรม)	-	250 ตารางเมตร
2.3 ห้องเก็บอุปกรณ์จัดแสดง นิทรรศการชั่วคราว	-	50 ตารางเมตร
3. พื้นที่ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์		
3.1 พื้นที่ชั้นวางหนังสือ และ พื้นที่ อ่านหนังสือ	-	400 ตารางเมตร
4. พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive)		
4.1 พื้นที่ชั้นวางหนังสือ และ พื้นที่ อ่านหนังสือ	50 คน	400 ตารางเมตร
5. พื้นที่กิจกรรมภายในอาคาร		
5.1 ห้องขนาดเล็ก และห้อง Lecture	130 คน	450 ตารางเมตร
6. ห้องบรรยายขนาดใหญ่ (auditorium)		
6.1 ที่นั่ง	250 คน	430 ตารางเมตร
6.2 เวที	-	70 ตารางเมตร
6.3 ห้องเตรียมตัวหลังเวที	-	50 ตารางเมตร
6.4 โถงพักคอย	250 คน	250 ตารางเมตร
6.5 ห้องควบคุมเวที	-	15 เมตร

พื้นที่ใช้สอย	จำนวนผู้ใช้งาน (คน)	พื้นที่ (ตารางเมตร)
7. พื้นที่ฝ่ายบริหารจัดการ		
7.1 ฝ่ายอำนวยการ และนโยบายการพัฒนา	3 คน	40 ตารางเมตร
7.2 ฝ่ายธุรการ และบัญชี	5 คน	20 ตารางเมตร
7.3 ฝ่ายบริการ และพิพิธภัณฑ	10 คน	40 ตารางเมตร
7.4 ฝ่ายอาคารสถานที่	7 คน	28 ตารางเมตร
7.5 พื้นที่ส่วนกลางพนักงาน และ ห้องน้ำ	-	50 ตารางเมตร
7.6 ห้องประชุม	12 คน	50 ตารางเมตร
8. พื้นที่บริการสาธารณะ		
8.1 ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม	-	150 ตารางเมตร
8.2 พื้นที่จอดรถ (รวมพื้นที่ทางสัญจร 30%)	72 คัน	1,290 ตารางเมตร
8.3 ห้องงานระบบ	-	100 ตารางเมตร
8.4 ห้องพยาบาล	2 คน	20 ตารางเมตร
8.5 ห้องสุขา	-	100 ตารางเมตร
8.6 พื้นที่ขนสิ่งของ (loading) (รวม พื้นที่จอดรถ)	-	100 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ทั้งโครงการ	8,353 ตารางเมตร	

บทที่ 6

รายละเอียดการออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบ ปึกษาหารือของประเทศไทย

6.1 แนวคิดการวางผังโครงการ

การกำหนดแนวทางในการจัดวางผังโครงการ พิจารณาจากลักษณะที่ตั้ง เส้นทาง การเข้าถึงทั้งทางพาหนะ และเส้นทางการเดินของคนในพื้นที่จากการวิเคราะห์ที่ตั้ง โดยมีแนวความคิดหลักในการจัดวางผังโครงการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วยการจัดวางการเข้าถึงโครงการ และ ตำแหน่งที่ตั้งอาคาร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

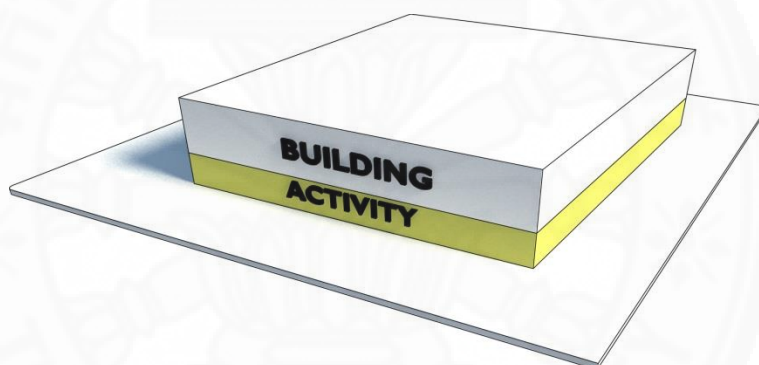

ภาพที่ 6.1 การจัดวางตำแหน่งผังทางสัญจร พื้นที่อาคาร และพื้นที่กิจกรรม, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

จากบทวิเคราะห์ที่ตั้งบริเวณถนนราชดำเนินกลาง ซอยตรอกสาเกพบว่าลักษณะของที่ตั้งสามารถเข้าถึงได้ทั้งสองเส้นทาง โดย 1) จากถนนราชดำเนินกลาง 2) จากถนนอัษฎางค์ จึงทำให้ที่ตั้งมีศักยภาพที่จะเป็นเส้นทางลัดในการสัญจร จุดหมายปลายทางแห่งใหม่ของพื้นที่ราชดำเนิน แนวคิดดังกล่าวจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้เข้ามาใช้งานอาคารได้อีกวิธีหนึ่ง จากการวิเคราะห์จึงจัดเส้นทางการเข้าถึงที่ตั้งด้วยการสัญจรทางเท้าจะเข้าถึงจากถนนราชดำเนินกลางเป็นเส้นทางหลัก เนื่องจากมีระยะทางที่ใกล้กับป้ายรถโดยสารประจำทาง และสองฝั่งข้างทางเป็นทางเท้าที่ใช้ในการ

สัญจรบริเวณถนนราชเนินกลาง ดังนั้นจึงจะจัดให้ฝั่งทิศตะวันออกของที่ตั้งเป็นด้านหน้าของอาคาร และทางเข้าหลักของอาคารที่เปิดรับการสัญจรด้วยการเดิน ส่วนเส้นทางการเข้าถึงรองจะจัดให้เข้าถึงได้จากถนนอัษฎางค์ โดยจะจัดให้เป็นเส้นทางการเข้าถึงของรถยนต์เพื่อลดการรบกวนการใช้ทางเท้า ด้านถนนราชดำเนินกลาง ซึ่งจะจัดให้เป็นเส้นทางการเข้าถึงทางเท้ารอง เพื่อเป็นการเปิดรับคนที่สัญจรมาจากฝั่งสนามหลวง เนื่องจากในอนาคตจะมีสถานีรถไฟฟ้าสายสีส้ม สถานีสนามหลวงซึ่งมีระยะทางที่ใกล้กับการเข้าถึงบริเวณถนนอัษฎางค์

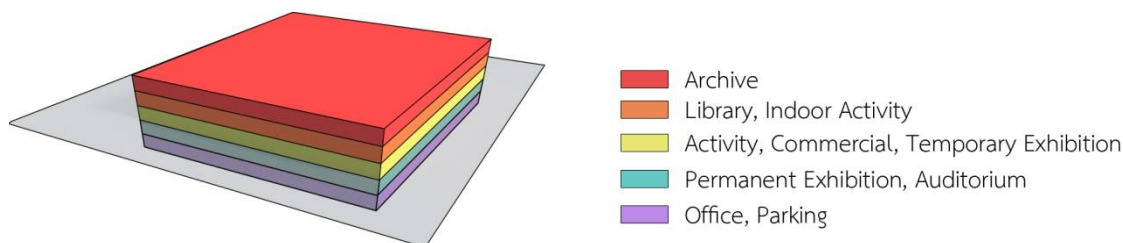
จากการวิเคราะห์การเข้าถึง และการได้มาซึ่งองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ ของซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ คืออาคาร และ พื้นที่กิจกรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการจัดวางพื้นที่ทั้ง 2 ส่วนเบื้องต้นโดยออกแบบให้พื้นที่บริเวณชั้นที่ 1 ทั้งหมดเป็นพื้นที่กิจกรรม และพื้นที่ชั้นที่ 2 เป็นตัวอาคารของโครงการเพื่อตอบรับกับแนวคิดตอบรับกับแนวคิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยให้พื้นที่กิจกรรมสามารถเข้าถึงได้ และมีความเป็นสาธารณะ

ภาพที่ 6.2 การจัดให้พื้นที่กิจกรรมอยู่บริเวณชั้น 1 และพื้นที่อื่นๆ เป็นอาคาร, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

6.2 แนวคิดการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

จากแนวความคิดวางผังโครงการทำให้ได้ลักษณะการจ้งวางพื้นที่กิจกรรม และองค์ประกอบกิจกรรมของของอาคารเบื้องต้น จึงนำมาสู่การจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการที่ละเอียดมากขึ้น ซึ่งการจัดวางแต่ละพื้นที่ใช้สอย จะใช้แนวความคิดการออกแบบเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม รวมไปถึงแนวคิดรอง คือแนวความคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วยพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น และพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ เพื่อให้แต่ละพื้นที่ใช้สอยส่งเสริมการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน โดยอาคารจะถูกแบ่งออกเป็น 5 ชั้นโดยมีรายละเอียดของพื้นที่การจัดวางดังต่อไปนี้

ภาพที่ 6.3 การจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

1. พื้นที่ชั้นที่ 1 ถูกจัดให้เป็นพื้นที่กิจกรรม เนื่องจากประการแรก จากการวิเคราะห์ตามแนวคิดการวางผังโครงการในด้านการเข้าถึง ประการที่สอง เนื่องจากพื้นที่กิจกรรม ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมได้นั้นต้องมีลักษณะที่ให้ความรู้สึกถึงความเป็นสาธารณะสูง ดังนั้นจึงจัดให้พื้นที่กิจกรรมอยู่ในบริเวณพื้นที่ชั้นที่ 1 ซึ่งมีความเหมาะสม และเปิดโอกาสให้ผู้คนที่สัญจรผ่านมาสามารถมองเห็นกิจกรรม และนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรมได้ นอกจากนี้พื้นที่ชั้นที่ 1 ยังประกอบไปด้วยพื้นที่นิทรรศการชั่วคราว เนื่องจากเป็นส่วนที่คอยให้การสนับสนุนความรู้ ซึ่งมีเนื้อหา และการนำเสนอที่สอดคล้องไปกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น และลักษณะกิจกรรมยังทำให้คนภายนอกมองเห็นการเคลื่อนไหวของผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชม จึงทำให้พื้นที่ใช้สอยดังกล่าวสามารถที่จะสร้างการกระตุ้นให้เกิดการเข้ามาใช้งานโครงการได้

2. พื้นที่ชั้นที่ 2 ถูกจัดให้เป็น พื้นที่ห้องกิจกรรม ห้องสมุด และ แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive) เนื่องจากเป็นพื้นที่ใช้สอยที่ต้องการความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ซึ่งตามทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ ควรจัดพื้นที่ใช้สอยอื่นให้อยู่ใกล้กับพื้นที่กิจกรรม ดังนั้นพื้นที่ใช้สอย พื้นที่ห้องกิจกรรม ห้องสมุด และแหล่งเก็บข้อมูลทางการเมืองจึงถูกจัดให้อยู่ใกล้กับพื้นที่กิจกรรมบริเวณชั้นที่ 1

3. พื้นที่ชั้นที่ 3 ถูกจัดให้เป็นสำนักงานเนื่องจากต้องการความเป็นส่วนตัวสูง ซึ่งมีความเกี่ยวข้อง หรือเป็นพื้นที่ใช้สอยที่กระตุ้นให้เกิดการเข้ามาใช้งานโครงการได้น้อย จึงถูกจัดให้อยู่ในบริเวณชั้นที่ 3

4. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 1 ถูกจัดให้เป็น นิทรรศการถาวร หอประชุม และ ร้านอาหาร

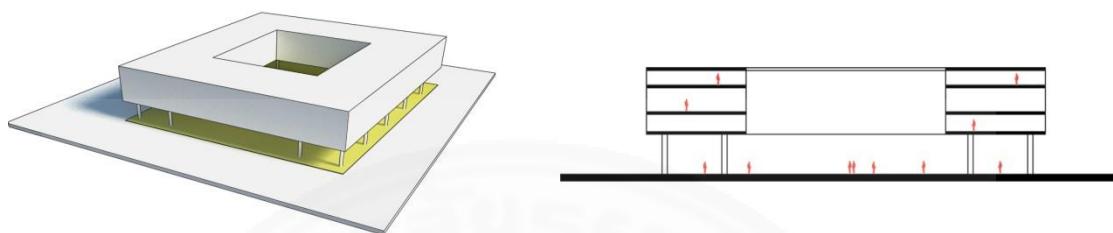
5. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 2 ถูกจัดให้เป็นพื้นที่จอดรถ และห้องงานระบบอาคาร

6.3 การพัฒนาแบบโครงการ

จากแนวคิดการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ จึงนำมาสู่การพัฒนาแบบโครงการ เพื่อนำไปสู่แบบทางเลือกโดยใช้กรอบแนวคิดหลักในการออกแบบที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

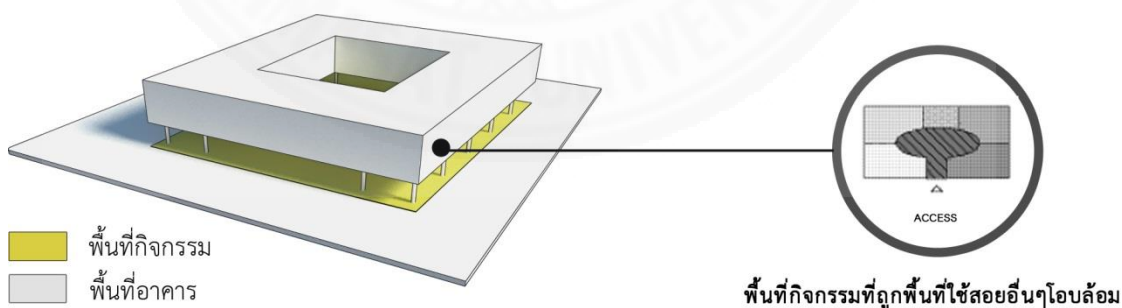
และแนวคิดรอง ซึ่งประกอบไปด้วยการออกแบบเชิงพื้นที่ และแนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ โดยเป็นการพัฒนาทั้งตัวอาคาร และพื้นที่ลานกิจกรรมควบคู่กันไปโดยมีลำดับขั้นตอนในการพัฒนา 3 ลำดับดังต่อไปนี้

6.3.1 การพัฒนาลำดับที่ 1

ภาพที่ 6.4 การพัฒนาอาคาร และพื้นที่กิจกรรมลำดับที่ 1, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

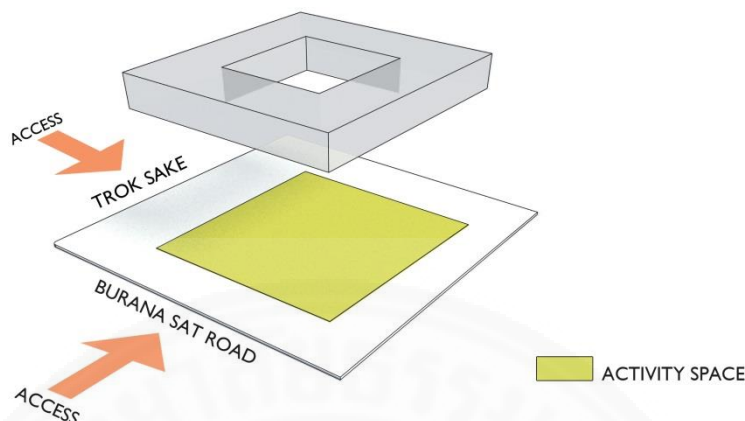
การพัฒนาลำดับแรกได้เริ่มจากการนำแบบจากการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ มาใช้เป็นในขั้นตอนการเริ่มพัฒนา ส่วนอาคารผู้วิจัยได้นำลักษณะพื้นที่จากทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่กล่าวว่าพื้นที่กิจกรรมควรถูกโอบล้อมไปด้วยพื้นที่ใช้งาน ซึ่งจะทำให้เกิดการมองเห็นกิจกรรม และนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรม และลักษณะพื้นที่อีกรูปแบบหนึ่ง คือพื้นที่ที่มีลักษณะสูง และมีแสงธรรมชาติหรือแสงสว่าง เนื่องจากพื้นที่ในลักษณะดังกล่าวจะดึงดูดให้คนเข้าไปใช้ พื้นที่ได้มากกว่าพื้นที่ที่มีลักษณะแคบ และมืด ในการออกแบบอาคารผู้วิจัยจึงพัฒนาตัวอาคารให้มีลักษณะช่องเปิดกลางอาคาร (court) ที่เปิดรับแสงธรรมชาติ และมีลักษณะสูงโปร่งซึ่งจะทำให้เกิดการเชื่อมต่อทางมุมมองระหว่างพื้นที่กิจกรรม และพื้นที่ภายในอาคาร

ภาพที่ 6.5 การออกแบบพื้นที่อาคาร และพื้นที่กิจกรรมตามทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

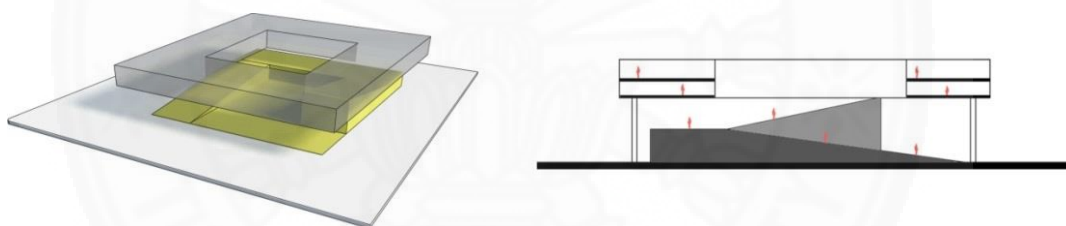
ส่วนพื้นที่กิจกรรมบริเวณชั้นที่ 1 จากทฤษฎีพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมนั้นต้องมีลักษณะเปิดและมีความรู้สึกที่สามารถเข้าถึงได้ ในการพัฒนาลำดับแรกผู้วิจัย

จึงออกแบบให้ลักษณะของพื้นที่กิจกรรมมีลักษณะเปิดทำให้สามารถเข้าถึงได้จากถนนทั้ง 2 ทาง ที่ติดกับที่ตั้ง และสามารถมองเห็นพื้นที่กิจกรรมจากภายนอก

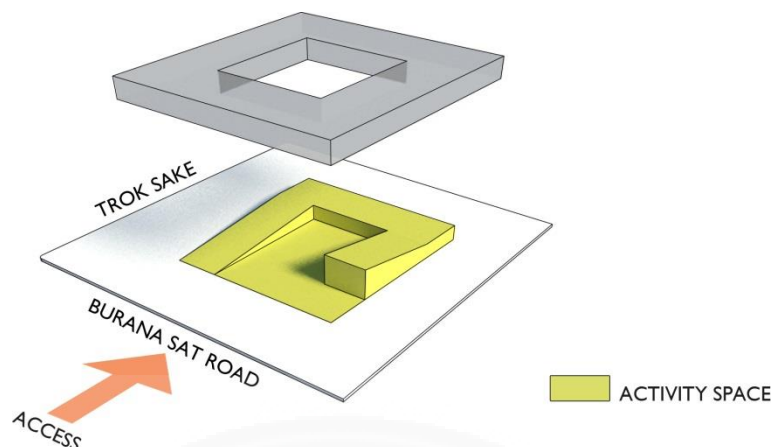
ภาพที่ 6.6 ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมของการพัฒนาลำดับที่ 1, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

6.3.2 การพัฒนาลำดับที่ 2

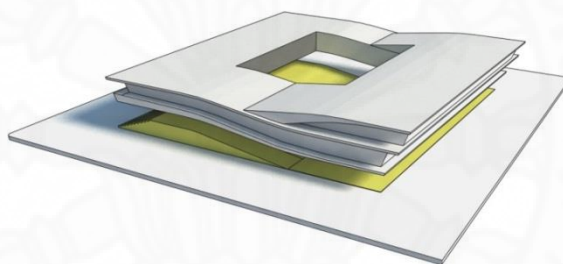
ภาพที่ 6.6 การพัฒนาอาคาร และพื้นที่กิจกรรมลำดับที่ 2, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

การพัฒนาลำดับที่สอง ได้พัฒนาต่อเนื่องมาจากการพัฒนาลำดับที่หนึ่งโดยการออกแบบตัวอาคารยังคงแนวความคิดเดิม และทำการพัฒนาพื้นที่กิจกรรม โดยนำทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ โดยลักษณะพื้นที่ที่แบบเนิน และแบบหลุม นั้นจะทำให้พื้นที่ดังกล่าวเกิดเป็นจุดสนใจ หรือกระตุ้นให้เกิดความสนใจได้ และลักษณะพื้นที่อีกรูปแบบหนึ่งคือพื้นที่ลักษณะขั้นบันไดซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมเช่นการ พุดคุย หรือนั่งเป็นกลุ่มได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นในการพัฒนาลำดับที่สองผู้วิจัย จึงได้นำลักษณะพื้นที่ที่มีความสูงต่ำ และลักษณะขั้นบันไดเข้ามาใช้ โดยออกแบบให้เป็นพื้นที่ที่โอบล้อมพื้นที่กิจกรรมซึ่งมีประโยชน์ใช้สอยเป็นบันไดที่เชื่อมต่อไปยังพื้นที่ชั้นที่ 2 และเป็นพื้นที่สำหรับเฝ้ามองพื้นที่กิจกรรม ซึ่งพื้นที่กิจกรรมจะยังถูกจัดให้อยู่บริเวณตรงกลาง

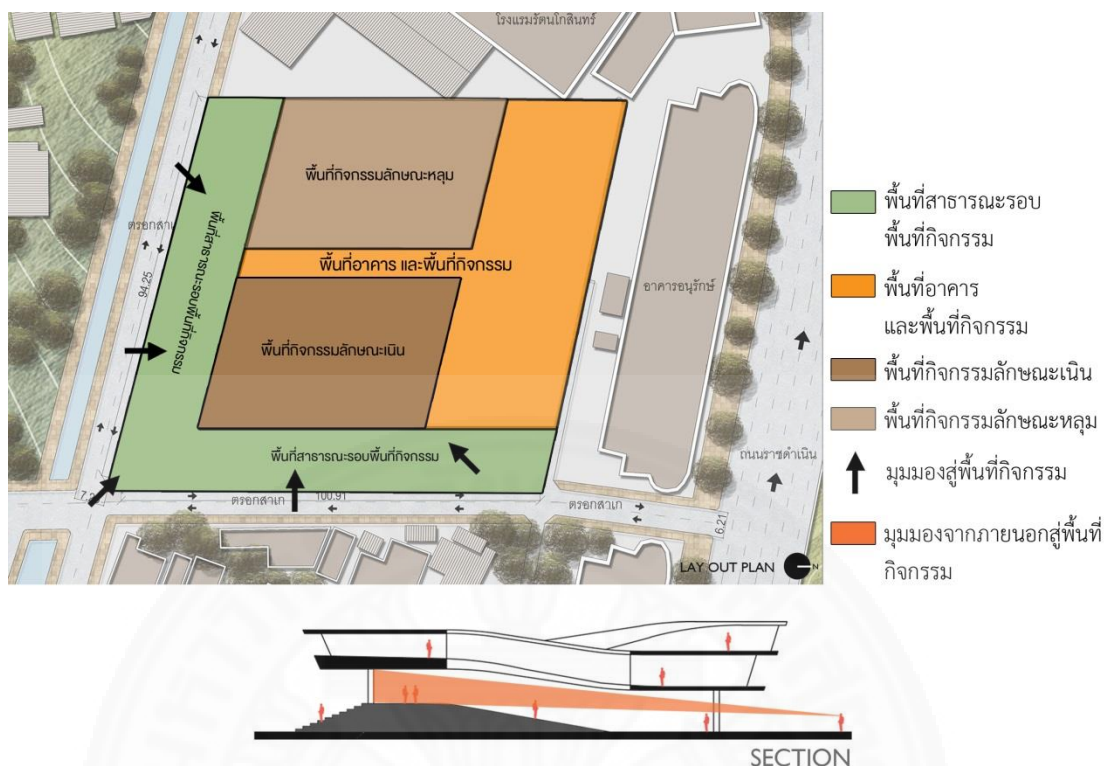
ภาพที่ 6.7 ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมของการพัฒนาลำดับที่ 2, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

6.3.3 การพัฒนาลำดับที่ 3

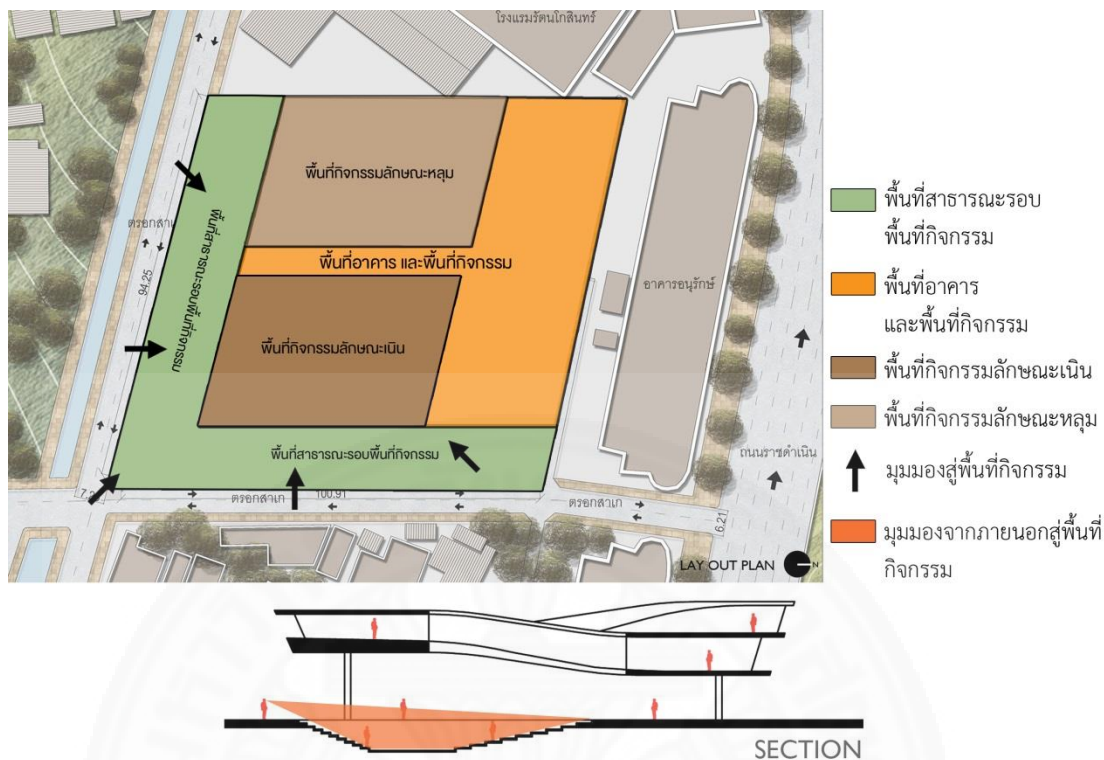
ภาพที่ 6.8 การพัฒนาอาคารลำดับที่ 3, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

การพัฒนาลำดับที่สาม ได้ทำการเปลี่ยนแปลงพื้นที่กิจกรรมให้ตอบรับกับแนวคิดการเข้าถึง และมุมมองที่สามารถมองเห็นพื้นที่กิจกรรมได้มากขึ้นผู้วิจัยจึงนำ แนวทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ โดยนำพื้นที่ลักษณะพื้นที่ที่มีความสูงต่ำเข้ามาใช้ และในความสูงต่ำจะใช้บันไดเป็นตัวเชื่อม และเป็นประโยชน์ใช้สอย เหมือนกับการพัฒนาในลำดับที่ 2 ซึ่งในการพัฒนาพื้นที่กิจกรรมลำดับที่สาม ได้ออกแบบให้พื้นที่กิจกรรมมีลักษณะที่แตกต่างกันโดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ

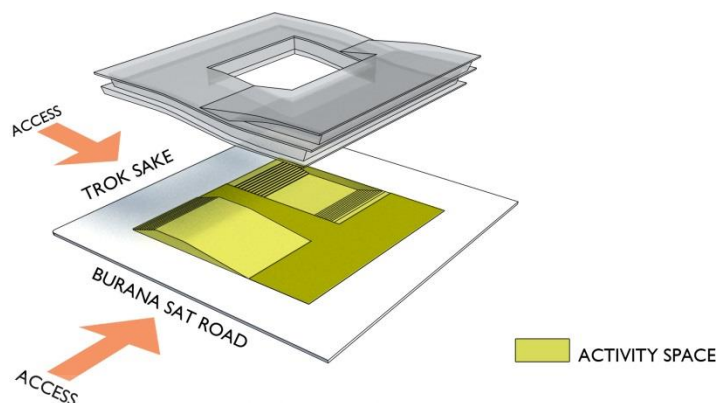
ภาพที่ 6.9 การพัฒนาพื้นที่กิจกรรมลำดับที่ 3 พื้นที่กิจกรรมแบบที่ 1, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

รูปแบบพื้นที่กิจกรรมแบบที่ 1 จะมีลักษณะเป็นเนินสูงชันเป็นขั้นบันได ในการออกแบบที่ทำให้มีลักษณะที่เป็นเนินสูงชัน เนื่องจากจะทำให้กระตุ้นการเข้ามาใช้งาน หรือเป็นที่น่าสนใจได้มากกว่าพื้นที่ราบเรียบ และทำให้สามารถมองเห็นพื้นที่กิจกรรมได้อย่างชัดเจนในระยะไกล พื้นที่กิจกรรมนี้จะถูกจัดอยู่ทางฝั่งทิศตะวันออกซึ่งเป็นทางเข้าหลักของโครงการ เพื่อตอบรับกับการมองเห็น การใช้งานสามารถเข้าถึงได้ทั้งสองทางจากภายในพื้นที่ของโครงการ และจากบริเวณพื้นที่สาธารณะ (plaza) ข้างอาคารฝั่งทิศใต้ ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์เป็นที่นั่งดูกิจกรรม

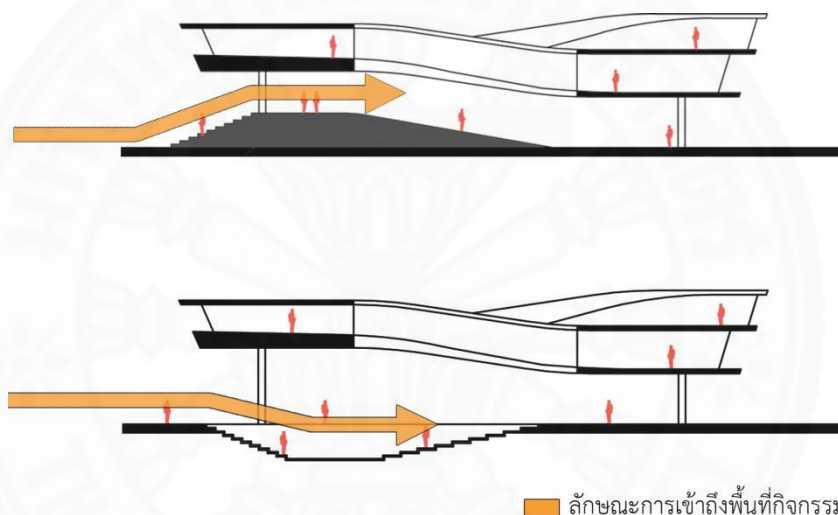

ภาพที่ 6.10 การพัฒนาพื้นที่กิจกรรมลำดับที่ 3 พื้นที่กิจกรรมแบบที่ 2, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

รูปแบบพื้นที่กิจกรรมแบบที่ 2 จะมีลักษณะเป็นหลุม (sunkened court) ในการออกแบบที่ทำให้มีลักษณะเป็นหลุมเนื่องจาก พื้นที่กิจกรรมนี้จะถูกจัดให้อยู่ฝั่งทิศตะวันตกซึ่งหากออกแบบให้มีลักษณะเป็นเนินสูงจะทำให้พื้นที่กิจกรรมภายในโดนบดบัง และทำให้รู้สึกพื้นที่กิจกรรมสามารถเข้าถึงได้ยาก ดังนั้นในการออกแบบให้มีลักษณะพื้นที่เป็นหลุม จึงทำให้พื้นที่กิจกรรมที่หนึ่งมีความโดดเด่น และทำหน้าที่ในการดึงดูดทางการมองเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพื้นที่กิจกรรมในแบบที่สอง จะทำหน้าที่ในการดึงดูดการมองเห็น ในขณะที่ผู้คนเดินผ่านในระยะใกล้ และสามารถยืนมองได้โดยรอบพื้นที่กิจกรรม การใช้งานของพื้นที่สามารถเข้าถึงได้เหมือนกับพื้นที่กิจกรรมแบบที่ 1 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นกับพื้นที่กิจกรรมแบบที่ 2 โดยพื้นที่กิจกรรมจะเป็นพื้นที่ราบขนาดใหญ่ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้หลากหลาย นอกจากนี้การออกแบบพื้นที่กิจกรรมทั้งสองรูปแบบ ยังคงแนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะซึ่งยังสามารถเข้าถึงได้จากทุกทิศทาง

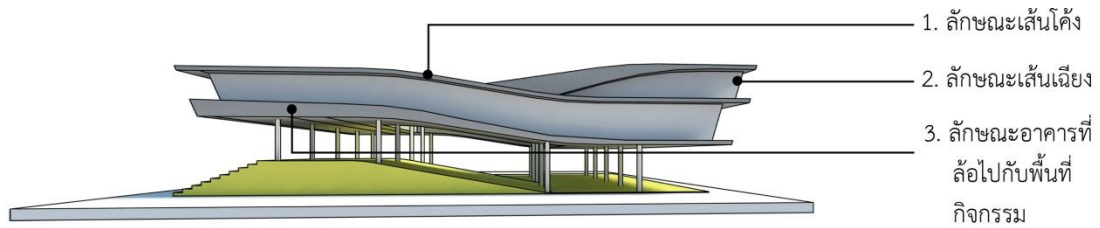

ภาพที่ 6.11 ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมของการพัฒนาลำดับที่ 3, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ภาพที่ 6.12 ลักษณะการเข้าถึงจากบริเวณภายนอกสู่พื้นที่กิจกรรม, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

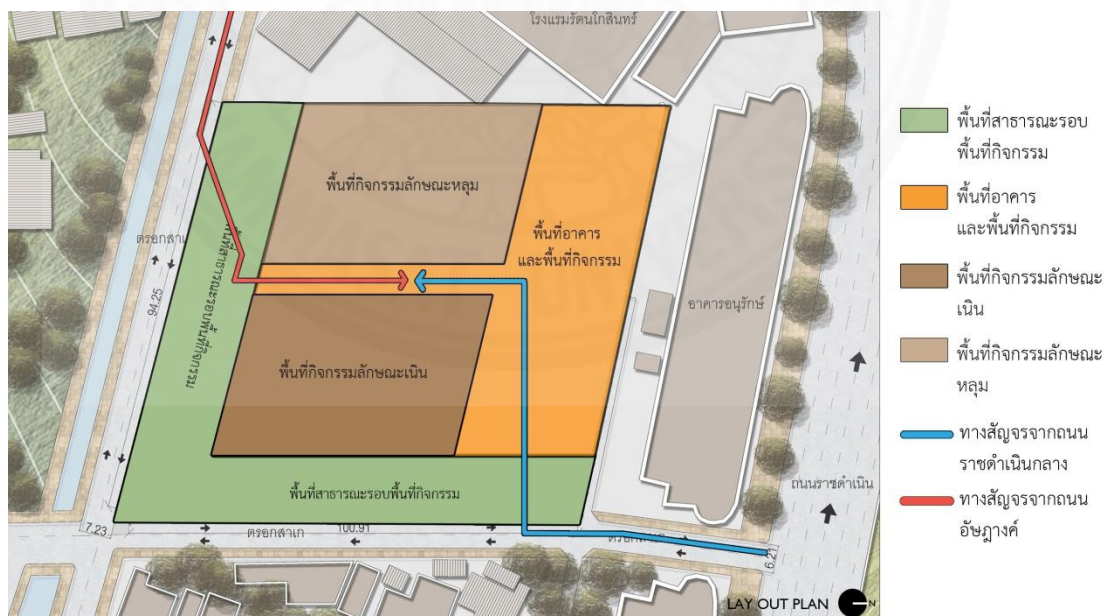
การพัฒนาอาคารในลำดับที่สาม ยังคงแนวความคิดที่เปิดช่องว่างกลางอาคาร (court) การพัฒนาในด้านภาพลักษณ์ภายนอกของอาคาร ได้นำแนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ ที่ไม่แสดงถึงความเป็นทางการ และอำนาจ รูปแบบสถาปัตยกรรมมีความทันสมัย ซึ่งจากการพัฒนาในลำดับที่สองมีความเรียบง่าย ได้มีการพัฒนาโดยใช้เส้นเฉียง และเส้นโค้งกับรูปด้านของอาคาร และมีลักษณะรูปทรงที่ล้อไปกับพื้นที่กิจกรรมที่เป็นเนินสูงขึ้น ด้วยรูปทรงของอาคารที่มีความทันสมัย และมีเส้นเฉียงรวมกับพื้นที่กิจกรรมที่มีความหลากหลายจึงทำทั้งเป็นเนิน และเป็นหลุมจึงทำให้โครงการไม่แสดงถึงความเป็นทางการ และอำนาจ

ภาพที่ 6.13 การพัฒนาอาคาร โดยใช้แนวคิดที่ไม่แสดงถึงความเป็นทางการ และอำนาจ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ดังนั้นจากรูปทรงที่ล้อไปกับพื้นที่กิจกรรมจึงทำให้พื้นที่ภายในอาคารมีลักษณะที่ระดับพื้นสูงไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งการใช้รูปแบบพื้นที่ดังกล่าว กับรูปแบบพื้นที่ที่มีการเปิดพื้นที่โล่งกลางอาคาร (court) จะทำให้เกิดการเชื่อมต่อทางมุมมองเพิ่มขึ้น จึงเป็นการส่งเสริมแนวคิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การพัฒนาแนวคิดที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการทำให้พื้นที่กิจกรรมมีความเป็นพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ด้วยการสร้างเส้นทางเดินเข้าไปยังพื้นที่โครงการ โดยผ่านพื้นที่กิจกรรมทั้ง 2 รูปแบบจึงทำให้มีโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรมได้สูงขึ้น นอกจากการมองเห็นจากภายนอกโครงการ ซึ่งเส้นทางดังกล่าวจะมีระยะทางที่สั้นกว่าการเดินทางบนพื้นที่สาธารณะรอบโครงการ จึงทำให้แนวคิดดังกล่าวส่งเสริมให้คนสามารถเดินเข้ามายังพื้นที่ภายในโครงการได้

ภาพที่ 6.14 เส้นทางจากถนนราชดำเนินกลาง สู่ถนนอัษฎางค์ ตัดผ่านพื้นที่กิจกรรมภายในโครงการ ซึ่งจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

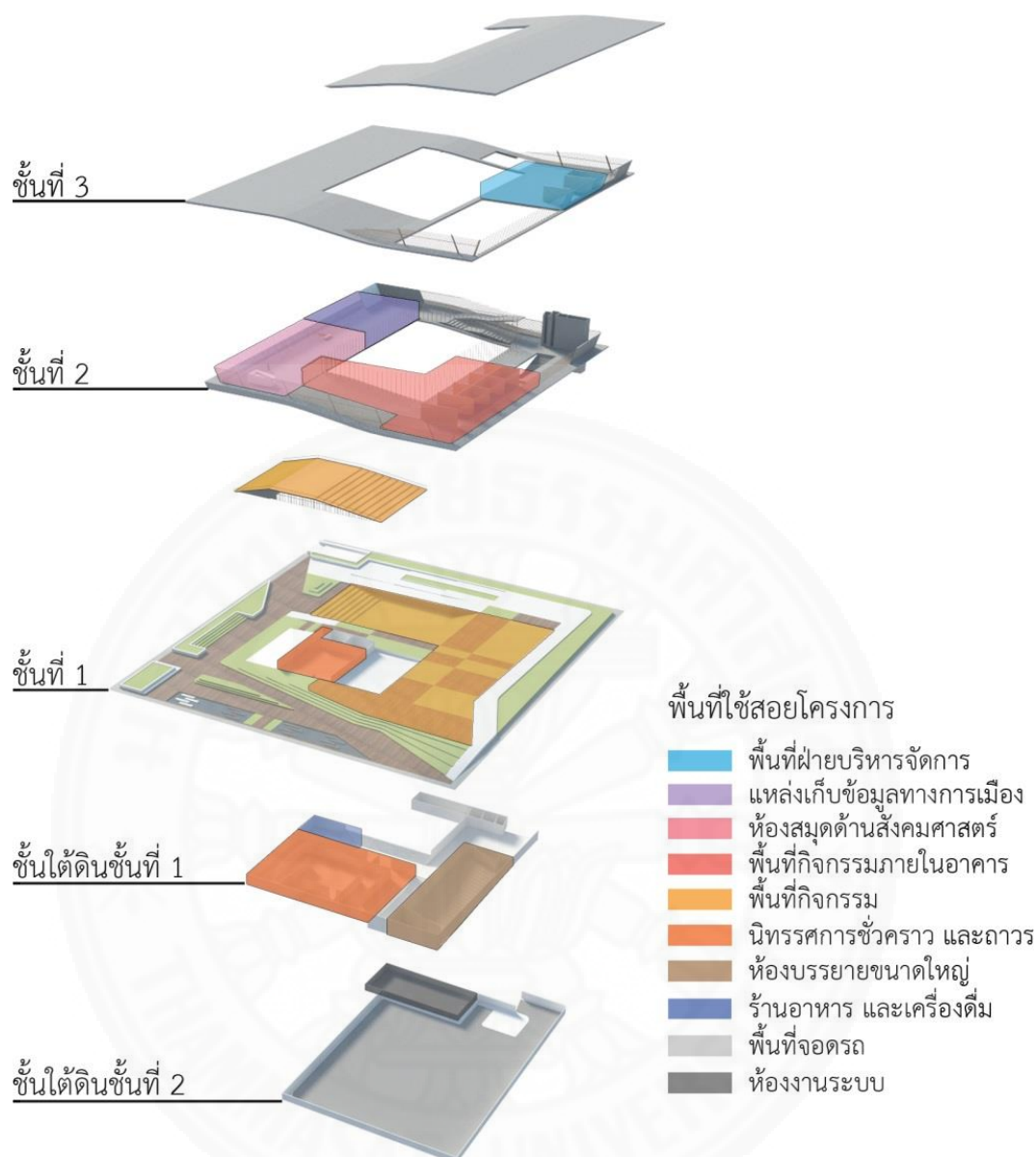
จากการพัฒนาแนวคิดการออกแบบ และแบบทางเลือกทั้งหมดจึงได้ข้อสรุปในการนำ การพัฒนาลำดับที่สาม มาเป็นแบบของโครงการเนื่องจากมีลักษณะที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยได้แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ และการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ ที่ไม่แสดงเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นทางการ และอำนาจมาใช้ในการพัฒนาแบบ ซึ่งมีความเหมาะสมทั้งในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม และด้านการใช้งานมากที่สุด

6.4 รายละเอียดแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปึกษาหารือของประเทศไทย

จากข้อสรุปที่ได้้นำการพัฒนาลำดับที่สาม มาใช้ในการออกแบบโครงการ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการออกแบบในด้านรายละเอียดในพื้นที่ต่างๆของโครงการ โดยอยู่ในแนวคิดหลัก คือการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และแนวคิดรอง คือการออกแบบเชิงพื้นที่ และการออกแบบเชิงภาพลักษณ์โดยมีรายละเอียดของการออกแบบ และการใช้ลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามทฤษฎีดังต่อไปนี้

6.4.1 การจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

การจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ ผู้วิจัยได้การจัดวางพื้นที่ใช้สอยตามแนวคิดการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และทำการจัดวางให้แต่ละพื้นที่มีความเหมาะสมในการใช้งาน โดยมีรายละเอียดในการจัดวางดังรูปภาพต่อไปนี้

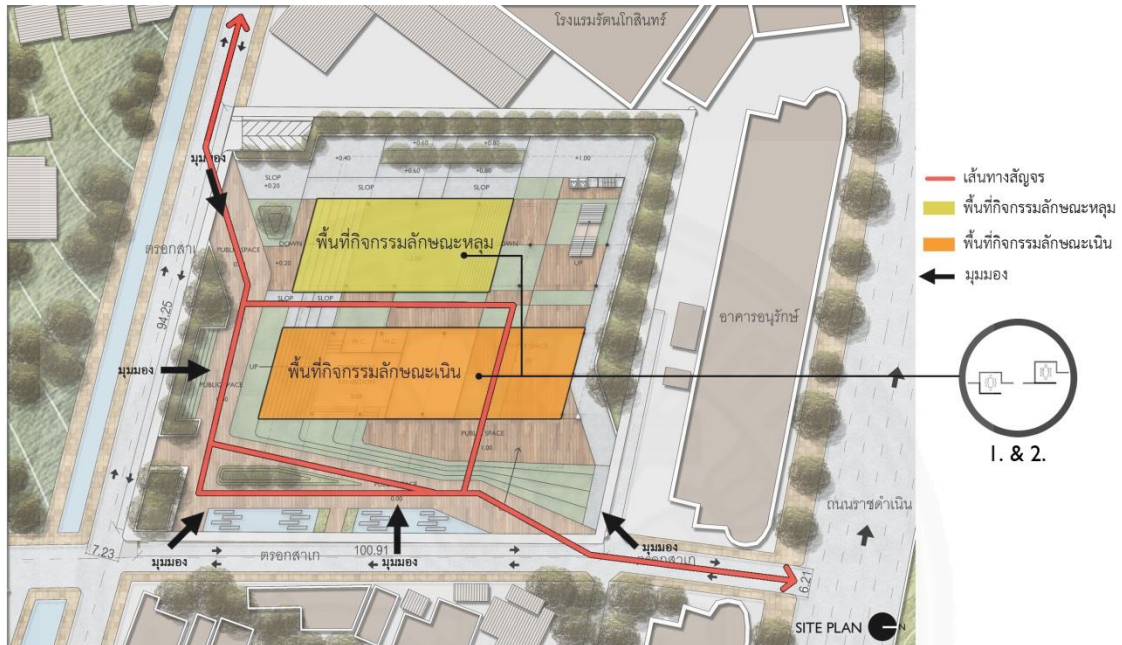
ภาพที่ 6.15 การจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

6.4.2 การใช้แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่

ในการออกแบบผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ 2) พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น และ 3) พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ โดยจะอธิบายแยกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1) พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้นำลักษณะพื้นที่แบบต่างๆจากทฤษฎีมาใช้ ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทั้งหมด 10 รูปแบบโดยมีรายละเอียดของการเลือกใช้อย่างต่อไปนี้

- ลักษณะพื้นที่แบบที่ 1 และ 2 คือการจัดให้พื้นที่ที่จะเกิดกิจกรรมอยู่ใกล้กับพื้นที่ที่คนส่วนใหญ่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือมองเห็นได้ การออกแบบจึงจัดวางพื้นที่กิจกรรมให้อยู่บริเวณชั้นที่ 1 เนื่องจากมีเส้นสัญจรโดยรอบ และสามารถมองเห็นได้จากภายนอกด้วยพื้นที่กิจกรรมที่เป็นเนิน

ภาพที่ 6.16 การใช้ลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในโครงการแบบที่ 1 และ 2, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

- ลักษณะพื้นที่แบบที่ 3 คือความสูงของพื้นที่กิจกรรม หรือพื้นที่เฝ้ามองควรมีระยะที่เหมาะสม ในการออกแบบจึงจัดให้พื้นที่เฝ้ามองมีความสูง 2.50 เมตร ซึ่งสามารถมองเห็นพื้นที่กิจกรรมภายในพื้นที่กิจกรรมได้อย่างทั่วถึง

- ลักษณะพื้นที่แบบที่ 4 คือความสูง และความต่ำของพื้นที่จะทำให้เกิดเป็นจุดสนใจได้ง่ายกว่าพื้นที่ที่มีลักษณะราบ ดังนั้นจึงทำให้โครงการมีพื้นที่กิจกรรม 2 รูปแบบซึ่งพื้นที่กิจกรรมในรูปแบบเนินหรือมีสูง จะใช้เป็นที่ตั้งดูการมองเห็นจากภายนอก และกระตุ้นความรู้สึกในการใช้งาน และพื้นที่กิจกรรมที่มีลักษณะเป็นหลุมหรือต่ำลง จะใช้ในการดึงดูดผู้ที่อยู่ในพื้นที่โครงการ

- ลักษณะพื้นที่แบบที่ 5 คือลักษณะพื้นที่ว่างที่มีลักษณะสูงโปร่งมักจะส่งผล และเอื้อต่อการรวมกลุ่ม ดังนั้นในการออกแบบบริเวณพื้นที่กิจกรรม หรือตรงกลางอาคารจึงมีลักษณะเป็นช่องโล่ง เพื่อส่งเสริมการเข้ามาใช้งาน

- ลักษณะพื้นที่แบบที่ 6 คือลักษณะพื้นที่แบบขั้นบันได นอกจากจะเป็นพื้นที่สำหรับสัญจร พื้นแบบขั้นบันไดยังเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้การใช้งานได้หลากหลาย เช่น การนั่งดูกิจกรรม

ในการออกแบบจึงใช้ลักษณะพื้นที่แบบขั้นบันได จัดวางไว้โดยรอบพื้นที่กิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ โดยรอบโครงการ

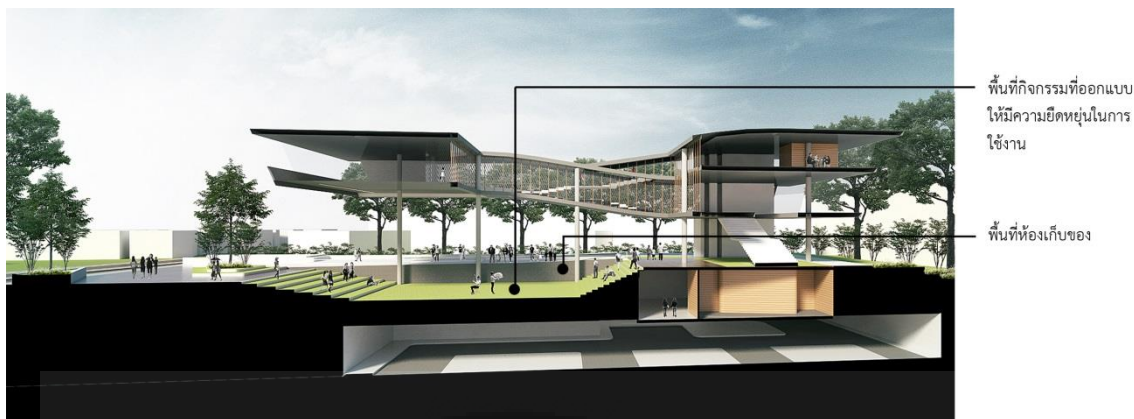
- ลักษณะพื้นที่แบบที่ 7 คือลักษณะการเปิดพื้นที่เป็นช่องว่างทางตั้ง ซึ่งจะทำให้เกิดการเชื่อมต่อทางสายตา ในการออกแบบจึงออกแบบให้อาคารมีลักษณะเป็น Court ซึ่งจะทำให้พื้นที่ใช้สอยอื่นๆภายในโครงการสามารถมองเห็นพื้นที่กิจกรรม

- ลักษณะพื้นที่แบบที่ 9 คือลักษณะพื้นที่ที่มีแสงสว่าง หรือแสงธรรมชาติส่องถึง จะส่งเสริมให้เกิดการใช้งานมากกว่าพื้นที่ที่แสงส่องไม่ถึง ดังนั้นจึงออกแบบให้พื้นที่กิจกรรมมีแสงจากธรรมชาติส่องถึง

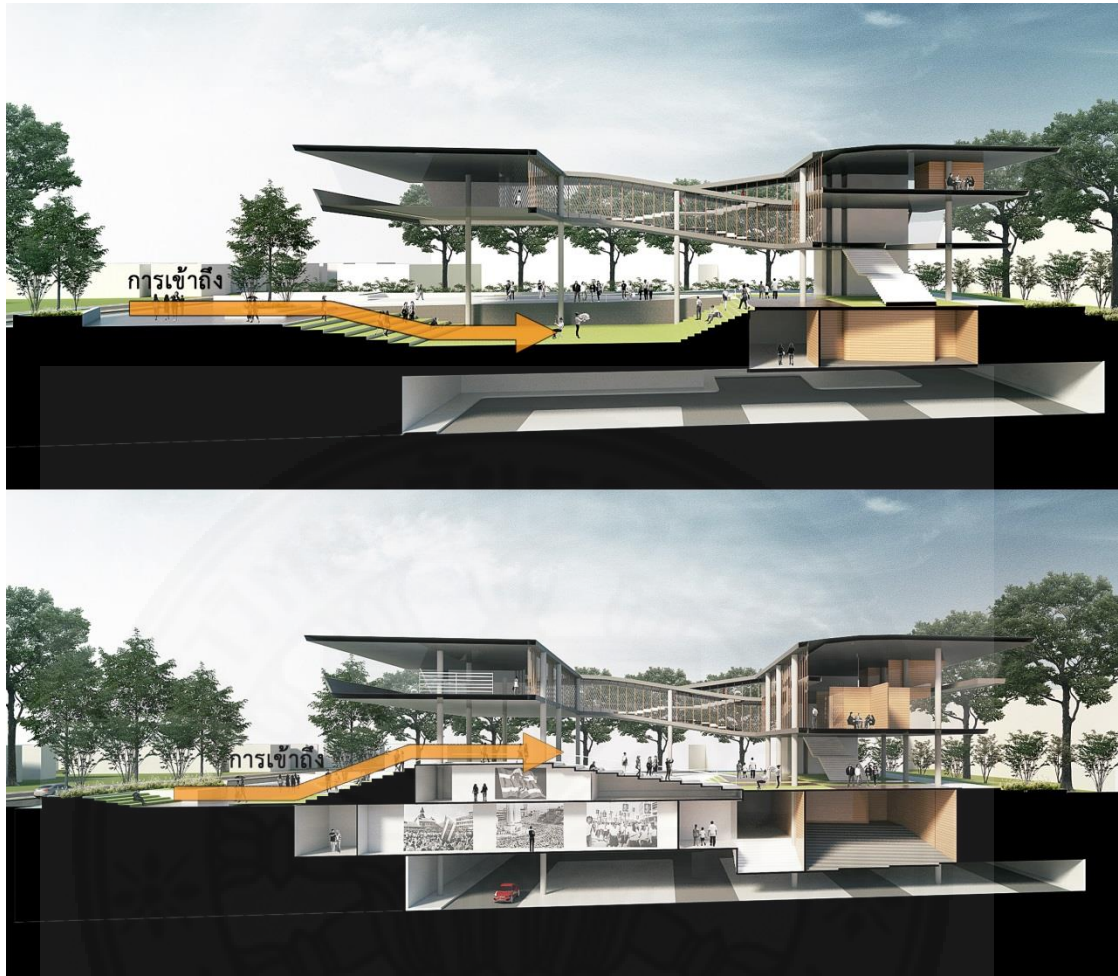
ภาพที่ 6.17 การใช้ลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในโครงการแบบที่ 3 4 5 6 7 และ 9, โดยผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

2) พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น ลักษณะพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น คือพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้หลากหลาย ตามรูปแบบของกิจกรรม ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้ เนื่องจากจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรม ในการออกแบบผู้วิจัยจึงออกแบบให้พื้นที่กิจกรรมลักษณะหลุม เป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นสามารถรองรับกิจกรรมได้หลากหลายด้วยขนาดที่กว้างขวาง มีลักษณะเป็นพื้นราบเรียบ และมีห้องสำหรับเก็บของ เพื่รองรับการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม

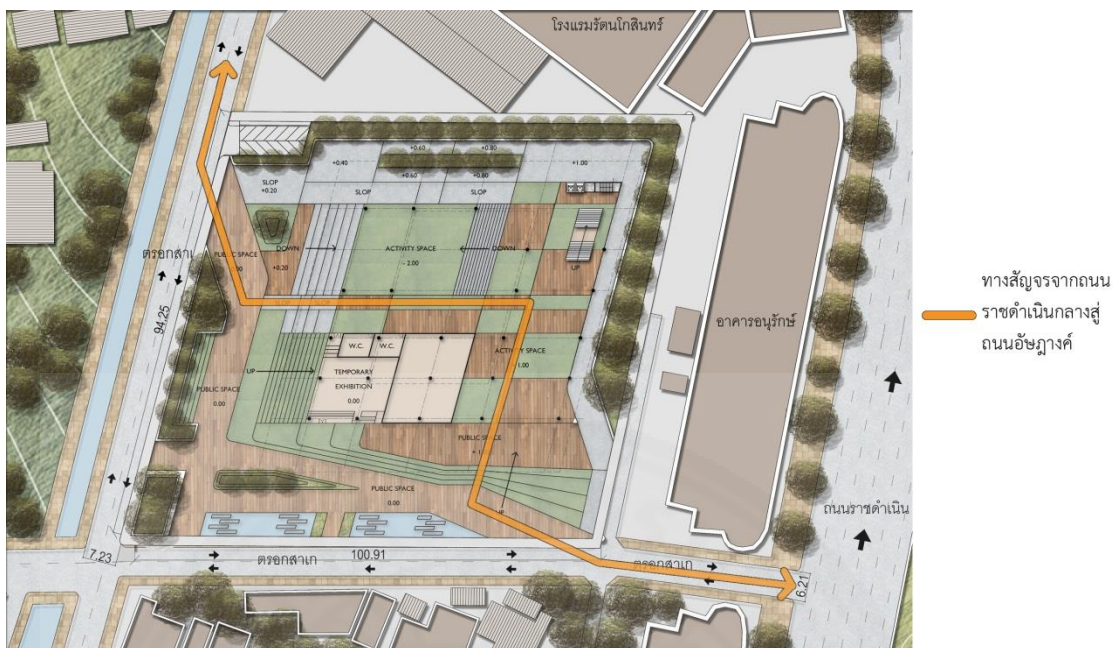
ภาพที่ 6.18 พื้นที่กิจกรรมแบบที่ 2 และ ห้องเก็บของ ที่ใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

3) พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ ลักษณะพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ จากทฤษฎีพื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะ ควรมีลักษณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ความเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีสภาพแวดล้อมที่ดี ในการออกแบบผู้วิจัยจึงสร้างความรู้สึกร่วมในการเข้าถึงได้ด้วยการออกแบบให้พื้นที่กิจกรรมทั้งหมดมีลักษณะเปิด และมีเส้นทางที่สามารถเดินผ่านเข้ามายังโครงการได้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 6.19 ลักษณะพื้นที่กิจกรรมที่มีลักษณะเปิด ซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยรอบ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

การออกแบบพื้นที่กิจกรรมออกแบบให้มีลักษณะเป็นพื้นที่เปิด ซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยรอบจากพื้นที่สาธารณะของโครงการ เพื่อส่งเสริมความรู้สึกเป็นสาธารณะให้กับพื้นที่

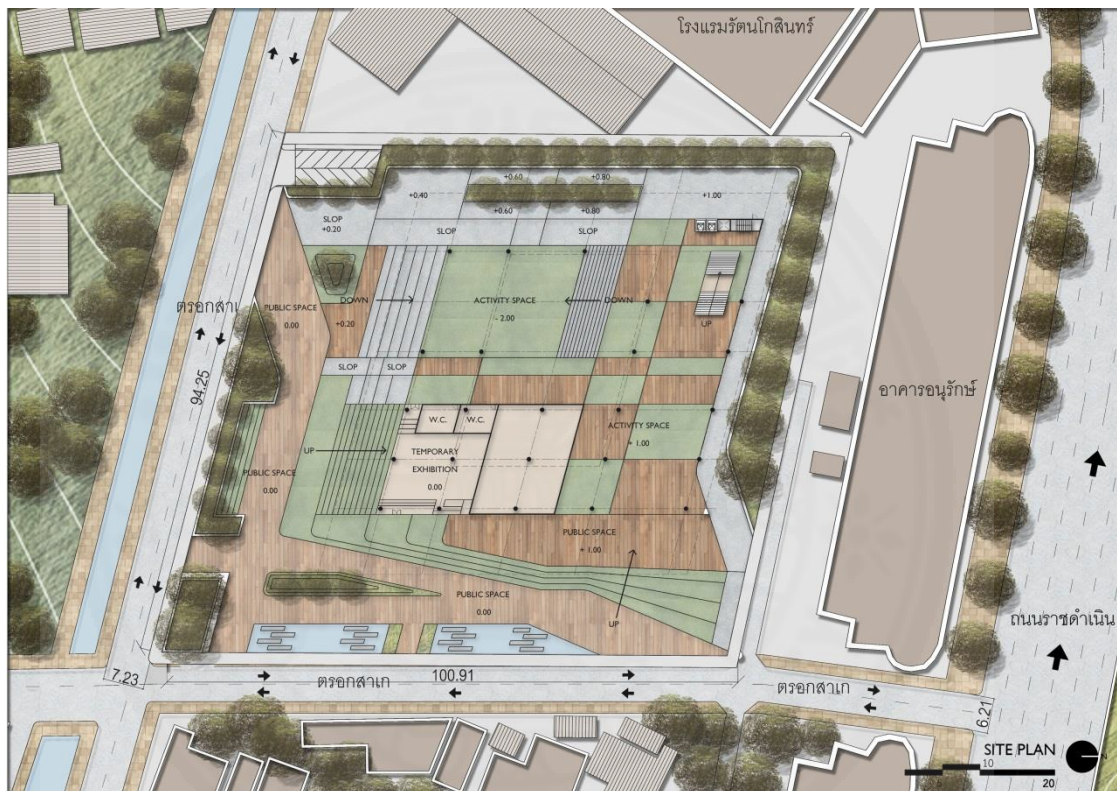
ภาพที่ 6.20 ทางสัญจรจากถนนราชดำเนินกลาง ผ่านบริเวณภายในโครงการสู่ถนนอัษฎางค์, โดยผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

การส่งเสริมความเป็นพื้นที่สาธารณะ ยังออกแบบให้มีเส้นทางที่เป็นทางลัดเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเดินผ่านเข้ามายังพื้นที่กิจกรรม โดยเป็นเส้นทางจากถนนราชดำเนินกลาง สู่ถนนอัษฎางค์ ซึ่งเป็นทางเข้าหลัก และทางเข้ารอง

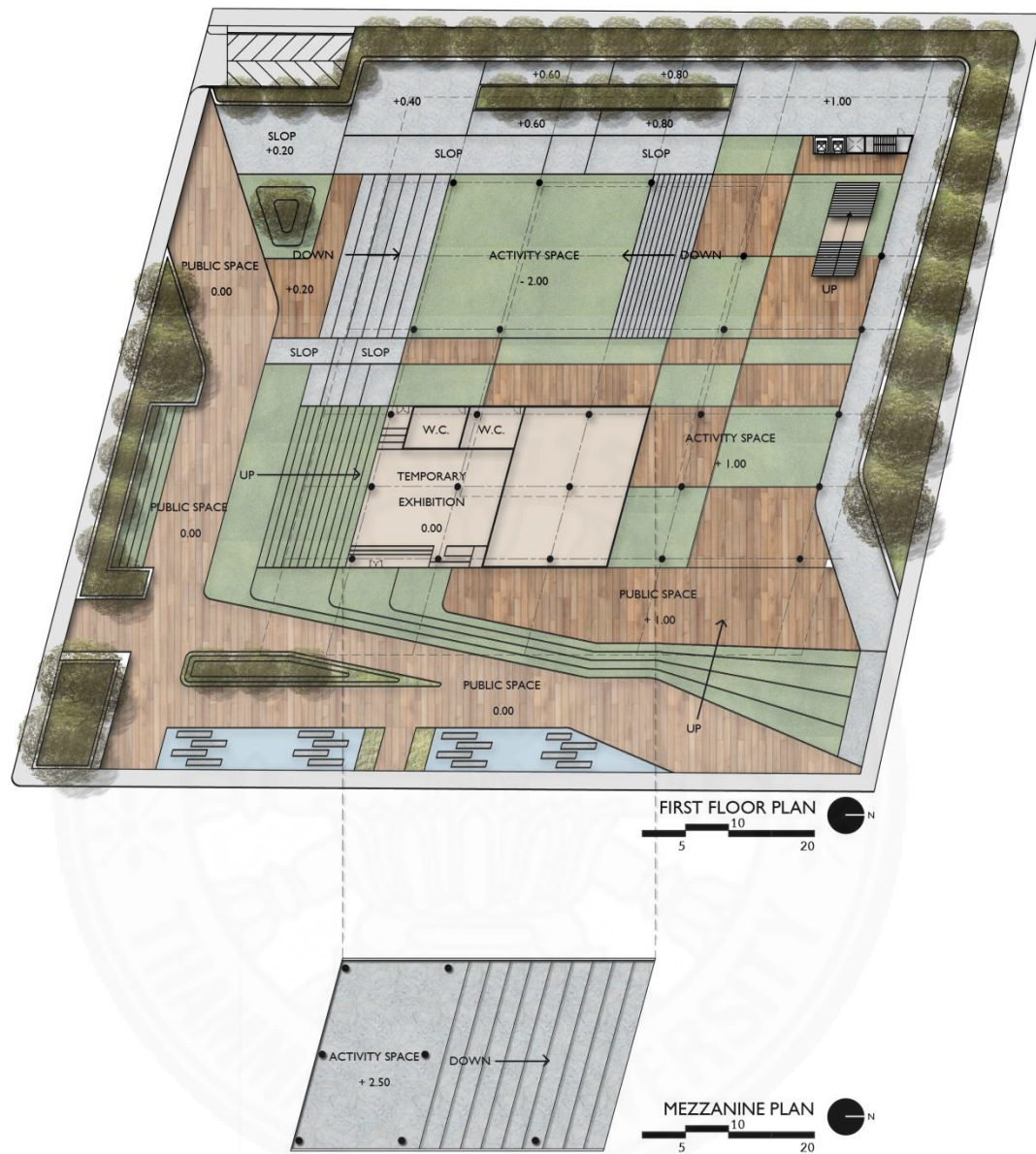

ภาพที่ 6.21 ทางสัญจรภายในโครงการที่ผ่านบริเวณพื้นที่กิจกรรมทั้ง 2 รูปแบบ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

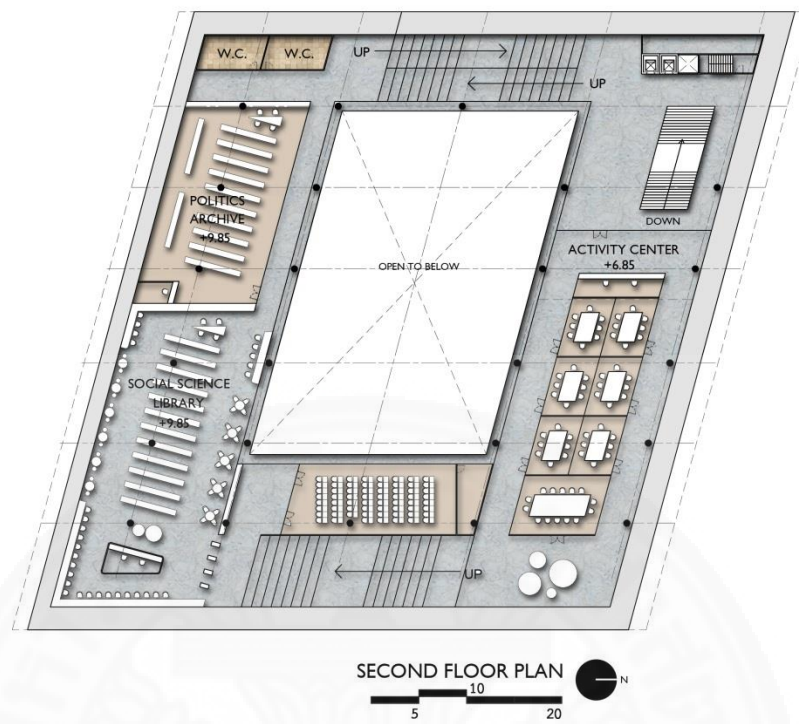
6.5 แบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย พื้นที่ราชดำเนินกลาง

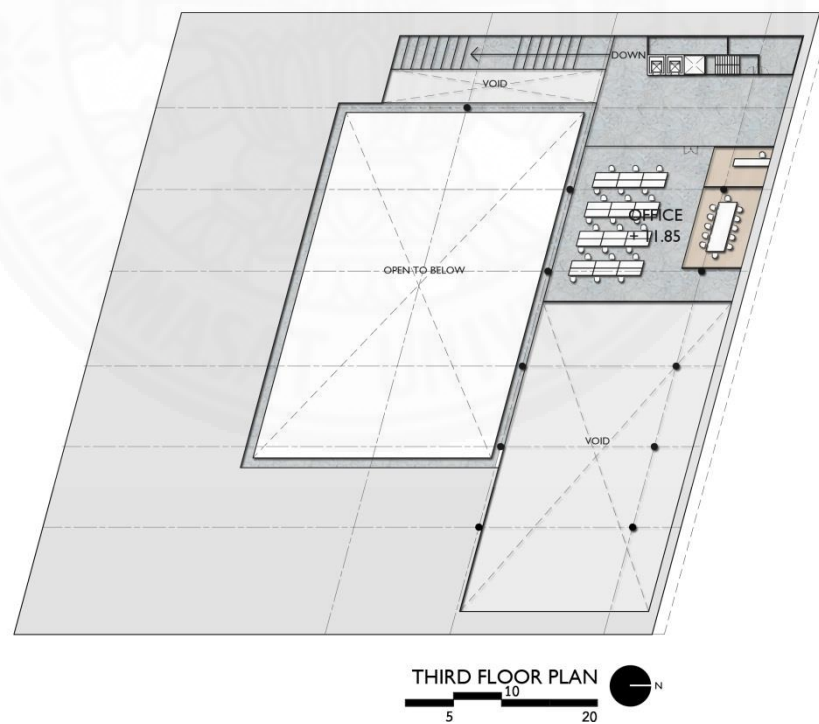
ภาพที่ 6.22 ผังโครงการ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

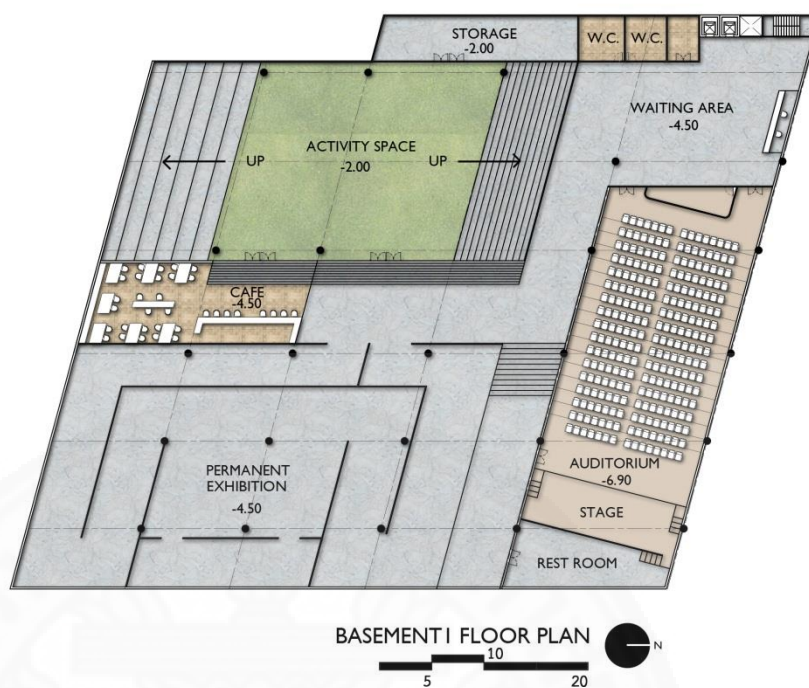
ภาพที่ 6.23 ผังพื้นที่ชั้นที่ 1, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

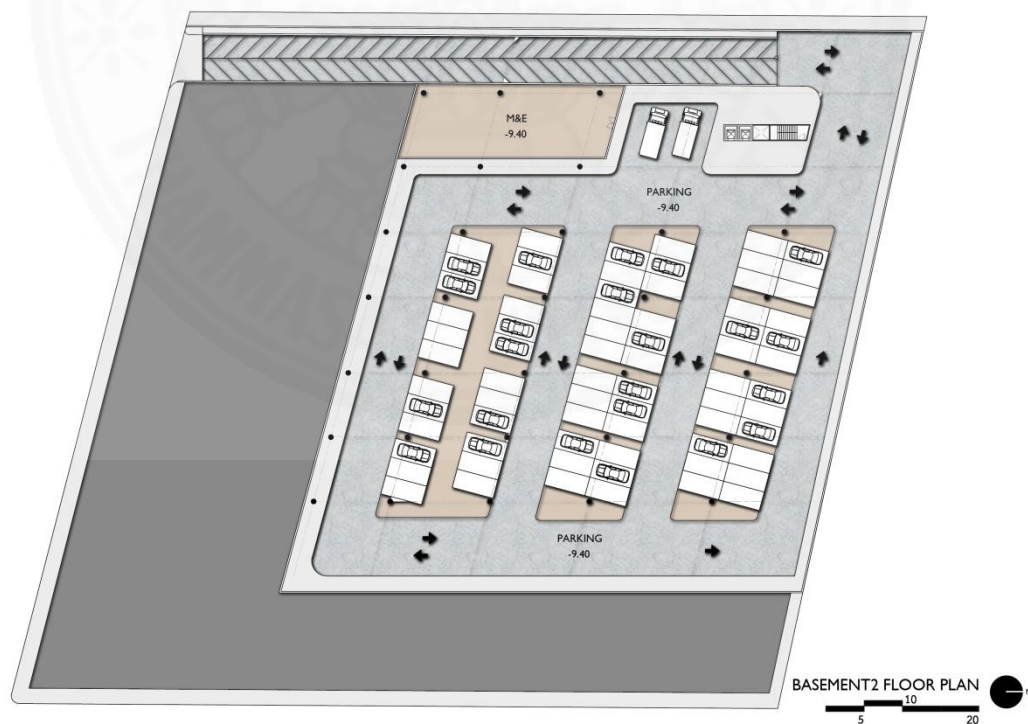
ภาพที่ 6.24 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ภาพที่ 6.25 ผังพื้นที่ชั้นที่ 3, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

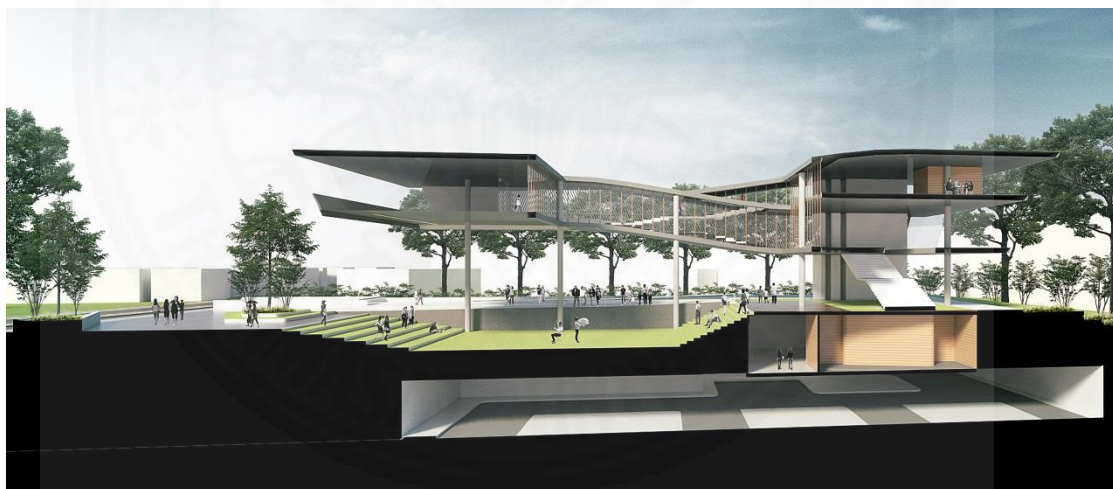
ภาพที่ 6.26 ผังพื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 1, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ภาพที่ 6.27 ผังพื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 2, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

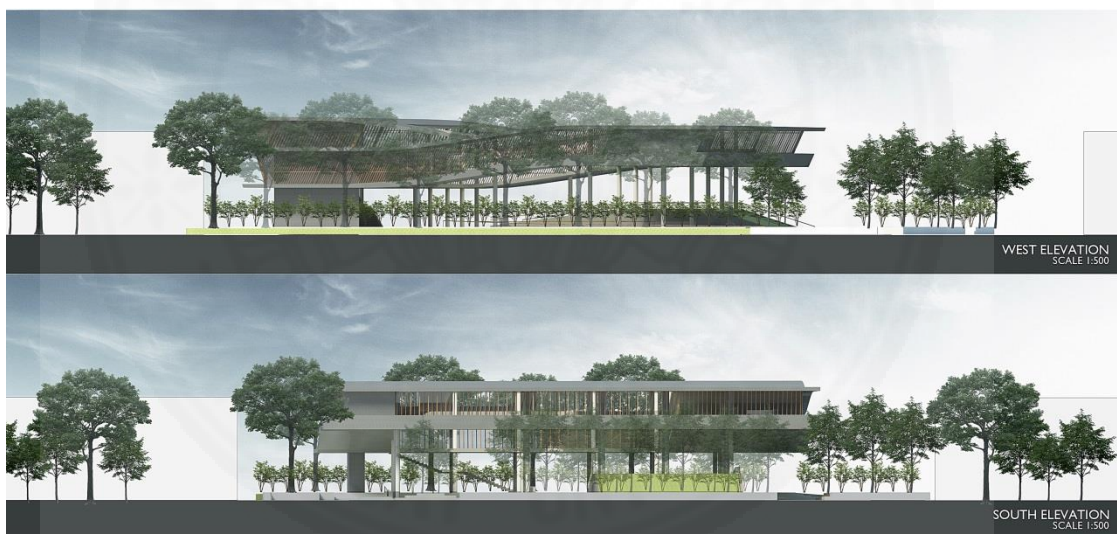
ภาพที่ 6.28 ภาพตัดบริเวณพื้นที่กิจกรรมรูปแบบที่ 1, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ภาพที่ 6.29 ภาพตัดบริเวณพื้นที่กิจกรรมรูปแบบที่ 2, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

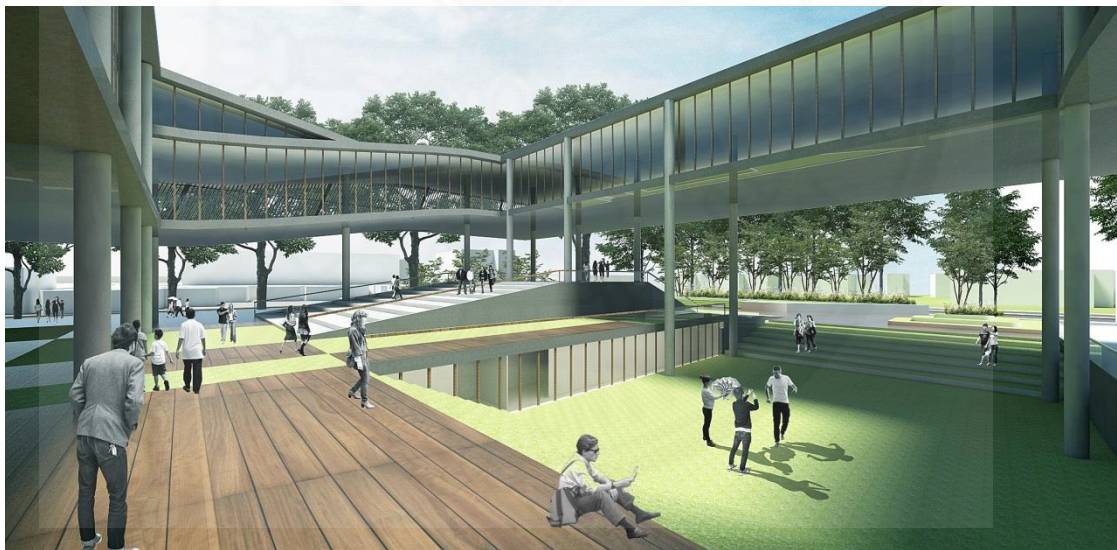
ภาพที่ 6.30 รูปด้านทิศตะวันออก และทิศเหนือ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ภาพที่ 6.31 รูปด้านทิศตะวันตก และทิศใต้, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ภาพที่ 6.32 ทศนียภาพบริเวณหน้าโครงการ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ภาพที่ 6.33 ทศนียภาพบริเวณพื้นที่กิจกรรม, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

ภาพที่ 6.34 ทศนียภาพบริเวณห้องสมุดสังคมศาสตร์, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

6.6 ผลการสัมภาษณ์ และประเมินการออกแบบ

จากการสังเคราะห์แนวคิดในการออกแบบ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่ได้มาทำการออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ สถาปนิกที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และนักการเมือง เพื่อประเมินแบบของโครงการในหัวข้อ แบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทยมีลักษณะทางกายภาพที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ โดยประเด็นในการสัมภาษณ์ และประเมินถูกแบบตามกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สถาปนิก

- 1.1 การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการออกแบบ
- 1.2 แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่
- 1.3 แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

2. นักการเมือง

- 2.1 การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการออกแบบ
- 2.2 แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อสรุปจากการสัมภาษณ์จะนำไปใช้ในการสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.6.1 ข้อมูลการสัมภาษณ์สถาปนิก

ชื่อ นามสกุลผู้ประเมิน : รองศาสตราจารย์ ชาตรี ประภิตนันทการ

อาชีพ : อาจารย์คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

6.6.1.1 การประเมินการออกแบบ

ตารางที่ 6.1

การประเมินการออกแบบ

หัวข้อในการประเมิน	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการออกแบบ		
1. พื้นที่ชั้นที่ 1 พื้นที่ลานกิจกรรม และพื้นที่นิทรรศการชั่วคราว 2. พื้นที่ชั้นที่ 2 พื้นที่ห้องกิจกรรม ห้องสมุด และแหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง 3. พื้นที่ชั้นที่ 3 สำนักงาน 4. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 1 นิทรรศการถาวร หอประชุม และ ร้านอาหาร 5. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 2 พื้นที่จอดรถ และห้องงานระบบอาคาร	●	
2. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่		
2.1 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์	●	
2.2 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน	●	
2.3 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ	●	
3. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์		
3.1 การใช้แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ	●	

(1) เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพราะเหตุใด

1.1 การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการ

ออกแบบ

1.1.1 เหมาะสมเนื่องจาก การออกแบบที่ทำให้พื้นที่บริเวณกิจกรรมนั้นเปิดโล่งจะสามารถดึงดูดคนให้เข้าไปใช้งานได้มากกว่าพื้นที่ที่แคบ และพื้นที่การใช้งานของอาคารนั้นมีความเหมาะสมในการใช้งาน แต่อาจจะไม่สามารถตอบโจทย์การใช้งานของคนทุกกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มทางการเมืองนั้นมีความแตกต่างกัน เช่น ฐานะของคนชั้นกลาง-สูง และคนชั้นกลาง-ล่าง

1.2 แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่

1.2.1 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ เหมาะสมเนื่องจากการออกแบบทำให้รู้สึกที่พื้นที่กิจกรรมนั้นเปิดโล่ง พื้นที่กิจกรรมที่เป็นเนินสามารถส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในด้านการมองเห็นได้ การใช้งานได้สามารถส่งเสริมให้คนเข้ามาใช้งานโครงการได้มากขึ้น และลักษณะการออกแบบอาคารที่เปิดเป็น Court นั้นสามารถส่งเสริมในด้านการมองเห็นพื้นที่กิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

1.2.2 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน เหมาะสมเนื่องจากขนาดนั้นมีความกว้างมาก แต่ในด้านความรู้สึกที่พื้นที่ออกแบบให้เป็นหลุม (sunken) อาจจะเหมาะสมกับกิจกรรมบางประเภท

1.2.3 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ เหมาะสมเนื่องจากลักษณะการออกแบบที่ทำให้พื้นที่ด้านล่างนั้นเปิดโล่ง แต่หากจะรู้สึกถึงความเป็นสาธารณะที่สูงขึ้นกว่านี้อาจจะใช้วิธีการปรับเปลี่ยนวัสดุ โดยทางลัด (short cut) ที่ออกแบบไว้ควรใช้วัสดุแบบพื้นถนนเพื่อความสะดวกในการเดิน

1.3 แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

1.3.1 การใช้แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ เหมาะสมเนื่องจากแนวคิดที่วางไว้และจากการศึกษาของผู้วิจัยที่ไม่ใช่สถาปัตยกรรมทางประเพณี และศาสนาเข้ามาใช้สามารถลดความเป็นทางการ และอำนาจได้ แต่ด้วยลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่ดูทันสมัยอาจไม่สามารถเหมาะสม ดึงดูดคนได้ทุกกลุ่ม

(2) ข้อเสนอแนะ

2.1 แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

2.1.1 การใช้แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ ในด้านภาพลักษณ์ของโครงการอาจจะต้องกำหนดกลุ่มผู้ใช้งานให้ชัดเจนเช่น ฐานะของผู้ใช้งาน สามารถแบ่งเป็น กลุ่มกลาง-สูง และ กลาง-ล่าง เพื่อศึกษาว่าการประดับตกแต่ง (element) ทาง

สถาปัตยกรรมรูปแบบใดที่เหมาะสมกับคนทั้งสองกลุ่มซึ่งจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่สวยงามสามารถแบ่ง กลุ่มผู้ใช้งานได้ด้วยตัวเอง

ชื่อ นามสกุลผู้ประเมิน : รองศาสตราจารย์ ดร. ต้นข้าว ปาณินท์

อาชีพ : อาจารย์คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

6.6.1.2 การประเมินการออกแบบ

ตารางที่ 6.2

การประเมินการออกแบบ

หัวข้อในการประเมิน	ความเหมาะสม	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
1. การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการออกแบบ		
1. พื้นที่ชั้นที่ 1 พื้นที่ลานกิจกรรม และพื้นที่นันทนาการชั่วคราว 2. พื้นที่ชั้นที่ 2 พื้นที่ห้องกิจกรรม ห้องสมุด และแหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง 3. พื้นที่ชั้นที่ 3 สำนักงาน 4. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 1 นันทนาการถาวร หอประชุม และ ร้านอาหาร 5. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 2 พื้นที่จอดรถ และห้องงานระบบอาคาร	●	
2. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่		
2.1 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์	●	
2.2 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน	●	
2.3 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ	●	
3. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์		

3.1 การใช้แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ	●	
--	---	--

(1) เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพราะเหตุใด

1.1 การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการ

ออกแบบ

1.1.1 เหมาะสมเนื่องจาก วิธีการออกแบบโดยใช้วิธีการยกตัวอาคารลอย และจัดวางพื้นที่กิจกรรมเอาไว้บริเวณด้านล่าง และมีลักษณะที่ไม่ใช้พื้นราบจะทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อเชิญเข้าไปใช้งาน เนื่องจากจะรู้สึกถึงความเป็นได้ดูอาคาร

1.2 แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่

1.2.1 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ เหมาะสมเนื่องจากการจัดวางตำแหน่งทิศทางของ Slop และ Sunken ของพื้นที่กิจกรรมที่ทำให้เกิดการมองเห็น สามารถเชื่อมโยงกับบริบทที่ตั้งทำได้เหมาะสม การใช้บันไดทำให้เกิดความรู้สึกว่าพื้นที่สามารถใช้งานได้หลากหลายและทำให้คนอยากเข้ามาใช้พื้นที่เป็นเวลานานขึ้น และในการออกแบบสามารถจัดลำดับความเป็นพื้นที่สาธารณะ และความเป็นตัวได้ดี

1.2.2 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน เหมาะสมเนื่องจากพื้นที่กิจกรรมของโครงการดูจะมีความยืดหยุ่นที่สูงมาก แต่ความยืดหยุ่นที่มากจึงอาจเป็นข้อเสียในการควบคุมผู้คนที่เข้ามาใช้งาน ซึ่งความยืดหยุ่นที่มากนี้อาจจะไม่เหมาะสมกับบริบททางสังคมไทย และอาจทำให้พื้นที่โครงการถูกใช้งานไม่ตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งานที่ตั้งไว้

1.2.3 การใช้แนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ เหมาะสมเนื่องจากในการออกแบบ การบูรณาการให้เกิดเป็นทางลัด (short Cut) ในการเดินของคนจะส่งเสริมการเชิญชวนให้เข้ามายังโครงการ และอยากเข้าร่วมกิจกรรมได้มาก แต่จะสามารถควบคุมการใช้งานเมื่อต้องการความเป็น ส่วนตัวได้ยาก

1.3. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

1.3.1 การใช้แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ เหมาะสมเนื่องจาก การเลือกใช้สถาปัตยกรรมที่ไม่มีรูปแบบ หรือสถาปัตยกรรมที่มีความเป็นนามธรรม (Abstract) ซึ่งไม่สื่อถึงสัญลักษณ์ซึ่งอาจทำให้เกิดความโน้มเอียงไปทางกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทางการเมือง ดังนั้นการใช้สถาปัตยกรรมที่ไม่มีรูปแบบจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากพื้นที่ที่ออกแบบได้มากกว่า

(2) ข้อเสนอแนะ

2.1 การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการ

ออกแบบ

การเข้าถึงบริเวณอาคาร ด้านบนควรออกแบบให้มีการเชื่อมต่อของทางเดินจากพื้นที่กิจกรรม และการเข้าถึงบริเวณชั้นใต้ดินควรออกแบบให้ทางเดินลงสามารถดึงดูดการเดินของคนได้มากกว่านี้จะทำให้เกิดความรู้สึกในการเชื่อเชิญเข้าสู่ตัวอาคารได้ดีขึ้น

ชื่อ นามสกุลผู้ประเมิน : ประสพ บุษราคัม

อาชีพ : อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์

6.6.1.3 การประเมินการออกแบบ

ตารางที่ 6.3

การประเมินการออกแบบ

หัวข้อในการประเมิน	ความเหมาะสม	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
1. การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการออกแบบ		
1. พื้นที่ชั้นที่ 1 พื้นที่ลานกิจกรรม และพื้นที่นันทนาการชั่วคราว 2. พื้นที่ชั้นที่ 2 พื้นที่ห้องกิจกรรม ห้องสมุด และแหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง 3. พื้นที่ชั้นที่ 3 สำนักงาน 4. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 1 นันทนาการ ถาวร หอประชุม และ ร้านอาหาร 5. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 2 พื้นที่จอดรถ และห้องงานระบบอาคาร	●	
2. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์		
3.1 การใช้แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความ เป็นทางการ และอำนาจ	●	

(1) เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพราะเหตุใด

1.1 การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการ

ออกแบบ

1.1.1 องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการมีความเหมาะสม เนื่องจากพื้นที่กิจกรรมของอาคารสามารถให้ประชาชนสามารถเข้ามาใช้งาน ได้เหมือนกับพื้นที่สนามหลวง ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ประกาศให้พื้นที่สนามหลวงสามารถให้ประชาชนใช้ในการประกอบกิจกรรมทางการเมืองเหมือน Hyde Park

1.2 แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

1.2.1 การออกแบบไม่ทำให้รู้สึกถึงความเป็นทางการ และอำนาจ แต่สถาปัตยกรรมมีลักษณะที่ส่งเสริมกลุ่มคนชนชั้นสูงมากกว่า

(2) ข้อเสนอแนะ

2.1 การประเมินการจัดวางองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ และวิธีการ

ออกแบบ

2.1.1 ควรทำให้พื้นที่กิจกรรมเป็นที่ที่สามารถเกิดกิจกรรมได้ตลอดเวลา และสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของให้กับประชาชน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการใช้งานในระดับที่สูง

2.2 แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

2.2.1 ควรออกแบบสถาปัตยกรรมที่คนทั่วไปรู้สึกคุ้นชิน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการดึงดูดคนได้มากกว่า หรืออีกมุมหนึ่งสถาปัตยกรรมจะมีลักษณะเป็นแบบไหนก็ได้ แต่ความสำคัญอยู่ที่พื้นที่กิจกรรมนั้นสามารถรองรับการใช้งานได้จริง

บทที่ 7

การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย บริเวณพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางเพื่อหาคำตอบของคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยภายใต้การปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยควรมีลักษณะทางกายภาพอย่างไร โดยทำการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาลักษณะเชิงกายภาพ และภาพลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดแนวคิดในการออกแบบ โครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาทฤษฎีทางการเมือง การมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยทางการเมือง เพื่อกำหนดองค์ประกอบกิจกรรมที่เหมาะสมของ โครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เสนอแนะแนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จึงสามารถสรุปเป็นประเด็นการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 สรุปผลการวิจัย

7.2 การอภิปรายผลการวิจัย

7.3 ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

7.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า แบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบ
 ปรัชญาหรือของประเทศไทย มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทางด้านกายภาพ ที่นำไปสู่การส่งเสริมการมี
 ส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 โดยมีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในการออกแบบเชิงพื้นที่
 - 1.1 แนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์
 - 1.2 แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น
 - 1.3 แนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ
2. แนวคิดในการออกแบบเชิงภาพลักษณ์
 - 2.1 แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ
3. องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ
 - 3.1 พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม
 - 3.2 พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้

7.1.1 แนวทางการออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย แบบปรัชญาหรือของประเทศไทย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย
 แบบปรัชญาหรือของประเทศไทย จนกระทั่งได้องค์ประกอบทางกายภาพที่นำไปสู่การส่งเสริมการมี
 ส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยทั้ง 3 ปัจจัยโดยมีรายละเอียดจากการศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางใน
 การออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรัชญาหรือของประเทศไทยตาม
 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย
 แบบปรัชญาหรือของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมนั้น ได้ทำการศึกษาแนวคิด
 และทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แนวคิดทฤษฎีลักษณะ
 พื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และกรณีศึกษา จึงทำให้ได้แนวคิดในการออกแบบเชิงพื้นที่โดยประกอบ
 ไปด้วย 3 แนวคิดรองโดยมีรายละเอียดของแนวคิดดังต่อไปนี้

- 1.1 แนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ จากการศึกษ และวิเคราะห์ข้อมูล ของ
 แนวคิดและทฤษฎีพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ร่วมกับกรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์

พบว่าลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นลักษณะทางกายภาพที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมร่วมกันได้สูงขึ้น โดยปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพคือ มุมมอง และสิ่งปิดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ และความรู้สึก เช่น มุมมองในการมองเห็นทำให้เกิดความรู้สึกดึงดูดสงสัย และนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรม สิ่งปิดล้อม จะทำให้เกิดการรับรู้ เช่น พื้นที่กิจกรรมถูกปิดล้อม ทำให้ไม่สามารถมองเห็นหรือรับรู้จากพื้นที่อื่น ซึ่งจะส่งผลให้การมีส่วนร่วมมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย ซึ่งจากการศึกษาจึงสามารถสรุปเป็นลักษณะของพื้นที่ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบได้ดังนี้

ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทั้ง 10 รูปแบบ

ภาพที่ 7.1 ลักษณะรูปแบบพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ 10 รูปแบบ, โดย ผู้วิจัย, วันที่ 30 เมษายน 2559.

1.2 แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น จากการศึกษ และวิเคราะห์ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปรึกษาหารือ พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกิจกรรม คือพื้นที่กิจกรรมซึ่งจากการศึกษาพบว่ากิจกรรมทางการเมืองนั้นมีหลากหลายรูปแบบ และจากการวิเคราะห์กรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ พบว่าพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งาน และรองรับกิจกรรมหลากหลายรูปแบบนั้นมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบ ซึ่งพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้จะส่งผลให้เกิดโอกาสในการใช้งานสูงขึ้น ดังนั้นในการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย การออกแบบพื้นที่กิจกรรมควรคำนึงถึงแนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น หรือพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบกิจกรรมได้

1.3 แนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ จากการศึกษ และวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีลักษณะพื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะ พบว่ากิจกรรมทางการเมืองนั้นมีความเหมาะสมกับพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ เนื่องจากจะทำให้เกิดความรู้สึกที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความเท่า

เทียมกัน รู้สึกเป็นอิสระในการแสดงออก นอกจากนี้จากการวิเคราะห์กรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์พบว่าลักษณะพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะสามารถส่งเสริมให้เกิดการใช้งานพื้นที่ ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมของผู้คน และลักษณะทางกายภาพหากมีสภาพแวดล้อมที่ดีจะยิ่งส่งเสริมให้คนใช้เวลาในพื้นที่ได้นานยิ่งขึ้น ดังนั้นในการออกแบบพื้นที่กิจกรรมของโครงการที่จะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม จึงควรคำนึงถึงแนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ

2. แนวคิดในการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

2.1 แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีสถาปัตยกรรมในระบอบประชาธิปไตย อาคารรัฐสภาของประเทศต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมโดยรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 อาคารที่ใช้สถาปัตยกรรมทางประเพณี และศาสนา เพื่อสื่อสารแนวคิดในเชิงอำนาจ วัฒนธรรม ประเพณี เช่น อาคารรัฐสภาประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ สปป.ลาว สถาณ พบว่าการใช้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบประเพณี และศาสนาจะทำให้เกิดความรู้สึกถึงภาพลักษณ์ที่แสดงถึงอำนาจ และความเป็นทางการเช่น ความสมมาตร ความสูงใหญ่ (over scale) และองค์ประกอบต่างๆ เช่น ขนาดเสา ประตู เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดึงดูดในการเข้าไปใช้งาน

2.1.2 อาคารที่ไม่ใช้สถาปัตยกรรมทางประเพณี และศาสนา เช่น อาคารรัฐสภาประเทศ ออสเตรเลีย และสกอตแลนด์ พบว่ามีการใช้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ เช่น อาคารรัฐสภาประเทศสกอตแลนด์ที่มีรูปทรงของอาคารแบบ Organic Form ซึ่งประกอบไปด้วยเส้นโค้ง เส้นเฉียง จึงทำให้อาคารที่มีขนาดใหญ่ไม่สร้างภาพลักษณ์ที่แสดงถึงอำนาจ และความเป็นทางการหรือในด้านการเข้าถึงได้ง่าย ของอาคารรัฐสภาออสเตรเลีย ที่ออกแบบให้อาคาร และภูมิสถาปัตยกรรมผสมผสาน โดยหลังคามีลักษณะเป็นสวนที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดึงดูดในการเข้าไปใช้งาน

ดังนั้นในการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ซึ่งเป็นโครงการที่ต้องการให้สถาปัตยกรรมเป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้คนให้มาใช้งาน จึงมีความเหมาะสมที่จะใช้สถาปัตยกรรมที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ ซึ่งจะช่วยส่งเสริม และความรู้สึกเชิญชวนผู้คนให้เข้าไปใช้โครงการ

3. องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

3.1 พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม จากการศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือ พบว่าปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้คือ พื้นที่กิจกรรมหรือพื้นที่ลานกิจกรรม ซึ่งในทางการเมืองนั้นกิจกรรมมีหลากหลายรูปแบบ ดังนั้นเพื่อการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน พื้นที่ใช้งานของโครงการจึงแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ พื้นที่กิจกรรมภายในอาคาร เช่น ห้องประชุม ห้อง Lecture และพื้นที่กิจกรรมแบบลานซึ่งสามารถรองรับกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ และรองรับจำนวนผู้ใช้งานได้เป็นจำนวนมาก ในการออกแบบพื้นที่ลานกิจกรรมได้ออกแบบให้มีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ และมีความยืดหยุ่นซึ่งทำให้เกิดกิจกรรม และการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2 พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้ ประกอบไปด้วยพื้นที่ที่ให้การสนับสนุนความรู้ของผู้ที่เข้ามาใช้งาน เพื่อให้ผู้ใช้งานมีความรู้ ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือมีความรู้ทางการเมือง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 พื้นที่นิทรรศการชั่วคราว และ นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน จากการศึกษาพบว่าอาคารประเภทให้ความรู้ นั้นจะมีพื้นที่นิทรรศการที่แบ่งออกเป็น นิทรรศการชั่วคราวและถาวร ซึ่งในการออกแบบพื้นที่นิทรรศการชั่วคราวนั้นจะเป็นพื้นที่ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น เนื่องจากจากการศึกษาทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นผู้เข้าร่วมกิจกรรม ควรมีความรู้ความสามารถที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนพื้นที่นิทรรศการถาวรจะเป็นการนำเสนอเรื่องราวของการเมืองภาคประชาชน ที่อยู่ในเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง

3.2.2 พื้นที่ห้องสมุดสังคมศาสตร์ เนื่องจากการศึกษาแนวคิดการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ หรืออาคารศูนย์การเรียนรู้ ห้องสมุดเป็นพื้นที่ใช้สอยหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการเข้ามาใช้งานโครงการ และจากการศึกษายังพบว่าการเมืองเป็นเรื่องของศาสตร์หลากหลายศาสตร์รวมกันดังนั้นการออกแบบห้องสมุดโครงการจึงเป็นห้องสมุดสังคมศาสตร์

3.3.3 พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive) เนื่องจากพื้นที่ Archive ของประเทศไทยนั้นอยู่ใน อาคารรัฐสภา ซึ่งเข้าถึงได้ยากดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อผู้ใช้งานที่สนใจข้อมูลทางการเมืองจึงนำพื้นที่ใช้สอยดังกล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเข้ามาใช้งาน และเป็นแหล่งให้ความรู้ทางการเมือง

3.3.4 พื้นที่ห้องกิจกรรมภายในอาคาร การออกแบบห้องกิจกรรมภายในอาคาร ประกอบไปด้วย พื้นที่ห้องประชุมขนาดเล็กที่สามารถใช้งานได้ 8-14 คน และห้อง Lecture ที่สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ 60 คน เนื่องจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีหลากหลายรูปแบบ และอาจมีหลากหลายกลุ่ม

7.2 การอภิปรายผลการวิจัย

จากการออกแบบโครงการ ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ตามผลสรุปการวิจัยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถนำแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่

ผลการออกแบบโครงการ ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย โดยใช้แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ตามผลสรุปการวิจัย สามารถเป็นแนวทางในการออกแบบ และตอบคำถามการวิจัยได้ เนื่องจากในการกำหนดแนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ของโครงการผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดลักษณะกายภาพที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ (spatial condition for Interac) ของ Herman Hertzberger วิเคราะห์แนวคิดลักษณะพื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะ (democracy and public space) ของ John R. Parkinson และบูรณาการร่วมกับกรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ ทำให้ได้แนวคิดในการออกแบบได้แก่ 1) แนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ 2) พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น 3) พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ พบว่าแนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ที่สามารถส่งเสริมมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม และพื้นที่ให้ความรู้ภายในอาคารของโครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยการออกแบบได้ใช้ลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Herman Hertzberger ในแนวคิดลักษณะกายภาพที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์โดยพื้นที่กิจกรรมจะทำหน้าที่ในการดึงดูดการรับรู้ด้วยการมองเห็นจากภายนอกด้วยความโดดเด่น ทางลักษณะกายภาพ เช่น พื้นที่เนิน และหลุมของพื้นที่กิจกรรมที่เป็นจุดดึงดูดให้เกิดการเข้ามาใช้งานได้เนื่องจากสามารถมองเห็นได้จากพื้นที่ภายนอก ลักษณะพื้นที่ชั้นบันไดทำหน้าที่เป็นพื้นที่อเนกประสงค์สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย พื้นที่โล่ง แสงธรรมชาติที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม และลักษณะของอาคารที่มีลักษณะเป็น Court เปิดโล่งเพื่อสร้างมุมมองจากทุกพื้นที่ของโครงการสู่พื้นที่กิจกรรม จึงทำให้ทุกพื้นที่ของโครงการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

1.2 พื้นที่กิจกรรมของโครงการได้มีการออกแบบให้สามารถยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองรูปแบบของกิจกรรมที่ไม่อาจทราบได้โดยมีองค์ประกอบทางกายภาพได้แก่ พื้นที่กิจกรรมที่มีลักษณะเป็นพื้นราบ และมีพื้นที่เก็บของเพื่อรองรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์กรณีศึกษาพื้นที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ โดยพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นพื้นที่กิจกรรมที่มี

ความยืดหยุ่นนั้นมีขนาดใหญ่ แต่ด้วยลักษณะที่เป็นหลุม (sunken) จึงอาจมีข้อเสียในการใช้งานบางประเภท

1.3 พื้นที่กิจกรรมของโครงการได้มีการออกแบบให้มีความเป็นพื้นที่สาธารณะ โดยมีลักษณะดังนี้ได้แก่ 1) มีลักษณะเปิดโล่ง โดยรับรู้ได้จากตัวอาคารที่ลอยสูงอยู่เหนือพื้นที่กิจกรรมทำให้รู้สึกเชื่อเชิญ 2) การเข้าถึง สามารถเข้าถึงได้โดยรอบของพื้นที่กิจกรรม และการบูรณาการพื้นที่เข้ากับเส้นทางลัด (short cut) เพื่อให้เกิดเส้นทางเดินสู่พื้นที่โครงการ 3) ลักษณะของพื้นที่กิจกรรม เช่น ชั้นบันได ทำให้รู้สึกเชื่อเชิญในการเข้าไปนั่ง ซึ่งสอดคล้องกับ John R. Parkinson ในแนวคิดลักษณะพื้นที่ประชาธิปไตยในพื้นที่สาธารณะ ที่ลักษณะพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่เปิดมีปัจจัยได้แก่ 1) ทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ (freely Accessible) 2) มีทรัพยากรที่ดี (collective Resource) 3) ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน (common Impact) 4) เป็นพื้นที่ที่สามารถแสดงออกตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (stage for the performance of public role)

2. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

ผลการออกแบบโครงการ ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย โดยใช้แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ตามผลสรุปการวิจัย สามารถเป็นแนวทางในการออกแบบ และตอบคำถามการวิจัยได้ เนื่องจากในการกำหนดแนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดสถาปัตยกรรมในระบบประชาธิปไตย (architecture and democracy) และบูรณาการกับแนวคิดพื้นที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ทำให้ได้แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ พบว่าแนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่ที่สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การออกแบบลักษณะของอาคารได้ใช้สถาปัตยกรรมที่ไม่ใช่สถาปัตยกรรมทางประเพณี และศาสนา โดยใช้ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบ Organic Form ประกอบไปด้วยเส้นโค้ง เส้นเฉียง สามารถลดความรู้สึกความเป็นทางการของตัวอาคารลงได้ และนำไปสู่การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพื้นที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ที่ประกอบไปด้วยการใช้สถาปัตยกรรมทางประเพณี และศาสนาซึ่งสร้างความรู้สึกเป็นทางการ และอำนาจ

3. องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ

ผลการออกแบบโครงการ ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย โดยการใช้พื้นที่ใช้สอยตามผลสรุปการวิจัย สามารถเป็นแนวทางในการออกแบบ และตอบคำถามการวิจัยได้ เนื่องจากในการกำหนดแนวทางพื้นที่ใช้สอยของโครงการผู้วิจัย

ได้ใช้กรอบแนวคิดจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) ของ Jürgen Habermas บูรณาการกับแนวคิดเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนของ ถวิลวดี บุรีกุล และศึกษาจากแนวคิดได้แก่มาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ Centre of Democracy ประเทศเกาหลีใต้ พบว่าพื้นที่ใช้สอยของโครงการสามารถส่งเสริมมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการประกอบไปด้วย 2 พื้นที่หลักได้แก่ 1) พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม 2) พื้นที่ให้ความรู้ภายในอาคาร ซึ่งสอดคล้องกับ Jürgen Habermas ในแนวคิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ที่มีปัจจัยทางกายภาพที่จะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบไปด้วย 1) พื้นที่สาธารณะ หรือพื้นที่รองรับกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน 2) กิจกรรมการมีส่วนร่วม โดยพื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม จะทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะ หรือพื้นที่รองรับกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งสามารถตอบสนองการใช้งานได้เหมือนกับพื้นที่สาธารณะด้วยลักษณะพื้นที่ที่มีการออกแบบให้รู้สึกถึงความโปร่งที่ยกตัวอาคารลอยขึ้น และลักษณะในการออกแบบพื้นที่กิจกรรมที่ไม่ได้เป็นลักษณะพื้นที่เรียบจึงทำให้ไม่รู้สึกว่าเป็นพื้นที่ได้ทุนอาคาร

3.2 องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการสามารถตอบสนองผู้ใช้งานทั้งด้าน กิจกรรม และการให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ถวิลวดี บุรีกุล ในแนวคิดเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย 1) อิสระในการเข้าร่วมกิจกรรม 2) ความเสมอภาคในการร่วมกิจกรรม 3) ต้องมีความสามารถเพียงพอในการร่วมกิจกรรม โดยพื้นที่ใช้สอยของโครงการส่วนพื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม นั้นมีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะสามารถเข้าใช้เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างมีอิสระ และเสมอภาคกัน ส่วนพื้นที่ให้ความรู้ภายในอาคารนั้นจะประกอบไปด้วย พื้นที่ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์ พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive) พื้นที่นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) และนิทรรศการชั่วคราวที่ปรับเปลี่ยนไปตามกิจกรรม ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดสามารถส่งเสริมความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมได้

3.3 โครงการเป็นทั้งพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมทางการเมือง และให้ความรู้ทางการเมือง สอดคล้องกับ จิรา จงกล ตามแนวคิดมาตรฐานการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ Centre of Democracy ประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งพื้นที่ให้ความรู้ทางการเมืองสามารถส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาใช้งานพื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม

7.3 ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบ โครงการศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทยโดยมีรายละเอียดดังนี้

7.3.1 แนวคิดในการออกแบบในเชิงภาพลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นหลากหลายแนวคิด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญบางท่านอาจให้ความสำคัญกับพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการมีส่วนร่วม แต่บางท่านอาจให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์อาคารที่ควรตอบรับกับกลุ่มคนในสังคมไทย ที่มีทั้งกลุ่มชนชั้น สูง กลาง และล่าง ซึ่งสถาปัตยกรรมที่จะสามารถตอบรับกับกลุ่มคนทุกประเภทนั้น เป็นแนวคิดหนึ่งที่ยุวิจัยไม่ได้ทำการศึกษา และเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญต่อโครงการประเภทนี้ที่ต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

7.3.2 องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยพบว่า นอกจากภาพลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่ควรตอบรับกลุ่มผู้ใช้งานทุกชนชั้น องค์ประกอบกิจกรรมของโครงการควรตอบรับกลุ่มผู้ใช้งานทุกชนชั้นเช่นกัน ซึ่งในการออกแบบของผู้วิจัยอาจตอบสนองต่อกลุ่มชนชั้น สูง และกลางซึ่งอาจไม่เหมาะสมต่อกลุ่มชนชั้นล่าง ดังนั้นจึงอาจเป็นประเด็นในการศึกษาเพื่อทราบถึงองค์ประกอบกิจกรรมของโครงการที่สามารถรองรับกลุ่มคนทุกชนชั้นได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นจากข้อเสนอแนะจึงอาจเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งต่อไป

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- โกวิทย์ พวงงาม. (2558). *การขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองของเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัด*.
กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- จิรา จงกล. (2532). *พิพิธภัณฑสถานวิทยา*. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ปจำกัด.
- ชาติรี ประกิตนนทการ. (2554). *สถาปัตยกรรมกับสังคมไทยยุคสมัยใหม่*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2555). *สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ
สถาบันพระปกเกล้า.
- ทองกร โภคธรรม (แปล) Michel Foucault. (2547). *ร่างกายได้บังการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2540). *ปรัชญาแห่งการปฏิรูปการเมือง*: กรุงเทพฯ วิทยาลัยสำนักพิมพ์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2553). *การเมืองการปกครองของไทย*: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุจิต บุญบงการ. (2537). *การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทาง
การเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*: กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2548). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย*: กรุงเทพฯ.
อมรินทร์
- อมร รักษาสัตย์. (2544). *การเมืองกับประชาชน ใน การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับ
ประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ อมร รักษาสัตย์.

บทความวารสาร

- ชำนาญ จันทร์เรือง. (2553). *ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) คือ
ทางออกประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจออนไลน์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557). *ประชาธิปไตยในสองพื้นที่*. กรุงเทพฯ: หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน.

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2557). *พื้นที่ประชาธิปไตยกับการเมืองไทยในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ:

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน.

วรภรณ์ วนาพิทักษ์. (2549). ทฤษฎีวิพากษ์ของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส : พื้นที่สาธารณะทางการเมือง
และการใช้เสรีภาพในการแสดงออกบนอินเทอร์เน็ต. วารสารโครงการปริญญาเอกสห
วิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ขวัญชัย ดำรงค์ขวัญ. (2554). *สนามหลวงโฉมใหม่ยังสาธารณะอยู่ไหม*. กรุงเทพฯ: หนังสือพิมพ์ไทย
โพสต์

Books and Book Articles

Chappell, Z. (2012). *Deliberative Democracy : A Critical Introduction*. Basingstoke :
PALGRAVE MACMILLIAN.

Cope, R. L. (2001). *Housing a Legislature: When Architecture and Politics Meet*.
Australia : *Papers on Parliament*: No 37.

De Chiara, J., Callender, J. (1980), *Time-Saver Standards for Building*
Types Second Edition. Singapore : McGraw-Hill Inc.

Ernst, Neufert, P. (1970), *Architect's Data Third Edition*. New York : Balckwell Science.

Hertzberger, H. (2008). *Space and Learning*. Rotterdam : 010 Publishers Rotterdam.

Milbrath, L. W. (1965). *Political Participation*. Gahanna : Rand McNally.

Pakinson, J. R. (2012). *Democracy & Public Space : The Physical Sites of*
Democratic Performance. New York : Oxford University Press.

Proudfoot, P. (1992). *Canberra Landscape and Symbolism in the Parliamentary*
Triangle. Rutherford : Sydney Dangaroo Press.

Sudjic, D., Jones, H. (2001). *Architecture and Democracy*. Glasgow : Laurence King
Publishing.

Books

Vinsand, D. J. (2004). *Architecture and Politics in Central Europe*. California : Naval
Postgraduate School Monterey.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการออกแบบ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย บนพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลางมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กฎกระทรวงผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556

หมวด 2 เรื่องแผนผังและข้อกำหนด ข้อที่ (9) ที่ดิน ศ.1 และ ศ.2 ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำตาลอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยมีวัตถุประสงค์และจำแนกเป็นบริเวณดังต่อไปนี้

(ก) ที่ดินประเภท ศ.1 มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว จำแนกเป็นบริเวณ ศ.1-1 ถึง ศ.1-6

ข้อ 31 ที่ดินประเภท ศ.1 เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (2) การทำผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน
- (3) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลวและก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

(4) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวและก๊าซธรรมชาติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(5) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้าที่อาจก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

(6) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเค็มหรือน้ำกร่อย

(7) สุสานและฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน เว้นแต่เป็นการก่อสร้างแทนฌาปนสถานที่มีอยู่เดิม

(8) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมที่มีห้องพักเกิน 50 ห้อง

(9) โรงมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร เว้นแต่ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร

(10) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(11) การอยู่อาศัยประเภทอาคารอยู่อาศัยรวมที่มีพื้นที่อาคารรวมเกิน 1,000 ตารางเมตร

(12) การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 1,000 ตารางเมตร

(13) สำนักงานที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 1,000 ตารางเมตร

(14) การติดตั้ง หรือก่อสร้างป้ายที่มีขนาดเกิน 1 ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกิน 10 กิโลกรัม

(15) สถานที่เก็บสินค้า สถานีรับส่งสินค้าหรือการประกอบกิจการรับส่งสินค้า

(16) ศูนย์ประชุม อาคารแสดงสินค้าหรือนิทรรศการ

(17) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงสัตว์

(18) ตลาด เว้นแต่ตลาดที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร และตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 12 เมตร

(19) โรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

(20) สถานีขนส่งผู้โดยสาร

(21) ไซโลเก็บผลิตผลทางการเกษตร

(22) สวนสนุก

(23) สวนสัตว์

(24) สนามแข่งรถ

(25) สนามแข่งม้า

(26) สนามยิงปืน

(27) สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา เว้นแต่ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร

(28) การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

(29) การกำจัดวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

(30) การซื้อขายหรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า

(31) การซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 100 ตารางเมตร

(32) ที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับคนงาน เว้นแต่ที่ตั้งอยู่ในหน่วยงานก่อสร้างหรือภายในระยะ 200 เมตร จากบริเวณเขตก่อสร้างเพื่อประโยชน์แก่โครงการก่อสร้างนั้น

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้ที่ไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยวและบ้านแฝด ให้เป็นไปดังต่อไปนี้

(1) มีอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินไม่เกิน 3 : 1 ทั้งนี้ ที่ดินแปลงใดที่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว หากมีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนไม่ว่าจะกี่ครั้งก็ตาม อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินของที่ดินแปลงที่เกิดจากการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนทั้งหมดรวมกันต้องไม่เกิน 3 : 1

(2) มีอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวมไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ แต่อัตราส่วนของที่ว่างต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ทั้งนี้ ที่ดินแปลงใดที่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว หากมีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนไม่ว่าจะกี่ครั้งก็ตาม อัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวมของที่ดินแปลงที่เกิดจากการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนทั้งหมดรวมกันต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ และให้มีพื้นที่น้ำซึมผ่านได้เพื่อปลูกต้นไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของพื้นที่ว่าง

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

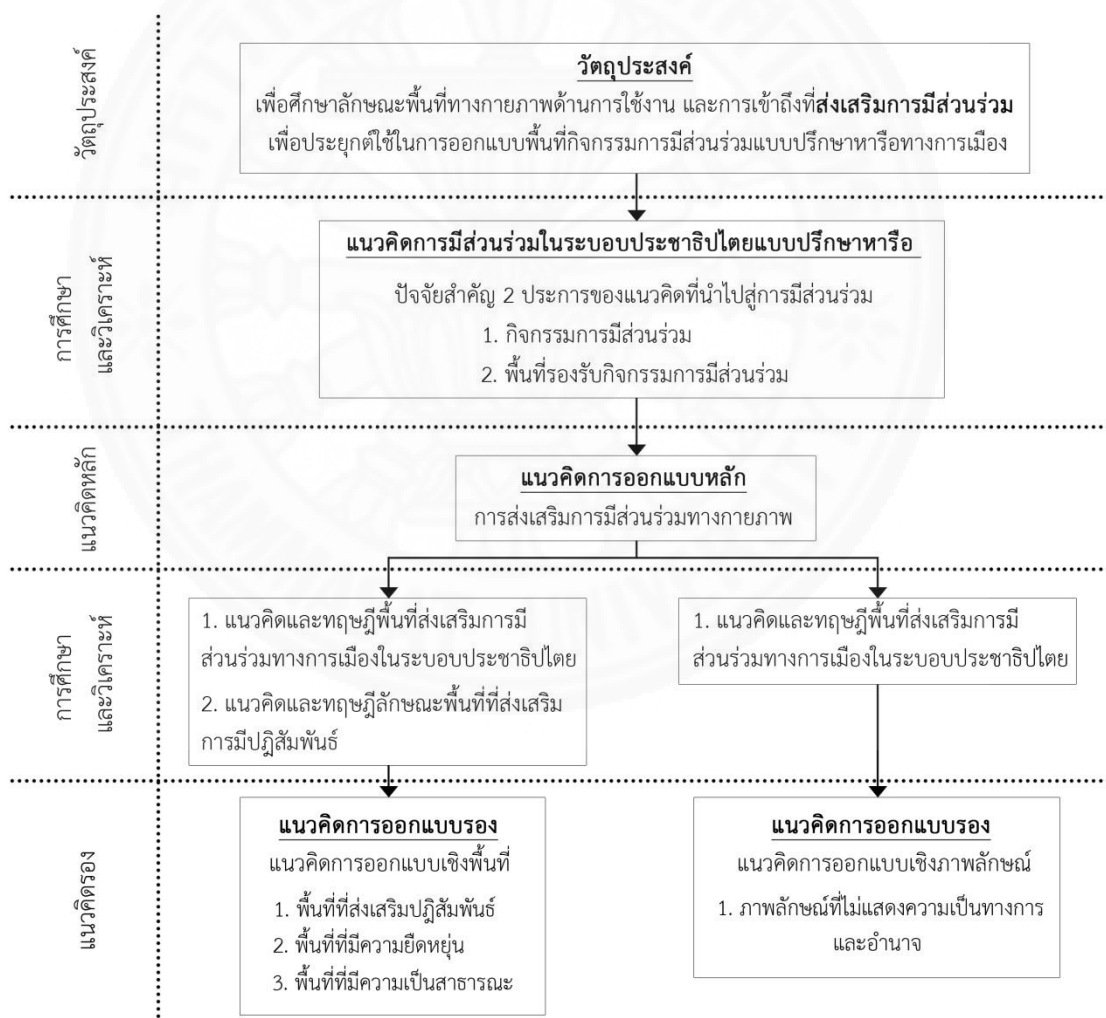
วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย ในหัวข้อ แนวคิดการออกแบบ รายละเอียดพื้นที่ใช้สอยโครงการ

ชื่อ นามสกุลผู้ประเมิน.....

อาชีพ.....

กลุ่ม หรือสังกัดจัดกิจกรรมทางการเมือง.....

1. การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

ภาพที่ 1.1 การวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาสู่แนวความคิดการออกแบบ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ตารางที่ 1.1

การประเมินแนวคิดในการออกแบบโครงการ

แนวความคิดส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. แนวคิดการออกแบบเชิงพื้นที่		
1.1 พื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์		
1.2 พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น		
1.3 พื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ		
2. แนวคิดการออกแบบเชิงภาพลักษณ์อาคาร		
2.1 ภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการและอำนาจ		

เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะแนวคิดในการออกแบบโครงการอื่นๆ

.....

.....

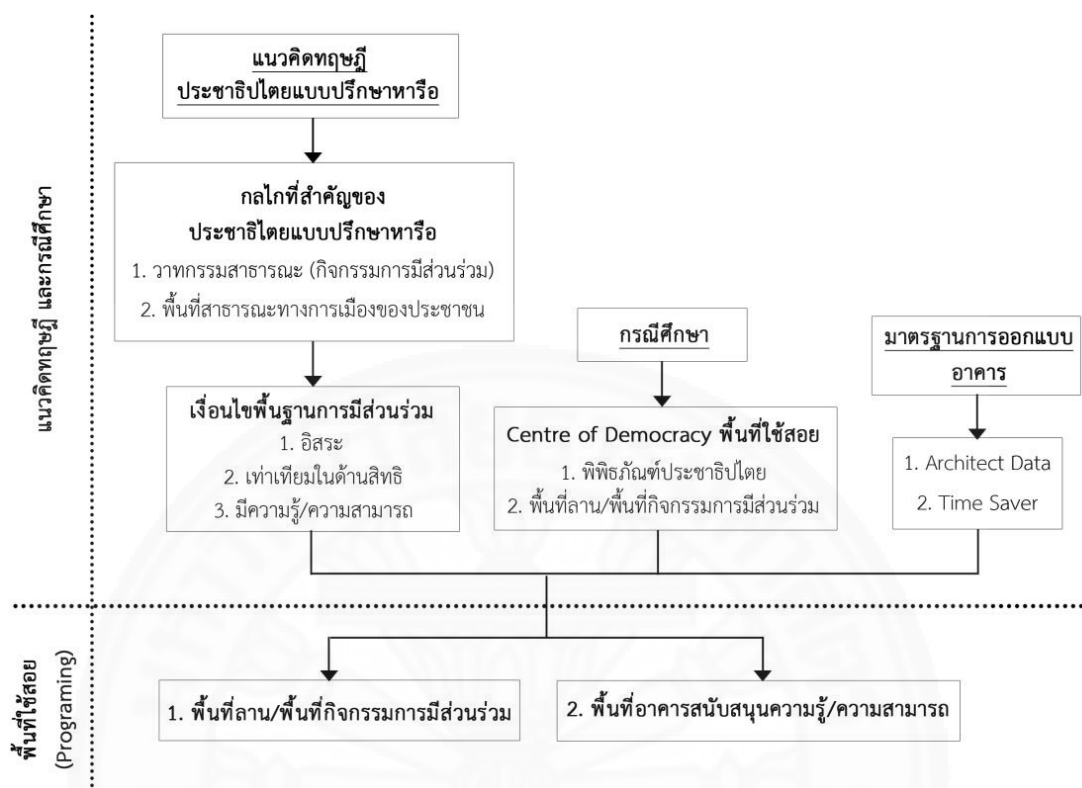
.....

.....

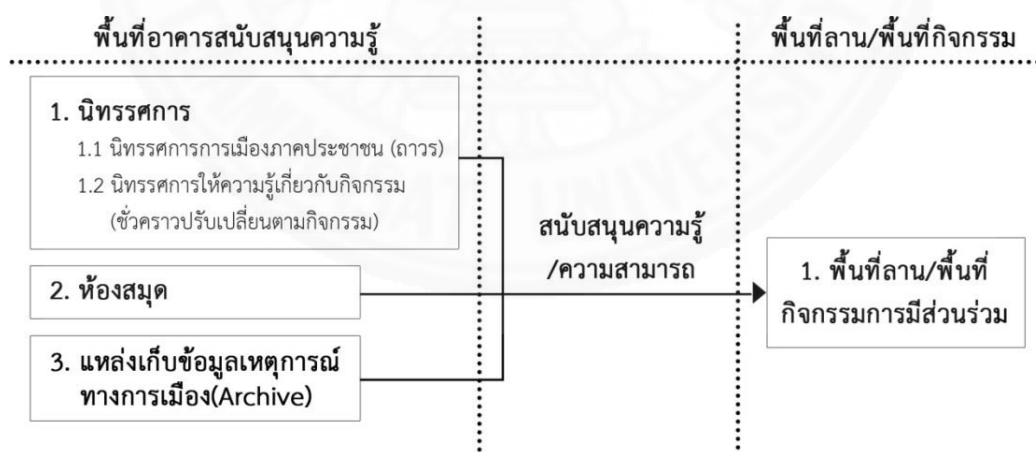
.....

.....

2. การประเมินรายละเอียดพื้นที่ใช้สอยโครงการ

ภาพที่ 1.2 การวิเคราะห์ทฤษฎีที่นำมาสู่พื้นที่ใช้สอยหลักของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ภาพที่ 1.3 พื้นที่ให้ความรู้ภายในอาคารมีหน้าที่เป็นส่วนสนับสนุนความรู้ของพื้นที่ลานกิจกรรม, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ตารางที่ 1.2

การประเมินพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ

พื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ	ความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. พื้นที่ลาน/พื้นที่กิจกรรมการมีส่วนร่วม		
1.1 พื้นที่จัดกิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ		
1.2 พื้นที่เชิงสัญลักษณ์ หรือลานปติมากรรม		
2. พื้นที่อาคารสนับสนุนความรู้		
2.1 นิทรรศการการเมืองภาคประชาชน (ถาวร) (1) การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร (2) เหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (3) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (4) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 17-19 พฤษภาคม พ.ศ.2535 (5) การชุมนุมของกลุ่ม เสื้อสีต่างๆทางการเมือง พ.ศ. 2548 - 2557		
2.2 นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม (ชั่วคราวปรับเปลี่ยนตามกิจกรรม)		
2.3 พื้นที่ห้องสมุดด้านรัฐศาสตร์ และการเมือง		
2.4 พื้นที่แหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง (archive)		
2.5 พื้นที่ห้องกิจกรรมภายในอาคาร หรือ ห้องบรรยายขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก (auditorium)		

เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด

ข้อเสนอแนะพื้นที่ใช้สอยอื่นๆในโครงการ

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์ และประเมิน

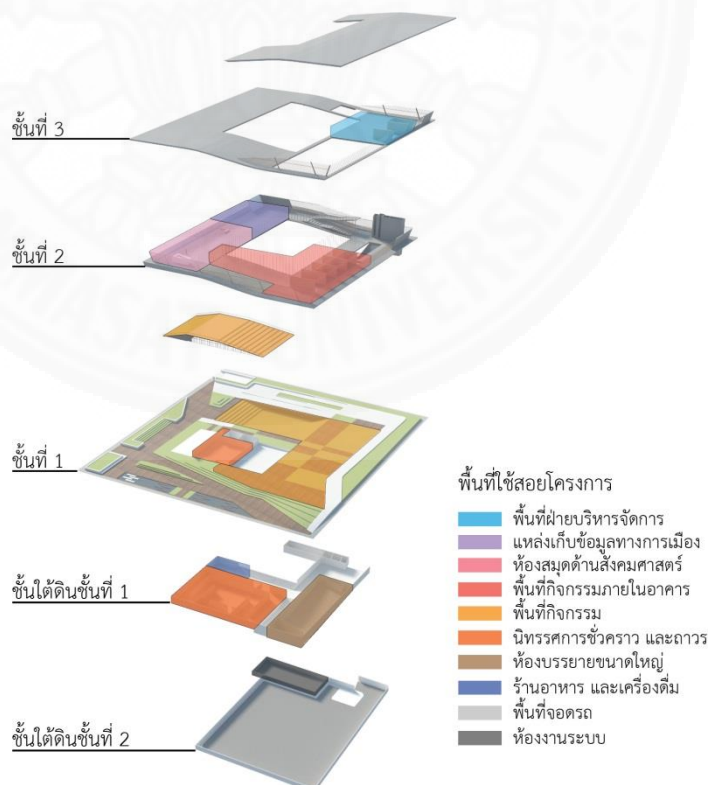
วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทย

หัวข้อ การประเมินแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือของประเทศไทยมีลักษณะทางกายภาพที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอย่างเหมาะสมหรือไม่

1. การประเมินการจัดวางพื้นที่ใช้สอย

1.1 การจัดวางพื้นที่ใช้สอยของโครงการ ได้คำนึงถึงการส่งเสริมให้เกิดการเข้ามาใช้งาน และการต้องการความเป็นสาธารณะ และความเป็นส่วนตัว โดยจัดพื้นที่ใช้สอยดังนี้

1. พื้นที่ชั้นที่ 1 ประกอบไปด้วย พื้นที่ลานกิจกรรม และพื้นที่นิทรรศการชั่วคราว
2. พื้นที่ชั้นที่ 2 ประกอบไปด้วย พื้นที่ห้องกิจกรรม ห้องสมุด และแหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง
3. พื้นที่ชั้นที่ 3 ประกอบไปด้วย สำนักงาน
4. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 1 ประกอบไปด้วย นิทรรศการถาวร หอประชุม และ ร้านอาหาร
5. พื้นที่ใต้ดินชั้นที่ 2 ประกอบไปด้วย พื้นที่จอดรถ และห้องงานระบบอาคาร

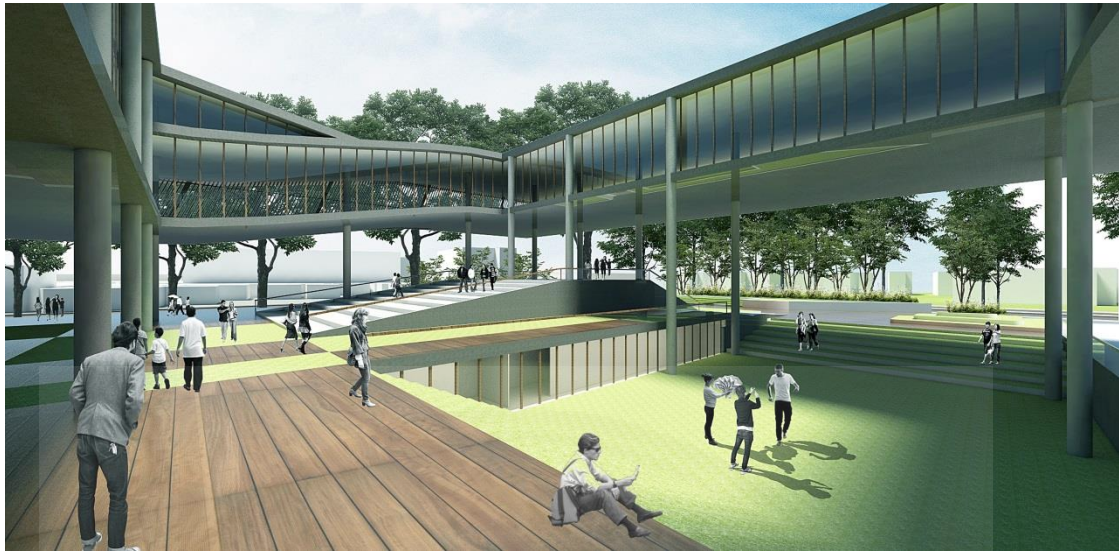
ภาพที่ 1.1 พื้นที่ใช้สอยโครงการ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ภาพที่ 1.2 ภาพตัดแสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ภาพที่ 1.3 ภาพตัดแสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ภาพที่ 1.4 มุมมองบริเวณพื้นที่ลานกิจกรรมภายในโครงการ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ภาพที่ 1.5 มุมมองบริเวณห้องสมุด และแหล่งเก็บข้อมูลเหตุการณ์ทางการเมือง, โดย ผู้วิจัย, 2559.

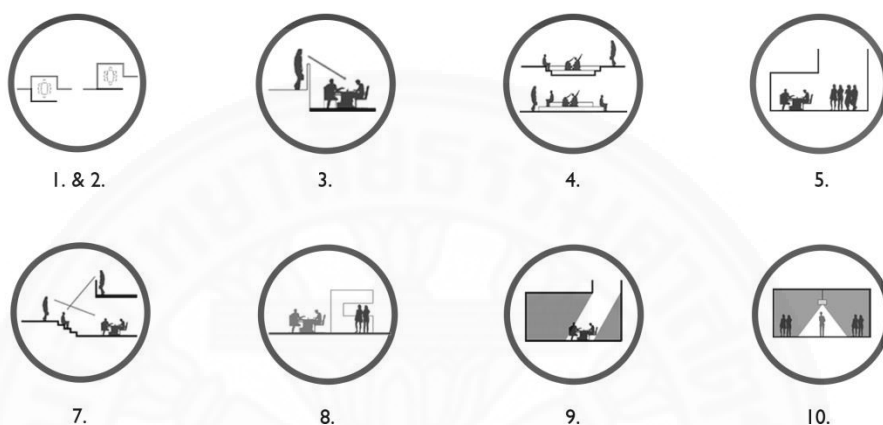
- จากการจัดพื้นที่ใช้สอยของโครงการในลักษณะดังกล่าว มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย หรือไม่เพราะเหตุใด

2. การประเมินการออกแบบเชิงพื้นที่

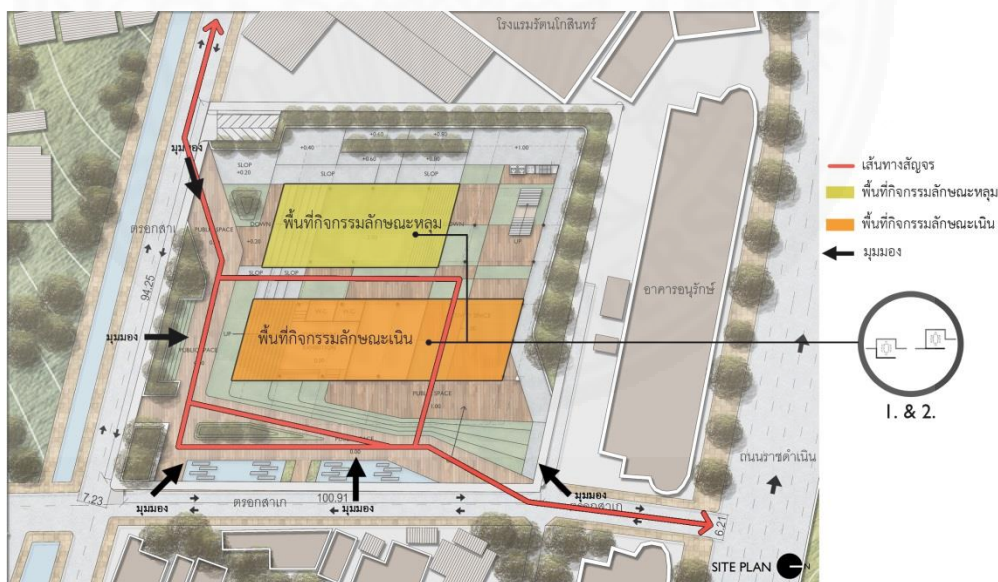
2.1 แนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์

2.2.1 การออกแบบโดยนำลักษณะพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ จากแนวคิดพื้นที่ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ มาใช้ในการออกแบบ ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย หรือไม่เพราะเหตุใด

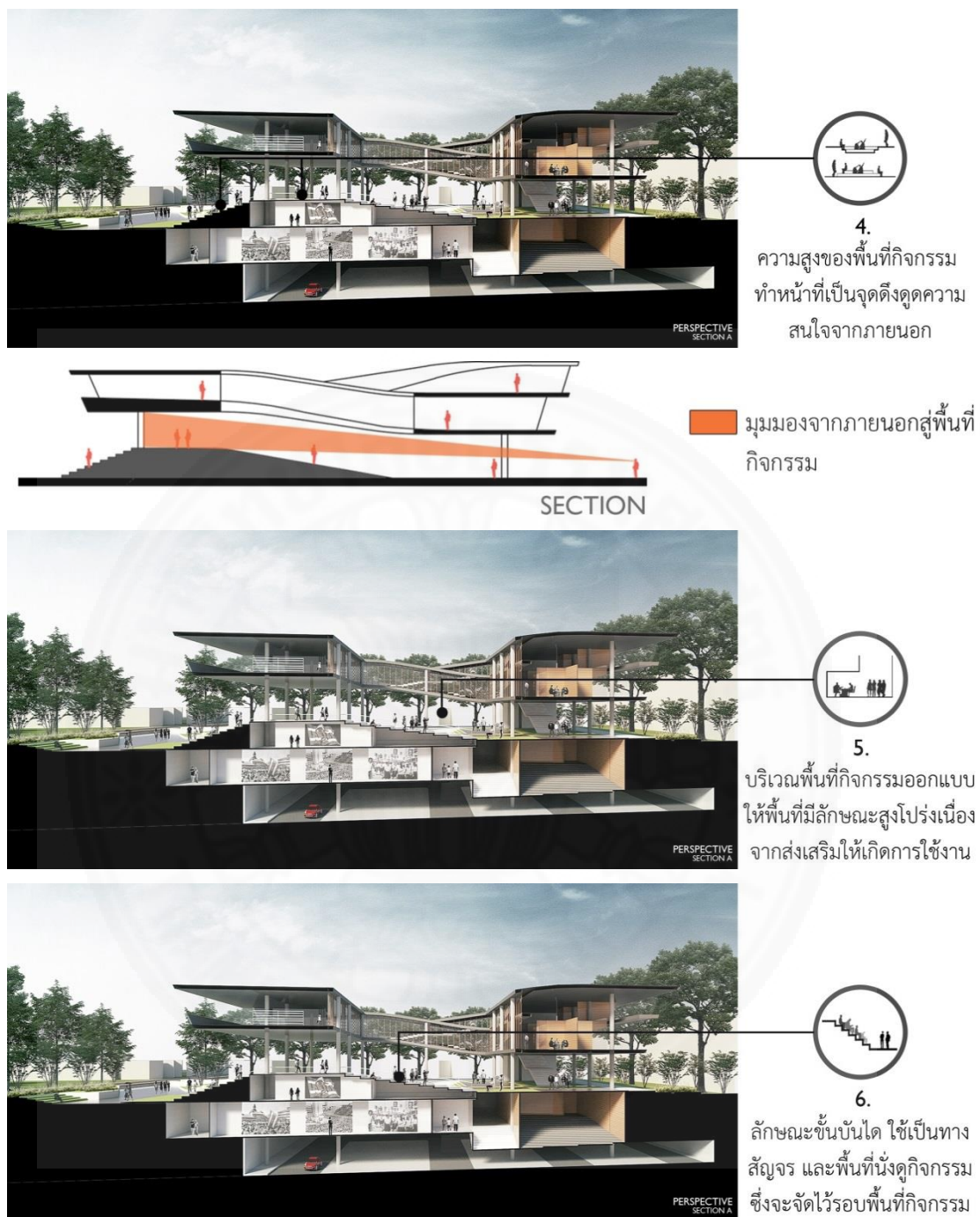
ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทั้ง 10 รูปแบบ

ภาพที่ 2.1 ลักษณะพื้นที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ 10 รูปแบบ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ภาพที่ 2.2 มุมมองสู่พื้นที่กิจกรรมของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ภาพที่ 2.3 การใช้แนวคิดพื้นที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในการออกแบบ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

7.

ออกแบบอาคารให้มีลักษณะ
Court เพื่อทำให้เกิดการ
มุมมองการมองเห็น
ที่หลากหลาย

มุมมอง

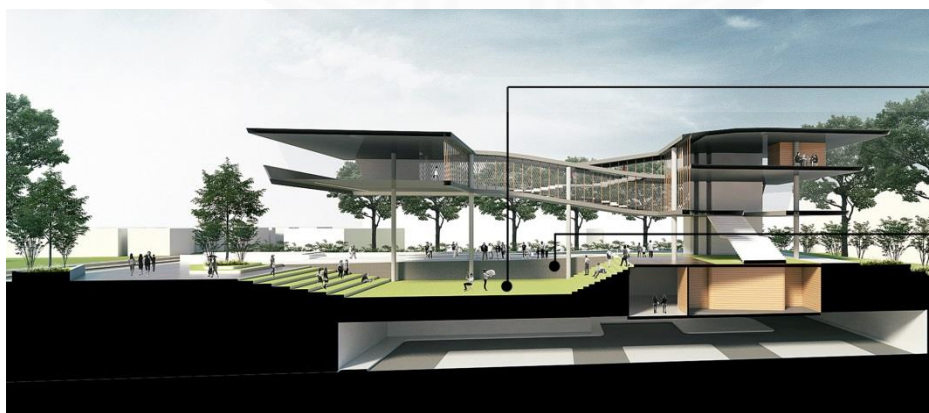
9.

พื้นที่ที่แสงธรรมชาติส่อง
ถึงจะส่งเสริมให้คนเข้ามาใช้
งาน จึงออกแบบให้อาคาร
เป็น Court เพื่อรับแสง

ภาพที่ 2.4 การใช้แนวคิดพื้นที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในการออกแบบ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

2.2 แนวคิดพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน

2.2.1 ในการออกแบบพื้นที่กิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน โดยออกแบบให้พื้นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบและขุดเป็นหลุม มีพื้นที่สำหรับนั่งดูกิจกรรมโดยรอบแบบขั้นบันได และมีห้องเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนพื้นที่กิจกรรม มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือไม่ เพราะเหตุใด

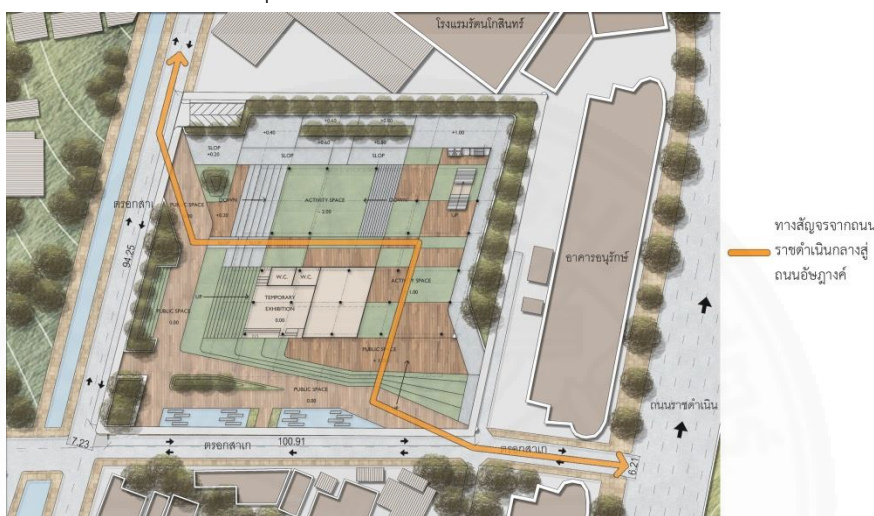
พื้นที่กิจกรรมที่ออกแบบ
ให้มีความยืดหยุ่นในการ
ใช้งาน

พื้นที่ห้องเก็บของ

ภาพที่ 2.5 ลักษณะพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น, โดย ผู้วิจัย, 2559.

2.3 แนวคิดพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะ

2.3.1 บริเวณพื้นที่กิจกรรมทั้งหมดของโครงการมีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะ ดังนั้นในการออกแบบจึงส่งเสริมให้เกิดการเข้ามาใช้งานด้วยการสร้างทางลัด เพื่อให้คนเดินผ่านบริเวณพื้นที่กิจกรรมมากยิ่งขึ้น และพื้นที่กิจกรรมทั้ง 2 ในขั้นตอนการออกแบบยังคำนึงถึงการเข้าถึง นอกจากนี้เพื่อเป็นจุดดึงดูดความสนใจ ในการออกแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการเข้ามาใช้งานหรือไม่ เพราะเหตุใด

ภาพที่ 2.6 ทางลัดที่ผ่านบริเวณพื้นที่กิจกรรมทั้ง 2 บริเวณ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

ภาพที่ 2.7 ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมของโครงการ, โดย ผู้วิจัย, 2559.

3. การประเมินการออกแบบเชิงภาพลักษณ์

3.1 แนวคิดภาพลักษณ์ที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ

- ในการออกแบบอาคาร ได้ใช้แนวคิดที่ไม่แสดงถึงความเป็นทางการ และมีอำนาจ โดยใช้เส้นโค้ง และเส้นเฉียงในรูปด้านของอาคาร มีความเหมาะสมต่อการไม่แสดงถึงความเป็นทางการ และอำนาจหรือไม่ เพราะเหตุใด

ภาพที่ 2.8 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของโครงการที่ไม่แสดงความเป็นทางการ และอำนาจ, โดยผู้วิจัย, 2559.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายวิรัช ลาภจรัสแสงโรจน์
วันเดือนปีเกิด	24 เมษายน พ.ศ. 2535
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2556: วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สถาปัตยกรรม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ทุนการศึกษา	-
ผลงานทางวิชาการ	แนวทางการออกแบบศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของประเทศไทย
ประสบการณ์ทำงาน	-